VINDICIÆ DOCTRINÆ MAJORUM SCHOLÆ PARISIENSIS,

Seu

Conſtans & perpetua Scholæ Pariſienſis Doctrina de Authoritate & infallibilitate Eccleſiæ in rebus Fidei & Morum.

Contra

Defenſores Monarchiæ univerſalis & abſolutæ Curiæ Romanæ.

LIBER TERTIUS.

CONTINENS

Scripta Cardinalis Alliaceni & Joannis Gerſonii.

Authore EDMUNDO RICHERIO Doctore ac Socio Sorbonico.

COLONIÆ,
Apud BALTHASARUM AB EGMOND & Socios. CIↃ IↃ C LXXXIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

VINDICIÆ DOCTRINÆ MAJORUM SCHOLÆ PARISIENSIS

Pro regendis finibus utriuſque Poteſtatis.

LIBER TERTIVS

MAGISTRI PETRI DE ALLIACO CARDINALIS CAMERACENSIS QUÆSTIO IN SUIS VESPERIIS: UTRUM PETRI ECCLESIA LEGE REGULETUR.

ARGUMENTUM.

I. *Lex multipliciter accipitur.*

II. *Sicut Voluntas Divina eſt ſimpliciter Prima Cauſa in genere cauſa efficientis: ſic ipſa eſt Lex ſimpliciter Prima in genere legis obligantis.*

III. *Sicut nulla Cauſa Secunda poteſt agere Prima Cauſa non agente, ſic nulla Lex poteſt obligare ipſa non obligante.*

IV. *Lex Divina multipliciter accipitur.*

V. *Lex Chriſti multipliciter accipitur.*

VI. *Quo modo Lex, ſeu Regula eſt rationali creatura pro ſtatu via, perfectiſſima Lex creata.*

VII. *Lex naturalis, vel humana, vel etiam Lex divina Moſaica viatori non eſt Lex perfectiſſima creata.*

VIII. *Lex Chriſti vocalis, mentalis, vel ſcripta apprehenſiva vel adhaſiva, ſi non ſit ex fide infuſa, non eſt viatori perfectiſſima Lex creata.*

IX. *Lex Chriſti ſola ſeu doctrina, id eſt, fidei infuſa habitus vel actus, quem viator habet de ea, eſt ſibi perfectiſſima Lex creata.*

X. *Sicut virtus Juſtitia ſolum eſt in mente, & non in ſcripto vel in voce; ſic in ipſa eſt proprie Lex, ſeu regula juſta vita.*

XI. *Sicut vox audibilis non eſt Lex proprie, ſic nec Scriptura legibilis; ſed ſolum æquivoce.*

XII. *Sicut ad Legis Chriſti habitualem fidem omnis viator obligatur, ſic ab ejus actuali fide, nullus adultus capax excuſatur.*

XIII. *Eccleſia valde multis modis accipitur.*

XIV. *Eccleſia militans accipitur pluribus modis.*

XV. *Quid eſt Eccleſia militans.*

XVI. *Eccleſia Petri dupliciter ſumitur.*

XVII. *Petrus Apoſtolus ex inſtitutione Chriſti, primatum habuit Univerſalis Eccleſiæ, ac Epiſcopatum tenuit Romanæ Eccleſiæ.*

XVIII. *Petrus Apoſtolus prius tempore Summus Pontifex fuit, quam Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ.*

XIX. *In Petro, & aliis Apoſtolis, fuit Poteſtas Ordinis, & Poteſtas Regiminis ligandi & ſolvendi, & ſubiectos ſalubriter ordinandi.*

XX. *In Petro & cæteris Apoſtolis fuit æqualis Poteſtas Ordinis; ſed non æqualis Poteſtas Regiminis.*

XXI. *Pontificatus Summus, & Pontificatus Romanus, ſunt Pontificatus diſtincti, & poſſent ſeparari: & tunc Eccleſia Romana non eſſet Caput omnium Eccleſiarum.*

XXII. *Aliquid Lege regulari intelligitur dupliciter.*

XXIII. *Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Eccleſia, quæ Chriſti Lege reguletur.*

XXIV. *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod ſemper eſt aliqua Eccleſia particularis, quæ Chriſti Legis regulæ conformetur.*

XXV. *Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Univerſalis Eccleſia, quæ nunquam regulæ Legis Chriſti difformetur.*

XXVI. *Semper in Eccleſia Univerſali erunt plures adulti illuſtrati veritate fidei; & plures Juſti formati veritate ſpei: & plures electi inflammati Charitate Dei.*

XXVII. *In quo conſiſtit conformitas Eccleſiæ ad Chriſti Legem, ſive regulam.*

Magi-

Digitized by Google

Magiſtri Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis Quæſtio in ſuis Veſperiis.

UTRUM PETRI ECCLESIA LEGE REGULETUR?

REverendi Patres, ac Domini, Ego reus & indignus peccator Petrus, de Paſtore Petro & ejus grege vel Eccleſia tractaturus; imo indignus prævaricator Chriſtianus de Legiſlatore Chriſto, & ejus Lege, ſeu regula primitùs loquuturus, formido nimirum, & demiſſo capite veritus ſum, ne mihi conveniat illud Prophetæ David elogium: *Peccatori autem dixit Deus; quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtimonium meum per os tuum?* Igitur tremunt labia, hærent fauces, balbutit lingua, & omnia vocis organa fere penitus obmuteſcunt. Et dum in tantorum virorum præſentia, de materia tam ardua loqui vereor, & tacere prohibeor, fugam capio; ſed quo fugiam neſcio. Si enim fugiam ovis ad Paſtorem, Petrus ad Petrum: Imo ſi confugiam filius ad Patrem, Chriſtianus ad Chriſtum: timeo repelli; & propter peccata mea nullatenus exaudiri. Non eſt ergo quo ſecurius fugiam, quàm filius ad Matrem, filius Eccleſiæ ad Matrem Eccleſiam. Spero namque per hanc piam Matrem, quæ peccatores conciliat, apud Patrem non repelli quidem, ſed ſuſcipi, & per maternæ pietatis viſcera confortari. Ad hanc igitur confugiens, & ſua Lege regulari cupiens, me & dicta mea omnia ſuæ & ſuorum filiorum, tam præſentium, quàm abſentium charitativæ correctioni committo: & ſub hac & aliis proteſtationibus fieri conſuetis, quas ſupplico haberi pro repetitis, gratia brevitatis ad Quæſtionis Reſponſionem accedo.

Pro qua tres breves Articulos faciam, & in quolibet Articulo ſic procedam: Primus erit de Chriſti Regula, ſive Lege: Secundus erit de Petri Eccleſia, ſive Grege: Tertius erit de Gregis Petri & Legis Chriſti conformitate.

Primo præmittam tres Diſtinctiones: Secundo ponam tres Concluſiones reſponſivas: Tertio inferam tres Propoſitiones corollarias.

Quantum igitur ad Primum Articulum, in quo videndum eſt de Chriſti Regula ſive Lege, ſunt tres Diſtinctiones committendæ. Prima erit Generalis de Lege: Secunda Specialis de Lege Divina: Tertia Specialior de Lege Chriſti, ſeu Regula. I. Prima ergo Diſtinctio eſt, quod Lex, ut ad propoſitum pertinet, multipliciter & pro diverſis capi ſolet. Quandoque ſumitur pro Prima Lege, quæ eſt Lex increata: & ſic definit Auguſtinus legem lib. 1. de libero arbitrio: *Lex æterna eſt ſumma ratio, cui ſemper obtemperandum eſt, &c.* Et 22. contra Fauſtum: *Lex æterna eſt Divina mens, ſeu voluntas ordinem naturalem ſervari jubens, turbari vetans.* Unde patet, quod ſicut II. Voluntas Divina eſt ſimpliciter Prima cauſa in genere cauſæ efficientis: ſic ipſa eſt Lex ſimpliciter Prima in genere Legis obligantis. III. Quare ſicut nulla Cauſa Secunda, poteſt agere ipſa non agente: ſic nulla Lex poteſt obligare, ipſa non obligante, prout alias declaravi. Quandoque vero ſumitur Lex, pro ſigno Primæ Legis, quod eſt Lex creata: & ſic definit Tullius in Philippicis, quod *Lex nihil aliud eſt, quam recta ratio à numine tracta, à Deo derivata, imperans honeſta, prohibenſque contraria.* Sed ſic capiendo Legem pro Lege creata, adhuc quandoque ſumitur Generaliter pro qualibet tali Lege naturali humana vel divina ſcripta, vel non ſcripta: Et ſic definit Tullius libro de Natura Deorum: quod *Lex eſt recti præceptio, pravique depulſio.* Quandoque vero ſumitur Specialiter pro Lege naturali: & ſic definit Tullius libro de Legibus: quod *Lex eſt ratio inſita à natura, quæ jubet quæ ſunt facienda, prohibetque contraria.* Quandoque etiam ſumitur Specialiter pro Lege humana ſcripta: & ſic definit Gratianus diſtinctione 1. quod *Lex eſt conſtitutio ſcripta:* & diſt. 2. cap. *Lex eſt:* quod *Lex eſt conſtitutio populi; qua majores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerunt.* Et ſic quamvis iſte terminus Lex, ſit generalis ad omnem Legem, tamen quandoque reſtringitur ad unam determinatam ſpeciem.

IV. Secunda diſtinctio eſt, quod Lex Divina, ut ſumitur pro Lege divinitus inſpirata, qualis eſt Lex Moyſi; vel Chriſti; uno modo poteſt ſumi, pro aliqua una Regula data à Deo aliquid præcipiente vel prohibente: Alio modo, pro aliqua una congregatione plures tales Regulas continente; qualiter tota Doctrina Chriſti dicitur Lex Chriſti, & ſic ſumitur in propoſito. Sed ſic capiendo, adhuc poteſt ſumi ſtricte, pro aliqua tali congregatione ſolum continente præcepta & prohibitiones: quia hæc duo ſolum pertinent ad Legem proprie

dictam.

Digitized by Google

dictam. Alio modo poteſt ſumi large, pro aliqua tali congregatione, non ſolum continente præcepta & prohibitiones, ſed etiam Conſilia & permiſſiones, teſtimonia Hiſtorialia, exempla imitabilia, miracula, Sacramenta, promiſſiones præmiorum, comminationes ſuppliciorum, & multa hujuſmodi, quæ licet non ſint de ſubſtantia Legis proprie, quia nec ligant nec obligant, eo quod nihil imperatur aut prohibetur; ipſa tamen ſunt fortiſſima adjutoria ad Legem ſuſtinendum, ideo dicuntur partes Legis Divinæ communiter dictæ.

V. Tertia diſtinctio eſt, quod Lex Chriſti, ſeu Regula, uno modo poteſt ſumi ſtricte pro congregatione illorum, & ſimul eorum quæ docuerunt Apoſtoli & Diſcipuli ejus, auctoritate ſua: Et ſic ſumitur hic. Unde Lex Chriſti, ſeu Regula dicitur tota Doctrina Euangelica: intelligendo per Euangelium, non ſolum Doctrinam quatuor Euangeliorum, ſed generaliter Novum Teſtamentum. Quemadmodum Doctrinam ſuam vocat Paulus Euangelium 2 *ad Timoth.* 1. Sed ſic capiendo, adhuc poteſt multipliciter ſumi. Uno modo pro talis Doctrinæ veritate, ſive ſit in mente, ſive in ſcripto, vel in voce. Alio modo poteſt ſumi pro talis veritatis, vel objecti intellectuali cognitione, unde non minus proprie dicitur lex, vel præceptum, vel prohibitio ipſa, cognitio agendorum, vel non agendorum, quam ipſa veritas enuncians quid agendum, vel non agendum. Ideo dicit venerabilis Hugo, primo de Sacramentis, parte 6. cap. 6. *Quid cognitio faciendorum fuit, niſi quædam ad cor hominis facta præceptio? & quid rurſum cognitio vitandorum, niſi prohibitio?* Hæc autem cognitio poteſt eſſe multiplex: quia vel ſolum Apprehenſiva vel Judicativa: & ſi Judicativa, vel cum formidine, vel cum certitudine: & ſi cum certitudine, vel poteſt eſſe habitualis, vel actualis, vel ab habitu acquiſito ſolum, vel ab habitu etiam infuſo. Unde ſecundum hoc, loquendo propriiſſime, Lex Chriſti poteſt dici fides infuſa, vel actus ejus, quo Creatura rationalis firmiter aſſentitur Doctrinæ Chriſtianæ veritatibus.

VI. His ergo diſtinctionibus præmiſſis, ad videndum qualiter hujuſmodi Lex, ſeu Regula eſt rationali Creaturæ pro ſtatu viæ Perfectiſſima Lex creata, tres ſunt Concluſiones declarandæ.

VII. Prima Concluſio eſt, quod Lex naturalis, vel humana, vel etiam Lex Divina Moſaica viatori non eſt Lex perfectiſſima creata. Patet primo de Lege naturali, vel humana; quia aliter ſequeretur, quod viator ex puris naturalibus ſine fide poſſet omnia, ad quæ tenetur,

tur,

tur, perfectiſſime cognoſcere & adimplere, contra Apoſtolum ad Hebræos 11. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Secundo idem patet de Lege Moſaica; quia ſecundum Apoſtolum ad Hebr. 7. *Nihil ad perfectum adduxit Lex:* & loquitur de Lege Veteri per Moyſem data: Quare, &c. VIII. Secunda Concluſio eſt, quod Lex Chriſti, ſeu Doctrina vocalis, aut ſcripta, vel ipſa mentalis ſolum apprehenſiva, vel etiam ipſa adhæſiva, ſi non ſit ex fide infuſa, non eſt viatori Perfectiſſima Lex creata. Patet, quia nullus viator per Legem Chriſti ſine fideli credulitate poteſt omnia, ad quæ tenetur, perfecte intelligere, juxta illud Eſaiæ 7. *Niſi credideritis, non intelligetis.* IX. Tertia Concluſio eſt, quod Lex Chriſti ſola, ſeu Doctrina, id eſt, fidei infuſæ habitus, vel actus, quem viator habet de ea, eſt ſibi Perfectiſſima Lex creata. Patet, quia nullus viator per aliud ſignum ſeu directivum creatum, niſi per hujuſmodi fidem, vel ejus actum, omnia, ad quæ tenetur, perfecte cognoſcit, ut ex prædictis apparuit: & per hujuſmodi ſignum illa perfecte cognoſcit: quia ſi non, tunc fidelis operans ſecundum fidei Chriſti directionem, non ſufficienter operaretur ad conſequendum ſalutem, contra illud Marci ultimo, *Qui crediderit, &c. ſalvus erit.*

X. Ex prædictis ſequuntur aliquæ Propoſitiones corollariæ. Prima, quod ſicut virtus Juſtitiæ ſolum eſt in mente, & non in ſcripto, vel voce; ſic in ipſa eſt proprie Lex, ſeu Regula juſtæ vitæ. Patet, quia nullo exiſtente ſcripto, vel voce; adhuc Lex eſſet, nec Regulæ intellectuales, quæ ſunt rerum naturales imagines, minus eſſent ſervandæ, nec homo minus obligaretur ad eas, quam ſi ipſas legeret, vel audiret. Quare, &c. XI. Secunda eſt, quod ſicut vox audibilis non eſt Lex proprie, ſic nec Scriptura legibilis; ſed ſolum æquivoce. Patet, quia vox, vel Scriptura, lex non dicitur aut Regula, niſi ea figura, vel tropo, qua nomen rei & veritatis imagini imponitur vel ſigno. Sicut imago Regis Rex dicitur. Patet, quia Juriſtæ definientes legem, definiunt eam ſecundum ejus minus propriam acceptionem; quia ut ſupra Gratianus & alii ſolum definiunt Legem Scriptam. XII. Tertia eſt, quod ſicut ad Legis Chriſti habitualem fidem, omnis viator obligatur, ſine ulla excuſatione; ſic ab ejus actuali fide nullus excuſatur, niſi ſola incapacitate. Primum patet ex illo dicto Apoſtoli Hebræorum 11. *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Unde licet inter homines alii aliis minus ſint capaces propter brevitatem intellectus, experientiæ pauci-

paucitatem, aut defectum doctrinæ, vel gratiæ: quia non omnes æqualiter obligantur ad credendum ſingula Legis in particulari & explicite; tamen nullum eſt genus hominum adeo tardum intellectu, quod ſaltem in univerſali & implicite non poſſit omnia credere, id eſt, credere univerſaliter quicquid ibi aſſeritur eſſe verum. Ideo à tali credulitate habenda loco & tempore, nullus omnino excuſatur, niſi ſola incapacitate. Parvulos autem & furioſos, cæteriſque paſſionibus mente captos, ſeu alia naturali impoſſibilitate prohibitos, incapaces voco, & ſi non ſimpliciter, tamen ſecundum quid: ſcilicet, dum his defectibus laborant, quærere non oportet quod aliquid actualiter credant: Ideo, &c. Et hæc de primo Articulo.

Quantum ad ſecundum Articulum, in quo videndum eſt de Petri Eccleſia ſive Grege, ſunt Diſtinctiones præmittendæ: Prima erit generaliter de Eccleſia: Secunda ſpecialiter de militante Eccleſia. Tertia magis ſpecialiter de Petri Eccleſia. XIII. Prima ergo Diſtinctio eſt iſta: quod Eccleſia poteſt multipliciter ſumi: uno modo pro Templo materiali: & ſic ſumitur in Veteri Teſtamento Deut. 23. *Eunuchus non intrabit Eccleſiam.* Et in Novo Teſtamento primæ Corinthior 11. *Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum, aut Eccleſiam Dei contemnitis?* Alio modo ſumitur pro Templo ſpirituali: & ſic multipliciter poteſt ſumi: Uno modo particulariter: & ſic quælibet rationalis Creatura quam Deus ſpiritualiter inhabitat poteſt dici Eccleſia Dei, ſicut dicitur templum. Alio modo magis generaliter: pro aliqua Congregatione talium Creaturarum, ſive univerſali, ſive particulari. Et ſic iterum multipliciter poteſt ſumi. Uno modo pro omnibus cognoſcentibus clare, & beatifice Catholicas veritates, & ſic vocatur Eccleſia triumphans, de qua dicitur, *Laus ejus in Eccleſia Sanctorum*, Pſal. 149. Alio modo, pro omnibus cognoſcentibus ænigmatice hujuſmodi veritates. Et ſic non ſolum Sanctos, ut Eccleſia triumphans; ſed etiam cum bonis malos, & cum hominibus dæmones comprehendit. Unde etiam quandoque nomine Eccleſiæ maligni ſignantur: ut cum dicitur *Odivi Eccleſiam malignantium*, Pſal. 25. Licet autem hoc modo iterum Eccleſia multipliciter poſſet ſumi; tamen ut ad propoſitum pertinet, Eccleſia ſumitur pro hominibus in mortali corpore naturaliter viventibus, & ænigmatice cognoſcentibus Catholicas veritates. Et ſic vocatur Eccleſia militans: de qua dicitur Actuum 20. *Attendite vobis & univerſo*

Digitized by Google

gregi, in quo poſuit vos Spiritus Sanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei: & ſic ſumitur in propoſito.

XIV. Secunda Diſtinctio eſt iſta, quod Eccleſia militans dupliciter poteſt ſumi: uno modo pro Eccleſia Univerſali: & ſic eſt unica Eccleſia, & extra quam non eſt ſalus: de qua dicit Apoſtolus, *quod Chriſtus eſt Caput corporis Eccleſiæ, & Corpus ejus eſt Eccleſia.* Coloſſ. 1. Alio modo pro Eccleſia Particulari, & ſic ſunt plures Eccleſiæ, juxta illud dictum ejuſdem Apoſtoli: *Salutant vos omnes Eccleſiæ Chriſti,* Rom. 16. Utroque autem prædictorum modorum adhuc multipliciter ſumitur Eccleſia. Nam ſumendo eam per Eccleſia Univerſali; quandoque ſumitur pro Congregatione omnium fidelium actu exiſtentium: quandoque vero generalius ſumitur pro Congregatione omnium fidelium à tempore Chriſti vel Apoſtolorum uſque nunc ſuccedentium: Et ſic diſtinguitur Eccleſia Chriſti contra Synagogam Moyſi. Et iſto modo accipit Auguſtinus Eccleſiam in libro contra Manichæos, ut habetur 11. diſt. ca. *palam* & alibi: ubi dicit *quod Euangelio non crederet, niſi eum Eccleſiæ auctoritas compelleret.* Hoc enim modo Eccleſia eſt majoris auctoritatis, quam Euangelium ſit: quia hujus Eccleſiæ Euangeliſta, ſive ſcriptor Euangelii, pars exiſtit. Quandoque autem adhuc generalius ſumitur Eccleſia, pro Congregatione omnium fidelium à principio mundi, uſque ad conſummationem ſeculi: & ſic non ſolum comprehendit Eccleſiam Chriſti, ſed etiam Synagogam Moyſi, & eos qui fuerunt ſub Lege naturali: & iſto modo accipit Auguſtinus lib. 15. de Civitate cap. 1. ubi dicit, quod *non ſolum a tempore corporalis præſentiæ Chriſti & Apoſtolorum ejus, ſed ab ipſo Abel uſque in hujus ſeculi finem peregrinando percurrit Eccleſia.* Et Gregorius in quadam Homilia dicit, *quod ab Abel juſto uſque ad ultimum electum ſemper manet Eccleſia:* hoc enim modo Synagoga in Veteri Teſtamento appellatur nomine Eccleſiæ, Num. 20. *Cur eduxiſtis Eccleſiam Domini in ſolitudinem.* Sed etiam ſumendo Eccleſiam pro Eccleſia Particulari, iterum multipliciter poteſt ſumi: Uno modo pro quacumque Congregatione fidelium, ſive virorum, ſive mulierum. Et ſic dicitur primæ Petri 5. *Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone.* Et iſto modo ſumitur in pluribus Sacræ Scripturæ locis. Alio modo ſumitur ſpecialiter pro tota Congregatione Clericorum, & ſic nunquam accipitur in textu Scripturæ Divinæ: ſed Clerici nomen Eccleſiæ appropriaverunt ad ſeipſos, vocantes ſe Eccleſiaſticos. Alio modo adhuc ſumitur magis ſpecialiter, pro aliquo

parti-

Digitized by Google

particulari Collegio Clericorum: Et ſic in Jure Canonico Eccleſia iterum habet varias ſignificationes, ut notatur Extra. *de verborum ſignificatione.* cap. *cum Clerici*, in Gloſſa. XV. Sed his & aliis ſignificationibus omiſſis, Eccleſia militans proprie ſumpta pro Eccleſia Univerſali poteſt iſto modo deſcribi: *Eccleſia eſt omnis homo fidelis, vel omnes homines fideles in mortali corpore naturaliter viventes.* Et vero homines fideles actu vel habitu; implicite, vel explicite credentes, vel ænigmatice cognoſcentes omnes Catholicas veritates. Voco autem Catholicas veritates, veritates quibus quilibet viator actu vel habitu, explicite vel implicite, firmiter aſſentiri tenetur. Sed dico omnis homo, vel omnes homines; quia ſecundum aliquos non ſolum in pluribus hominibus, ſed in uno ſolo poteſt vel potuit ſtare Eccleſia. Nam, ut dicit Auguſtinus ſuper Pſal. 128. *aliquando in ſolo Abel Eccleſia erat:* Et ut quidam dicunt aliquando, ſcilicet tempore paſſionis Chriſti tota Eccleſia & tota fides Eccleſiæ Chriſtianæ in Maria matre Chriſti remanſerat.

XVI. Tertia Diſtinctio eſt iſta, quod Petri Eccleſia dupliciter poteſt ſumi: Uno modo pro Eccleſia, quam Petrus perſonaliter rexit: Alio modo pro Eccleſia Particulari in qua ipſe Sedem tenuit. Et quia iſta dicitur fuiſſe Eccleſia Romana, ideo diſtinguendum, quod Romana Eccleſia multipliciter ſumitur. Quandoque pro Summo Pontifice, & quibuſdam Presbyteris, & Diaconis; quos non ex auctoritate Divinæ Scripturæ; ſed ex conſuetudine obſervantiæ humanæ Papam & Cardinales vocamus. Quandoque autem ſumitur pro ſolis Cardinalibus, quandoque pro omnibus Clericis Romanis; quandoque pro omnibus fidelibus Romanæ Diœceſis; quandoque pro omnibus credentibus fidem Apoſtolicam prædicatam Romanis. Et ſic Univerſalis Eccleſia poteſt vocari Eccleſia Romana, & omnes fideles poſſunt appellari Romani, ut dicunt aliqui; ſicut Paulus Apoſtolus, extra Italiam natus, antequam Romæ fuerit, ſe eſſe hominem Romanum aſſerebat, ut patet *Actor.* 16. Et iſto modo, ſecundum illos, ſumitur Eccleſia Romana ubicumque innuitur, quod contra fidem errare non poteſt Romana Eccleſia, ut 24. quæſt. 1. cap. *Pudenda.* & cap. *Advocavit.*

His ergo Diſtinctionibus præmiſſis, ad videndum qualiter utraque Eccleſia, ſcilicet tam Eccleſia Univerſalis quam Particularis Eccleſia Romana, ſive Romana Diœceſis, fuit Petri Eccleſia, tres ſunt Concluſiones declarandæ. Prima eſt, quod Petrus Apoſtolus ex Chriſti in-

Digitized by Google

inſtitutione, principatum habuit Univerſalis Eccleſiæ. XVII. Secunda eſt, quod Petrus Apoſtolus ex Chriſti ordinatione Epiſcopatum tenuit Romanæ Eccleſiæ. XVIII. Tertia, quod Petrus Apoſtolus prius tempore Summus Pontifex fuit, quam Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ. Ad declarationem autem harum Concluſionum, ſciendum eſt, quod circa iſtam materiam ſunt variæ aſſertiones iſtis Concluſionibus aliquo modo repugnantes.

Prima eſt, quod nullus Sacerdos ex Chriſti inſtitutione ſuper alios habet aut habuit majorem Poteſtatem, ſed omnes æqualem. Secunda eſt, quod Petrus Apoſtolus non habuit ſuper alios Apoſtolos, nec per conſequens ſuper Univerſalem Eccleſiam principatum, & ſi habuit inter eos aliquo modo primatum, hoc non fuit per modum præſidentiæ, vel dominationis; ſed per modum voluntariæ reverentiæ & humiliationis: ſic quod alii Apoſtoli non tanquam ſibi ſubditi, ſed ratione ſuæ antiquitatis & perfectionis ei in multis voluntarie deferebant. Tertia eſt, quod Petrus habuit ſuper alios proprie principatum; tamen non ex inſtitutione Chriſti; ſed ex ordinatione Apoſtolorum. Quarta eſt, quod Petrus non fuit Pontifex Romanus, ſive Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus. Quinta, quod Romana Eccleſia non habet ſuper alias Eccleſias principatum, niſi improprie capiatur Eccleſia Romana pro Univerſali Eccleſia; Et de iſta intelligitur, quod Romana Eccleſia eſt Caput omnium Eccleſiarum. Sexta, quod particularis Eccleſia Romana habet ſuper alias principatum: Et hoc ponitur ſecundum quadruplicem modum. Primus modus eſt, quod ipſa habuit hujuſmodi principatum, non ex ordinatione divina, ſed humana. Et iſte modus eſt duplex: unus eſt, quod hujuſmodi principatum habuit auctoritate Imperatoris Conſtantini, ſive aliorum Imperatorum. Secundus modus eſt, quod ipſum habuit auctoritate Generalium Conciliorum. Tertius autem modus eſt, quod hujuſmodi principatum habuit non ex ordinatione humana, ſed Divina; & iſte eſt duplex: unus modus eſt, quod hunc principatum habuit immediate ex inſtitutione Chriſti; & eum accepit quando Petrus factus fuit Summus Pontifex, dicente Chriſto Matthæi 16. *Tu es Petrus*, &c. Alius, & quartus modus eſt, quod ipſam habuit, non immediate à Chriſto, ſed à B. Petro, quando de Antiochia in Romanam Eccleſiam Sedem ſuam tranſtulit, & eam omnibus aliis Eccleſiis prætulit. Licet autem non ſit facile prædictas aſſertiones efficaciter impugnare, tamen contra eas probandæ ſunt Concluſiones

præmiſſæ. Unde ad declarationem Concluſionis Primæ, tres ſunt Propoſitiones præmittendæ.

XIX. Prima eſt, quod in Petro, & cæteris Apoſtolis, duplex fuit Poteſtas, ſcilicet Poteſtas Ordinis, & Poteſtas Regiminis. Prima fuit Poteſtas conſecrandi, ligandi & ſolvendi. Secunda fuit Poteſtas Ordinandi ſubjectos, & ad eorum ſalutem gubernandi. Secunda propoſitio eſt, quod in Petro, & cæteris Apoſtolis, fuit æqualis Poteſtas Ordinis: quia unus Ordo erat in ſingulis, ſcilicet Ordo Sacerdotalis: Ideo in his quæ ad hoc pertinent ratione Ordinis, non erat major Poteſtas in uno quam in aliis. XX. Tertia eſt, quod in Petro & cæteris Apoſtolis, non fuit æqualis Poteſtas Regiminis: ſed ex Chriſti inſtitutione in hac Poteſtate Petrus fuit major, & præfuit aliis: Ideo in multis primam Ordinis Poteſtatem ligare & cohibere potuit in eis. Unde quod hujuſmodi Poteſtas ex Chriſti inſtitutione in eo major fuerit quam in aliis, ex verbis Chriſti concluditur, non præciſe ex eo quod Petro dixit Matthæi 16. *Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Nam Matthæi 18. ſimilia verba dicuntur omnibus Apoſtolis. Et Joannis 20. *Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt:* Sed ex eo quod prius tempore & ſingulariter dicit illud præmittens, &c. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & tibi dabo claves Regni cœlorum.* Et Joannis 1. *Tu vocaberis Cephas:* Et Joannis ultimo, *Paſce agnos meos, paſce oves meas:* per oves majores: per agnos ſimpliciores intelligens. Plura alia poſſent induci Scripturæ teſtimonia: ſed ex his patet Concluſio prima. Secunda Concluſio non poteſt efficaciter probari ex Scripturis Divinis; quia in eis non legitur, quod Chriſtus ordinaverit Petrum Epiſcopum Romanum, imo quod Petrus fuerit, vel manſerit Romæ non invenitur in tota Scriptura Sacra deſcribente Actus Apoſtolorum; hoc tamen poteſt rationabiliter perſuaderi ex hiſtoriis authenticis, quæ narrant, quod Petrus exiſtens Romæ perſecutione in ea creſcente, Urbem Romanam voluit dimittere: ſed occurrente ei Chriſto ait Petrus, Domine quo vadis? ad quem Chriſtus, vado Romam iterum crucifigi. Ex quo dicto Petrus intelligens ſeipſum, tanquam alterum Chriſtum, ſeu Chriſti Vicarium, ibidem debere martyrio coronari, reverſus eſt, & ibi uſque ad finem vitæ remanſit. Unde veriſimiliter concluditur, quod ibi Sedem & Epiſcopatum tenuerit: non

Digitized by Google

quidem ordinatione humana cujuſcumque terreni Imperatoris, ſive Concilii Generalis: ſed ordinatione Divina Imperatoris cæleſtis: licet hæc ordinatio forte poſtea fuerit & per Imperatores roborata, & per Concilia Generalia confirmata: Et ſic patet Concluſio, &c. Tertia Concluſio probatur, quia Petrus exiſtens Pontifex Summus, prius in Antiochia ſedit quam Romæ, ſicut patet *Actuum* 11. Unde, ſicut legitur in Chronicis, Petrus per quatuor annos poſt paſſionem Chriſti in partibus Hieroſolymitanis Eccleſiam rexit, poſtea per ſeptem annos Antiochiæ ſedit. Et ſic à paſſione Domini fluxerunt undecim anni antequam Romæ Sedem ſuam transtulerit, & per conſequens pluribus annis fuit Pontifex Summus, quibus non fuit Pontifex Romanus. Quare patet, quod eſſe Pontificem Romanum, non eſt neceſſarium eſſe Pontificem Summum: quia non eſt de eſſentiali neceſſitate Pontificis Summi, quod ſit Epiſcopus Romanus, nec alterius particularis Eccleſiæ Epiſcopus, & ſic patet Concluſio tertia.

Ex prædictis ſequuntur aliquæ Propoſitiones corollariæ: XXI. Prima eſt, quod Pontificatus Summus, & Pontificatus Romanus, ſunt Pontificatus diſtincti, licet ſint in eandem perſonam Divina ordinatione conjuncti. Secunda eſt, quod Pontificatus iſti non ſunt neceſſario ſic annexi, quin ex cauſa rationabili valeant ſeparari, puta ſi Summus Pontifex cum Concilio Generali judicaret eſſe utile Eccleſiæ Univerſali, quod Eccleſiam Romanam omnino dimitteret, & ſe alteri copularet, & hoc ex cauſa rationabili: ſicut ſi Roma aut Diœceſis Romana ſubverteretur ut Sodoma; vel à fide averteretur ut Hieroſolyma, vel propter aliud grande crimen, aut grave ſchiſma. Tertia eſt, quod ſi Pontificatus iſti eſſent de facto ſeparati, Romana Eccleſia non eſſet Caput omnium Eccleſiarum; nec haberet principatum populi Chriſtiani. Patet, quia hanc dignitatem capitis, principatus honoris, ſemper Eccleſia tenet & tenuit, quam Summus Pontifex ſibi ſpecialiter copulavit. Ideo Antiochia illam dignitatem perdidit, & eam Romana Eccleſia acquiſivit, quando Petrus de Antiochena civitate Romam tranſlatus fuit. Quare patet, quod Romana Eccleſia, non eſt Caput aliarum, niſi ratione ſui Capitis, id eſt, Summi Pontificis, qui de facto Pontifex Romanus exiſtit. Ideo excluſo hujuſmodi capite, vel ipſo manente Summo & non Romano Pontifice, ipſa caret illa dignitate: quare, &c. Et hæc de ſecundo Articulo.

Quantum ad tertium Articulum, in quo pro reſponſione ad quæſitum,

Digitized by Google

ſitum, videndum eſt de gregis Petri & Legis Chriſti conformitate, pro tituli quæſtionis declaratione ſunt tres Diſtinctiones præmittendæ. XXII. Prima ergo Diſtinctio eſt iſta, quod Lege regulari dupliciter poteſt intelligi: uno modo, ut idem ſit quod Legem habere & ea obligari. Et iſto modo ſatis clara eſt ex primo Articulo quæſtionis veritas. Alio modo, ut idem ſit quod ſecundum Legêm vivere & ei conformari: Iſto modo tractandi, eſt in præſenti Articulo quæſtionis difficultas. Secunda Diſtinctio eſt, quod Legi conformari poteſt eſſe dupliciter: uno modo in credendis: alio modo in volendis. Prima conformitas pertinet ad intellectum, & fit per fidem, ſpem, & charitatem: Nam ſecundum Apoſtolum *primæ Corinth.* 13. Hæ ſunt tres virtutes Theologicæ, in quibus conſiſtit perfecta conformitas Legis divinæ, & tota perfectio Religionis Chriſtianæ. Tertia Diſtinctio eſt, quod Legi difformari etiam dupliciter poteſt eſſe: uno modo ſecundum Intellectum, errando contra Legem, errore hæreſis, ſeu alicujus falſitatis repugnantis fidei: Alio modo ſecundum Affectum, errando contra Legem, non errore hæreſis; ſed alterius culpæ mortalis repugnantis ſpei aut charitati. Unde ſecundum hoc eſt intellectus quæſtionis; utrum Petri Eccleſia Lege reguletur: hoc eſt, utrum Legi conformetur ſic, quod nunquam propter aliquem errorem, Legis regulæ difformetur.

His ergo Diſtinctionibus præmiſſis; ſciendum eſt, quod de Prima Conformitate vel Difformitate, eſt in hac quæſtione difficultas ſpecialis, ideo de illa principaliter dicam, & de ea intelligam in Concluſionibus ponendis: ſed prius recitandæ ſunt quædam Aſſertiones circa iſtam materiam plurimum differentes. Prima eſt, in qua communiter omnes fideles videntur conſentire; quod tota Eccleſia, ſive multitudo omnium Chriſtianorum hæreticari non poteſt, ſive contra fidem errare. Secunda eſt, quod nec etiam Concilium Generale. Tertia, quod nec Romana Eccleſia. Quarta, quod nec Collegium Cardinalium. Quinta, quod nec Papa canonice intrans. Aliæ autem ſunt quinque aſſertiones prædictis valde repugnantes. Una eſt, quod Papa, intrans canonice, hæreticari poteſt, ſive contra fidem errare: quia Petrus & multi alii leguntur ſic erraſſe. Septima eſt, quod Eccleſia Romana etiam poteſt ſic errare: ſive capiatur pro Collegio Cardinalium, ſive pro Papæ ſimul & Cardinalium, ſive in quacumque alia ſignificatione ſumatur, dummodo nomine Romanæ Eccleſiæ non importetur tota multitudo fidelium: quia illa Eccleſia ſcilicet

Digitized by Google

cet ſic errante, adhuc ſtaret Eccleſiam illam non errare cui Chriſtus promiſit perſeverantiam in fide. Octava eſt, quod etiam Concilium Generale poteſt contra fidem errare, quia ipſo ſic errante adhuc ſtaret aliquos extra Concilium non errare: & per conſequens, fidem Eccleſiæ non deficere. Nona eſt, quod tota multitudo, non ſolum Clericorum, ſed generaliter omnium virorum, poteſt ſic errare, & fides Eccleſiæ in ſolis mulieribus conſervari: quia ſic conſervata fuit in ſola Maria virgine tempore paſſionis Chriſti. Decima eſt, quod tota multitudo Chriſtianorum non ſolum virorum ſed etiam mulierum, uſum rationis habentium, poteſt contra fidem errare: quia hoc ſtante adhuc in parvulis baptizatis poſſunt ſalvari omnes promiſſiones Chriſti de fide Eccleſiæ duratura uſque ad conſummationem ſeculi. Licet autem omnes prædictæ Aſſertiones habeant ſecundum magis & minus aliquas apparentes rationes, tamen eas ad præſens pertractare non patitur temporis brevitas. Sed conſervando eas uſque alias, dico pro nunc probabiliter, quod ex tribus Concluſionibus probandis, ſatis poterit apparere aliqua dictarum Aſſertionum veritas.

XXIII. Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Eccleſia quæ Chriſti Lege reguletur. Ex Sacra Scriptura non convincitur quod ſit aliqua Eccleſia Particularis, quæ Chriſti Legis regulæ conformetur. Ex Sacra Scriptura convincitur, quod ſemper eſt aliqua Univerſalis Eccleſia, quæ nunquam Chriſti Legis regulæ difformetur. Et quia iſtæ Concluſiones multum ad invicem connectuntur, ideo ſimul una ratione probantur. Unde arguitur ſic: Ex Sacra Scriptura convincitur quod ſemper eſt aliqua Eccleſia, quæ per rectam fidem Legis Chriſti regulæ conformatur: intelligendo ſemper à tempore Chriſti uſque ad conſummationem ſeculi. XXIV. Sed ex ea non convincitur hoc convenire alicui Eccleſiæ Particulari, intelligendo per Particularem Eccleſiam quamcumque Eccleſiam diſtinctam ab Eccleſia Univerſali. Igitur, ſufficienti diviſione ex ea convincitur hoc convenire Eccleſiæ Univerſali: Et per conſequens ſequitur intentum in Concluſionibus præmiſſis, intelligendo eas, ut prædixi de Conformitate & Difformitate primo modo dictis. Conſequentia patet: Sed minor rationis probatur: quia illud quod in Sacra Scriptura promittitur toti & nulli parti; non debet alicui parti attribui: XXV. Sed ſemper rectam fidem habere aut nunquam contra veram fidem errare, in Sacra Scriptura à Chriſto promittitur toti & ſoli fidelium

lium Congregationi ut patebit ex probatione Majoris. Igitur hoc non debet alicui particulari Eccleſiæ Catholicorum attribui, imo debet temerarium cenſeri. Maior autem principalis rationis probatur primo ex illo verbo Chriſti Lucæ 22. *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Nec dubitandum eſt ipſum in hoc fuiſſe exauditum: quia ſecundum Apoſtolum Hebr. 5. *Exauditus eſt pro ſua reverentia.* Conſtat ergo, quod Chriſtus promiſit Petro, quod non deficiet fides ſua, non intelligens de ejus fide perſonali, ſed de fide generali Eccleſiæ Dei committendæ regimini Petri. Et cum non loquatur de aliqua Eccleſia partiali, ſequitur quod intendit de Eccleſia totali. Secundo patet idem ex illo verbo Chriſti Matth. ultimo, *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Ubi Chriſtus promittit ſuis diſcipulis non ſolum pro ſe, ſed pro ſuis Succeſſoribus in Eccleſia Dei ſeipſum, non quidem corporaliter, aut ſolum ſacramentaliter, ſed per fidem ſpiritualiter ſemper adeſſe vel affuturum. Unde dicit Gregorius, quod per hoc quod Chriſtus uſque ad conſummationem ſeculi cum diſcipulis ſe eſſe promittit, oſtendit ipſum nunquam à credentibus receſſurum. Tertio idem ſequi apparet ex illo verbo Chriſti Matthæi 24. ubi loquens de perſequutione Antichriſti, dicit quod *inducentur in errorem ſi fieri poteſt etiam electi.* Unde ex hoc modo loquendi Chriſti patet, quia de potentia ordinata hoc non poteſt fieri: Quia ejus promiſſio eſt, quod etiam tempore Antichriſti erunt aliqui electi non errantes in fide Chriſti. Et quia minus videretur de illo tempore promiſſio, ſequitur quod ſemper ſunt aliqui credentes fidem Chriſti: & illi continentur ſub aliqua Eccleſia, non particulari, ſed univerſali. Quare, &c.

Ex prædictis ſequuntur aliquæ Propoſitiones Corollariæ: XXVI. Prima eſt, quod ſemper in Eccleſia Univerſali erunt plures adulti illuſtrati veritate fidei. Secunda eſt, quod ſemper in Eccleſia Univerſali erunt plures juſti formati virtute ſpei. Tertia, quod ſemper in Eccleſia Univerſali erunt plures electi inflammati charitate Dei. Prima Propoſitio patet; quia in auctoritate præallegata, ubi Chriſtus dicit *quod ſi fieri poteſt etiam electi inducerentur in errorem:* intendens quod illo tempore Antichriſti erunt plures electi non errantes contra fidem, conſtat quod non intendit de parvulis baptizatis, cum in eis non cadat inductio in errorem; Sed de adultis credentibus fidei veritatem. Unde patet, quod promiſſiones Chriſti de fide Eccleſiæ uſque ad finem ſeculi permanſura, non poſſunt ſalvari in par-

Digitized by Google

vulis baptizatis; & per conſequens, nec debent intelligi ſolùm de fide infuſa, ſed etiam de fide acquiſita. Secunda Propoſitio patet ex prima & tertia: quia fides & charitas non poſſunt haberi ſine ſpe de communi, ſive de potentia ordinata, ut ad præſens ſuppono. Igitur, &c. Tertia Propoſitio patet, quia minus videretur, quod Eccleſia debet ſtare in charitate in illo tempore, & peſſimo perſequutionis Antichriſti, quam quocumque alio tempore: quia de illo tempore dicitur Matth. 24. quod *abundabit iniquitas, & refrigeſcet charitas:* & tamen adhuc illo tempore Eccleſiæ ſtabit in charitate: quia ibi dicitur quod refrigeſcet charitas, & non quod ipſa totaliter corrumpetur. Item dicitur charitas multorum, & non dicitur omnium. Item ibidem de Antichriſto dicitur, quod abbreviabuntur dies ejus: quare non videtur, quod debeat interficere omnes charitatem habentes. Item ibidem dicitur in plurali, quod electi non potuerunt in errorem indici: & per conſequens tunc erunt plures electi contra Legem non errantes: & per conſequens, fidem & charitatem habentes: Quare, &c.

XXVII. Ex prædictis ergo patet reſponſio Quæſtionis; videlicet, Quod Petri Eccleſia Lege regulatur, hoc eſt, quod Univerſalis Eccleſia nunquam per errorem Legi difformatur, ſed ſemper Legis Chriſti regulæ conformatur, non ſolum per fidem mortuam, ſed etiam per fidem, ſpem, & charitatem formatam: & ſi non quantum ad quamlibet ipſius portionem. Et in hoc conſiſtit Conformitas Eccleſiæ ad Chriſti Regulam, ſeu Legem. Hæc igitur ſufficiant de tertio Articulo, & pro præſenti & totali quæſito.

FINIS.

Attende Lector, M. Petrum Alliacenum, Capita hac Quæſtione Veſperiarum contenta uberius tractaviſſe in ſua prima Lectione ſupra Magiſtrum Sententiarum: & quendam Magiſtrum Theologiæ anſam captaſſe impugnandæ ſententiæ Alliaceni in ſua Lectione: Idque in cauſa fuiſſe, cur idem Alliacenus ſequentem Quæſtionem reſumptivam habuerit, ut argumentis prædicti Magiſtri reſponderet: quæ admonitio non parum conferet ad Quæſtiones hujuſmodi intelligendas, præſertim ſequentem.

Digitized by Google

Quæstio ejuſdem de reſumpta.

ARGUMENTUM.

I. *Utrum Petri Eccleſia fide confirmetur.*
II. *Eccleſia Petri accipitur multipliciter.*
III. *Licet tam Chriſtus quam ejus Vicarius Petrus, in quantum Caput Eccleſiæ, habuit Monarchiam Spiritualem, non tamen Regiam temporalem.*
IV. *Regnum Chriſti, ſive ejus Regale Dominium multipliciter imaginatur.*
V. *De paupertate Chriſti.*
VI. *Licet ad ſalubriter credendum requiratur fides infuſa, tamen ipſa non ſufficit ad actum credendi producendum ſine rationis apparentia.*
VII. *Licet Chriſti, ſeu Petri Eccleſia ex fide ſola non ſit ad credendum ſufficienter confirmata, tamen ex fidei auctoritate principaliter concluditur confirmatio Eccleſiæ in fide Chriſtiana.*
VIII. *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod ſemper eſt aliqua Particularis Eccleſia, qua Regula Legis Chriſti conformetur.*
IX. *Ex Sacra Scriptura probabile eſt, quod ante diem Judicii erit aliquod tempus, in quo nulli erunt fideles vivi: Et illo tempore conſummationis, nulla erit Eccleſia militans, ſive Univerſalis ſive Particularis.*
X. *In die Judicii nulli homines reperientur vivi qui obvient Chriſto venienti, qui prius non fuerint mortui.*
XI. *Exponuntur plures auctoritates de Judicio extremo loquentes.*
XII. *De conſummatione ſeculi.*
XIII. *An Eccleſia poſſet ſalvari in uno ſuppoſito.*
XIV. *An Concilium poſſet contra fidem errare: & an ſic liceat ab eo ad aliud appellare.*
XV. *An omnis errans in fide, ſive perſona, ſive Congregatio, omni alteri non erranti in cauſa fidei ſit ſubjectus.*
XVI. *An tota multitudo Clericorum poſſet difformari Legi Chriſti.*
XVII. *An Romana Eccleſia poſſet Legi Chriſti difformari.*

Utrum Petri Eccleſia { *Rege gubernetur.* / *Lege reguletur.* / *Fide confirmetur.* / *Jure dominetur.* }

I. UTrum Petri Eccleſia fide confirmetur. Arguitur primo quod non; quia Petrus non habuit Regalem Monarchiam totius Eccleſiæ ſeu Politiæ Chriſtianæ: Imo talis Monarchia videtur ad Imperatorem pertinere: Igitur Politia Chriſtiana non debet dici Petri Eccleſia: Et per conſequens, quo ad ſuppoſitum, quæſtio falſa. Conſequentia tenet: quia quælibet Politia dicitur proprie eſſe illius qui in ea eſt Rex, ſeu Monarcha. Antecedens patet, quia Chriſtus pro ſe & Petro ejus Vicario futuro fecit ſolvi tributum

Imperatori, *Matth.* 17. Igitur, &c. Secundo, ſi Eccleſia eſſet fide confirmata, maxime hoc videretur verum de fide infuſa: ſed hoc non; Igitur, &c. Antecedens, quo ad primam partem, videtur notum; ſed, quo ad ſecundam, probatur: quia fides infuſa non ſufficit ad firmandum in nobis actum credendi reſpectu articulorum, niſi ad hoc concurrat apparentia rationum, ex quibus, ſecundum Auguſtinum 14. *de Trinit.* gignitur in nobis fides, nutritur, defenditur & roboratur. Igitur fide non confirmatur Eccleſia, ſed magis ex ipſa rationis apparentia. Sic enim per apparentia miracula Eccleſia fuit confirmata, juxta illud, *prædicaverunt ubique, Domino cooperante & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis.* Marci ultimo. Quare, &c. Tertio, Eccleſia Petri in his quæ ſunt fidei poteſt errare: Igitur non confirmatur fide. Conſequentia clara eſt: quia confirmatio in fide, importat conſtantem firmitatem quæ eſt invertibilis in errorem. Antecedens probatur, quia Eccleſia Romana proprie dici debet Petri Eccleſia, eo quod in ea fuit ſedes ſua: ſed ipſa, ſicut una alia Particularis Eccleſia poteſt errare in fide: nam ipſa ſic errante adhuc ſtaret Univerſalem Eccleſiam non errare. Et ſic ſalvarentur omnia dicta Scripturæ, & omnes promiſſiones à Chriſto factæ de ſtabilitate Eccleſiæ & firmitate in fide, &c.

Oppoſitum arguitur, quia Chriſtus oravit pro Petri Eccleſia, ut eſſet fide confirmata, juxta illud, *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, Lucæ 22. &c. Sed hæc oratio Chriſti fuit exaudita. Nam, ut dicit Apoſtolus, *exauditus eſt pro ſua reverentia.* Hebr. 5. Igitur, &c.

Juxta tres terminos Quæſtionis ad materiam tactam in tribus prioribus Argumentis, præmiſſis tribus Præambulis, ponam tres Concluſiones reſponſales, in quibus aliquid dicam, non tam aſſertive, quam probabiliter & collative. II. Primum Præambulum eſt de iſto termino, *Petri Eccleſia*, qui licet multipliciter poſſit ſumi, prout dixi in Veſperiis meis in ſecundo Articulo quæſtionis; tamen in propoſito ſumitur pro Eccleſia Univerſali, quæ dicitur Eccleſia Petri; quia in ſpiritualibus fuit Caput ejus, & in ea ex Chriſti inſtitutione Sacerdos ſummus. Et per hoc poſſet ſolvi primus Articulus ante oppoſitum quæſtionis factus: Quia dicitur Petri Eccleſia, non propter Monarchiam temporalem, ſed propter ſpiritualem & Sacerdotalem. Per hoc etiam poſſet ſolvi tertium Argumentum: quia Eccleſia univerſaliter magis proprie dicitur Petri Eccleſia, quam Eccleſia Romana,

na, ſeu quævis alia Particularis, prout alias in eodem Articulo declaravi. Secundum Præambulum eſt de iſto termino *Fides*, qui multipliciter poteſt ſumi. Uno modo pro fide habituali, de qua dicitur *ſine fide impoſſibile eſt placere Deo*, Hebræor. 11. Alio modo pro fide actuali de qua dicit Auguſt. *fides eſt credere quod non vides.* Tertio modo pro fide objectali, id eſt, pro objecto fidei, de qua in Symbolo, *Hæc eſt fides Catholica*, &c. Adhuc autem primo modo poteſt ſumi pro habitu infuſo, vel pro habitu acquiſito: Et iterum tertio modo vel pro actu fidei infuſæ, vel pro habitu ex actu acquiſito procedente: qui actus vel habitus quando eſt ſine charitate, dicitur fides informis: de qua dicitur, *Dæmones credunt & contremiſcunt*. Jac. 2. Quando vero eſt cum charitate ſeu gratia, dicitur fides formata: de qua dicit Propheta: *Juſtus in ſua fide vivit*, Habac. 2. Sed omnibus aliis modis ad præſens excluſis, capio hic fidem pro habitu infuſo, vel actu credendi ab ea procedente, ſive ſit informis, ſive formatus charitate. Tertium Præambulum eſt de iſto termino *Confirmatio*: qui, licet etiam multipliciter poſſit ſumi, tamen hic ſumitur ut importat conſtantem firmitatem in aliqua virtute, quæ de Lege ordinata eſt invertibilis in vitium contrarium: ſicut aliquem diceremus in gratia confirmatum, quia aliqualiter invertibilem ad peccatum. Unde ex prædictis apparet, quod titulus Quæſtionis dupliciter poteſt intelligi; ſecundum quod huic ablativo *fide* duplex præpoſitio poteſt ſubintelligi vel ſuppleri: Nam poteſt intelligi utrum confirmetur *ex fide* vel *in fide*. Primo eſt ſenſus Quæſtionis: utrum Univerſalis Eccleſia ex fide, ſcilicet infuſa, confirmetur, ſic quod ex ipſa abſque rationis apparentia ad conſtanter & firmiter credendum ſufficienter inducatur, juxta illud quod ſolet in Eccleſia cantari, *Etſi ſenſus deficit, ad firmandum cor ſyncerum ſola fides ſufficit*. Et juxta illud Gregorii, *fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.* Et contra hunc ſenſum arguit ſecunda ratio ante oppoſitum. Secundo modo eſt ſenſus Quæſtionis, utrum Univerſalis Eccleſia in fide infuſa confirmetur; ſic ſcilicet, quod de ſuæ fidei conſtantia & firma perſeverantia certitudinaliter inſtruatur. Et ad hunc ſenſum procedit ratio facta per oppoſitum. Unde hujuſmodi confirmatio in fide duo importat. Primum eſt quod ſemper quandiu erit Eccleſia, ipſa perſeverabit in fide: Secundum eſt, quod de perſeverantia ipſa eſt certificata ex inſtructione Scripturæ Sacræ ſeu alterius revelationis Divinæ, juxta illud prius allegatum: *Petre, rogavi pro te*, &c.

Digitized by Google

Ubi Chriſtus revelavit, quod ſemper Petri Eccleſia in fide perſeverabit.

His igitur præmiſſis, ponam tres Concluſiones. Prima erit de Eccleſia & Monarchia Petri, & erit reſponſiva ad Quæſtionis ſuppoſitum. Secunda erit de habitu & actu infuſo fidei, & erit præambula ad primum Quæſtionis ſenſum. Tertia erit de Quæſtione & confirmatione Eccleſiæ Chriſti: & erit reſponſiva ad utrumque Quæſtionis intellectum. III. Prima ergo Concluſio, juxta materiam Argumenti ante oppoſitum facti, eſt de Eccleſia & Monarchia Petri, & eſt iſta: Quod licet tam Chriſtus quam ejus Vicarius Petrus, in quantum Caput Eccleſiæ, habuerit Monarchiam Spiritualem, non tamen Regiam temporalem. Prima pars patet de Chriſto, quia ſecundum Apoſtolum Coloſſ. 1. *Chriſtus eſt Caput corporis Eccleſia & corpus ejus eſt Eccleſia:* ſed Caput habet Monarchiam principalem & ſupremam reſpectu & circa ſui corporis membra: Igitur, &c. De Petro Chriſti Vicario idem patet ex dictis in ſecundo Articulo Quæſtionis, quam tractavi in Veſperiis, ubi oſtendi quod Petrus Apoſtolus ex Chriſti inſtitutione fuit Caput, & habuit Principatum Univerſalis Eccleſiæ, & fuit in ea Pontifex Summus, & per conſequens Spiritualis Monarcha Supremus. Sed ſecunda pars Concluſionis patet ex illa Propoſitione, quam poſui in prima Lectione *contra Reverendum Magiſtrum*, quæ fuit hæc. *Sicut nec Petrus Apoſtolus ultra Monarchiam Sacerdotalem; ſic nec Chriſtus ſecundum humanitatem habuit Monarchiam Regalem.* Cujus ſecunda pars eſt contra primam partem ſecundæ Concluſionis principalis tertii Articuli, in qua in Veſperiis ſuis poſuit, quod Chriſtus unctus eſt à Deo, ut eſſet ſecundum humanitatem Monarcha Regalis & Sacerdotalis totius Orbis generalis. Contra quam probavi prædictam Propoſitionem meam tribus rationibus. Prima; quia ſi Chriſtus eſſet ſecundum humanitatem Monarcha Regalis, &c. tunc Petrus Apoſtolus ſicut ſucceſſit Chriſto in Monarchia Sacerdotali, ſic ſuccedere debuiſſet in Monarchia Regali: Conſequentia videtur bona: Quia non apparet ratio diverſitatis. Sed Conſequens videtur falſum; quia quod Petrus talem Monarchiam habuerit non habetur ex Scriptura Sacra: quare hoc aſſerere apparet temerarium. Hic, *Magiſter*, reſpondet dupliciter, Primo negando Conſequentiam & aſſignando rationem diverſitatis; dicendo, quod ex cauſa rationabili, quæ tamen non habuit locum in Chriſto, tempore Novæ Legis, Regnum diviſum eſt à Sacerdotio: ſcilicet ne Sacerdo-

tes

Digitized by Google

tes vocati ad altius exercitium ſpiritualis vitæ, negotiis ſecularibus implicarentur. Et hæc eſt, ut dicit, ratio Apoſtoli 2 *ad Timoth.* 2. Alio modo reſpondet, negando Conſequens illatum, non eſſe inconveniens de B. Petro, & de quolibet Papa ejus Succeſſore, intelligendo de Monarchia Regali quo ad auctoritatem originalem & Architectonicam. Sed contra arguitur; quia ſi prima reſponſio ſit bona & ratio diverſitatis in ea aſſignata; ſequetur, quod ſecunda reſponſio ſit mala. Quia per primam, in Nova Lege, Regale Dominium non eſt cum Sacerdotio, nec Sacerdotes debent ſecularibus implicari: Igitur Summus Sacerdos non dominatur tali Dominio temporali, per quod retraheretur ab exercitio ſpirituali, juxta illud Apoſtoli, *nemo militans Deo implicat ſe ſecularibus negotiis*, 2 Timoth. 2. Sic una reſponſio interimit aliam. Tamen ad fundandum ſecundam reſponſionem ponit duas Propoſitiones: Prima eſt, quamvis Papa de Jure divino & naturali, utramque, ſcilicet Spiritualem & temporalem habeat Juriſdictionem, auctoritative; non tamen æqualiter exequutive. Prima pars probatur: quia temporalia ſe habent tanquam diſpoſitiones ad Spiritualia: Igitur apud quem eſt plena auctoritas ſpiritualium, apud illum etiam eſt auctoritas ordinandi de temporalibus, &c. Item: Quicumque habet auctoritatem judicandi de ſpiritualibus, ad illum etiam reducitur auctoritas judicandi de temporalibus: Igitur, &c. Antecedens probatur; quia temporalia non niſi ſecundum ſpiritualia debent judicari & ordinari, juxta illud Apoſtoli 1 Corinth. *6. Angelos judicabimus, quanto magis ſecularia.* Gloſſa. *Id eſt, de rebus ſeculi.* Et ad hoc inducit Decretales, Extrav. *Qui filii ſunt legitimi.* cap. *Per venerabilem.* Item deduci poteſt ex dictis Apoſtoli 1 Cor. 2. dicentis, *quod Spiritualis omnia judicat*, &c. Secunda probatur, quia in temporalibus Papa non habet meram exequutionem, ſicut in ſpiritualibus, ſed ſolum in certis caſibus habet exequutivam Juriſdictionem temporalem, ſicut probant Jura, quæ tamen non allegat cauſa brevitatis. Tangit etiam ibi auctoritatem Scripturæ *Deut.* 17. ex qua concludunt Jura, ſicut ipſe dicit, quod cum in temporalibus aliquid fuerit difficile vel ambiguum, tunc eſt ad Judicium Sedis Apoſtolicæ recurrendum, &c.

Sed iſta poſſunt apparenter ſolvi, & contra ipſum reduci. Unde ad Primam & Secundam ſimul poteſt dici, quod temporalia, id eſt, negotia rerum temporalium & ſecularium, ſicut Principatus, Dominium, vel Judicium coactivum, non diſponuntur nec ordinantur ad

Spiri-

Digitized by Google

Spirituali: imo magis ea impediunt. Unde ſuper illo verbo Apoſtoli prius allegato, *Nemo militans Deo*, &c. dicit Gloſſa Ambroſii, *quod ſicut nemo poteſt duobus Dominis ſervire, ſic nec Deo militare in ſpiritualibus, qui implicat ſe ſecularibus negotiis quibuslibet.* Et dicit *quibuslibet*, nullum excipiendo. Item, nec concludit illa auctoritas Apoſtoli 1 Corinth. 6. *Angelos judicabimus, &c.* Quia ibi alloquitur Apoſtolus generaliter omnes de Corintho, ad quos ſcribebat Epiſtolam. Unde quia contendebant de ſecularibus Judicibus, ipſos monebat, ut ex cœtu fidelium aliquos judices conſtituerent, non quidem Epiſcopos aut Sacerdotes, ſed alios: Propter quod ſubdit: *ſecularia igitur judicia ſi habueritis, contemptibiles qui ſunt in Eccleſia, illos conſtuuite ad judicandum, &c.* Ubi Gloſſa ſecundum Ambroſium & Auguſtinum, *Contemptibiles, id eſt, aliquos ſapientes qui tamen ſint minoris meriti, ſupple, quam Apoſtoli, vel miniſtri Euangelii, conſtituite ad judicandum.* Et cauſa redditur, quia Apoſtoli talibus non vacabant. Unde etiam Gloſſa ſecundum Gregorium: *hi*, inquit, *terrenas cauſas examinent, qui exteriorum rerum ſapientiam perceperunt: Qui autem ſpiritualibus donis ditati ſunt, terrenis non debent negotiis implicari.* Et hæc eſt etiam ſententia Bernardi *ad Eugenium Papam lib. 2. cap. 5.* Si autem aliqua dicta Sanctorum videantur innuere, quod judicia ſecularia ad Epiſcopos pertineant, ſicut etiam videtur innuere illa Decretalis, *Per venerabilem.* Ad omnia talia poſſet dici, ea debere intelligi, non de Judicio coactionis, ſed de Judicio diſcretionis: vel hoc ad eos pertinere non jure naturali, aut divino; ſed humano & poſitivo, de quo ad præſens non eſt intentio. Item; illa Auctoritas, *Spiritualis omnia judicat*, non videtur digna ſolutione, quia omnino eſt extra propoſitum. Nam Apoſtolus vocat Spiritualem, non Epiſcopum, aut Sacerdotem; ſed prout diſtinguitur contra carnalem: quod patet per illud, quod præcedit; *Animalis homo*, inquit, id eſt, qui habet animum ad carnalia depreſſum, *non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei*, id eſt, ſpiritualia: nec Apoſtolus loquitur de Judicio rerum ſecularium, ſed ſpiritualium. Quod patet ex auctoritate quam allegat ex Iſaiæ 40. *Quis enim cognovit Spiritum Domini, &c.* Item, ad illam auctoritatem Deuteron. *Si difficile & ambiguum, &c.* poteſt dici, quod loquitur de Sacerdotio Veteris Legis: Nec ſecundum ſenſum literalem debet extendi ad Sacerdotes Novæ Legis, propter cauſam ſupra tactam. Ideo per illam non ſufficienter probatur, quod ad eos pertineat judicium coactivum de Jure divino, &c.

Se-

Digitized by Google

Secunda Propoſitio *Magiſtri* eſt, quod Sacerdos Apoſtolicus ſe habet ad Reges & Principes, ſicut Architector ad manuarios artifices: Probatur; quia Sacerdos Apoſtolicus habet cognoſcere propter quid, & dare Leges & Regulas Judicandi, ſecundum quas Principes Seculares debent populum regere, & Juriſdictionem exercere: nec poſſunt Legibus uti quæ eis aliquomodo ſint contrariæ, vel earum impeditivæ. Sed quia *Magiſter* hoc dicit pure voluntarie, & ſine allegatione Scripturæ authenticæ, ideo non inſiſto. Reputo enim clarum, quod hoc non probat eſſe de Jure naturali aut divino, ſicut nec alia dicta ſua: hic autem dicit, quod miratur de modo meo arguendi, quem feci in prima Ratione, dicendo, hoc non habetur ex Scriptura Sacra, igitur temerarium eſt hoc aſſerere. Nam multa circa materiam Trinitatis & Corporis Chriſti tenemur credere, quæ Sacra Scriptura non expreſſit, ſed per Doctrinam vocalem Apoſtolorum & Traditiones Eccleſiæ ad nos pervenerunt: Quare, &c. Ad hoc reſpondeo; quod in materia de qua loquimur non erat opus de hoc expreſſam mentionem facere, cum ſit clarum, quod nec ex Doctrina vocali Apoſtolorum, aut Traditione Eccleſiæ habetur, quod Chriſtus aut Petrus aut alii Apoſtoli & eorum Succeſſores geſſerint ſe tanquam Reges aut Principes temporales: nec quod eis impoſuerint Leges aut Regulas judiciales, nec quod circa eos Judicia ſecularia exercuerunt: ſed ſuis Legibus & Judiciis ſe humiliter ſubjicere voluerunt. Nam Chriſtus per Pilatum Vicarium Romani Imperatoris ſuſtinuit judicari. Et licet forte ſignificaverit ſe pati injuſtum Judicium, non tamen contra ipſum, tanquam contra non Judicem reclamavit: imo per hoc quod dixit ei: *Non haberes poteſtatem ullam adverſum me, niſi tibi datum eſſet deſuper*, id eſt, à Deo, ſecundum Auguſtinum. Petrus etiam non dicebat totum mundum in temporalibus ſibi eſſe ſubjectum, ſed loquens de Principibus ſecularibus dicebat: *Obedite Dominis veſtris etiam dyſcolis*, 1 Petri 2; & Paulus, *Omnis anima Poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit*, Roman. 13. Et dicit *omnis anima*, id eſt, omnis homo, nullum excipiendo. Ipſe etiam ad Cæſarem tanquam ad Judicem appellavit. Unde dicit: *Ad tribunal Cæſaris ſto ubi me judicari oportet*, Actuum 25. Ubi Gloſſa, *quia*, inquit, *hic eſt locus judicii, &c.* His ergo conſideratis videtur eſſe temerarium dicere, & aſſerere illa quæ ſuperius recitata ſunt eſſe de Jure divino, niſi ad hoc cogat Scripturæ Sacræ auctoritas, &c. Et hæc non aſſertive, ſed ſolum collative dicta ſint de prima Ratione.

Digitized by Google

Secundo, principaliter arguebam ſic; Quod Chriſtus ſecundum humanitatem habuerit totius Orbis Monarchiam Regalem, non convincitur ex Scriptura Sacra, nec ex illis auctoritatibus quas *iſte Magiſter* allegat: Quia omnes illæ, & ſi quæ ſunt ſimiles, vel non dicuntur de Chriſto ſecundum ſenſum literalem; vel intelliguntur de Chriſto ſecundum Divinitatem: igitur illud dictum eſt voluntarium: & qua facilitate dicitur, eadem facilitate reſpuitur. Et confirmatur, quia ex Scriptura Sacra apparentius convincitur oppoſitum: Nam Chriſtus interrogatus utrum Rex eſſet, reſpondit Pilato, *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, Joannis 18. Per hoc dans intelligere, quod ipſe ſecundum humanitatem quantum ad temporalia, quæ mundana vocabat, non habebat totius Orbis Monarchiam Regalem. Contra rationem, quia videtur replicatio eſſe ſolutio Argumenti ſui, ipſe replicat per aliquas Auctoritates. Prima eſt Apoſtoli Eph. 1. Ubi dicit de Chriſto, *quod Deus Pater operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum ad dexteram ſuam in cæleſtibus ſuper omnem Principatum & Poteſtatem & Virtutem & Dominationes, &c. Et omnia ſubjecit ſub pedibus ejus*, id eſt, ſub humanitate ejus, quam etiam Angeli adorant, & ipſi homini Chriſto omnia ſubſunt. Secunda eſt Pſal. 44. dicentis: *Sedes tua* vel *thronus tuus Deus in ſeculum ſeculi, virga æquitatis virga Regni tui.* Quod allegat Apoſtolus Hebræorum 1, probans per hoc Chriſto eſſe datum Regnum vel dignitatem Regiam ſeu Sedem Judiciariam permanentem in ſeculum ſeculi. Quod talis poteſtas fuerit ſibi data à Patre ſecundum humanitatem, patet per hoc, quod conſequenter allegat Apoſtolus: *Propterea unxit te Deus, &c.* Gloſſa: *id eſt, unxit te ſecundum hominem.* Et concludit ex hoc, quod per hoc, quod dicit ipſum eſſe unctum, ſignificat eum eſſe Regem & eſſe Sacerdotem. Tertia eſt ad Hebræos 2. *Non enim Angelis ſubjecit Deus Orbem terræ.* Et Paulo poſt: *Omnia ſubjecit ſub pedibus ejus.* Et loquitur de Chriſto homine, de quo idem dicit, quod *ipſum paulo minus ab Angelis minoravit.* Juxta dictum Pſalmiſtæ. Quarta eſt Apocalypſ. 19. *Habet in veſtimento & in femore ſuo ſcriptum Rex regum & Dominus dominantium.* ubi Gloſſa. *Per veſtimentum & femur intelligit humanitatem Chriſti.* Quinta eſt Matthæi ultimo. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* Ubi ſecundum gloſſam Hieronymi non loquitur de coëterna Patri divinitate; ſed de aſſumpta humanitate. Ex quibus omnibus infert *iſte Magiſter* Chriſtum habuiſſe Monarchiam & non voluntarie dictum, &c.

IV. Pro ſolutione iſtorum, pono iſtam Diſtinctionem; quod Regnum Chriſti ſive ejus Regale Dominium poteſt imaginari triplex: unum ſcilicet Divinum, per quod ſecundum Divinitatem eſt Rex & Dominus omnium, ſicut Deus Pater. Et de iſto Dominio poteſt intelligi illa auctoritas Apoc. *Rex Regum & Dominus dominantium.* Licet ſecundum Gloſſam, Chriſtus habuerit ſcriptum in veſtimento humanitatis: quia ſcilicet Verbum Dei fuit unitum cum pelle humana: ratione cujus per communicationem idiomatum idem Dominium quod conveniebat Deo, conveniebat etiam homini. Nec etiam loquitur ibi de tali Dominio, de quo loquimur, ſcilicet temporali, ſed de Dominio Regni æterni. Unde Gloſſa ſubdit: *Rex regum ſcilicet ſuper omnes Sanctos.* Hi autem ſunt in patria non in via: Quare, &c. Aliud eſt Chriſti Dominium, ſcilicet humanum, quod ſibi convenit ſecundum humanitatem: & iſtud poteſt ſubdiſtingui & intelligi duplex: unum Spirituale ſive Sacerdotale: aliud temporale ſive ſeculare. De Spirituali ſive Sacerdotali Regno loquitur ſecunda auctoritas allegata de Pſalmiſta, *Sedes tua*, &c. Et generaliter Regnum ſive Imperium Chriſti, de quo Prophetæ ſunt loquuti, ſive ejus Sedes aut Thronus aut Poteſtas Regia, intelligenda ſunt de Regimine Spirituali, quo ad ſalutem æternam acquirendam, & non de temporali ſive corporali; Quod poſſet faciliter ex Scripturis declarari, ſed ad præſens ſufficit illud quod allegatur *ad Hebræos* 1. ubi ſecundum Apoſtoli ſententiam, iſta Sedes, vel Poteſtas permanſura eſt in ſæculum ſæculi: quia cum omne Regnum temporale & omnis Poteſtas temporalis ſit tranſitoria; non poteſt dici permanere in ſæculum ſæculi, id eſt, ſive fine. Ad idem facit illud Daniel. 7. *Poteſtas ejus Poteſtas æterna, quæ non auferetur; & Regnum ejus quod non deſtruetur* ſive *corrumpetur.* De temporali ergo & corruptibili Regno non intelliguntur Scripturæ, nec tale Regale dominium dicunt Chriſto convenire. Et maxime loquendo de generali Regno totius mundi: quicquid ſit de ſpeciali Regno Judaici populi, de eo nihil ad præſens: ſed intelligitur de Regno Sacerdotali. Nec obſtat ſi Sacerdotium Regnum dicatur in Veteri Teſtamento: cum etiam in Novo Petrus Apoſtolus Sacerdotium Chriſti vocet Regale Sacerdotium: Quare, &c. Sed adhuc eſt aliud Chriſti Regnum ſive Regale Dominium, non temporale, ſeu terrenum; ſed cæleſte & æternum, ac ſupernaturale, ſeu miraculoſum. Et de tali Dominio vel Poteſtate intelliguntur aliæ tres auctoritates, ſcilicet prima, tertia, & quinta ſuperius allegatæ. Nam præeſſe in

Digitized by Google

cœlo ſuper Angelis, Principatibus, & Dominationibus, & omnia habere ſubjecta ſub pedibus ejus, & habere omnem Poteſtatem in cœlo & in terra, licet conveniat Chriſto ſecundum humanitatem, prout ſonant prædictæ auctoritates: tamen iſta non pertinent ad Dominium humanum, ſeu temporale, vel terrenum: de quo ad præſens loquimur: ſed ad Dominium Regni æterni, quod Chriſtus in ſua paſſione meruit, juxta illud Apoſtoli Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum*, &c. *Propter quod exaltavit illum Deus, & dedit illi nomen; ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, caleſtium, terreſtrium & infernorum.* Hoc ergo Dominium, licet Chriſtus ab inſtanti ſuæ conceptionis habuerit, ſecundum aliquos; tamen non niſi raro, & ſupernaturaliter, ac miraculoſe uſus fuit: ſicut in ejectione dæmonum in porcos, & præcipitatione porcorum in mare, *Marci* 5. *Matthei* 21. in areſactione ficulneæ, & aliis quibuſdam factis miraculoſis ad confirmationem fidei, & ſuæ Divinitatis oſtenſionem diſcipulis exhibitis. Et non ad oſtendendum Poteſtatem ſeu auctoritatem humani ſeu terreni Principatus. Quare ex his ſatis patet, prædictas auctoritates non eſſe ad propoſitum, nec probare intentum.

Sed adhuc pro reſponſione ad confirmationem Rationis meæ, ponit iſtam tertiam Propoſitionem; Licet Chriſtus ſecundum humanitatem plenam de temporalibus immediate ordinandi habuit Poteſtatem, non tamen illam per ſe exercuit; ad oſtendendum aliud nobilius officium per ſe pertinens ad Regalem dignitatem. Prima pars, dicit ipſe, patet ex jam dictis: ſed per præmiſſa apparet contrarium: ideo probatio ſua nulla. Secunda pars, ſcilicet, quod illam per ſe non exercuit, patet. Nam juveni dicenti Chriſto, dic fratri meo ut dividat mecum hæreditatem, reſpondit, *ô homo! quis me conſtituit Judicem ſuper vos*, Lucæ 12. Sed iſta auctoritas non ſolum probat quod non exercuit, quod ſatis clarum eſt: ſed etiam probat contra primam partem, quod exercendi Juriſdictionem Dominium non habuit; quia negat ſe eſſe Judicem. Ad Judicem autem non tantum pertinet Juriſdictionis exercitium, quantum Judicandi dominium. Quare, &c.

Tertia pars Propoſitionis ſuæ eſt, quod Chriſtus per hoc, quod non exercuit per ſe talem Juriſdictionem, oſtendit quod de per ſe ad Regnum pertinet, ſcilicet ſubjectos regere per Leges ſtudioſas, in his quæ pertinent ad finem humanum, tam politicum, quam ultimatum: & quod diſcutere negotia temporalia litigioſa ſolum per accidens ad eorum pertinet officium, ſcilicet propter materiam hominum.

Digitized by Google

num. Et hoc oſtendit, quia primum exercitium fuiſſet in ſtatu innocentiæ: ſecundum vero non. Ideo Chriſtus ad dandum exemplum perfectæ vitæ; ſuum Regale Dominium reduxit ad exercitium talis ſtatus. Item patet in hoc Pſalmo 2. ubi Propheta in perſona Chriſti dicit: *Ego autem conſtitutus ſum Rex*, &c. Et ſubjungens officium ſuum Regale, dicit: *Prædicans præceptum ejus*. Item, quod tale officium per ſe ad Reges pertineat, patet ex dictis Philoſophi 1. Politicor. ubi oſtendit, quod principatus paternus, qui ſimilis eſt regali, magis habet ſolicitari circa homines, quam circa poſſeſſiones; & circa virtutes hominum, quam circa divitias.

Sed contra hæc inſtatur; quia ex his ſequitur, quod non erit differentia inter Principatum Regni temporalis, & Principatum Regni Spiritualis, ſeu Sacerdotalis; quod eſt abſurdum. Et conſequentia tenet, quia differentia inter iſtos Principatus, eſt, quia Principatus temporalis ordinatur ad temporalia, Sacerdotalis ad Spiritualia: & ad Reges temporales pertinet principaliter de per ſe, & proprie ſubjectos regere per Leges ſtudioſas, non quaſcumque, ſed per Leges humanas, civiles, ſeu politicas, & per virtutes morales eos ordinare ad finem politicum hujus vitæ. Ad Sacerdotes principaliter, & de per ſe pertinet eos regere per Leges divinas, & per virtutes heroicas eos ordinare ad finem ultimum vitæ futuræ & ſalutis æternæ. Et hoc fecit Chriſtus, per hoc oſtendens ſe eſſe Sacerdotem, & non Regem temporalem. Nec auctoritas Pſalmiſtæ, quam allegat, facit ad propoſitum ſuum, ſed magis contra ipſum. Nam per hoc quod ſubdit: *prædicans præceptum ejus*, clare patet, quod non loquitur de Regno temporali; ſed de Sacerdotali: quia non ad Reges temporales, ſed ad Sacerdotes proprie pertinet prædicatio præceptorum Dei: Quare, &c.

Sed adhuc pro ſolutione rationum mearum ponit iſtud Corollarium; quod quamvis Rex ſeu Dominus temporalis poſſit licite in divitiis, & honoribus glorioſus apparere; non tamen de ratione Regis, vel Domini temporalis eſt taliter Juriſdictionem ſuam exercere. Prima pars patet, quia hoc poteſt fieri ad utilitatem Reipublicæ. Secunda patet de Chriſto, qui ſecundum eum fuit verus Rex temporalis ſecundum humanitatem, & tamen, ſicut patet ex decurſu Euangelii, in regnando ſervavit paupertatem & humilitatem. Et hoc ſicut dicit probant rationes meæ, & nihil plus. Unde quando Chriſtus reſpondit Pilato, *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, intelligendum eſt,

Digitized by Google

ſecundum eum, quo ad communem modum regendi aliorum, ſcilicet in divitiis & gloria mundana. Sed iſta expoſitio videtur diſtorta, nec eſt dictis Sanctorum conſona. Nam ſuper iſto paſſu dicit: *Chriſtus non privat*, inquit, *mundum à ſua providentia & prælatione, ſcilicet divina vel ſpirituali: ſed oſtendit Regnum ſuum non eſſe humanum ſive corruptibile.* Sed conſtat quod omne Regnum temporale eſt corruptibile: quare patet, quod dicebat ſe non habere Regnum temporale, ſeu corporale; ſed ſolum ſpirituale. Et ad idem eſt ſententia B. Auguſtini: Igitur, &c. Et hoc de ſecunda ratione principali.

V. Tertio principaliter arguebam ſic. Chriſtus tenuit arctiſſimam paupertatem, igitur non habuit Monarchiam temporalem ſeu Regalem. Conſequentia tenet, quia arctiſſima paupertas excludit, tam in proprio, quam in communi, omne Dominium temporalium rerum: & per conſequens, Regale Dominium. Antecedens patet, quia Chriſtus tenuit & ſervavit omne illud quod ipſe ad Euangelicam perfectionem pertinere docuit, juxta illud Actuum 1. *Cœpit Jeſus facere & docere:* & ipſe docuit arctiſſimam paupertatem ad Euangelicam perfectionem pertinere. Igitur, &c. Confirmatur antecedens probando per octo media, quibus Chriſtus facto & verbo ſummam paupertatem docuit: Primo, quia ipſe per Prophetam ſuam futuram paupertatem prædixit: *Pauper ſum ego, & in laboribus à juventute mea.* Pſal. 87. Secundo, quia propter nos egeſtatem & paupertatem aſſumpſit; propter nos egenus factus eſt, &c. 2 *Corinth.* 8. Tertio, quia ex pauperibus natus, omnia paupertatis ſigna oſtendit: *Invenietis infantem pannis involutum*, &c. Lucæ 2. Quarto, quia inter homines converſando, paupertatem ſervavit: *Vulpes foveas habent*, Lucæ 9. Quinto, quia pauper & nudus in cruce pependit: *Recordare paupertatis meæ*, Threnor. 3. Sexto, quia pauperes diſcipulos, ſcilicet piſcatores, elegit: *Ecce nos reliquimus omnia*, &c. Matthæi 19. Septimo, quia paupertatis conſilium dedit: *Si vis perfectus eſſe*, Matthæi 19. *Qui non renunciat omnibus*, Lucæ 14. Octavo, quia pauperibus Regnum Cælorum promittit. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum*, &c. Matthæi 5. His ergo attentis, cum ex Scriptura pateat, quod Chriſtus ſecundum humanitatem in omnibus ſe oſtenderit eſſe pauperem; mirandum eſt, quo modo aliquis dicat, ipſum fuiſſe Monarcham totius orbis, & Regem temporalem; cum etiam ſe eſſe Regem negaverit, *Johan.* 18. Et à turbis Regnum oblatum reſpuerit. *Joannis* 6. Et Cæſaris Imperium recogno-

Digitized by Google

cognoverit: *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari.* Matthæi 22. Igitur, &c. Ad iſtam rationem reſpondet, negando primam conſequentiam. Et ad probationem, negat mihi, quod arctiſſima paupertas excludat, tam in proprio, quam in communi, omne Dominium temporalium rerum; ut dicit patere ex dictis, & per illud, Zachar. 9. *Exulta, Ecce Rex tuus venit tibi juſtus & ſalvator, & ipſe pauper*, &c. Ideo, licet Chriſtus in omnibus oſtenderit ſe eſſe pauperem, ut probant præmiſſæ auctoritates; non tamen ſequitur ex hoc, ipſum non fuiſſe Regem.

Sed contra iſtam reſponſionem arguitur, probando conſequentiam meam principalem, & aſſumptum in ea, quod *ipſe Magiſter* negavit. Nam licet Chriſtus, quantum ad uſum, aliqua tam in proprio, quam in communi habuerit: in proprio quidem, ſicut cibum, potum, & veſtimenta ſua propria, ſibi ſingulariter appropriata: in communi vero, quia ſicut patet *Joannis* 12. loculos habebat, quos Judas ſervabat: in quibus erant ſecundum Gloſſam, *Matth.* 18. communia, ſcilicet, Chriſto & Apoſtolis: legitur quod erant eis omnia communia, *Actuum* 14. Tamen hoc certum eſt, quod in iſtis, ſeu in aliis quibuſcumque rebus temporalibus Chriſtus ultra uſum, non habuit proprie dictum Dominium, ſive in proprio, ſive in communi: & quod ſua arctiſſima paupertas, quam docuit & ſervavit, tale Dominium excludit. Nam ubi dat conſilium perfectionis dicens: *Si vis perfectus eſſe*, &c. nihil excipit, ſed dicit, *Omnia, quæcumque habes, da pauperibus.* Nec addit proprium, vel commune; ſed univerſaliter hoc intelligit. Ideo ſignum univerſale ingeminat dicens: *Omnia, & quæcumque.* Igitur, tale Dominium non habuit, nec habere voluit. Quod Scriptura pleriſque locis poſſeſſionem nominat, ut ibi, *Niſi quis renunciaverit omnibus quæ poſſidet*, &c. Et Matthæi 10. *nolite poſſidere aurum neque argentum*, &c. Igitur. Ad hoc poſſem inducere Decretales factas ſuper declaratione Regulæ B. Franciſci: ſed tranſeo, cauſa brevitatis. Nec auctoritas Zachariæ, quam inducit, facit ad propoſitum ſuum, quia loquitur de Rege ſpirituali: ideo dicit, Juſtus & Salvator. Et cum indecens ſit Regem temporalem eſſe pauperem, ſi de Rege temporali loqueretur, non diceret *exulta & jubila:* quia & ipſe pauper eſſet, & contra honorem Regni ſuper aſinam incederet, non eſſet cauſa exultationis vel jubilationis; ſed magis triſtitiæ & doloris populo Judaico, ejus auxilium præſtolanti. Quare, &c.

Sed

Digitized by Google

Sed adhuc pro ſolutione quorumdam, prius allegatorum ponit hanc quartam Propoſitionem: Licet Chriſtus in omnibus ad Regnum pertinentibus habuit generaliter in orbe Poteſtatem, non tamen per hoc deſtituit Imperatorem, vel alios habentes Regiam dignitatem: quia ſcilicet noluit habere exercitium in temporalibus, ideo à turbis oblatum reſpuit Regnum. Et quo ad hoc dicit, *date quæ ſunt Cæſaris Cæſari*, &c. & Imperatorem recognovit. Tamen his non obſtantibus, dicit *iſte Magiſter*, quod Imperator & Reges alii terreni, in ſuis gradibus, à Deo permiſſi fuerunt, tanquam miniſtri Chriſti hominis, ſuper quos, & omnia negotia eis commiſſa, habuit plenam auctoritatem pro ſuo libito ordinandi. Sed ut patet ex ſupradictis hoc non probant rationes ſuæ: & etiam ſi hoc verum eſſet: cum ſecundum Auguſtinum, Omnis Chriſti actio, noſtra ſit inſtructio; Chriſtus de ſuis actibus de hoc nos debuiſſet inſtruxiſſe. Quod tamen, ut patet ex ſuperioribus, ipſe non fecit: ſed magis verbo & facto docuit oppoſitum. Quare, &c. Et hæc de tertia Ratione principali, & de prima Concluſione, & ſuis adjunctis probabiliter dicta ſint.

VI. Secunda Concluſio, juxta materiam ſecundi Argumenti, ante oppoſitum quæſtionis facti, eſt de habitu & actu infuſæ fidei: Et eſt iſta; quod licet ad ſalubriter credendum, requiratur fides infuſa, tamen ipſa non ſufficit ad actum credendi producendum ſine rationis apparentia. Prima pars non poteſt convinci à pura ratione naturali, quia ſecundum eam, nulla eſſet neceſſitas ponendi habitus infuſos, cum omnia poſſent ſalvari, ponendo habitus naturaliter acquiſitos. Sed tamen ad eam facit auctoritas Scripturæ: Nam Apoſtolus dicit Hebræorum 11. *Quod ſine fide impoſſibile eſt placere Deo:* & per conſequens, ſine ea impoſſibile eſt de Lege ordinata ſalubriter credere: & tamen Apoſtolus loquitur de infuſa fide: quia ſine fide acquiſita poteſt quis placere Deo, ſicut patet de parvulis baptizatis, & de adultis quibuſdam. Quare, &c. Item, iſta pars poteſt aliquo modo perſuaderi ratione probabili, licet non inconvincibili. Nam ſicut arguit Gulielmus Pariſienſis, prima parte Tractatus de Fide, & Legibus, ex ſolis naturalibus non aſcenditur ſuper naturam, vel naturalia; nec aliqua virtus, vel potentia per ſemetipſam eſt major, vel fortior ſeipſa. Intellectus igitur per ſemetipſum, vel naturalia ſua, non poteſt credere contra ſe, vel ſupra ſe, vel ſeipſum vincere: ſed ipſe multa habet credere contra ſe, id eſt, contra naturalem inclinationem ſuam: quod probat ibidem, quia eodem jure, & æque pleno, tene-

Digitized by Google

tenetur ſubditus eſſe humanus intellectus Deo ſicut affectus: Sed humanus affectus ſic eſt debitor Deo, quod propter ipſum habet contra ſe operari, & contra ſeipſum, & ſuam inclinationem amare, vel odire. Quare & humanus intellectus propter Deum habet contra ſeipſum credere. Igitur neceſſe habet ſuper omne lumen naturale illuminari fortiori lumine. Naturalibus autem illuminationibus nulla eſt fortior hic in via, quam ipſa gratia. Quare concludit, fidem eſſe gratiam, hoc eſt divinæ largitatis donum gratuitum, quo intellectus propter Deum credit contra ſeipſum. Item: ex eodem fundamento concedit, quod actus, ſeu operationes fidei infuſæ & acquiſitæ, non ſolum differunt ſecundum magis & minus, ut quidam dicunt; ſed differunt ſpecie. Quia lumina deſcendentia deſuper à Patre luminum, alterius modi ſunt, quam lumina aſcendentia à rebus creatis: & aliter ſecundum ſpeciem lucet intellectus ex irradiatione Primi luminis, aliter ex reverberatione à rebus infimis. Secunda pars probatur, quia parvulus baptizatus, vel adultus habens fidem infuſam, ex illa non ſufficeret producere actum credendi, reſpectu articuli de Trinitate, ſeu alterius rei inevidentis, niſi prius confortaretur vel manuduceretur ex aliqua apparentia. Nam per hoc, ſicut dicit Auguſtinus, ut allegatum eſt ſuperius, fides, ſcilicet, acquiſita gignitur, nutritur, defenditur & roboratur: Et iſtud poſtea clarius probabitur. Sed oppoſitum hujus partis tenet Doctor prædictus in Tractatu prællegato, de Fide & Legibus. Poteſt autem ejus opinio ad aliquas Propoſitiones reduci.

Prima, quod credere improbabilia, fortitudinis eſt atque vigoris noſtri intellectus: ſicut amare damnoſa & moleſta, fortitudinis atque vigoris noſtri affectus. Quia ſicut humanus affectus habet velle contra ſeipſum propter Deum; ſic humanus intellectus credere contra ſeipſum.

Secunda Propoſitio, credere ea quæ apparent eſſe vera, non eſt virtutis; ſed credere ea quæ non apparent, vel non videntur eſſe vera, hoc eſt ex virtute credentis: quia talis credulitas, ſeu ei debita fides quæ ſibi impenditur propter ſuaſiones aut probationes, etiam cuilibet alteri daretur. Igitur ſublimior ei debetur. Unde tertio poteſt ſic argui. Aut credendum eſt Deo ſine aliqua ſuaſione, aut non: Si ſic, habetur propoſitum: Si non; ergo non aliter ſibi credendum eſt quam cuilibet alteri. Nec valet dicere, quod ei creditur ſine ſuaſione, ſed tantum quia verax eſt: quia hoc eſt credere cum ſuaſione.

Digitized by Google

Nam qui ſic credit, ſuaſum habet quod Deus verax non vult mentiri, Et ſic crederetur cuilibet viro bono, nec in hoc horificatur Deus, quia ſic cuilibet crederetur, qui eandem cauſam credulitatis haberet: at debetur Deo ſpecialis honorificentia & obedientia in credendo. Quare, &c.

Quarta Propoſitio. Non eſt intellectus firmus aut fidelis qui credit per probationes aut apparentias rationis: Quia talis eſt velut infirmus requirens baculum ad ambulandum: & ratio eſt baculus cui innititur: Igitur, qui per rationem credit, non firmiter credit. Item, talis eſt ſicut venditor incredulus, qui emptori aliter non credit, niſi pignus & cautionem ei dederit: & probatio eſt velut pignus aut cautio ſine qua non credit. Quare manifeſtum eſt intellectum exactorem hujuſmodi pignoris eſſe credulitate infirmum & incredulum.

Quinta ſequitur ex prædicta, quod ſicut multitudo & magnitudo pignoris in domo venditoris, licet ei ſecuritatem faciant; ſigna tamen ſunt incredulitatis ipſius: ſic pignora & ſecuritates probationum deſignant incredulitatem intellectus. Idem patet exemplum de multitudine baculorum & apodiaculorum, quæ deſignant infirmitatem ambulantis.

Sexta, ſicut hujuſmodi credulitas ſive fides, quæ fit per probationes vel ſuaſiones non eſt virtuoſa: ſic & ipſa eſt vitioſa & Deo contumelioſa, ideoque damnatione ac ſupplicio digniſſima. Primum patet; quia virtus eſt circa difficile: hujuſmodi autem credulitas, non ſolum non eſt difficilis, ſed facilis: quia ſicut impoſſible eſt non credere manifeſte vera, ſic difficile eſt non credere probabilia. Secundum patet, quia ſicut contumelia fit viro notæ bonitatis, ſi ei abſque pignore non credatur: ſic Deo tanto maior, quanto melior. Item, non eſt ita mendax cui cum pignore non credatur: quæ ergo reverentia fit Deo, ſi ei ſic credatur, vel fides attribuatur? Item, tali credulitate non creditur Deo, ſed probationi, ſicut venditor non credit emptori, ſed pignori. Quare, &c.

Ex prædictis ſequitur Septima, quod Deo digna credulitas eſt illa & ſola talis, qua ei creditur ſine omni pignore rationum, aut probationum cautione, gratis ſcilicet obedienter, & non propter hoc, quia verax eſt, aut quia verum eſt, quod loquitur: & omnis alia credulitas eſt irreligioſa & Deo contumelioſa: quia per talem Deo non creditur, ſed pignori: quare nec talis facit fidelem.

Octava, quam poſtea infert ex prædictis, eſt, quod inquiſitio probatio-

bationum, eſt unum impedimentum in cognitione Legis Chriſti ſeu veritatis articulorum.

Sed huic & aliis Propoſitionibus iſte Doctor videtur in eodem Tractatu contrarius. Nam poſtea diffuſe ibidem probatur, & per multas rationes, quod una eſt fides ad quam credendam omnes homines obligantur. Perſuadet etiam quemlibet Articulum fidei articulariter: Poſtea generaliter probat, quod ſola Lex vel fides Chriſti eſt illa ad quam omnes tenentur: ſed quod omnis contraria eſt falſa: & ſic inducit probationes ad ea, quæ ſunt fidei. Inſuper dicit ibidem, quod Prophetis & Apoſtolis non eſt creditum niſi ex teſtimoniis miraculorum. Quare, &c. Item Chriſtus dicit Joannis 15. *Si opera non feciſſem in eis, quæ nullus alius fecit, peccatum non haberent:* & loquitur de peccato infidelitatis, ſecundum Auguſtinum. Ergo patet, quod Chriſtus faciebat opera miraculoſa, & propterea ſibi, & ſuæ Legi fides adhibetur. In miraculis autem fundatur quædam rationis apparentia. Quare, &c. Item, miracula facta ſunt ad confirmationem fidei, juxta illud prius allegatum, Marci ultimo, *Prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis.* Igitur apparentia miraculi aut rationis non tollit firmitatem fidei, ſed magis eam facit. Quare, &c. Item, ſpecialiter arguitur contra primam & ſecundam Propoſitiones: quia ſecundum Philoſophum, & etiam ſecundum Adverſarium, ſicut ſe habet voluntas ad bonum, ſic intellectus ad verum: ſed ſecundum Philoſophum 3. *Ethicorum* voluntas non poteſt velle aut diligere niſi apparens bonum: & per conſequens, ſicut voluntas non poteſt amare damnoſa aut moleſta, niſi ſub ratione alicujus apparentis bonitatis: ita nec intellectus credere ardua & difficilia contra ſeipſum, niſi ex apparentia veritatis: hoc enim quilibet experitur, quod illud quod credit apparet ſibi verum. Et interrogatus de illo quod credit, reſpondet, quod ipſum ſibi verum videtur. Unde & noſtrum credere eſt quoddam apparere, ſicut & quodlibet aliud judicium intellectus. Et ideo quando dicit Apoſtolus Hebræorum 11. *Quod fides eſt argumentum rerum non apparentium*, intelligendum eſt non evidentium: ut ſit ſenſus, quod fides eſt notitia inevidens. Quare, &c. Item, contra tertiam, ſextam, & ſeptimam Propoſitiones arguitur, quia ſicut ſe habet voluntas ad meritorie diligendum Deum, ſic intellectus ad meritorie credendum Deo: Sed voluntas digne & meritorie ipſum poteſt diligere propter retributionem, juxta illud Pſal. 118. *Inclinavi cor meum ad facien-*

Digitized by Google

das juſtificationes tuas, in æternum, propter retributionem. Nec ex hoc ſequitur, quod non aliter ſibi creditur, quam cuilibet alteri: quia ſicut Deus non eſt diligendus propter retributionem præciſe & principaliter, ſed propter ſeipſum: ſic non eſt ſibi credendum præciſe aut principaliter propter rationem, ſed principaliter propter ejus auctoritatem. Et ſic intelligenda eſt communis auctoritas Gregorii, *fides non habet meritum, ubi humana ratio præbet experimentum.* Non obſtante ergo ratione probabili, ſtat meritum fidei: quia principaliter creditur propter obedientiam Dei. Et ita plus creditur ſibi quam rationi; quia propter ipſum firmiter creditur illud, quod ratione ſolum probabiliter ſuadetur. Et ita non eſt facile, ſed difficile & virtuoſum, probabilia non ſolum probabiliter, ſed etiam firmiter credere. Quare, &c. Item, contra quartam & quintam Propoſitiones arguitur: quia ſicut, ſecundum Philoſophum in ſecundo de Anima, ad videndum requiritur lux corporalis: ſic ad credendum naturaliter requiritur apparentia rationis, quaſi quædam lux ſpiritualis. Igitur ratio probabilis non facit intellectum, aut oſtendit ipſum infirmum infidelem aut incredulum: nec eſt ſicut baculus, aut apodiaculum accidentaliter ſuſtentans ipſum: ſed eſt quaſi pes naturaliter portans eum, & naturale ejus adjutorium requiſitum ad ſpiritualiter ambulandum, id eſt, ad credendum. Quare nec multitudo aut magnitudo probationum, ſicut multitudo & magnitudo pignoris, incredulitatem intellectus deſignant, ſicut dicit iſte Doctor: imo magis ejus credulitatem augent, ſicut docet experientia, & in ipſo firmitatem faciunt, ſicut dicit Gregorius in Homilia Aſcenſionis. *Ipſa*, inquit, *reſurrectio Apoſtolis dubitantibus per multa argumenta demonſtrata eſt: Quia dum nos legentes cognoſcimus, quid aliud quam de illorum dubitatione ſolidamur?* &c. Unde patet, quod probabilia argumenta, ſeu rationes probabiles non ex ſua ratione ſecum afferunt formidinem, capiendo formidinem pro quantocumque parvo diſſenſu concluſi, aut aſſenſu ſui oppoſiti. Nam tunc talis ratio æqualiter quamvis remiſſius probaret oppoſitum concluſi: & ſic non poſſet ſtare cum firmitate fidei, quod eſt falſum. Quare, &c. Patet etiam ex eodem falſitas octavæ Propoſitionis; quia inſuper ponens eam non ſolum contrariatur ſibi ipſi, ſed etiam omnibus fere Sanctis & Doctoribus, qui inquirunt & inducunt rationes probabiles ad ea quæ ſunt fidei, quod non facerent ſi eſſet impedimentum in cognitione Legis Chriſti. Imo ipſemet Legiſlator ad ſuæ Legis probationem, fecit per ſeipſum & ſuos

Digitized by Google

ſuos Apoſtolos miracula, ut dictum eſt ſupra. Quare, &c. Sic ergo ex prædictis patent ſolutiones rationum hujus Doctoris, & falſitas ſuæ Propoſitionis, ac per conſequens, veritas octo Propoſitionum contradictoriarum propoſitionibus præmiſſis. Et hæc de ſecunda Concluſione & ſuis adjunctis.

VII. Tertia Concluſio, juxta materiam tertii Argumenti, ante oppoſitum Quæſtionis facti, eſt de Confirmatione Eccleſiæ Chriſti, & eſt iſta: Quod licet Chriſti, ſeu Petri Eccleſia, ex fide ſola non ſit ad credendum ſufficienter confirmata, tamen ex fidei auctoritate principaliter concluditur confirmatio Eccleſiæ in fide Chriſtiana. Et hæc Concluſio directe reſponſiva eſt ad quæſitum. Nam prima pars reſpondet ad primum Quæſtionis intellectum, ſecunda vero ad tertium. Prima pars autem patet ex dictis in ſecunda Concluſione: quia ex ſola fide infuſa non inducitur ſufficienter Eccleſia ad credendum, ſeu ad conſtanter & firmiter aſſentiendum: ſed ad hoc inducta fuit ex apparentia rationum, ſicut etiam arguit ſecunda ratio ante oppoſitum. Et ſpecialiter ex apparentia miraculorum, ſicut oſtendit auctoritas allegata, *Marci ultimo capitulo*. Quare, &c. Unde de multis rationibus, quas in prima Quæſtione Sententiarum inducit Doctor Subtilis, & etiam alii Doctores in diverſis locis, tantum unam tango, cauſa brevitatis, arguendo ſic: Illa ſunt vera & conſtanter ac firmiter credenda, in quorum veritatis teſtimonium Deus invocatus fecit miracula. Iſta eſt probabilis in lumine naturali, per formoſam Hiſtoriam de reſuſcitatione Lazari, & aliis multis miraculis per Chriſtum & ejus Apoſtolos factis. Igitur, &c. Hanc rationem innuebat Richardus de Sancto Victore 1. de Trinitate capit 2. loquens: *Domine*, inquit, *ſi error eſt, à te decepti ſumus: tot enim & tantis prodigiis atteſtata ſunt, quæ non niſi per te fieri potuerunt*. Et loquitur in perſona indifferenti. Et ſi forte hujuſmodi miracula negarentur eſſe facta, hoc nobis grande miraculum ſufficit, quod ſine miraculis pœne totus orbis crediderit, ſicut dicit Auguſtinus 22. *de Civitate Dei*. Sufficit enim quantum ſcilicet ad indifferentem: quia aliter eſſet de protervo. Hanc eandem rationem ſimiliter innuebat Chriſtus, dicens Joannis 10. *Si mihi non creditis, ſaltem operibus credite*; & multa ejuſmodi in pluribus locis Euangelii. Quare, &c. Secunda pars Concluſionis patet ex dictis in tertio Articulo Quæſtionis, quam tractavi in Veſperiis meis, ubi ſub tribus Concluſionibus probavi, quod ſemper, ſcilicet uſque ad conſummationem ſæculi eſt, & erit

aliqua Eccleſia, quæ per rectam fidem Chriſti Lege regulabitur, & ei conformabitur. Et iſta eſt Eccleſia Univerſalis, & non aliqua particularis ab Univerſali Eccleſia diſtincta. Sed quod ſic ſemper perſeverabit Univerſalis Eccleſia in fide, non poteſt convinci ratione, ſed principaliter convincitur ex Scripturæ auctoritate, ſicut ibidem probavi, ex tribus Auctoritatibus, ſcilicet illa Lucæ 22. *Petre, rogavi pro te*, &c. Et illa Matthæi ultimo: *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Et inſuper ex illo dicto Chriſti, dicentis de perſequutione Antichriſti, quod tunc *inducentur in errorem ſi fieri poteſt etiam electi.* Inductionem dimitto cauſa brevitatis. Ex his ergo, ac etiam ex dictis in Tertio præambulo hujus Quæſtionis, ſatis patet ſecunda pars Concluſionis.

VIII. Sed contra unum dictum quod immediate tactum eſt, & quod probatum fuit in Secunda Concluſione dicti Secundi Articuli Veſperiarum mearum, quæ Concluſio fuit: *Ex Sacra Scriptura non convincitur, quod ſemper eſt aliqua Eccleſia particularis quæ Chriſti Legis Regula conformetur:* poſuit dictus *Magiſter* hic iſtam Propoſitionem collativam, ex Sacra Scriptura convincibilem: *Videtur quod ſemper uſque ad diem Judicii aliqua particularis Eccleſia militans Chriſti Legis Regula conformetur:* Et ſic, ſecundum eum, ſequitur, quod confirmatio in fide non ſolum convenit Univerſali Eccleſiæ, ſed etiam particulari; cujus oppoſitum nunc & alias tetigi, & in Prima Lectione mea, reſpondeo ad rationes *iſtius Magiſtri:* dixi quod una ſola, ſcilicet quinta, vadit contra intentionem meæ Concluſionis: Et contra hoc ipſe poſtea arguit: Sed quia proceſſus logicalis eſt magis vocalis quam realis: ideo tranſeo cauſa brevitatis, & venio ad Rationes ſuas principales.

Prima Ratio fuit, quod ſemper uſque ad diem Judicii durabit Eccleſia, quam Chriſtus ſe ædificaturum promiſit ſupra Petram, continens in ſe multas Eccleſias particulares, & diſtinctiones Graduum, Officiorum, & Dignitatum, ſicut corpus continet in ſe multa membra ſic diſtincta. Igitur, &c. Conſequentia patet, Antecedens probatur ex dictis Chriſti & Apoſtoli ſimul junctis, *Matthæi 16. prima Corinth. 12. & ad Epheſios 4. & 5. capit.*

Secunda Ratio fuit, in die Judicii de multis Eccleſiis particularibus, ex diverſis mundi partibus concurrent fideles etiam in charitate exiſtentes, qui tunc reperientur vivi & rapientur in nubibus obviam Chriſto in aëra. Igitur, &c. Conſequentiam reputat claram. Antecedens

cedens patet ex duobus dictis Apoſtoli ſimul junctis, ſcilicet *prima Theſſalon.* 4. ubi loquitur de illis qui tunc rapientur vivi, & quo modo rapientur, &c. Et Epheſior. 4. ubi dicit, *donec omnes occurramus*, &c. Ubi Gloſſa: *donec nos omnes occurramus nobis in vicem de diverſis partibus mundi, cum deſiderio currentes ad gaudium* & ſubdit, *donec illud fiat, durabit prælatio.*

Ad Primam Rationem reſpondi in Prima Lectione, quod quicquid ſit de Antecedente, tamen illud non convincitur ex Sacra Scriptura, nec ex illis dictis Chriſti, & Apoſtoli, quæ allegat. Ad Secundam, quicquid ſit etiam de Antecedente, dixi conſimiliter, quod illud non convincitur ex Scriptura, nec ex illis dictis Apoſtoli. Quare, &c. Unde pro materia iſtarum Rationum poſui tres Propoſitiones.

IX. Prima: Ex Sacra Scriptura probabile eſt, quod ante diem Judicii erit aliquod tempus, in quo nulli erunt fideles vivi. Patet de illo tempore, in quo ante adventum Chriſti ad Judicium, ignis præcedet purgans elementa, & incinerans corpora mixta. Et illud tempus in dictis meis vocabam Conſummationem ſeculi, &c.

Secunda Propoſitio ſequitur ex prædicta, quod nullo tempore Conſummationis nulla erit Eccleſia militans, ſive Univerſalis, ſive particularis. Patet ex deſcriptione Eccleſiæ militantis quam poſui: quia tunc nulli erunt fideles in mortali corpore naturaliter viventes: Et ex hoc patet clare falſitas ſuæ Propoſitionis, & etiam Antecedentis Primæ Rationis, quo ad ſingulas partes.

X. Tertia Propoſitio: In die Judicii nulli homines reperientur vivi qui obvient Chriſto venienti, ſic ſcilicet, quod illi prius non fuerint mortui. Patet ex dictis, nec oppoſitum convincitur ex illa auctoritate Apoſtoli *prima Theſſal.* 4. ſicut patet intuenti opiniones Doctorum ſuper hoc paſſu. Et ex hoc clare patet falſitas Antecedentis Secundæ Rationis.

Sed contra hæc ipſe replicat: Primo contra hoc quod dixi, quod Antecedens ſuarum Rationum non convincitur ex Scriptura, inducit plures auctoritates Scripturæ, quæ quaſi in idem conveniunt: ſcilicet dictum Apoſtoli *ad Epheſios* 4. ubi de Chriſto loquitur ſic: *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas*, &c. *ad ædificationem corporis Chriſti*, ſcilicet Eccleſiæ, *donec occurramus* nobis invicem & Chriſto venienti ad Judicium, *in virum perfectum*, ſcilicet, *in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti*. Sed talem menſuram ætatis

ætatis non habebimus ante diem Judicii; quia non niſi per reſurrectionem: Igitur uſque ad illud tempus durabit Eccleſia ſecundum diſtinctionem graduum, &c. Ex quo infert, quod falſa eſt Prima Propoſitio, & per conſequens Secunda.

XI. Sed hic dico, quod in illa auctoritate Apoſtoli, hæc dictio *donec* ſumitur excluſive ut ſcilicet excludat, non ſolum diem Judicii, ſed etiam illud tempus quod immediate Judicium præcedit: quando ſcilicet Judicii ſigna incipient apparere, ut magis ſtatim dicetur. Quare, &c. Item conſtat contra me, quia illud tempus purgationis electorum per ignem, &c. pertinet ad diem Judicii, imo eſt pars diei Judicii. Non enim ſolum ad diem Judicii pertinet latio Sententiæ: ſed etiam multa alia præcedentia, & ſequentia, ut patet etiam ex multis paſſibus Scripturæ. Sed quicquid ſit de hoc ultimo dicto, tamen primum proprie loquendo non eſt verum: quia illa purgatio per ignem, eſt unum de ſignis ante Judicium, ſecundum omnes Doctores: & per conſequens, proprie non eſt pars Judicii, &c. Item replicat contra Tertiam Propoſitionem, quia Chriſto venienti ad Judicium, aliqui rapientur obviam, qui tunc invenientur vivi, & prius non fuerunt mortui. Igitur illa Propoſitio falſa. Antecedens probat, ex illo Apoſtoli primæ Theſſalon. 4. *Deinde nos qui vivimus, qui relinquimur, ſimul rapiemur in aëra, &c.* Sed hæc auctoritas non concludit, quod Paulus qui jam eſt mortuus ibi ſe connumerat cum illis vivis, qui ſic rapientur: & per conſequens non intendit quod illi vivi prius non fuerint mortui. Et quando dicit quod imo, ſicut patet per Gloſſam ibidem, & Magiſtrum *libro* 4. *diſt.* 43. & Doctores communiter, quod ſupponunt, quod Chriſtus veniens ad Judicium aliquos inveniet vivos & tunc conſequenter quærunt, utrum tales quandoque ſint morituri, vel non; & tangunt duas opiniones. Unam Hieronymi, qui videtur velle quod non, &c. Aliam Ambroſii dicentis, quod in raptu illorum qui vivi rapientur, mors erit & reſurrectio, mira quadam velocitate. Item: tenet Thomas de Argentina ſuper eadem diſtinctione ubi dicit, quod Auguſtinus 20. *de Civitate Dei*, capitulo 20. videtur ſentire, quod illi qui mortui fuerint inventi, in adventu Judicis, prius duratione reſurgent, quam hi qui invenientur vivi: quia rapientur obviam Chriſto, & in illo raptu morientur & ſubito reviviſcent. Sed contra hoc, primo eſt illud Apoſtoli 1 Corinth. 15. *Omnes quidem reſurgemus:* & ſequitur, *In momento, in ictu oculi, &c.*
Et

Digitized by Google

Et per conſequens ſecundum Apoſtolum omnes reſurgent in eodem inſtanti: & non aliqui prius reſurgent aliis prioritate temporis. Et ſic illud 1 ad Theſſal. 4. *Et mortui qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi; deinde nos, &c.* non refertur ad prioritatem & poſterioritatem temporalem quo ad actum reſurgendi, ſicut declarat ibidem Magiſter Nicolaus de Lira, ad cujus Poſtillam remitto. Item: S. Thomas *in 4. Sententiarum. diſt.* 43. *Articul.* 4. *quaſt.* 1. dicit, quod licet in hac materia varie loquantur Sancti; tamen hæc eſt ſecurior, & communior opinio, quod omnes morientur, & à morte reſurgent. Et in *reſponſione ad primum argumentum* oſtendendo quomodo intelligendum eſt illud Symboli, *venturus eſt judicare vivos & mortuos*, dicit, quod iſta diſtinctio vivorum & mortuorum, non eſt referenda ad ipſum Judicii tempus: quia tunc erunt omnes vivi: neque ad totum tempus præteritum: quia omnes judicandi aliquo tempore fuerunt vivi, & aliquo tempore mortui: Sed ad illud tempus determinatum, quod immediate Judicium præcedet, quando ſcilicet Judicii ſigna incipient apparere. Et *diſt.* 47. *quaſt.* 2. *Articul.* 3. dicit, quod illa conflagratio ignis Judicium præcedet quo ad purgationem mundi. Et in *reſponſione ad primum argumentum* dicit, Auguſtinus 20. *de Civitate Dei* ubi videtur oppoſitum innuere; non loquitur determinando, ſed opinando, ſicut oſtendit ex ejus verbis. Et in *reſponſione ad tertium argumentum*, dicit, quod illi vivi qui dicuntur reperiri, ſunt illi qui uſque ad tempus conflagrationis in corpore vivent. Ex quibus omnibus apparet propoſitum, &c. Item, quicquid ſit de hoc, tamen ex his variis opinionibus Doctorum circa hanc materiam, apparet clare, quod ex Sacra Scriptura non convincitur propoſitum iſtius materiæ: imo expreſſe dicit Magiſter Sentent. ubi eum allegat pro ſe, quod horum quid verius ſit, non eſt humani judicii definire, Quare, &c. Iterum vero replicat dicendo, quod licet dictæ Tres Propoſitiones meæ eſſent veræ, adhuc æqualiter ſtaret difficultas utriuſque Rationis ſuæ, ponendo loco illius, uſque ad diem Judicii, *Lj*, uſque ad tempus ſignorum diem Judicii præcedentium. Et deduceretur utraque Ratio ſicut prius. Sed tamen, non oportet ſic modum loquendi variare, ut dicit patere: quia primus modus loquendi trahitur ex Scripturis: & eſt à Doctoribus uſitatus, & non meus: imo dicit quod modus meus loquendi clare contradicit Concluſioni meæ tertiæ, Tertii Articuli Veſperiarum. Sed miror de hoc dicto, quia voluntarie hoc aſſerit, nec probat aut declarat iſtam contradictionem, quam

tamen omnino non video. De ſuo modo etiam loquendi patet ex dictis, quid veritatis habeat, & quomodo Doctores varie loquantur.

XII. Imo clare patet, quod modus meus loquendi uſitatur à Chriſto: dicit enim Matthæi ultimo, *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi*, non dicit uſque ad diem Judicii, aut uſque ad tempus ſignorum, &c. Quid autem intelligat per Conſummationem ſeculi, patet ex prædictis. Et quantum ad hoc, quod dicit, non obſtantibus Tribus Propoſitionibus meis, Rationes ſuas procedere variato illo modo loquendi, &c. Reſpondeo, quod non: quia illa quæ aſſumuntur in Antecedente & quæ ex dictis Apoſtoli probantur convenire Eccleſiæ, non de Eccleſia aliqua particulari, ſed de ſola Univerſali habent locum, capiendo Eccleſiam Univerſalem & particularem ad intellectum Concluſionum mearum, alias ſatis expreſſum. Quare, &c.

XIII. Tertia Ratio *Magiſtri* fuit, quia ſi Propoſitio ſua non eſſet vera, hoc maxime videretur, quo ad ſalvandum dicta Scripturæ de duratione Eccleſiæ, quod ipſa poſſet ſalvari in uno homine Laico: quia, ut dicit, iſta ſibi videtur eſſe mea intentio. Sed falſitatem conſequentis probat: quia tunc ſecundum Legem ordinatam deficere poſſet in Eccleſia militante Sacerdotium Chriſti, quod eſt ſecundum ordinem Melchiſedech, quod videtur eſſe contra Apoſtolum *ad Hebræos* 7. & Gloſſam ibidem. Ad Rationem reſpondi, nego Antecedens. Et quod illa fuerit intentio mea, clare patet ex tribus Corollariis Tertii Articuli mei. Ubi expreſſe poſui & probavi ex Scriptura, quod ſemper à tempore Chriſti uſque ad conſummationem ſeculi erunt plures habentes fidem, ſpem & charitatem in Eccleſia Univerſali.

Sed contra replicat, quia deſcriptio Univerſalis Eccleſiæ militantis, quam ego poſui, ſalvari poteſt in uno homine tantum. Igitur, &c. Antecedens patet, quia dixi quod Eccleſia eſt omnis homo fidelis, vel omnes homines fideles in mortali corpore naturaliter viventes. Ex qua clare patet propoſitum, ut ipſe dicit. Et etiam ex hoc quod ego induxi de Abele in quo aliquando ſalvabatur Eccleſia, &c. Ad iſtud reſpondeo, dico quod conceſſo Antecedente, & ejus probatione, neganda eſt prima Conſequentia. Et ratio eſt; quia licet Eccleſia nunquam in futurum ſalvabitur in uno ſolo ſuppoſito, tamen aliquando ſic ſalvata fuit, vel abſolute ſalvari poſſet. Modo bona deſcriptio debet converti cum definito, non ſolum pro una differentia

tem-

temporis, ſed pro qualibet, & reſpectu cujuslibet copulæ etiam de poſſibili. Ideo poſita fuit illa deſcriptio disjunctive. Quare, &c.

Quarta Ratio ſua fuit; quia niſi ſua Propoſitio eſſet vera, tunc ſequitur quod Lex Chriſti quo ad Sacramenta vel alios ritus Eccleſiæ à Chriſto & aliis Apoſtolis inſtitutos, quandoque deficeret ante finem mundi. Conſequentia tenet, ſicut in Argumento præcedenti falſitas patet *ad Hebræos* 7. & per Gloſſam. Ad hoc reſpondi per idem ſicut ad præcedens, negando Conſequentiam. Unde pro materia hujus Rationis & præcedentis, dixi, quod poſito, quod eſſet unus ſolus homo Laicus fidelis non errans contra Legem Chriſti, non tamen ex hoc ſequitur quod deficeret Sacerdotium Chriſti aut Sacramenta, vel alii ritus Eccleſiæ Dei: quia ſtat, quod aliquis Sacerdos ſit, imo Summus Sacerdos, & tamen quod erret contra Legem Chriſti ſicut patet de Petro, ut teſtatur Apoſtolus Paulus *Galatarum* 2. Imo ſtat, quod aliquis ſit Sacerdos, & poſſit miniſtrare omnia Sacramenta Chriſti, & tamen quod ſit hæreticus: & per conſequens quod non ſit fidelis, nec de Eccleſia Dei, ut patet ex communi opinione Doctorum Sacræ Theologiæ contra Magiſtrum Sententiarum, *lib.* 4. *diſtinct.* 25. Quare, &c. Sed contra replicat dicendo, quod non ſolvo Argumentum. Unde arguit. Sic cum Scriptura ſtat Eccleſiam ſalvari in uno ſolo homine Laico: Igitur cum Scriptura ſtat pari ratione nullum eſſe Sacerdotem vel Clericum: & tunc ſtant ambo Argumenta præcedentia. Conſequentia tamen tenet ut dicit: quia ex quo ad ſalvandum Scripturam ſufficit fides Chriſti in uno Laico; & per conſequens, non requiritur aliquem Sacerdotem vel Clericum eſſe, &c. Ad hoc dico; quicquid ſit de Antecedente, de quo ſatis dixi: Conſequentia neganda eſt, nec probatio valet. Et ratio eſt; quia in Scriptura Sacra ſpecialiter promittitur duratio Sacerdotii Chriſti uſque ad conſummationem ſeculi, ut videtur ex dictis Apoſtoli *Hebræor*. 7. & poſſet oſtendi ex aliis locis Scripturæ, ſed tranſeo cauſa brevitatis. Quare, &c.

XIV. Quinta Ratio ſua principalis, & quam ſolam dixi eſſe ad propoſitum meæ Concluſionis, fuit iſta: Ex Scripturis videtur convincibile, quod nec Generale Concilium, nec tota multitudo Clericorum & Laicorum virorum, nec Romana Eccleſia, quæ diſtinguitur à tota Congregatione fidelium, ſicut partes à toto, difformari poteſt Legi Chriſti: Igitur, &c. Conſequentia tenet: ſed Antecedens non probatur. Ad iſtam reſpondi probabiliter, diſputative

dicendo, quod Antecedens non convincitur ex Scriptura Sacra. Et quia oppoſitum non probavit; ideo non plus dixi. Sed in Prima Lectione ſua probare viſus eſt Antecedens, quo ad ſingulas partes. Et primo de Concilio Generali arguit ſic: Tota Eccleſia Univerſalis non poteſt errare in fide, ſeu, quo ad hoc, difformari Legi Chriſti; igitur nec Concilium Generale. Antecedens poteſt deduci ex Scripturis, ſicut conceſſi; igitur & Conſequens. Sed Conſequentia probatur ex hoc, quia à Concilio Generali in cauſa non licet appellare: quia ſi ſic, aut ad aliud Concilium, aut ad Papam, aut ad Univerſalem Eccleſiam: Non ad aliud Concilium, quia pari ratione ab illo appellare liceret, & ſic tali cauſæ finis imponi non poſſet. Nec ad Papam, quia in facto fidei eſt ſubjectus Judicio Generalis Concilii, eo quod, ſicut notatur 19. *diſt. cap. Anaſtaſius.* Synodus in cauſa fidei ſit major Papa. Quod potiſſime verum eſt de Synodo Generali. Nec ad Univerſalem Eccleſiam, cum Concilium Generale ſit præſtantior pars Eccleſiæ. Igitur parti minus præſtanti eſſet minus credendum in cauſa fidei: Etiam, quia Univerſalis Eccleſia in unum convenire non poteſt. Item, Concilium Generale eo ipſo quod eſt generale repræſentat totam Eccleſiam Univerſalem, &c. Antecedens patet, quia ſi non, jam in eo non eſt conſenſus totius Eccleſiæ Univerſalis, & per conſequens non eſt Generale, ſed particulare. Et ad hoc eſt auctoritas Gregorii, 15. *diſt. cap. Sicut:* ubi dicit de quatuor Conciliis Generalibus, quod Univerſali conſenſu conſtituta ſunt; & ideo quiſquis præſumpſerit abſolvere quæ illa ligant, aut ligare quod ſolvunt, ſeipſum deſtruit, & non illa. Et ſimilis ratio eſt de quolibet alio Concilio Generali: Igitur, &c. Item, ex Scriptura convincitur, quod congregati in unum in Chriſti nomine, non poſſunt pro tunc difformari Legi Chriſti: ſed ſic eſt de illis, qui faciunt Concilium Generale. Major patet, *Matthei* 18. Et Minor apparet; quia aliter non eſſet Generale Concilium, ſed Eccleſia malignantium, & particulare conventiculum. Nec valet dicere, quod licet Deus ſpecialiter aſſiſtat congregatis in unum in Chriſti nomine, tamen in fide minime confirmantur, quin poſſint labi in errorem: Nam ſimiliter argueretur de tota Congregatione fidelium Univerſalis Eccleſiæ; quia conſtat cum ſit viatrix, quod non eſt confirmata, &c. Tamen non ſequitur, quod poſſit errare in fide. Sic in propoſito, iſti de Concilio Generali, quia repræſentant totam Eccleſiam, licet non ſint confirmati, quamvis quilibet eorum poſſit ſeorſum errare;

tamen

tamen non ſequitur, quod omnes ſimul ſic congregati poſſint errare.

Ad iſta probabiliter reſpondent aliqui, quod Concilium Generale poteſt contra fidem errare, imo de facto ſic aliquando erravit, ſicut per multa exempla oſtendunt, & ſpecialiter per Synodum Epheſinam Secundam, quæ erravit, & ideo reprobata fuit, ſicut notat Gloſſ. 15. *diſt. cap.* 1. Et ad objecta in contrarium dicunt, negando Conſequentiam: & ad probationem negant Aſſumptum, dicentes, quod ſi Concilium Generale contra fidem erraret, ab ipſo appellare liceret, ſcilicet ad aliud Concilium Generale, ſi eſſet facultas ipſum congregandi: & ſi illud iterum erraret, liceret ad aliud appellare: & ſic ſemper donec Catholici convenirent. Inſuper, ſi Papa non eſſet præſens, Concilio Generali errante, liceret ad ipſum præſentem, vel ad ipſum cum alio Concilio congregando appellare: vel etiam ad Univerſalem Eccleſiam, ſi poſſet in unum convenire, eſſet principaliter appellandum. Si vero tota Chriſtianitas eſſet ſic depravata, quod ſoli hæretici haberent potentiam, & quod ſoli pauci ſimplices & pauperes manerent in fide, & reputarent Concilium Generale errare; nec poſſent ſe humano Concilio aut auxilio tueri, vel defendere; non reſtaret aliud, niſi ſe divinæ gratiæ committere, & illam injuriam patienter tolerare, cum gemitu, triſtitia, & dolore, ſicut Hieronymus conſulit viro Eccleſiaſtico, quando in ea quæ vocatur domus Domini invaleſcit iniquitas, & juſtitia omnis deprimitur; prout recitatur 93. *diſt. cap. diaconi.* Vide Hieronymum *Can. quando ergo* 11. *quæſt.* 3.

XV. Quantum vero ad illud quod dicitur de ſubjectione in cauſa fidei, &c. dicunt, quod omnis perſona & omnis congregatio errans in fide, omni alteri non ſic erranti in cauſa fidei eſt ſubjecta, & talis eſt præſtantior in Eccleſia qualiſcumque aut cujuſcumque conditionis exiſtat. Ad confirmationem, conceſſo Antecedente, negant Conſequentiam: Tum primo, quia Papa eſt perſona publica, gerens vices totius Eccleſiæ; & tamen poteſt contra fidem errare, & per conſequens conſimiliter Concilium Generale. Tum ſecundo, quia non oportet, quod omnis perſona vel communitas gaudeat omni prærogativa, qua gaudet illa cujus vices gerit. Quare, &c. Et ad auctoritatem B. Gregorii dicunt, quod loquitur de Conciliis deifice & rite à Catholicis celebratis. Et loquitur de facto, non de poſſibili: quare non oportet ſic eſſe de omnibus aliis. Ad aliam confirmatio-

mationem poteſt dici, quod ſtat, quod illi qui ſunt in Generali Concilio, non ſint congregati in nomine Chriſti: ſed quod ſint Chriſto contrarii: tamen hoc non obſtante, non ſequitur propoſitum: quia illo conceſſo, ſtaret quod ſic congregati errant in fide propter cauſam ibidem tactam: quia ſcilicet, non propter hoc ſunt in fide confirmati. Nec valet replicatio: quia non ſic poteſt argui de Eccleſia Univerſali: Nam licet ſit viatrix, tamen confirmata eſt in fide Univerſalis Eccleſia: nec talis confirmatio repugnat ſtatui viæ ad intellectum ſupra expreſſum. Nec valet quod dicitur, quod licet quilibet ſeorſum poſſit errare: tamen non ſequitur, quod omnes ſimul congregati, &c. Nam concurſus ad eundem locum non reddit aliquos magis inobligabiles à fide quam ante: quia ſicut locus non ſanctificat hominem, ſic non confirmat in fide. Talis etiam concurſus in Chriſti nomine habet locum in Conciliis particularibus & Provincialibus, de quibus tamen conſtat, quod poſſunt errare. Quare, &c.

XVI. Secundo loco probat *iſte Magiſter* ſecundam partem Antecedentis ſui principalis, ſcilicet, quod tota multitudo Clericorum non poteſt difformari Legi Chriſti, quia Deus iſta ſtabilivit Sacerdotes Leviticos, ut in judiciis de his quæ erant divinitus præcepta, non poſſent errare ſic, quin eorum judicio eſſet ſtandum. Igitur multo fortius ſic aſſiſtit Sacerdotibus Novi Teſtamenti, maxime in his quæ concernunt fidem, & præcipue illos, ad quos ſe tota Communitas Eccleſiæ refert in his quæ ſunt fidei. Conſequentia patet. Antecedens probat per Scripturam, *Deuteron.* 17. ubi Deus dicit filiis Iſraël, quod de omni judicio difficili & ambiguo debeant venire ad Sacerdotes Levitici generis, & ab eorum ſententia non declinare, neque à dextris neque à ſiniſtris. Item, confirmat per aliqua ſuperius tacta in Tertia & Quarta Rationibus: quia ſequitur, quod poſſet ceſſare in Eccleſia Ordo Prælationis, & diſtinctio graduum, &c. contra Apoſtolum: Imo quod deficere poſſet Sacerdotium Chriſti, Sacramenta, & alii ritus Eccleſiæ, &c. Conſequentiam probat, quia qua ratione poſſet illa tota multitudo errare in uno Articulo, pari ratione in omnibus pertinentibus ad Sacerdotium & Sacramenta, &c. Quia non plus eſt confirmata reſpectu unius, quam reſpectu alterius. Ad iſta poteſt probabiliter dici, ad Primum, negando Antecedens: & ad probationem dicitur, quod illa auctoritas intelligenda eſt in illis judiciis Sacerdotum Leviticorum, in quibus non errabant contra Legem: ſed ſi contigiſſet eos ſic errare, ſicut poſſibile fuit: tunc

ab eorum ſententia & judicio fuiſſet declinandum. Quare, &c. Ad confirmationem, licet ſupra tactum ſit de materia argumenti, tamen adhuc poteſt dici dupliciter: Uno modo, quia licet tota multitudo Clericorum contra fidem erraret, tamen aliquis Sacerdos remaneret, habens Poteſtatem ordinandi, ligandi, conficiendi & alia Sacramenta conferendi: & ſic remanerent in Eccleſia Ordo prælationis, diſtinctio graduum, Sacramenta & alii ritus: Et licet forte non in actu, tamen in potentia propinqua. Alio modo dicunt aliqui, quod licet omnes Clerici hæreticarentur aut omnino nulli remanerent; propter hoc Eccleſia Poteſtatem habendi prædicta nequaquam amitteret: licet illa nunquam habere poſſet per humanam Poteſtatem, ſed per miraculoſam Dei operationem: qui ſcilicet diverſis modis poſſet de aliquibus Laicis Catholicis Sacerdotes & Epiſcopos ordinare, & hoc ſuæ Eccleſiæ revelare. In quo caſu omnes Catholici deberent taliter ordinatos à Deo, ſicut veros Epiſcopos & Sacerdotes habere. Et licet temerarium eſſet aſſerere talem caſum de facto aliquando evenire, tamen eſſet etiam temerarium hujus caſus poteſtatem negare: quia hoc eſſet de futuris temere divinare, & contra Articulum de Dei omnipotentia impudenter impingere, quod eſt abſurdum. Quare, &c.

XVII. Tertio loco probavit *iſte Magiſter*, tertiam partem ſui principalis Antecedentis, ſcilicet, quod Romana Eccleſia quæ diſtinguitur à tota Congregatione fidelium, ſicut pars à toto, Legi Chriſti non poteſt difformari. Et quia multi diverſimode capiunt Romanam Eccleſiam, ideo ad præſens vocat Eccleſiam Romanam illam, penes quam reſidet auctoritative totum Judicium in his, quæ fidei ſunt totius Univerſalis Eccleſiæ, ſecundum ordinem à Chriſto inſtitutum. Quæ ſcilicet complectitur Papam & alios rite ad ſuum Collegium pertinentes: Et vacante Sede ſalvatur in illis ſolis in quibus eſt auctoritas Conſilii ſui dicto modo. Et hæc videtur eſſe intentio Hieronymi & aliorum Doctorum, quando tantum extollunt Romanam Eccleſiam, ut in multis Decretis apparet. Hoc ſuppoſito, arguit ſic: Romana Eccleſia, ſic ſumpta, eſt pars Univerſalis Eccleſiæ, & tamen non poteſt difformari regulæ Legis Chriſti: quia ad eam ſic difformari, ſequitur Eccleſiam Univerſalem illi regulæ difformari. Quod probat, quia ſicut Chriſtus ordinavit quod Eccleſia Univerſalis non poſſit difformari ſuæ Legi, ita etiam ordinavit, quod illa Eccleſia particularis penes quam reſidet auctoritative Judicium Uni-

Univerſalis Eccleſiæ, non poſſit errare, cum ipſa ſit à Domino conſtituta tanquam Caput Univerſalis Eccleſiæ, ut patet ex ſuppoſitione, & etiam in *Decretis* 22. *diſt. cap. Sacroſancta.* Sed deficientibus ſenſibus in capite deficiunt & in membris. Quare, &c. Confirmatur ex auctoritate ſupra allegatâ *Deut.* 17. ubi de Summo Sacerdote & aliis Sacerdotibus Levitici generis apparet, quod Deus dedit eis in omnibus ambiguis auctoritatem judicandi Judicii veritatem: Ergo multo magis tempore Novæ Legis, &c. Sed quia ſupra ad hoc dictum eſt, ideo de hoc tranſeo, cauſa brevitatis. Item, Inducit auctoritates Decreti, una eſt Ambroſii 24. *quæſt.* 1. *cap. Advocavit:* ex cujus verbis datur intelligi, quod nemo poteſt eſſe de Catholicis Epiſcopis, niſi cum Romana Eccleſia communicet. Alia eſt Hieronymi *Ibidem in capit. Quoniam vetuſta.* Ubi loquens de Romana Eccleſia dicit, *quod ſupra iſtam petram fundata eſt Eccleſia, & quod quicumque ſecum non colligit, diſpergit.* Et in eandem ſententiam ponit Cyprianum 93. *diſt. cap. Qui Cathedram.* Ubi dicit, *Qui Cathedram Petri, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat. &c.* Tertia eſt Hieronymi ubi ſupra *in cap. Hæc eſt fides:* dicentis, quod *ſancta Romana Eccleſia ſemper immaculata permanſit, & in futuro permanebit, & immobilis omni tempore perſiſtit.* Quarta eſt Auguſtini *in libello contra epiſtolam fundamenti Manichæi capit.* 2. dicentis, *Ego Euangelio non crederem, niſi me Eccleſia Catholica commoveret auctoritas.* Sed hæc auctoritas principaliter reſidet in illa Eccleſia, quæ eſt caput aliarum, modo prædicto. Quare, &c.

tnt. Ad iſta probabiliter & ſolum recitative & non aſſertive poteſt dici: ad Primum reſpondetur, quod capiendo Romanam Eccleſiam modo prædicto, ipſa poteſt difformari Legi Chriſti: Nec ad hoc ſequitur Univerſalem Eccleſiam Legi Chriſti difformari. Et ad probationem dicitur, quod Chriſtus ſolum de Eccleſia Univerſali & non de aliqua Eccleſia particulari ordinavit, quod nunquam difformabitur ſuæ Legi, ſicut in Veſperiis probavi. Et quando ultra arguitur, quod imo de illa Eccleſia particulari, apud quam reſidet auctoritative Judicium Univerſalis Eccleſiæ, & quæ eſt à Chriſto conſtituta Caput ipſius: Reſpondetur, quod ipſa particularis Eccleſia Romana non eſt Caput Univerſalis Eccleſiæ, nec apud eam reſidet auctoritas prædicta, niſi ſub conditione, ſcilicet, quandiu ipſa manet in fide recta. Nam licet ipſa in B. Petro recepit eam, tamen nihil videtur prohibere, quin eam poſſit perdere, ſicut & Eccleſia Antiochena. Et ita tamen ſi ipſa

fieret infidelis aut hæretica, illi qui prius erant Eccleſia Romana, deſinerent eſſe Caput Eccleſiæ; nec haberent talem principatum aut auctoritatem prædictam: nec propter hoc deficeret fides Eccleſiæ Univerſalis. Et quando dicitur, quod deficientibus ſenſibus in capite, deficiunt & in membris, &c. Reſpondi, quod licet quantum ad multa ſit ſimilitudo inter Corpus Chriſti myſticum quod eſt Eccleſia, & corpus materiale hominis; tamen non in omnibus eſt ſimilitudo. Quia corpus hominis non manet unum ſine capite. Corpus autem Eccleſiæ, manet unum, ſcilicet vita fidei & gratia abſque capite in terris, utpote dum caret Summo Pontifice: tamen tunc habet caput in cœlis, ſcilicet Chriſtum, qui eſt Caput Eccleſiæ, ut dicitur *Epheſ.* 1. Et quamvis Romana Eccleſia ob Papam ſit ipſius Eccleſiæ membrorum principale, & ratione ipſius poſſit dici caput ejus, tamen ſine ipſa poſſet eſſe Eccleſia. Quare, &c. Ad auctoritates Decreti ſpecialiter ad tres primo inductas, Reſpondetur, quod ſunt intelligendæ ſub conditione ſupradicta, ſcilicet, quamdiu Romana Eccleſia non errat contra fidem. Loquuntur etiam de facto, & de illa Eccleſia quæ erat tempore illorum Sanctorum, ſed non loquuntur de poſſibili. Et ideo ſi in futurum contingeret quod Romana Eccleſia hæreticaret, ſicut videtur poſſibile: nec oppoſitum eſt ex Scriptura revelatum; Quare hoc dicere eſſet temerarium: Tunc illud quod in dictis auctoritatibus affirmatur in illo caſu non haberet locum. Et quod illa tertia auctoritas, quæ eſt Hieronymi, ſit intelligenda ſub prædicta conditione, patet ex ejus modo loquendi: quia dicit, quod Domino providente, & B. Petro opem ferente, ipſa ſic immaculata permanebit, id eſt, ſi Dominus provideat & B. Petrus opem ferat, ſic ſcilicet, quod ipſa fidem Petri & Apoſtolorum teneat. Ad auctoritatem Auguſtini dictum eſt, quod non loquitur de particulari Eccleſia Romana, ſed de Eccleſia Univerſali: quod patet Primo, quia abſurdum eſſet dicere, quod auctoritati alicujus particularis Eccleſiæ eſſet magis credendum quam Euangelio. Secundo patet ex verbis Auguſtini, quia loquitur ibi de Eccleſia quæ ſuccedit à tempore Petri uſque ad tempus ſuum: & ſic ipſa comprehendit Petrum, & alios Apoſtolos, ac Euangeliſtas, & Sanctos omnes, à quibus in Eccleſia ſuſceptum eſt Euangelium, & publicata doctrina Chriſti; & ſic major eſt illius Eccleſiæ auctoritas quam Euangelii. Quando autem ſubinfertur, & hæc auctoritas Univerſalis Eccleſiæ principaliter reſidet in illa Eccleſia, quæ eſt caput aliarum: Patet ex jam

Digitized by Google

dictis, quid ad hoc ſit reſpondendum: & hæc de quinta Ratione.

Sexta Ratio ſua principalis fuit, arguendo ex dictis meis ſic: Ex Scriptura Sacra convincitur, quod ſemper ſit aliqua Univerſalis Eccleſia quæ Chriſti Legis regulæ nunquam difformetur: Igitur idem convincitur de aliqua particulari Eccleſia. Antecedens eſt tertia Concluſio Tertii Articuli Veſperiarum mearum. Conſequentiam probat: quia impoſſibile eſt ſalvari Eccleſiam Univerſalem ſine particulari, ſicut impoſſibile eſt ſalvari totum integrale ſine aliqua ejus parte. Et quia probavi Concluſionem meam per hoc, quia quod in Scriptura attribuitur toti & nulli parti, temerarium eſt hoc aſſerere de parte; ex hoc ipſe confirmat Argumentum ſuum, improbando meam Concluſionem, & ſimul ſolvendo rationem arguendo ſic. Quicquid in Scriptura attribuitur toti, ſic quod non ſtat cum Scriptura illud convenire toti, niſi conveniat alicui ejus parti, hoc temerarium eſt negare de parte: ſed ſemper uſque ad diem Judicii conformari Legi Chriſti attribuitur in Scriptura toti Eccleſiæ, & non ſtat cum Scriptura hoc convenire toti Eccleſiæ, niſi conveniat alicui ejus parti, ut ex prioribus eſt deductum; Igitur. Ad iſtam Rationem alias reſpondi, negando primam Conſequentiam. Et ad probationem etiam negavi Aſſumptum. Dixi enim, quod impoſſibile eſt Eccleſiam Univerſalem ſalvari ſine Eccleſia particulari. Patet clare, quia per Eccleſiam particularem, non intelligo quamlibet partem integralem Eccleſiæ Univerſalis; ſed aliquam Congregationem fidelium partialem, quæ non eſt tota Eccleſia Univerſalis. Si autem tota Eccleſia Univerſalis ſalvaretur in duobus ſuppoſitis, patet quod nulla eſſet Eccleſia particularis, quia nulla eſſet Congregatio fidelium, quæ non eſſet tota Eccleſia Univerſalis. Quare, &c. Et per idem patet, quod confirmando rationem ſuam, ipſe truncat & ſophiſtice tractat & ſolvit rationem, ſeu probationem Concluſionis meæ. Unde, quando ipſe arguit: quicquid in Scriptura attribuitur toti, &c.

Hic dico primo, quod maior eſt falſa, quo ad primam partem, propter hoc quod dicitur ibi, uſque ad diem Judicii: quia ſemper uſque tunc non durabit Eccleſia militans de qua loquor, ut patet ex dictis in ſolutione primæ & ſecundæ Rationis.

Secundo dico, quod eadem minor eſt falſa quo ad ſecundam partem, intelligendo per partem Eccleſiæ non quamlibet ejus partem integralem, ſed aliquam Eccleſiam partialem, ſeu particularem, ut ſtatim dictum eſt.

Tertio

Digitized by Google

Tertio dico, quod iſta dicta ſua non vadunt ad intentionem meæ Concluſionis, ſed ſolum ad quandam ſophiſticam vim ſermonis, modo ſecundum Philoſophum ſermones ſunt ſecundum materiam ſubjectam accipiendi. Et ſecundum Hilarium, intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi. Intentio autem meæ Concluſionis ſic patuit ex dictis meis, quod data quacumque, etiam particulari certæ denominationis quæ non ſit toti congregationi fidelium generalis: verbi gratia Eccleſia Clericorum, Eccleſia Italicorum, Eccleſia Gallicorum, &c. ex Scriptura Sacra non convincitur, quod ſemper ſit aliqua talis ſive conſimilis denominationis, quæ Chriſti Legis regulæ conformetur. Et contra hoc ſolum arguit quinta Ratio ſua ſuperius ſoluta. Et quia replicationes ſuæ factæ contra hoc in prima ſua lectione, ſunt ſolum ſophiſticæ, & non theologicæ; ideo tranſeo de eis, gratia brevitatis. Et hæc dicta ſint de Tertia Concluſione & ſuis adjunctis, & de tota iſta Quæſtione ſolum diſputative & non aſſertive.

FINIS.

Obſerva, Lector, hujuſmodi Quæſtiones Cardinalis Alliaceni anno 1500. a Nicolao VVolff, typographo Germano editas Pariſiis. Cum Quæſtionibus ejuſdem Alliaceni ſuper quatuor libros Sententiarum.

Digitized by Google

PETRI DE ALLIACO

CARDINALIS CAMERACENSIS, DE ECCLESIÆ, ET CARDINALIUM AUCTORITATE, LIBER UNICUS, SCRIPTUS IN CONCILIO CONSTANTIENSI. M. CCCC. XVII.

PROOEMIUM.

CHriſti nomine invocato, cui data eſt ipſo teſte, *omnis Poteſtas in cœlo & in terra*, Matth. ultimo. De Eccleſiaſtica Poteſtate ab eo derivata, tractatum hunc brevem aggredior, exordium faciens à verbo Apoſtoli ad Titum primo: ubi docens qualem oporteat eſſe Epiſcopum, inter alia admonet, *ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere:* quibus verbis, exprimit duo eſſe opera Catholici Doctoris: Primum ſcilicet ſanam doctrinam prædicare, quod eſt exhortari in doctrina ſana: Secundum falſam doctrinam reprobare, quod eſt eos, qui contradicunt arguere. Et hæc ſunt ſecundum Ariſtotelem duo ſapientis opera; primum non mentiri de quibus novit; ſecundum mentientem manifeſtare poſſe.

Hac igitur conſideratione permotus, ego Petrus de Alliaco, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Cameracenſis, vulgariter nuncupatus, minimus ſacræ Theologiæ Pariſienſis Profeſſor, conſiderans, & non ſine cordis amaritudine recogitans, nonnullos in gravem hujus ſacri Concilii Conſtantienſis injuriam, plurimos quandoque in aliis actibus errores ſeminare, adverſus quos, dum dixiſſet Apoſtolus *& eos qui contradicunt arguere*, cauſam ſubjunxit, *Sunt enim multi inobedientes, vaniloqui, & ſeductores:* propoſui ad honorem hujus ſacri Concilii aliquas Veritates Catholicas ſtabilire, & inde errores plurimos confutare. Et ut hoc ſalubriter fieri valeat, Chriſtum ſupplex exoro, ut ſua ſtabilitus gratia, potens ſim, juxta verbum Apoſtoli, *exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere*. In quo quidem verbo, conſiderandum nobis eſt quod dicit notanter Apoſtolus, *in doctrina ſana*, quia non ſufficit Doctorem Theologum exhortari, in qualibet, ſeu quantumlibet vera doctrina, niſi & ipſa ſit doctrina ſana, id eſt, ad ſanitatem animæ ſpiritualem, ſcilicet ad vir-

Digitized by Google

virtutem & ſalutem ædificativa; qualis eſt doctrina Scripturæ Sacræ, in qua ſuper omnem aliam doctrinam ſingulariter conſiſtit vitæ ſpiritualis virtus, & ſalutaris ſanitas animæ. Propterea dicitur ipſa *liber vitæ*. Eccleſ. 24. & de doctoribus ejus ſcribitur. *Multitudo autem ſapientium ſanitas eſt orbis terrarum.* Sapientiæ 6. Ubi diligenter notandum eſt, quod ſicut ſanitas corporis conſiſtit in quadam proportione media inter extremas qualitates contrarias: ſic virtus moralis, quæ magna pars eſt ſanitatis animæ ſecundum Philoſophum 2. Ethicorum, conſiſtit in medio, ſcilicet inter duo extrema vitia contraria. Et quodam modo proportionaliter doctrina Scripturæ Sacræ, in qua complementum eſt totius ſanitatis ſpiritualis, conſiſtit quaſi media inter errores plurimos, & ſæpe inter errores contrarios. Nam plurimum contingit, quod volentes vitare errorem aliquem, periculoſius in errorem contrarium dilabuntur, inter quos duos errores, doctrina ſana, in medio conſiſtit. Sic enim in libro de duabus naturis & una perſona Chriſti, oſtenditur, quod fides medium tenet inter duos errores contrarios, ſcilicet Neſtorii & Eutychis.

Conſimili modo, circa Eccleſiaſticam Poteſtatem, medium docet veritas Catholica, inter duos errores: nam error Waldenſium fuit, quod Succeſſoribus Apoſtolorum, ſcilicet Papæ & perſonis Eccleſiaſticis, repugnat dominium in temporalibus, nec eis licet habere divitias temporales: Unde Eccleſiam Dei & Succeſſores Apoſtolorum, & veros Prælatos Eccleſiæ, duraſſe dicunt tantum uſque ad Silveſtrum, à quo (donatione facta Eccleſiæ per Conſtantinum Imperatorem) dicunt incepiſſe Romanam Eccleſiam quæ modo eſt, quæ ſecundum ipſos, non eſt Dei Eccleſia, ſed Dei Eccleſiam jam defuiſſe dicunt, niſi quia tantum in ipſis eſt continuata, vel per ipſos reparata, ad quod inducunt auctoritates Euangelii, quæ ſuadent Concilium Euangelicæ paupertatis. Ex quibus, quaſi de conſilio volentes facere præceptum, dicunt Eccleſiæ Prælatos, Apoſtolorum Succeſſores, non debere in temporalibus divitiis habere dominium. Et hunc antiquum errorem noviter ſuſcitare viſi ſunt duo ſpurcioſi hæretici Johannes Wiclef, & ejus diſcipulus Johannes Hus de Bohemia, noviſſime in hoc ſacro Concilio condemnati. Alius vero error fuit Herodianorum. Herodes enim audiens Chriſtum regem natum, credidit ipſum eſſe regem terrenum, ex quo derivari videtur error quorundam, qui in tantum ad oppoſitum prædicti erroris Waldenſium declinant, ut aſſerere præſumant, à Papa, in quantum eſt loco

Chriſti in terris, immediate habere primariam auctoritatem, Dominium, & Juriſdictionem in temporalibus bonis, non ſolum Eccleſiæ donatis, ſeu alias juſte acquiſitis, ſed etiam Principibus ſecularibus ſubjectis, licet dicant quod Papa in his non habet executionem immediatam, niſi in quibuſdam caſibus notatis in Extravagante; *Qui filii ſunt legitimi*, cap. *per venerabilem.*

Inter autem duos errores contrarios, Catholica medium tenet Eccleſia, videlicet quod Papæ & Prælatis Eccleſiæ, non repugnat habere Dominium in temporalibus, & Juriſdictionem, contra primum errorem; nec tamen eis debetur per ſe, ratione ſtatus ſui, in quantum ſunt Vicarii Chriſti & Apoſtolorum Succeſſores, contra ſecundum errorem; ſed eis convenire poteſt habere talia, ſi eis ex devotione collata fuerint, vel aliunde juſto titulo acquiſierint.

Sic conſimiliter, in hoc Sacro Concilio, errores contrarii circa Eccleſiaſticam Poteſtatem à nonnullis periculoſi ſeminati ſunt, & inter cæteros errores, quidam Papæ & Romanæ Eccleſiæ auctoritatem totaliter abſtulerunt, quo Poteſtatem Concilii Generalis extollerent: Alii vero contra, ſicut plenius inferius apparebit: ideo inter hos alioſque errores contrarios, medium veritatis tenere cupiens, hoc opus aggredi Chriſto auxiliante decrevi.

Diviſio & Summa operis.

HUjus autem Tractatus, Tres erunt partes: Prima de primæva origine Eccleſiaſticæ Poteſtatis: Secunda de Jure miniſtrorum Eccleſiæ, quod habent in Eccleſiaſticis bonis: Tertia, de Papalis Poteſtatis plenitudine, & an ſubſit Judicio Concilii Generalis.

Prima pars continebit Quatuor Capitula, Primum, 12. præmittit Concluſiones fundamentales: Secundum, ad eas inducit humani Juris allegationes: Tertium, circa ſtatum Hierarchicum Eccleſiæ, fundat 12. Propoſitiones: Quartum de auctoritate Romanæ Eccleſiæ deducit corollarias Concluſiones.

Secunda pars, quæ eſt de Jure Miniſtrorum Eccleſiæ quod habent in Eccleſiaſticis bonis, Duo continebit Capitula. Primum, circa hoc ponit Propoſitiones in jure naturali, divino, & humano fundatas: Secundum, ex præmiſſis, infert decem Propoſitiones corollarias.

Tertia pars, quæ eſt de Papalis Poteſtatis plenitudine, & an ſubſit Judicio Concilii Generalis, habebit Quatuor Capitula: Primum, de

Digitized by Google

de inquiſitione, utrum plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ, reſideat in ſolo Romano Pontifice: Secundum, utrum Papa ſubjiciatur Concilio Generali, non obſtante prædictæ Poteſtatis plenitudine: Tertium, circa hoc recitabit opinionem contrariam Veritatis Catholicæ; Quartum, ponet veram Deciſionem, & reprobationem opinionis prædictæ.

De Origine Eccleſiaſticæ Poteſtatis.

QUia ſecundum Philoſophum, ſcire eſt rem per cauſam cognoſcere, ideo, quæ, qualis & quanta ſit Poteſtas Eccleſiaſtica, facilius apprehendetur, ſi ejus prima & originalis cauſa præcognoſcatur: Ea propter, in hujus Tractatus principio, de Origine Eccleſiaſticæ Poteſtatis aliquas Concluſiones, plurimorum dubiorum excluſivas, breviter recolligere dignum duxi. Prima eſt, quod ſex Eccleſiaſticæ Poteſtates leguntur in Euangelio, à Chriſto, ſuis Apoſtolis & Diſcipulis (pro ipſis & eorum Succeſſoribus Miniſtris Eccleſiaſticis) fuiſſe collatæ. Prima Poteſtas Conſecrationis, quæ interdum dicitur character vel poteſtas Ordinis, quam contulit Dominus, quando dixit, *hoc facite in meam commemorationem*. Luc. 22. Secunda eſt Poteſtas Adminiſtrationis Sacramentorum, & præcipuè Sacramenti pœnitentiæ, quæ eſt Poteſtas Clavium, vel ſpiritualis Juriſdictionis in foro conſcientiæ, & hæc Poteſtas promiſſa fuit Petro. *tibi dabo claves &c.* Matth. 16. promiſſa fuit etiam omnibus ibi, *Amen dico vobis quæcumque ligaveritis &c.* Matth. 18. collata verò ibi *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis &c.* Joan. 20. Tertia, eſt Poteſtas ſeu auctoritas Apoſtolatus, ſeu prædicationis, quam tradidit eis Dominus dicens, *Euntes prædicate &c.* Matth. 10. Quarta, eſt Poteſtas judicariæ Correctionis in foro exteriori, per quam timore pœnæ peccata corriguntur, præcipuè quæ ſunt in ſcandalum Eccleſiæ, & hæc data eſt eis ibi, *ſi peccaverit in te frater tuus, &c. ſi non audierit, dic Eccleſiæ; ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus &c.* & ſequitur, *quæcunque ligaveritis, &c.* Matth. 18. Quinta Poteſtas, eſt Diſpoſitionis Miniſtrorum, quò ad determinationem Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ut evitetur confuſio, & diſſenſionis materia in populo, & inter Miniſtros, ſi ipſi æqualiter, & indiſtinctè, de omni populo curam haberent: & hæc Poteſtas collata eſt Petro & Succeſſoribus ejus, ubi ei ſpecialiter dictum eſt:

Digitized by Google

eſt: *Paſce oves meas, &c.* Joan. ultimo. Sexta Poteſtas, eſt exigendi neceſſaria vitæ ab his quibus ſpiritualia miniſtrabant. & hæc poteſtas, declarata eſt, ubi dicitur, *Euntes prædicate, &c.* Et ſubditur, *dignus eſt operarius cibo ſuo, vel mercede ſua.* Matth. 10. & Luc. 10. Aliam ergo poteſtatem, præter ſex illas, non acceperunt diſcipuli à Chriſto, niſi miracula faciendi ad confirmationem fidei, in qua non neceſſariò ſuccedunt eis Epiſcopi & alii Presbyteri, quia jam non indiget miraculis confirmari.

Secunda Concluſio eſt, quod ſex prædictæ poteſtates, à principio communes fuerunt, & quaſi pares in omnibus Apoſtolis, & ſine determinatione, ubique & in quemlibet poterat quilibet ea uti, ſicut Paulus ubique, ſine determinatione, populum hierarchizabat: tamen quia ex hoc confuſio ſequi poterat, ut dictum eſt, ideo Dominus hoc prævidens, contulit Petro pro ſe & ſuis ſucceſſoribus, auctoritatem diſponendi Miniſtros Eccleſiæ, & determinandi juriſdictionem, dicens, *Paſce oves meas,* id eſt, ſis Paſtor, & Prælatus generalis, ad quem pertinet diſpoſitio & regimen generale ovium & ovilis: & ſic, quamvis omnes Apoſtoli eandem habuiſſent à Chriſto poteſtatem, & æqualem clavium & juriſdictionis, non tamen juriſdictionem, ſive materiam ſubjectam, ſecundum aliquos, habuit aliquis, niſi Petrus, & cui committere voluit: Et ita, ſecundum hunc intellectum, in Petro fuit iſta plenitudo poteſtatis, quam tamen poſtea diviſim aliis dedit, vocans eos in partem ſollicitudinis.

Tertia Concluſio ſequitur ex prædictis, quod ſicut Apoſtoli & Diſcipuli, ſic Epiſcopi, & Presbyteri Eccleſiæ, miniſtri à Chriſto immediatè poteſtatem Eccleſiaſticam ſuſceperunt, tanquam ab eo, qui ſolus eſt proprie & maximè Caput Eccleſiæ, tamen nihilominus Petrus & quilibet ejus Vicarius Pontifex Summus, potuit dici Caput Eccleſiæ, in quantum principalis eſt inter Miniſtros, à quo tamen, tanquam à principali Hierarcha & Architecto, aliquomodo dependet totus Miniſtrorum Eccleſiaſticus Ordo. Unde, licet cæteris Apoſtolis generaliter dictum ſit, *Quæcunque ligaveritis, &c.* tamen quia hoc ſingulariter ei dictum eſt, ideo ſpecialiter dicitur accepiſſe Claves, propter principalitatem, quam à Chriſto præ cæteris immediatè ſuſcepit. Pro cujus declaratione, ſciendum eſt, quod quando Petrum Chriſtus conſtituit Pontificem Summum, dicens: *Paſce oves meas,* ſimul & eiſdem verbis, dedit ei poteſtatem eligendi ſedem ubicumque vellet, & ut ibi eſſet particularis Epiſcopus: Unde ſicut Eccleſiaſti-

cæ

Digitized by Google

cæ tradunt hiſtoriæ, & Sanctorum Patrum Decreta teſtantur, Petrus quatuor annis tenuit Cathedram Eccleſiæ, nullam ſibi particularem Eccleſiam eligendo, ſed tanquam Prælatus, & Caput omnium fidelium, ſedebat ubicunque volebat: Unde in Hieruſalem, ubi legitur Jacobus ſtatim poſt aſcenſionem Domini, à Petro & Apoſtolis fuiſſe Epiſcopus ordinatus, Petrus (licet ibi omnibus præfuerat) illam tanquam ſpecialem non elegit, ſed poſtea, quatuor fere annis, Antiochiæ ſedit annis ſeptem, & illam ſibi Eccleſiam appropriavit: Deinde vero, apparente ſibi Chriſto, & eidem revelante, Sedem ſuam Romam tranſtulit, & ibi factus eſt Romanus Epiſcopus, ut ita ex tunc in Petro & ſuis Succeſſoribus, duo Epiſcopatus concurrerent, videlicet Univerſalis Eccleſiæ, & particularis Eccleſiæ Romanæ.

Ex quibus ſequitur Quinta Concluſio, quod prius Antiochena, & deinde Romana Eccleſia, ſupra cæteras Eccleſias obtinuit principatum, & à tempore quo Petrus & ſui Succeſſores Summi Pontifices fuerunt, & erunt Epiſcopi Romani, ipſa Romana Eccleſia fuit & erit Caput omnium Eccleſiarum particularium, ac totius Univerſalis Eccleſiæ, hac videlicet ratione, quia ejus particularis Epiſcopus eſt Caput, ſeu Archiepiſcopus earundem, & in hanc ſententiam concordant Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ & Sanctorum Patrum Decreta: Unde ad hunc ſenſum negare Romanam Eccleſiam eſſe Caput omnium Eccleſiarum, eſt hæreticum, ſicut negare Summum Pontificem eſſe Caput Eccleſiæ.

Sexta Concluſio, licet nomina Papatus & Cardinalatus tempore Petri & aliorum Apoſtolorum, non fuerint in uſu Eccleſiæ (ſed poſtea creſcente Eccleſia, in titulum honoris, ex devotione fidelium, hæc nomina, ſicut & nomina Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, in uſu venerint à Sanctis Patribus approbato) tamen Eccleſiaſticæ Poteſtates dictis nominibus Papatus & Cardinalatus nunc deſignatæ, ex tunc in Apoſtolis præfulſerunt, videlicet in Petro Papalis dignitas, & in ſingulis Apoſtolis Cardinalatus auctoritas: Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod ſicut patet ex decurſu hiſtoriæ Actuum Apoſtolorum, Eccleſiaſticis Hiſtoriis, ac Sanctorum Patrum Decretis, ante diviſionem Apoſtolorum, per quam ad diverſas mundi partes diſperſi ſunt Apoſtoli, Petro tanquam Papale officium gerenti aſſiſtebant, tanquam Cardinalatus miniſterium exercentes, ſicut nunc Papæ aſſiſtunt Cardinales, tanquam ejus

principales Aſſeſſores, & Conſiliarii atque cooperatores, in regimen Univerſalis Eccleſiæ. Poſtquam verò Apoſtoli, à Petro ſeparati, in opus prædicationis, diverſa mundi loca perluſtrantes, ſpeciales ſibi Diœceſes ſorti ſunt, ex tunc Epiſcopale officium exercuerunt. Unde ex hoc poteſt inferri, quod dicti Apoſtoli, prius Cardinales quam Epiſcopi fuerunt, ſeu, quod prius exercuerunt Cardinalatus miniſterium, quam Epiſcopale officium, de quorum Cardinalatu, ſpiritualiter intelligi poteſt iſtud propheticum Domini: *Sunt Cardines terræ & poſuit ſuper eos orbem.* Ex quo iterum ſequitur, quod prius fuerunt Cardinales orbis, quam urbis: Nam ſicut Petrus prius fuit Papa orbis, id eſt, Univerſalis Eccleſiæ, antequam Epiſcopus Eccleſiæ Romanæ, ut dictum eſt, ſic & Apoſtoli, prius fuerunt Cardinales orbis, quam alicubi fierent Cardinales Romanæ urbis. In ſignum verò hujus diſtinctionis, in inveſtitura Papatus, dicitur Papæ, inveſtio te de Papatu Romano, ut præſis urbi & orbi: In utraque verò, tam urbis quam orbis præſidentia, coaſſiſtunt Papæ Cardinales tanquam ſpeciales ipſius Coadjutores, vice & nomine tam Romanæ, quam Univerſalis Eccleſiæ: & ideo, Papa ante ſuam conſecrationem, profiteri debet ſanctæ Romanæ Eccleſiæ (Cardinalium conſilio, conſenſu, dilectione, & rememoratione) miniſterium ſuum gerere & præagere, ut patet in profeſſione quam fecit Bonifacius Octavus.

Ex præmiſſis fundatur illa Concluſio, quod Sacro Collegio, vel Senatui Apoſtolorum, ſuccedit in ordine Hierarchico, Collegium Sacrum Cardinalium, videlicet, quantum ad illum ſtatum, quo Apoſtoli coaſſiſtebant Petro antequam (poſt eorum diviſionem) fierent particularium Eccleſiarum Epiſcopi. Statui autem Apoſtolorum, in quantum fuerunt Epiſcopi, ſuccedit Ordo Epiſcoporum, & ita intelliguntur dicta Sanctorum, ex quibus ſumitur illa gloſſa. Luc. 10. ſuper verbo. *deſignavit & alios ſeptuaginta duos &c.* ubi dicitur, quod ſicut in Apoſtolis forma Epiſcoporum, ſic in ſeptuaginta duobus diſcipulis, forma eſt Miniſtrorum ſecundi Ordinis, & omnis poteſtas Sacerdotalis, ad hos duos Ordines reducitur. Si verò objiciatur, quod Cardinales Diaconi non ſuccedunt Apoſtolis, cum omnes Apoſtoli fuerint Presbyteri: Reſpondetur, quod licet non ſuccedant in Ordine Presbyteratus, tamen ſuccedunt in Ordine Diaconatus, intelligendo ſicut ſuperius declaratum eſt. Unde quantum ad hoc, Cardinales Diaconi, non ſolum jure prædicto, ſed ex laudabili & approbabili con-

Digitized by Google

conſuetudine jam præſcripta præcedunt Epiſcopos; licet Ordo Epiſcopalis dignior ſit Ordine Diaconatus: ſicut verbi gratia, Archidiaconus, licet non ſit Presbyter, tamen præeſt pluribus Presbyteris ſuo Archidiaconatui, in Ordine hierarchico ſubjectis. Prædicta autem conſuetudo proceſſit, ut veriſimiliter videtur, ex traditione Apoſtolorum & ſuorum Succeſſorum, ſicut patet ex approbatis Eccleſiaſticis hiſtoriis. Nam in hiſtoria Damaſi, de pluribus Summis Pontificibus dicitur, quod fecerunt ordinationes, videlicet tot Presbyteros, tot Diaconos, tot per diverſa loca Epiſcopos, ubi patet, quod Presbyteri & Diaconi Romani præferuntur Epiſcopis.

Secundo patet, quod ad Pontifices Romanos pertinet Epiſcopos ordinare: Ex quibus ſequitur Octava Concluſio, quod antiquiſſimo jure, & præſcripta Eccleſiæ conſuetudine, quæ pro lege eſt, ad Romanum Pontificem, de fratrum ſuorum Cardinalium Concilio, pertinet Epiſcopos ordinare & inſtituere, ſic enim Petrus, de Concilio Apoſtolorum, Jacobum Hieroſolymorum Epiſcopum ordinavit. Sic deinceps factum eſt de aliis Epiſcopis, & per Petrum & alios ſuos Succeſſores Romanos Pontifices. Per hoc tamen non totaliter excluduntur jura electionum; ut patebit ex dicendis.

Nona Concluſio, quod ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, de jure naturali & divino, aliquo modo pertinet Romani Pontificis electio: & dixi aliquo modo hoc pertinere ad eos, quia ad eos ſolos de jure naturali & divino non pertinet hujuſmodi electio: ſed quod ad eos totaliter pertineat, hoc eſt de jure poſitivo, in quo ex cauſa rationabili cadere poteſt juſta diſpenſatio: Pro cujus declaratione, ſciendum eſt, quod quia Summus Pontifex non poteſt ſibi Succeſſorem, ſicut alios Epiſcopos, eligere vel ſubſtituere, oportet quod per alios eligatur, & inquirendum eſt ad quos hujuſmodi electio pertineat de jure naturali & divino. De hoc autem aliqui probabiliter dicunt, quod large ſumendo Jus naturale & divinum, pro omni illo quod ex ſuppoſitione, eſt naturali rationi conſonum, & in divinis Scripturis explicite vel implicite comprehenſum, ſic Romani ex jure naturali & divino hoc large ſumpto habent jus eligendi Summum Pontificem. Ex hac namque ſuppoſitione, quod aliquibus ſit aliquis Prælatus vel Princeps vel rector præficiendus, naturali ratione evidenter colligitur, quod (niſi per illum vel illos, cujus vel quorum intereſt, ordinetur contrarium) illi quibus eſt præficiendus, habent jus eligendi præficiendum eis. Unde nullus debet eis dari ipſis invitis, & hæc multis

 ratio-

Digitized by Google

rationibus & exemplis, poſſunt probari, quas dimitto. Cum ergo Romanus Pontifex quodam modo ſpecialiter præferendus eſt Romanis, quia non habent alium Epiſcopum, ſequitur quod ipſi viri, prædicta ſuppoſitione facta, ſcilicet quod debent ipſum habere Epiſcopum, habent jus eligendi ipſum: in quo Jure participant Romanæ Eccleſiæ Cardinales, cum ipſi ratione ſuorum titulorum, ſint principaliores in Clero Romano, & hoc verum eſt, niſi per ipſos Romanos vel alium ſuperiorem Romanis, qui habeat in hoc Poteſtatem, contrarium ordinetur vel ſtatuatur. Si vero dicatur quod ex prædicta ratione ſequitur, quod cum Romanus Epiſcopus, inquantum Summus Pontifex, præficiatur Univerſali Eccleſiæ, videtur quod jus eligendi ipſum, ad Univerſalem pertineat Eccleſiam, vel ad Generale Concilium ipſam repræſentans, potius quam ad Romanos. Ad hoc, ſecundum prædictam opinionem reſpondetur, quod licet univerſa fidelium multitudo, ſeu Generale Concilium eam repræſentans, haberent jus eligendi Summum Pontificem, tamen inquantum eſt Romanus Epiſcopus, publicæ utilitati magis videtur expedire, quod vacante Sede Romana, jus eligendi pertineat ad Romanos, vel ad alios qui hanc ab eis habeant poteſtatem, quia illa univerſalis aut generalis multitudo, aliquando non poſſet in unum locum convenire, vel in unam perſonam idoneam conſentire.

Ex prædictis ſequitur Decima Concluſio, quod Romani ad evitandum confuſionem multitudinis, rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre prædictum jus ſuum eligendi Summum Pontificem, in aliquos paucos ex Romanis, vel in Clerum Romanum, aut aliquos ex ipſis, ſic enim ab antiquo electiones Prælatorum conceſſæ fuerunt Clericis, quia licet omnes Clerici & Laici habuerunt jus eligendi, de conſenſu tamen laicorum (quia Clerici erant ſapientiores & ſanctiores reſpectu multitudinis) conceſſum fuit & ordinatum, quod ipſi ſoli eligerent.

Ex eadem radice ſequitur Undecima Concluſio, quod Romani rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre Jus & Poteſtatem inſtituendi Electores Romani Pontificis in aliquos paucos, vel in unum ſolum, ut pote in Pontificem Romanum, ſic enim Papa aliquando conceſſit quibuſdam Regibus Jus eligendi Summum Pontificem, vel aliquando aliis. Sed ſecundum opinionem prædictam, hoc non fecit, quod ſolus habuerit poteſtatem hujuſmodi jus concedendi, ſed quia Romani, vel in eum ſolum, vel in eum & alios ſimul, qui geſſerunt

vicem

Digitized by Google

vicem Romanorum, prædictum jus tranſtulerunt. Sic Adrianus Papa, ut habetur in Decretis, non ſolus, ſed ipſe & Synodus celebrata Romæ, in qua plures fuerunt Romani, tradiderunt Carolo Regi Francorum Jus & Poteſtatem eligendi Summum Pontificem, & ordinandi Apoſtolicam Sedem. Sic etiam Leo Papa, ut in Decretis legitur, non ſolus, ſed cum multo Clero & populo Romano, jus conceſſit Ottoni Regi Theutonicorum, Summæ Sedis Apoſtolicæ Pontificem ordinandi. Sic denique Nicolaus Papa, non ſine conſenſu Romanorum, in quadam Romana Synodo centum & tredecim Epiſcoporum, hanc electionis Poteſtatem Cardinalibus contulit, quæ Poteſtas, pluribus juribus & conſuetudine præſcripta eſt. Hic tamen notandum eſt, quod per præmiſſa non tollitur, quin Papa ex ordinatione Chriſti & Poteſtate collata ſibi à Chriſto, in aliquo caſu habeat Poteſtatem ordinandi, qui debeant eligere Succeſſorem ſuum. Cujus ratio eſt, quia Chriſtus ſufficienter providit Eccleſiæ in omnibus neceſſariis, ideo committendo Eccleſiam ſuam Beato Petro, dedit ei & Succeſſoribus ſuis, plenitudinem Poteſtatis in ſpiritualibus, quo ad omnia neceſſaria Eccleſiæ ſuæ *(ſalvo tamen Jure aliorum, quando debite volunt & poſſunt uti jure ſuo)* ita ut Papa in omnibus neceſſariis, poſſit ſupplere in ſpiritualibus, defectum illorum qui nolunt vel non poſſunt uti jure ſuo: & ideo quia ex Jure divino, Romani habent Jus eligendi Epiſcopum ſuum, Papa non habet Poteſtatem ordinandi de electione eadem, in præjudicium Romanorum, quando ipſi vellent & poſſent, ad bonum commune, uti Jure ſuo. Si Romani tranſtulerunt jus ſuum in Papam, vel etiam ſi Romani in ordinandis Electoribus Summi Pontificis invenirentur in detrimentum Eccleſiæ negligentes, & ſatis probabile eſt, quod Romani tale Jus aliquando tranſtulerunt in Papam: & ideo, extunc potuit Papa ſolus concedere Poteſtatem eligendi Summum Pontificem Imperatoribus, vel Regibus, vel vicinis Epiſcopis, vel Clero Romano, vel Canonicis Eccleſiæ Romanæ, vel aliis, & maxime Cardinalibus, prout viſum fuerit utilitati Eccleſiæ convenire.

Ex præmiſſis, ſecundum opinionem prædictam, infertur Duodecima Concluſio, quod quia res de facili ad naturam ſuam revertitur, ſi Electores Romani Summi Pontificis, ſive Cardinales, aut alii, in quos Romani Jus ſuum tranſtulerunt, ex culpa ſua Jus aut Poteſtatem hujuſmodi perderent, in hoc caſu revertetur ad Romanos,

Digitized by Google

niſi Papa habens in hoc Romanorum poteſtatem, aliter ordinaret de Electoribus hujuſmodi: & ideo, ſi Sede vacante, caſus prædictus exigeret, tunc jus eligendi & ordinandi de Electoribus hujuſmodi, ad Romanos pertineret, ſecundum opinionem prædictam. Sed tamen probabilius videtur poſſe dici, quod in caſu præmiſſo, jus prædictum pertineret ad Generale Concilium, ſi faciliter & convenienter poſſet congregari, aut ſi de facto eſſet ſufficienter congregatum, & hoc maxime patet ex illa ratione ſupra tacta: quia Papa, non ſolum eſt Romanus Epiſcopus, ſed etiam Summus Pontifex Univerſalis Eccleſiæ, quæ in Concilio repræſentari cenſetur. Ex omnibus præmiſſis patet manifeſta reprobatio cujuſdam falſæ opinionis, quam recitavi in Tractatu de informatione Eccleſiæ, videlicet quorumdam, ſtatum Cardinalium nimis rigoroſe deprimentium, ipſumque reprobantium, ſicut reprobatus eſt & Epiſcoporum, aſſerentiumque, quod Cardinalatus non ſit gradus Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, nec ſtatui Apoſtolorum, quovis modo ſuccedens, quem errorem, aliquo modo in hoc Sacro Concilio ſuſcitare ac renovare viſi ſunt.

SECUNDUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

AD confirmationem prædictarum Concluſionum, nonnullas humani juris allegationes expedit inducere. Circa Primam Concluſionem, ſciendum eſt, quod Prima & Secunda Poteſtas, ſecundum aliquos, ſunt una ſecundum eſſentiam, ſed differentes ſecundum diverſos actus, reſpectu Corporis Chriſti veri, & myſtici: imo totam Poteſtatem traditam Apoſtolis à Chriſto videntur Canones comprehendere ſub Poteſtate ligandi & ſolvendi, & in hac Poteſtate, juxta Secundam Concluſionem, omnes Apoſtoli cum Petro, pari conſortio, honorem acceperunt. ut 21. diſt. *in novo*: ubi etiam fit mentio de Poteſtate prædicandi, de qua 19. diſt. Can. *Ita dominus*; ubi concluditur, quod hujuſmodi Sacramentum, Dominus ita ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum ſummo, principaliter collocaret, ut ab ipſo, quaſi quodam Capite, dona ſua, velut in corpus omne, diffunderet. Unde etiam juxta Tertiam Concluſionem, in dicto Can. *In novo.* dicitur, quod Epiſcopi ſucceſſerunt loco Apoſtolorum, & ideo licet habeant Poteſtatem Ordinis,

dinis, vel conſecrationis parem cum Papa, quo ad plenitudinem exercitii ipſius poteſtatis, tamen non habent parem adminiſtrationem, quia juxta Secundam Concluſionem, ſolum vocati ſunt in partem ſollicitudinis, quo ad ſuas Diœceſes, Papa vero in plenitudinem poteſtatis, quo ad totum mundum. ut. 2. q. 6. Can. *Qui ſe ſic.* de uſu pallii ad honorem. Unde etiam, juxta Secundam Concluſionem, Petrus fuit principalis inter Apoſtolos, quia etiam fuit major aliis in adminiſtratione. 2. q. 7. Can. *Puto.* ubi dicit Auguſt. quod in Petro fuit Apoſtolatus principatus. ſolus enim Petrus inter Apoſtolos primatum gerebat, 2. q. 1. Unde Petrus & Cephas, id eſt, caput dictus eſt, principatum tenens Apoſtolatus. ut, 22. diſt. Can. *Sacroſancta.* Ad idem De electi. *Fundamenta.* lib. 6. His itaque atque pluribus jurium concordantiis, tres primæ Concluſiones ſimul probatæ ſunt. Circa Quartam Concluſionem, vide. 7. q. 1. Can. *Mutationes.* ubi dicitur, quod Petrus de Antiochia tranſlatus eſt Romam, ut ibidem potius proficeret. idem 22. diſt. Can. *Sacroſancta.* & hæc tranſlatio, jubente Domino facta eſt, 24. q. 1. Can. *Rogamus:* & idem Canon facit pro Quinta Concluſione, quia ibi dicitur quod Antiochena Sedes, quæ olim erat prima, ceſſit Romanæ Sedi, & nulla eſt Sedes quæ non eidem Romanæ ſubjecta: quod autem hæreticus ſit qui negat Romanam Eccleſiam eſſe caput Eccleſiarum, habetur. 22. diſt. Can. *Omnes.* Circa Quintam Concluſionem nota, quod aliquibus videtur quod Sylveſter fuit primus qui Cardinales vocavit, ut 2. q. 4. Can. *Vocavit præſul.* Et fuit illud Capitulum conditum in Concilio, ut ibi patet. Aliis videtur quod Marcellus Papa, & de hoc per Archidiaconum, De electi. cap. *ubi majus.* lib. 6. & in hoc non refert, quia debetur attendi effectus, & non vocabulum. De ſigni. *intelligentia cum tribus.* ca. *ſe.* Et nota, quod Hoſti. & quidam Doctores canonici, multa ponunt de auctoritate Cardinalium, tam Sede vacante, quam plena, ut in cap. *ad liberandum*, de Judæis. in ca. *cum ex eo.* de pœnitentiis & remiſſionibus. cap. *antiqua.* de privilegiis, in Can. *nullus.* 79. diſt. in Ca. *Ego.* de jurejurando, in cap. *fundamenta.* de elect. in c. 2. *de offic. legati.* lib. 6. ca. *ad Apoſtolica,* de re judicata. e. li. & in Extravaganti *Execrabilis.* Circa Septimam Concluſionem, nota, quod Cardinales etiam non Epiſcopi, præcedunt Epiſcopos, quia comparantur Senatoribus, qui erant primi poſt Imperatorem, ut dicebantur Patres conſcripti. & de hoc per Archid. de officio legati. c. 1. lib. 6. & 96. diſt. *Conſtantinus*, ubi concedit Conſtantinus, ut utantur ornamentis

Sena-

Senatorum; & dato quod nullo Jure probaretur, ſufficit quod ſic eſt receptum à tempore, de cujus contrario non eſt memoria. Nam tale tempus habet vim legis. *de ſcrib. cap.* 1. *lib.* 6. & hoc facit pro Octava Concluſione. Item Cardinales & non Epiſcopi, habent in ſuis titulis Jus Epiſcopale, ut notat Joan. Monachi, *de majo. & obed. Capite unico lib.* 6. Nec obſtat de Cardinalibus Diaconis, qui minores ſunt in ordine Sacramentali: Nam ſtat, quod aliquis ſit cum alio par, vel etiam minor in ordine, & tamen major in adminiſtratione, ſicut Archidiaconus, Archipresbytero, ut 25. diſt. Can. *Perlectis.* Unde ſacer iſte Senatus Cardinalium, à cardine nomen accepit, ut 13. diſt. Can. *Sacroſancta*, ſuper verbo *cardo* notavit Archidiaconus. Circa Nonam Concluſionem nota, quod electio Papæ pertinet ad Cardinales, non ſolum de jure, ſed etiam de conſuetudine diu obtenta, ut notat Hoſtien. de elect. *Licet.* & conſuetudo ſecundum Philoſophum, dicitur altera natura, & habet vim legis, & legem interpretatur & corrigit. ut de conſuetudine. *Cum dilectus.* Item, ad Cardinales pertinet hæc electio, tanquam ad Clerum Romanum, ſeu principales de Clero Romano, Argumento 23. diſt. ca. 1. *facit.* 79. diſt. ca. 1. & ca. *Si quis ex.* & ca. *Si quis pecuniam.*

TERTIUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

SEd ultra jura præmiſſa humana & poſitiva, reſtat in jure fundare ſtatum Hierarchicum Cardinalium, & eorum auctoritatem: Ubi primo ſupponendum eſt, quod Chriſtus Eccleſiam ſuam inſtituit, ſtatibus, officiis, & gradibus variis Hierarchiæ diſtinctam, juxta illud Apoſtoli Epheſ. 4. *Unicuique data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti, propter quod dicit; aſcendens in altum dedit dona hominibus, & ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores, ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem Corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia:* & eadem ſententia habetur, 1. *ad Corinth.* 12. *Cap.* Et hæc perfecta & completa ſtatuum diſtinctio, maxime in die aſcenſionis inſtituta eſt, ut notant præmiſſa verba Apoſtoli, allegantis illud prius. *Aſcendens in altum dedit dona, &c.* Ex quo ſequitur, quod varietas Officiorum, ſtatuum, gra-

Digitized by Google

graduum, & dignitatum in Eccleſia, non principaliter eſt ex inſtitutione Eccleſiæ, aut cujuſcumque puri hominis auctoritate proceſſit, quare nec eam deſtituere poteſt ſive deſtruere. Ulterius ſupponitur, quod præmiſſa Officiorum varietas, ad ſui pulchritudinem & ordinem requirit, quod inter auctoritates Eccleſiæ regitivas, ſit Hierarchica ſubordinatio, & quod una, ſcilicet Papalis auctoritas, ſit ſuprema, ex Chriſti inſtitutione, & non tantum humana auctoritate, ſed divina, juxta illud Joannis 20. *Paſce oves meas, &c.* Unde licet pluraliter dicat Apoſtolus, *dedit Apoſtolos ſeu Epiſcopos, &c.* tamen ad inveniendum id quod dictum eſt, præmiſit, *unicuique noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti*, quaſi diceret, uni plus & alteri minus donatum eſt, ut uni ſupremum regimen Eccleſiaſticum ſit commiſſum, & ideo dicit Apoſtolus idem ſecundæ ad Cor. 10. *nos autem, non in immenſum gloriamur, ſed ſecundum menſuram regulæ, quâ menſus eſt nobis Deus*, ubi Gloſſa, uſurpantes ſibi regimen animarum ſine commiſſione Chriſti, aut Vicarii ſui, vel Poteſtatem commiſſam ultra terminos ſibi præfixos extendentes, non ſecundum menſuram regulæ, ſed in immenſum gloriantur. Ex præmiſſis infertur, quod ſicut ſtatus Papæ, ſic & poſt eum, ſtatus Cardinalium ad Ordinem Hierarchicum Eccleſiæ, ex Chriſti inſtitutione pertinet. Nam ipſi, quantum ad hunc ſtatum, ſtatui Apoſtolico immediate ſuccedunt. Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod Apoſtoli poſſunt tripliciter conſiderari; Primo, ut Chriſto præſentialiter aſtiterunt ante ejus aſcenſionem; Secundo, ut aſtiterunt Petro tanquam primo Paſtori, ante diviſionem Apoſtolorum, & ſeparationem à Petro: Tertio, ut ex præcepto Chriſti, poſtea à Petro ſeparati, per mundum ſe diviſerunt, ut in Sexta Concluſione tactum eſt. In primo ſtatu, Apoſtoli fuerunt pares, nec Petrus eis præerat: In ſecundo & tertio ſtatu, præerat eis Petrus: Et quantum ad primum & ſecundum ſtatum, Cardinales repræſentant Apoſtolos, in hoc quod aſſiſtunt Papæ qui eſt Chriſti Vicarius, & Petri Succeſſor; ſed quantum ad tertium ſtatum, Epiſcopi ſuccedunt Apoſtolis, ut in dicta ſexta Concluſione oſtenſum eſt: & hoc notavit Apoſtolus, diſtinguens ſtatus Eccleſiæ, cum diſtinguit ſtatum Paſtoralem, cui incumbit cura animarum particulariter à ſtatu Apoſtolico, ad quem ſpectat regimen & ordinatio totius Eccleſiæ generaliter. Et juxta hanc ſententiam, dicit Archid. 22. diſt. Can. *Sacroſancta*, quod Papa ſe debet inter Cardinales annumerare, ratione ſtatus Apoſtolici in quo ſunt, condividendo

eum à paſtorali ſtatu, licet etiam Apoſtoli fuerunt paſtores: ſed ſtatus in ſe ſunt diverſi, & prius fuerunt in ſtatu Apoſtolico per Chriſtum inſtituti, quam in paſtorali per Petrum, quia ante paſſionem, omnes duodecim fuerunt Apoſtoli, ſed poſt paſſionem, inſtitutus eſt Petrus à Chriſto omnium paſtor: & tunc ſtatus paſtoralis ordinatus, cum Apoſtolicus ſtatus ante fuiſſet. Petrus ergo, & ſui Succeſſores retinuerunt utrumque ſtatum, ſed Cardinales Apoſtolicum duntaxat, & iſta eſt diverſitas inter nunc vocatos Cardinales, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, qui in ſtatu Apoſtolico vario modo ſuccedunt Apoſtolis. Nota in Gloſſa primæ ad Cor. 3. ſuper illud dictum fidelibus. *omnia veſtra ſunt ſive Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas.* Nam ut Gloſſa dicit, Paulus erat Apoſtolus Corinthiorum, Apollo erat Archiepiſcopus eorum; Cephas, id eſt, Petrus, omnibus major erat. Unde ulterius ſequitur, quod ad ſtatum Cardinalium, tanquam ad ſtatum Apoſtolicum, primo pertinet, una cum Papa, regimen & ordinatio totius Eccleſiæ. Nam ſicut perfectio Epiſcopalis ſtatus, in hoc conſiſtit, ſecundum Thomam, 2. 2. quod quis ex divina electione, ſe obligat ad hoc, quod curam proximorum gerat, & ſaluti eorum inſiſtat, videlicet eorum qui ſuo Epiſcopali regimini ſpecialiter ſunt commiſſi: Ita, perfectio ſtatus Cardinalatus, in hoc conſiſtit, quod ex charitate ſe obligat, ut cum capite ſuo Chriſti Vicario, generaliter Sedem & Chriſtianitatem, uſque ad ſanguinis effuſionem defendat, in cujus ſignum, capellum rubeum portare dicuntur. Ex quibus ſequitur, quod Cardinales ſunt in ſtatu perfectionis altioris, quam ſit generaliter ſtatus paſtoralis, quia inferiores paſtores tenentur ſe exponere pro grege particulari, ſed Cardinales tenentur ſe exponere pro Univerſali Eccleſia, quod eſt perfectius; quia bonum quanto communius, tanto dignius, ut dicit Philoſophus. Ex eodem fundamento patet, quod ad Sedem Apoſtolicam, id eſt, ad Papam, & Cardinales, præ cæteris ſedibus pertinet, declaratio veritatum neceſſariarum aut utilium ad ſalutem, ſive quantum ad fidem, ſive quantum ad utile regimen Eccleſiæ militantis: quia in hoc ſuccedunt Petro & cæteris Apoſtolis, quantum ad ſtatum Apoſtolicum primitivum, de quo dictum eſt prius. *Euntes docete omnes gentes.* Ex quo ulterius ſequitur, quod ubi neceſſitas aut utilitas emineret, pro conſervanda fide, vel bono regimine Eccleſiæ, ad Papam, vel in ejus defectu, ad Cardinales pertinet Generale Concilium convocare; & hoc eis convenit, non tam humana quam divina inſtitutione, vice & nomine totius Univerſalis Eccleſiæ, quia ipſi Cardinales ſucce-

Digitized by Google

ſuccedentes Apoſtolis in miniſterio generali verbi Dei, & deputati ex ſtatu ſuo ad inſtruendum generaliter fideles, de his quæ pertinent ad ſalutem, licet in hoc officio ſint inſtituti à Papa, vice tamen Chriſti, veritates neceſſarias Orbi dicere tenentur, & in illa paritate, in qua à Sanctis Doctoribus Paulus dicitur fuiſſe par Petro prædicationis officio, ſcilicet legis Euangelicæ, ſuccedunt Paulo, & exemplo ipſius *ad Gal.* 2. ſucceſſori Petri, manifeſte in præjudicium Religionis Chriſtianæ oberranti, poſſunt reſiſtere: quia licet ſit Vicarius Generalis Chriſti, & officio & auctoritate prælationis maximus, tamen in miniſterio prædicationis & doctrinæ Chriſtianæ, connumerare ſe debet aliis Apoſtolis, ut notat Archid. ubi ſupra. Ex prædictis omnibus, patet, quod ſi attendatur ad conditionem ſtatus, in quo Cardinales ex Chriſti ordinatione inſtituti ſunt, valde magna congruentia eſt, ut ad eos pertineat electio Papæ Chriſti Vicarii: quia videlicet in hoc ſuccedunt Apoſtolis Chriſti, hoc tamen Jus, principaliter & originaliter pertinet ad Univerſalem Eccleſiam, ſeu Generale Concilium ipſam repræſentans, ſicut tactum eſt in fine Duodecimæ Concluſionis. Pro cujus materiæ declaratione, ſciendum eſt, quod licet Papale officium ſit ex Chriſti inſtitutione, tamen modum ipſum per electionem obtinendi, Chriſtus non docuit explicite & expreſſe: licet autem Chriſtus Leges obtinendi Eccleſiaſtica officia ſeu dignitates non expreſſe docuerit, tamen videtur quod eas ſuo Vicario inſtituendas reliquerit, vel immediate per ſeipſum, vel mediate per alios, juxta Eccleſiaſticas ſanctiones ſubordinatos.

Sed de Papatu, qualiter & quomodo debeat quis ſubrogari, eſt ſpecialis difficultas. circa hoc vero eſt multiplex opinio: Una eſt, quod quando Chriſtus præfecit Beatum Petrum omnibus Chriſtianis, dans ſibi Poteſtatem, ut ubi vellet ſedere, eligeret, ita ut eſſet quodammodo proprius illorum Epiſcopus: non privavit illos Jure illo naturali, large ſumpto, quod omnibus competit, quibus eſt aliqua præficienda Poteſtas, ſive ſecularis ſive Eccleſiaſtica, videlicet eligendo ſibi rectorem, niſi per illos quibus eſt præficienda hujuſmodi Poteſtas, vel per eorum ſuperiorem, contrarium ordinatur: ergo, cum Beatus Petrus elegerit Sedem Romæ, ſequitur quod Romani habent Jus eligendi Succeſſorem Beati Petri, qui eis præficiendus eſt in ſpiritualibus, & habent Romani ex jure naturali large ſumpto, ut ſuprà tactum eſt, & per conſequens, ex jure divino, extendendo Jus divinum, ad quodcumque Jus naturale, ex eo ſcilicet, quia tale Jus eſt à Deo conditore naturæ.

 Alia

Digitized by Google

Alia opinio eſt, quod pari vel majori ratione, ſicut ad Univerſitatem Romanorum pertinet de jure naturali vel divino electio Papæ, tanquam Romani Pontificis, ſic ad univerſitatem fidelium, ſimili jure naturali & divino, pertineret electio Papæ, tanquam Summi Pontificis Univerſalis Eccleſiæ, vel ad Generale Concilium ipſam repræſentans: quia Eccleſia Univerſalis, vel Congregatio eam repræſentans originaliter & principaliter, habet jus eligendi ſibi caput ſeu rectorem, cujus tamen capitis auctoritas ſeu Poteſtas, non ab Eccleſia dependet, ſed à Chriſto immediate: & hæc opinio verior reputatur: ex qua ſequitur, quod ſi Univerſitas Romanorum naturali aut divino jure habeat Poteſtatem in electione Summi Pontificis, hoc eſt vice & nomine Univerſalis Eccleſiæ, cujus Summus Pontifex eſt particularis Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus: & quia Univerſitas Romanorum, vel aliqui ejus auctoritate facilius & commodius poſſunt congregari, quam tota Eccleſia vel Concilium Generale: pro quo facit, 65. diſt. Can. *Si forte*. & ibi cap. 2. *de tem. ordin. ſi Archiepiſcopus*. & 23. diſt. Can. *In nomine Domini*. & 79. diſt. cap. 1. & cap. *ſi quis*, &c. Unde ulterius ſequitur, quod Papa illam Poteſtatem, quam habet ſuper ordinatione & electione ſui Succeſſoris, habet vice & nomine Univerſalis Eccleſiæ, cujus ipſe eſt caput, & eam aliquomodo repræſentat: & ideo modus inſtituendi Papam, non eſt datus per auctoritatem Eccleſiæ, excluſa, ſed incluſa auctoritate Papali, in Conciliis ſcilicet Generalibus: quare nec per auctoritatem Papalem, ſine auctoritate Eccleſiæ poteſt deſtitui, quia cujus eſt inſtituere, ejus eſt deſtituere, & in ejus rei ſignum, decreta ſeu jura quæ ſunt de modo eligendi Papam, fuerunt per Summos Pontifices in Conciliis Generalibus ordinata, ut ca. *in nomine Domini*: 23. diſt. & cap. *ſi quis* 89. diſt. & capit. *licet*, de elect. in antiquis. & ca. *ubi majus*. lib. 6. & ca. *ne Romani*. lib. 6. cum ſuis concordantiis. Ex quibus infertur, quod Sede vacante, ſi ad electionem Summi Pontificis fuerit procedendum, illa electio non erit facienda, excluſis Cardinalibus: quia ut ex præmiſſis patet, ad eos multipliciter pertinet electio Summi Pontificis, nec iſtud jus ſufficienter abolitum eſt, aut aboleri poteſt, ut quidam dicunt, ſine ſuperiori auctoritate Papæ, qui caput eſt Eccleſiæ, alioquin poſſent ſine eo talia fieri ſine neceſſaria & evidenti cauſa; eadem ratione, poſſet Eccleſia ſeu Generale Concilium, in omnia quæ ſunt Papalis officii, quod ſecundum aliquos eſt abſurdum: ſed hæc gratia brevitatis omitto, de his remittens ad ea quæ notavit Petrus Bertrandi, in cap. *ubi*

majus,

majus, de elect. lib. 6. Hic tamen pro ſpeciali hujus materiæ declaratione, dico, quod licet ad ſolos Cardinales pertineat regulariter Papæ electio, tamen hæc regula in certo caſu, & ex rationabili cauſa, exceptionem ſeu diſpenſationem habere poteſt, ut tactum eſt in Nona Concluſione principali primi Capituli: & hoc ſpecialiter locum habere videtur in caſu præſentis Schiſmatis, ſuper quo ſunt aliqua conſideranda.

Primo cuidam non videtur expediens, ſtante hoc Sacro Concilio, ſolum Sacrum Collegium Cardinalium, futurum Summum Pontificem eligere, nam attenta conditione Schiſmatis præſentis, & conſiderato præſenti ſtatu Eccleſiæ, apparet conveniens, quod in hac electione, hujus Concilii concurrat auctoritas, & ad hoc ſpeciales rationes poſſent induci.

Secundo, non videtur expediens per hoc Sacrum Concilum, dictum Concilium Cardinalium ab hac electione totaliter excludere, quia hoc eſſet veriſimiliter dare occaſionem novo Schiſmati, quia non eſt clarum, quomodo poſſent hoc Jure privari, ut ſtatim tactum eſt. Et ſuppoſito quod in aliquo caſu Cardinales eſſent privati jure eligendi, remaneret dubium, ad quos devolveretur jus, ſive Poteſtas hujuſmodi, cum aliqui magni Doctores teneant, quod rediret ad Romanos, quæ opinio, licet non eſſet vera, nec tenenda, tamen poſſet veriſimiliter eſſe occaſio generandi novum Schiſma, de qua opinione tactum eſt ſupra in Nona Concluſione primi Capituli, & ſequentibus, & in Nona, & Decima Propoſitionibus, in hoc Capitulo præmiſſis.

Tertio, non videtur expediens quod Concilium (non conſentiente dicto Cardinalium Collegio) ſtatuat vel diſcernat nova Jura, contra Jura antiqua de Electione Papæ, condita in Generalibus Conciliis, præſidente Papa, & in pace & unitate Eccleſiæ congregatis, & hoc clare patet ex ſupradictis: nam circa electionem Summi Pontificis, nova Jura condere, novo Schiſmati poſſet occaſionem veriſimiliter præbere.

Quarto, ex præmiſſis concluditur, quod omnino expediens eſt in iſta materia, Sacrum Concilium, cum Sacrorum Dominorum Collegio unanimiter concordare, ad obviandum omnibus dubiis, & imminentibus inde periculis & ſcandalis, ut omnia in pace fiant, & excludantur viæ malignandi turbatoribus unionis: quod utique fiet, aviſando aliquos modos rationabiles & juridicos, & antiquis juribus

Digitized by Google

non contrarios, & ex illis eligendo, concordent modum convenientiorem in futura electione conſervandum, & ad hoc conſentiendum, tenetur dictum Sacrum Concilium de Jure naturali & divino; attenta conditione præſentis Schiſmatis, non obſtantibus quibuſcumque juribus poſitivis, ſi quæ videntur in contrarium militare: ſed de hac materia particularius dicere, non eſt præſentis operis.

QUARTUM CAPITULUM

PRIMÆ PARTIS.

De Romana Eccleſia Privilegiis, quatenus Collegium Cardinalium complectitur.

EX his quæ præcedentibus Capitulis dicta ſunt, reſtat oſtendere, quod licet auctoritas Concilii Generalis merito extollenda ſit & magnificanda, adeo quod Romana Eccleſia particularis Eccleſia, ejus judicio ſubeſt in capite & in membris, dictæ tamen Eccleſiæ Romanæ auctoritas & præeminentia, non eſt in hoc Sacro Concilio deprimenda atque parvipendenda: ad quod declarandum, ponuntur Decem Concluſiones infra ſcriptæ, multorum & magnorum Prælatorum atque Doctorum examine correctæ & approbatæ.

Prima Concluſio eſt, Romana Eccleſia, ſecundum Canonicas ſanctiones Chriſti traditioni conformes, omnium Eccleſiarum Mater eſt & Magiſtra, ſic quod earum Caput merito dici poteſt. Et oppoſitum dicere eſt hæreſis implicita. Romana Eccleſia, ſicut omnium Eccleſiarum Magiſtra, ſic earum etiam Caput merito dici poteſt. Romana Eccleſia, ſicut ratione ſui Pontificis Summi, omnium Eccleſiarum Caput dicitur, ſic ſecundum aliquos, poteſt dici Caput Concilii Generalis, imo Univerſalis Eccleſiæ, quæ ex omnibus particularibus Eccleſiis integratur. Romana Eccleſia, præmiſſam capitis & auctoritatis præeminentiam obtinet, non tam humana traditione, quam divina, & hoc ratione Petri Apoſtoli Chriſti Vicarii, & cujuslibet ſui legitimi Succeſſoris, qui ex Chriſti inſtitutione, ſub eo, tanquam ſub principali Capite, tam Romanæ, quàm Univerſalis Eccleſiæ Caput fuiſſe vel eſſe dignoſcitur. Unde ex hoc patet, quod auctoritas Papæ ſeu Romanæ Eccleſiæ & Concilii Generalis, immediate eſt à Deo principaliter, licet ſit ab homine, ſeu dependeat ab huma-

humana Poteſtate miniſterialiter: Nam Papa fit per Cardinalium electionem, & Cardinales per Papæ auctoritatem. & Generale Concilium, per Papæ aut alterius legitimæ Poteſtatis convocationem. Romana Eccleſia, quæ in Papa & Cardinalibus principaliter repræſentatur, pars principalis, ſive membrum eſt Concilii Generalis, in quo Papa vel ſuus Vicarius, ipſo abſente, præſidere debet, niſi cauſa manifeſta, & in jure divino fundata, obſiſteret. Romana Eccleſia, Univerſalem Eccleſiam repræſentat, quod nulli alteri Eccleſiæ particulari niſi Univerſali Concilio competit. Romana Eccleſia, Papa abſente, in Generali Concilio, per Cardinales ibidem præſentes, repræſentari cenſetur, maximè ſi Apoſtolica auctoritate ad hoc vocati ſint. Romana Eccleſia, tantæ auctoritatis eſt, quod ſecundum aliquos, ſine ea vel eam repræſentantibus in Generali Concilio nihil decerni aut diffiniri debeat, niſi cauſa rationabilis obſiſteret: unde patet, quod in decernendis in Concilio, Papæ & Cardinalium conſenſus, ubi haberi poteſt, omnino requiri aut reverenter ſuſcipi debet. Romana Eccleſia, tantam auctoritatem habet, quod in ejus & aliarum Eccleſiarum reformatione, non eſt à Generali Concilio repellenda, ſed reverenter audienda, quando agetur de reformatione totius corporis in Capite & in membris. Romana Eccleſia, totumque Generale Concilium, ad univerſalem membrorum Eccleſiæ reformationem, debet unanimiter concurrere, & unicuique ſtatui, in ejus reformatione, audientiam dare, & de ſcipſa diffinitivum communicare judicium; ut impleatur illud Apoſtoli. *Si nos ipſos dijudicaremus, non utique judicaremur.*

Unde patet, quod variæ voces non ſunt in hoc Concilio audiendæ, quorumdam pluraliter loquentium, atque dicentium, nos vocabimus Cardinales quando nobis videbitur: ſed non quando de eorum reformatione agetur, cum tamen ad Cardinales non minus pertineat illos vocare & reformare, quam è contra. & in cujuſlibet ſtatus reformatione, ſinguli audiendi ſint; nec à judicio Concilii repellendi, ſed magis ad mutuam charitativam correctionem inducendi.

Ad fundandum autem prædictas Concluſiones, & inde ſequentia, ultra rationes & allegationes Juris in prædictis Capitulis poſitas, ſpecialiter pro Prima & Secunda Concluſione facit, 22. diſt. per totum, ubi pro Prima, quod Romana Eccleſia habet de omnibus aliis ordinare, cum ſit Mater omnium aliarum Eccleſiarum, & cum ſecundum ſuperioritatem & inferioritatem ſint adinvicem ordinatæ inter eas, tenet

Digitized by Google

net Romana Eccleſia primum gradum. Item, quod Romana Eccleſia Caput ſit omnium Eccleſiarum, ſicut Petrus omnium Apoſtolorum, probatur 3. q. 6. Can. *Dudum:* & hoc ſpecialiter facit pro Tertia & Quarta Concluſionibus: facit etiam pro Quinta Concluſione, quo ad præſidentiam Papæ: Et pro eadem facit, caput *ſignificaſti.* de elect. cum ſuis concor. Ex quibus fundantur Sexta & Septima Concluſiones ſequentes: pro Octava & Nona Concluſionibus, facit quod Romana Eccleſia habet aliam in partem ſollicitudinis non in plenitudinem poteſtatis. ut 2. quæſt. 7. decreto: facit etiam ad idem quod Romana Eccleſia poteſt de omnibus aliis judicare, ut 9. q. 3. Can. *Patet.* facit etiam pro prædictis, quod Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, circa inſtitutiones Eccleſiaſticas, de omnibus eſt ſervanda. ut. 11. diſt. Can. *Qui neſcit.* & qui ejus privilegia violat hæreticus habendus eſt. ut. 22. diſt. Can. *Omnes.*

Utrum expediat Concilia Generalia diſtribui in certas Nationes.

SEd occaſione prædictarum Concluſionum, hic occurrunt aliqua dubia, circa ordinem hujus Sacri Concilii, quæ apud nonnullos magnam perplexitatem inducunt. Primum Dubium, an Quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio ſic diſtinctæ, videlicet Italica, Gallicana, Germanica, & Anglicana, excluſo dicto Cardinalium Collegio, faciant Generale Concilium, cum ſint plura Concilia particularia, valde inæqualiter & improportionabiliter diviſa, & ad partem deliberantia: quæ deliberatio, excluſa deliberatione dicti Collegii, & non facta in communi Seſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio Concilii Generalis conciliariter facta. Secundum Dubium, an dictæ Nationes, quæ ſunt nova Collegia particularia, quæ multis videntur contra vel præter conſuetudinem antiquam Sacrorum Conciliorum inſtituta, licet ex rationabili cauſa, & ſub debitis circumſtantiis ita inſtitui potuerint, habuerint à jure divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Eccleſiam, & Sacrum Collegium ipſam repræſentans (quod eſt antiquum Collegium, & in antiquo Jure, & in Sacris Generalibus Conciliis, & Sanctorum Patrum Decretis fundatum) privandi inquam jure ſuo, habendi videlicet vocem in Sacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi. Tertium Dubium, ſuppoſito, quod dictæ Nationes poſſent

nova

nova jura circa Electionem Papæ, contra antiqua jura ut præmittitur, ſtatuere, ita quod eis abſolutè liceret, an pro nunc expediret; cum ſecundum doctrinam Apoſtoli, *multa liceant, quæ minimè expediunt.* Unde attento præſenti ſtatu Eccleſiæ, & conſideratis prædictis dubiis, non videtur expediens aliqua nova jura condere, quæ Schiſmati novo poſſent veriſimiliter occaſionem præbere. Quartum Dubium occaſione primi dubii oritur, circa modum diſtinctionis hujuſmodi Nationum. Nam Benedictus Duodecimus, in Extravagante *Vas electionis*, diſtinguit obedientiam Papalem, in Quatuor Generales partes ſive Nationes. Et in ſecunda parte, ſub Germanica Natione, ponit Alemaniam, Angliam, Ungariam, & plura alia Regna: ex quo jure patet, quod ſi hoc Generale Concilium Conſtantien. rationabiliter debeat dividi per Nationes, convenientius dividitur per Quatuor, quam per plures: quia talis diviſio, ſeu diſtinctio, eſt juri ac rationi conformior, ideò multis videtur quod adveniente Natione Hiſpanica ad hoc Generale Concilium, Natio Anglicana debeat reduci ad Nationem Alemaniæ, cujus ipſa eſt pars, & eſt ei immediatè conjuncta, ut patet ex jure prædicto. Unde, quod hæc Natio Angliæ hucuſque diviſa fuit à Natione Alemaniæ, præmiſſum fuit ut eſſent in iſto Concilio Quatuor Nationes, & hoc ex ſpeciali & certa cauſa, quæ maximè ceſſabit, adveniente dicta Natione Hiſpanica, qua adveniente, ſic dicta Natio Anglicana remaneret Quinta, eadem & potiori ratione aliæ tres Nationes prædictæ debebunt proportionaliter diſtingui in plures Nationes dictæ Anglicanæ Nationi æquales; ideo, quia adveniente dicta Natione Hiſpanica, juxta unum ex Capitulis tractatis in Narbona, ſtatim fiet unio ipſius ad nos; pro faciendo unum Univerſale Concilium, & per conſequens, hoc facto, ſicut illud erit quaſi novum Concilium, & noviter ex ipſa vel nobis integratum: ſic ad illius Nationis honorem, debebit fieri novus ordo, ſeu ordinari novus procedendi modus: imò verius renovari mos antiquus, in diſtinctione Nationum obſervatus, & ut præmittitur, juri & rationi conformis. Ad confirmationem præmiſſorum fit, quod idem Benedictus Duodecimus, terras & Provincias ſubditas obedientiæ Romani Pontificis (pro Capitulis Monachorum nigrorum provincialibus celebrandis, eſt prima rubrica ſui operis, in fine ejuſdem) diſtinxit præfatas terras & Regna, in triginta ſex Provincias, & inter alias, in Regno Angliæ, ponit Cantuarienſem & Eboracenſem prò una Provincia. Ex quibus, multis videtur, quod nec juri nec

Digitized by Google

rationi conſonum eſt, æquare ſeu æquiparare Regnum Angliæ, Regno Franciæ in generali, vel Nationem Gallicanam generaliter ſumptam Nationi Anglicanæ, & multo minus Italicam Nationem, Germanicam, vel Hiſpanicam, quaſi omnino abſurdum eſſet, dictam Anglicanam Nationem fieri quintam partem, ſeu Nationem hujus Sacri Concilii; cum ipſa ſecundum Juris diſpoſitionem, ſit 36. pars vel Provincia totius obedientiæ Romani Pontificis: ideo videtur, quod adveniente dicta Natione Hiſpanica, ceſſare debet Natio Anglicana, & fieri pars Nationis Germanicæ ut præmittitur: vel ſi non, conſequens videtur, quod dictæ aliæ Nationes, diſtinguantur ſingulæ in plures Nationes particulares, dictæ Nationi Anglicanæ proportionales, juxta Juris diſpoſitionem: vel ad evitandum talem multiplicitatem Nationum, & plures alias difficultates, expediens videtur redire ad jus commune, & ad antiquum modum procedendi & concludendi in Conciliis Generalibus, in quibus non legitur facta fuiſſe talis Nationum diſtinctio.

De iis qui vocem habent deliberativam in Conciliis Generalibus.

QUintum Dubium, occaſione præmiſſorum oritur, videlicet quinam habere debent vocem in Concilio Generali: Nam quibuſdam videtur quod auctoritas judicandi, ſtatuendi, & diffiniendi, pertinet ad Epiſcopos ſeu majores Prælatos, quod probant ex diffinitione Concilii Generalis, per quam differt à Conciliis particularibus ſive provincialibus, quam ponit Hugucius, & poſt eum Bartholomæus Brixien. 17. diſt. ca. 1. *Univerſale Concilium eſt*, *inquit*, *quod à Papa vel ejus Legato*, *cum omnibus Epiſcopis ſtatuitur.* Alii vero dicunt, quod quantum ad illa quæ pertinent ad exterminationem præſentis Schiſmatis, debent habere etiam vocem concluſivam omnes illi qui ad præſens Concilium fuerunt Apoſtolica auctoritate vocati, imò ſecundum aliquos, omnes, qui ad effectum unius Eccleſiæ vellent huic Concilio intereſſe. Pro quo inducunt, quod ſicut à tempore naſcentis Eccleſiæ, circa electionem Summi Pontificis, varii fuerunt modi obſervati, ſicut patet per Jura & antiquas hiſtorias, ſic in modo congregationis & deliberationis Conciliorum Generalium. Nam ſicut patet in Actibus Apoſtolorum & hiſtoria Euſebii, quæ Actibus Apoſtolorum immediate ſubnectitur, quan-

quandoque in Conciliis congregabatur tota Communitas Chriſtianorum, quandoque Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi; quandoque ſoli Epiſcopi ſine Abbatibus; quandoque cum Epiſcopis Abbates; quandoque Imperator vocabat & congregabat Concilium, & præſens erat, etiam abſente Papa, de cujus cauſa agebatur, ſicut hæc varietas poteſt probari ex hiſtoriis ſupra dictis, tam Quatuor Conciliorum in Actibus Apoſtolorum celebratorum, quam ex dicta hiſtoria Euſebii, lib. 6. cap. 33. lib. 7. cap. 25. & cap. 27. & 28. & lib. 10. cap. 5. ubi multa ad propoſitum præſentis materiæ utilia recitantur. Sextum Dubium conſequens ad præmiſſa eſt circa modum concludendi ex deliberatione Nationum, nam licet attenta conditione præſentis Schiſmatis, ad ejus radicem excludendam (quæ in diverſis nationibus & Regnis varie judicabatur) expediens judicatum fuerit procedere per deliberationes Nationum, in quibus vota ſingulorum particularium, non minus bene & libere poterant ſcrutari, quam in generali turba, ſeu publica ſeſſione, tamen multis videtur juri eſſe conſonum, quod in tali deliberatione Nationum, non ſolum attendendum eſt ad particularium deliberantium numerum, ſed & ideo referendo deliberationem unius Nationis, notandæ ſunt perſonæ, & eorum ſtatus, ut, quot ſunt majores Prælati, quot Abbates, quot Doctores, quot Ambaſſiatores, quot Procuratores, etſi aliqui contradicunt, notandi ſunt, quot & cujus ſtatus, nec repellendi ſunt qui in publica ſeſſione poſſunt ſua vota ſeu rationes allegare, ut doceantur vel doceant, quia non ſufficit unius Nationis, aut plurium referre deliberationem, ſed omnino in arduis expedit allegare rationem, ut non ſint vota quaſi voluntaria, ſed ratione vallata, & hoc maxime, quando non eſſet plena omnium Nationum concordia: facit ad hoc, quod quandoque in Conciliis Generalibus, unius perſonæ deliberatio, fuit cauſa reducendi plurimos ab errore, ideo ex Libro Iſidori, edito de mandato Damaſi Papæ, in Conciliis debet legi præfatio, in qua dicitur, quod ſi forſan aliquis aliter quam dicta fuerint ſenſerit, ſine aliquo ſcrupulo contentionis, ea de quibus dubitaverit conferenda, reducat, ut Deo auxiliante, aut doceri poſſit, aut doceat: Hæc autem dubia, ad robur hujus Concilii propoſui, eo quod jacula præviſa minus feriunt; ut ſcilicet ſuper his taliter deliberetur, & prævideatur, quod in futurum acta non poſſint ab æmulis reprobari.

Digitized by Google

SECUNDA PARS OPERIS.

Papa & Epiſcopi Diſpenſatores bonorum Eccleſiaſticorum, non Domini ſunt; quia bona iſta Communitati, non perſonis ſingularibus data ſunt.

AD confirmandum ea quæ de origine & ordine Eccleſiaſticæ Poteſtatis prædicta ſunt, aliqua convenit ſubjungere, de Origine Juris, quod habent Clerici, qui Eccleſiaſtici dicuntur in bonis, quæ Eccleſiaſtica nominantur. Ubi primo ſupponendum eſt, quod bona Eccleſiaſtica, ut Eccleſiaſtica ſunt, fuerunt collata Communitatibus, & non ſolum perſonæ ſingulari. Unde fundatores Eccleſiarum intenderunt Dominium & proprietatem bonorum, quæ dabant, transferre primo & directe in Communitatem Collegii, ſcilicet talis Eccleſiæ, ad uſum Deo ſervientium, & non in aliquam perſonam ſingularem, ut 12. quæſt. 3, Can. *Pontifices.* & ita intelliguntur eſſe oblata Chriſto, id eſt, Communitati fidelium, quæ eſt Corpus Chriſti. ut 12. quæſt. 2. Can. *Nulli.* Ex quo ſequitur manifeſte, quod *Communitas ipſa ſola, habet immediatum & verum Dominium in hujuſmodi bonis, & non Prælatus aliquis, aut quævis perſona ſingularis.* Verbi gratia, Eccleſia Conſtantienſ. vel alia hujuſmodi particularis, habet Dominium vel proprietatem in ipſis bonis ſibi collatis, ut ſibi ſunt propria; perſona autem ſingularis, non ut ſingularis, ſed ut pars & membrum hujus Communitatis, habet in ipſis jus utendi ad ſuam ſuſtentationem, ſecundum exigentiam & decentiam perſonæ, & ſui ſtatus: ſed inter membra Communitatis eſt differentia, quia eſt aliquod membrum ſimplex & minus principale, ut ſimplex Canonicus, & iſtud habet ſimplex jus, quod dictum eſt; & eſt aliud membrum, quod eſt principale & Caput Communitatis, ut Epiſcopus; alias non eſſet Congregatio una, nec ordinata, niſi eſſet unum Caput & principale membrum. Et iſtud non ſolum habet uſum in bonis Communitatis, ſecundum exigentiam ſui ſtatus modo prædicto, ſed habet adminiſtrationem & diſpenſationem generalem omnium bonorum Communitatis, appropriāns cuilibet quod ei debetur, ſecundum debitam juſtitiæ portionem; diſpenſans etiam pro communi bono Collegii bona fide, ut ſibi videtur expedire, & ita eſt Epiſcopus in qualibet Eccleſia Cathedrali de communi Jure primitivo: & ſic, ſecundum

dum Hoſtienſem *Dicuntur Epiſcopi procuratores hujuſmodi bonorum, & non Domini ſeu proprietarii.* ut *de dona.* cap. 2. & *de præbend.* cap. 3. Quia vero non ſolum quælibet Congregatio Eccleſiaſticorum eſt una ſpeciali unitate, imo Eccleſiaſticæ Congregationes habent quandam generalem unitatem, in quantum ſunt una Eccleſia, ſub uno Capite, videlicet Papa, cui incumbit cura Eccleſiæ Generalis, ideo ipſe eſt Univerſalis diſpenſator; tanquam ſupremum membrum Eccleſiæ omnium Eccleſiaſticorum bonorum ſpiritualium & temporalium: non quidem quod ſit eorum Dominus, ſed ſola Communitas Eccleſiæ Univerſalis domina eſt, & proprietaria illorum bonorum generaliter; & ſingulæ Communitates, & Eccleſiæ, Dominium habent in bonis ſibi correſpondentibus: perſonæ autem ſingulares, non habent jus Dominii, ſed utendi, aut jus diſpenſandi, ut dictum eſt. Hæc notavit Innoc. & facit. 12. quæſt. Can. *Videntes.* & Can. *Ex his.* & Can. *Epiſcopus.* & Can. *Præcipimus.*

Ex his apparet error eorum qui dicunt, quod ſolus Papa habet jus vel Dominium Eccleſiæ, & non ſolum eſt adminiſtrator vel diſpenſator Eccleſiæ Univerſalis, ſed bonorum ejus verus Dominus & proprietarius. Cæteri vero Prælati, & alii non habent in his Dominium, ſed ſolum ſunt talium bonorum procuratores atque diſpenſatores: hoc enim apparet falſum, non ſolum ex præmiſſis, ſed etiam ex verbis Apoſtoli primæ ad Corinth. ubi non excludens Petrum vel Papam dicit, *ſic nos exiſtimet homo ut Miniſtros Dei, & diſpenſatores, &c.* & ipſemet Petrus ait. *Non quaſi dominantes in Clero, ſed forma facti gregis, &c.* facit de præbend. cap. 2. ubi dicitur, quod Papa habet plenariam diſpenſationem omnium bonorum & beneficiorum, & non Dominium. Ex quo ſequitur ulterius, quod Papa non poteſt ad libitum detrahere bona Eccleſiarum; ita quod quicquid ordinet de ipſis, teneat, hoc enim haberet ſi eſſet Dominus: ſed cum ſit miniſter & diſpenſator bonorum Communitatis, in quo requiritur bona fides, non habet collatam ſibi Poteſtatem ſuper bonis ipſis, niſi ad neceſſitatem, vel communem Eccleſiæ utilitatem; ideo in 2. ad Corinthios 10. dicitur, quod *Poteſtatem dedit Deus ad ædificationem, non ad deſtructionem, &c.* Unde ulterius concluditur, quod ſi Papa pro libito detrahat bona Eccleſiæ & non diſpenſat bona fide, de Jure non tenet: & non ſolum tenetur ad pœnitentiam de peccato, quaſi propter abuſum rei, ſed infideliter agit, & ad reſtitutionem tenetur, ſi aliunde haberet, cum ſit defraudator rei alienæ. Secus ſi

Digitized by Google

eſſet Dominus, quia in re ſua, quilibet eſt ultimus moderator & arbiter. ut *de ſepultur. de his.* & in Gloſſa. Ex quibus videtur poſſe concludi, quod ſicut monachus poteſt agere ad depoſitionem Abbatis; vel particularis Eccleſia, ad depoſitionem Epiſcopi, ſi conſtaret, quod diſſiparet bona Monaſterii vel Eccleſiæ, & quod infideliter, non pro bono communi, ſed privato ea detraheret; ſic & de Papa, ſi admonitus non corrigeretur: Nam 40. diſt. Can. *Si Papa.* Ubi dicitur cunctos judicaturus à nemine judicandus. Ibi dicit Gloſſa, quod ſi deprehendatur in quocunque alio vitio & admonitus non corrigatur, & ſcandalizat Eccleſiam, idem poſſet fieri. Licet forte ſecundum aliquos per ſolum Concilium Generale, Argum. diſt. 21. Can. *Nunc autem*, & in hoc Sacro Conſtantienſi Concilio concluſum atque practicatum eſt.

Ex prædictis patet, quod ſi Papa non habet Dominium in bonis Eccleſiaſticis Clericorum, multo minus habet Dominium in bonis temporalibus Laicorum, imo nec in illis eſt diſpenſator, ſicut in bonis Eccleſiaſticis; niſi forte in ultima neceſſitate Eccleſiæ: in qua etiam neceſſitate, non eſt proprie diſpenſator, ſed magis poteſt dici declarator. Pro quo conſiderandum, quod exteriora *bona Laicorum, non ſunt collata Communitati, ſicut bona Eccleſiaſtica, ſed ſunt acquiſita ſingulis perſonis, arte, vel labore, vel induſtria propria*, & ideo perſonæ ſingulares ut ſingulares ſunt, habent in ipſis jus & poteſtatem ac verum Dominium. Et poteſt quilibet de ſuo ordinare, diſponere, diſpenſare, retinere, alienare pro libito, ſine alterius injuria, cum ſit Dominus, ſupra *de ſepult. de his.* Unde ſequitur, quod nec Princeps, nec Papa, habet proprie Dominium vel diſpenſationem in talibus: quia talia bona, non habent ordinem & connexionem inter ſe, nec ad unum commune Caput, quod habeat diſpenſare, cum quilibet rei ſuæ ſit ordinator pro libito. Quia vero propter talia bona exteriora, contigit interdum pacem, hominemque turbari, dum aliquis quod eſt alterius uſurpat, quia etiam interdum homines quæ ſua ſunt nimis amantes, ea non communicant, prout neceſſitati vel utilitati publicæ convenit, ideo poſitus eſt Princeps cum populo, qui talibus præeſt, ut judex diſcernens juſtum & injuſtum, ut judex injuriarum, & ut menſura juſtitiæ in accipiendo bona à ſingulis, ſecundum juſtam proportionem, pro neceſſitate vel utilitatis cauſa.

Ex quo ſequitur, quod Papa, qui eſt quaſi ſupremum Caput, non ſolum Clericorum, ſed generaliter omnium fidelium (ut fideles ſunt,

juxta illud, *paſce oves meas*, quod de omnibus generaliter dictum eſt) tanquam Generalis omnium Paſtor, & informator Dei ac morum, in caſu ſummæ neceſſitatis Eccleſiæ (in quo caſu, omnium fidelium bona communia ſunt, & pro communi utilitate communicanda) habet jure divino bona exteriora omnium fidelium diſpenſare, & ut exponenda ſunt diſcernere, prout expedit communi neceſſitati fidei; utpote, quia alias ſubverteretur fides propter impugnationem infidelium vel aliquid hujuſmodi. Et poſſet tanta & tam evidens eſſe neceſſitas, quod poſſet exigere decimas vel determinatas portiones à ſingulis fidelibus, ſecundum tamen debitam proportionem, ne aliqui ſine ratione plus gravarentur quam alii: & poſſet rebelles & contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam compellere ad ſuccurrendum communi neceſſitati Eccleſiæ, & talis ordinatio Papæ non eſſet niſi juris declaratio. Unde extra hujuſmodi cauſam neceſſitatis, pro communi bono ſpirituali, non habet Papa diſpoſitionem aliquorum bonorum temporalium, nec compulſionem in eos: licet in caſibus utilitatis ſpiritualis poteſt eos exhortari & ſpiritualiter inducere, ut potè in conferendo Indulgentias, vel alia ſpiritualia beneficia pro adjutorio conferendo.. Poſſet tamen Papa ex cauſa & in certo caſu bona confiſcare laicorum, & de hæretic. ſecundum lib. 6. de pœnis, cap. 5.

Quo jure Vacantiæ, Annatæ, aut minuta ſervitia debeantur Pontifici Maximo.

POſt præmiſſa concluditur, quod cum in caſu, Papa habeat jure divino diſponere & ordinare circa bona & temporalia Laicorum, ut dictum eſt: multo magis & in pluribus caſibus habet jus & poteſtatem circa bona, & jura Eccleſiaſtica Clericorum: & ideo non ſolum in caſu neceſſitatis, ſed etiam in caſu utilitatis & honeſtatis publicæ, non ſolum Univerſalis Eccleſiæ, ſed etiam pro convenienti ſtatu perſonæ ſuæ (inquantum eſt perſona publica repræſentans Eccleſiam, & Generalis Paſtor, ac univerſalis adminiſtrator bonorum Eccleſiaſticorum) rationabiliter poteſt ſibi facere fructus ſuos, ex bonis communibus pinguiores, ſecundum exigentiam ſui ſtatus, tam Prælati inferiores quam qui in partem ſollicitudinis vocati ſunt. Hujus rei exemplum præceſſit in Veteri Teſtamento, quia cum Levitæ pro ſua ſuſtentatione receperunt decimas, Summus Sacerdos decimam decimæ è Levitis debebat recipere, ut patet *Numer.* 18. Unde ſimili jure

jure videtur, quod Papa poſſit recipere ab Epiſcopis promotis *communia ſervitia*, quæ vocantur *Vacantiæ*. & in minoribus beneficiis, primos fructus, ſeu alia hujuſmodi ſubſidia, ex quibus, ipſe, & ſibi in Eccleſiæ ſervitio aſſiſtentes poſſunt convenienter ſuſtentari. Et iſta non ſibi conveniunt jure prædicto, ſed etiam jure præſcriptionis, quo etiam aliqui infideles in ſimilibus uti conſueverunt, ut in pluribus regionibus manifeſtum eſt, *de decim*. ca. 1. & ca. 11. *in Gloſſa*. & dicunt Doctores, quod loco dictarum decimarum, ſuccedunt decimæ quæ dantur Papæ.

Unde ulterius ſequitur, quod Papa jure potuit ordinationes majorum & electivarum dignitatum, ac collationes aliorum beneficiorum ſibi & Sedi Apoſtolicæ reſervare, quia hæc antiquiſſimo jure ſibi competebant, ut in concluſione ſuprà dictum eſt. Hæc etiam, non ſolùm jure univerſalis adminiſtrationis Papalis, potuerunt competere, ſed etiam ex ſpeciali cauſa, ratione materiæ ſubjectæ: utpotè, quia inferiores in ſuis electionibus, & ordinarii collatores in beneficiorum collationibus abutebantur, & per potentiam laicalem, ſæpe jure ſuo non liberè uti permittebantur, ſeu alia aliqua ſpeciali ratione. Pro his facit, quod notatur de elect. *quamquam*, lib. 6. *in Gloſſa* & 22. diſt. ca. 1. Ex quo ſubinfertur, quod cum Sedes Apoſtolica in præmiſſis præſcripſerit, ſuppoſito quod Summi Pontifices in hoc abuſi fuerint, vel exceſſerint, non propter hoc eſt ab eis hujuſmodi jus tollendum, ſed abuſus pellendus, & exceſſus reſtringendi ſunt: & hoc fieri poteſt per rationabiles conſtitutiones Sacri Concilii Generalis. Pro hoc facit, quod ex ſtatuto Papæ fundatæ ſunt electiones. ut. 16. qu. *vult congregatio*. de elect. ca. 1. & Can. *Eccleſia*.

Concilium Generale nihil habet juris in dignitatem Pontificiam, quæ juris eſt divini, ſed in abuſum dignitatis Pontificiæ: & ideirco, ſtatus Monarchicus Eccleſiæ, regimine Ariſtocratico & Democratico temperatur.

PRo cujus declaratione ulteriùs dicendum eſt, quod licet Papalis dignitas à Deo ſit, unde ab homine nec major nec minor fieri poteſt; tamen, uſus plenitudinis poteſtatis, ad excludendum abuſum, poteſt Concilii Generalis auctoritate reſtringi: ideo antiquo jure inſtitutum eſt, quod Papa profeſſionem faceret, ut patet ex lib. divino. *facit* 16. diſt. Can. *Sancta octo*. extra. *de jurejurando*. *ego*. N. 25.

qu. 1.

Digitized by Google

qu. 1. Can. *Satagendum.* 63. diſt. Can. *Ego Ludovicus:* & hujuſmodi profeſſio per lapſum temporis ampliata eſt, ut patet ex profeſſione Bonifacii VIII. quæ incipit. *Ego Benedictus Cajetanus, &c.* Similis quoque profeſſio, juxta rerum exigentiam, in ſacro Conſtantienſi Concilio rationabiliter poterit ampliari.

Sed ad regulandum uſum plenitudinis poteſtatis, & excludendum abuſum ejuſdem, conſiderare convenit, quod non expedit Eccleſiæ (quæ habere dicitur Regale Sacerdotium) quod ipſa regatur regimine Regio puro, ſed commixto Ariſtocratia generaliter, pro Principatu populi, & non ſtrictè, prout contrariatur Politiæ, quæ eſt ſpecies quædam regiminis vel principatus ſecundum virtutem, ut capit Ariſtoteles in Politicis. Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod licet regimen Regium, in quo unus ſingulariter principatur multitudini, ſecundum virtutem ſit melius quolibet alio regimine ſimplici, ut oſtendit Philoſophus 3. Politicorum, tamen ſi fiat mixtum cum Ariſtocratia, in qua plures dominantur ſecundum virtutem, & cum Democratia, in qua populus principatur, tale regimen meliùs eſt, in quantum in regimine mixto omnes aliquam partem habent in Principatu: & etiam quia licet regimen Regale ſit optimum in ſe, ſi non corrumpatur, tamen propter magnam poteſtatem, quæ Regi conceditur, de facili regimen degenerat in tyrannidem, niſi ſit in Rege perfecta virtus, quæ raro & in paucis reperitur: in cujus rei ſignum, in populo Iſraël, cui ſuccedit populus Chriſtianus, Deus inſtituit quodammodo Regem, licet non cum plena poteſtate, ut patet in Moiſe, & Joſue & eorum ſucceſſoribus, qui toti illi populo præerant, ut patet Numeri 27. & Judicum 2. licet autem in eis eſſet regimen Regale, inquantum unus principaliter præerat omnibus, erat tamen aliquid de Ariſtocratia, in quantum ſub illo uno, Septuaginta duo Seniores eligebantur. ut patet Deuteron. 1. Erat etiam aliquid de Democratia, in quantum Septuaginta duo eligebantur de conſenſu populi, & ab omni populo, ut ibidem dicitur: ſic etiam manifeſtè videtur, quod eſſet optimum regimen Eccleſiæ, ſi ſub uno Papa eligerentur plures de omni & ab omni Provincia, & tales deberent eſſe Cardinales, qui cum Papa & ſub eo Eccleſiam regerent, & uſum plenitudinis poteſtatis temperarent, & hoc notari videtur in ea. *Per venerabilem. extra qui filii ſunt legitimi*, in 6. *ſunt autem ſacerdotes gravis, &c.* Ad idem facit quod Cardinales ſunt pars corporis Papæ & ejus Coadjutores. ut de. ner. ego. 2.

Digitized by Google

de electione cap. *fundamenta*, lib. 6. Ex quo clare patet, quod ſtatus Cardinalium eſt in Eccleſia valde utilis & neceſſarius, ſi debito ſuo fungantur officio, ad quod Generale Concilium debet ſummopere laborare, atque providere, quod de communibus Eccleſiæ bonis, pro cujus generali utilitate laborare tenentur, eis decenter convenienterque ſubveniatur, non minus quam inferioribus Prælatis. Et pro hoc facit Sexta Poteſtas euangelica, de qua ſupra in Prima Concluſione dictum eſt, cui concordat ſententia Apoſtoli, primæ ad Corinth. 9. ex qua ſumitur, quod *qui altari ſervit de altari debet vivere*, ut extra, de præbend. *cum ſervi.* 12. quæſt. 2. Can. *Quicumque.* de ſepult. cap. 1. *cum ſuis ſimilibus.* Unde quod Papa & Cardinales jure divino & naturali (cui euangelica doctrina concordat) ab inferioribus Eccleſiaſticis debitam ſuſtentationem recipere debeant, oſtendit ſanctus Thomas 2. 2. quæſt. 87. arti. 8. ubi dicit, quod in veteri lege, primitiæ dabantur Sacerdotibus, decimæ Levitis, & quia ſub Sacerdotibus erant Levitæ, Dominus mandavit, ut ipſi loco primitiarum ſolverent Summo Sacerdoti decimam decimæ: patet Numeri 18. unde nunc eadem ratione tenentur Clerici Summo Pontifici dare decimam partem decimæ, ſi exigeret. Naturalis enim ratio dictat, ut illi qui habet curam de communi ſtatu multitudinis, provideatur unde poſſit exequi ea quæ pertinent ad communem ſalutem, & idem Thomas in 4. de regimine Principum, ex auctoritate Philoſophi in Polit. dicit etiam quod Gentiles in ſuis Politiis, unam partem poſſeſſionum applicabant illis, qui miniſtrabant in ſacris, & ideò Miniſtris Eccleſiæ in cultu Dei iſta debentur, non tam jure poſitivo, quam jure divino & naturali.

Quo jure Annata debeantur Cardinalibus & Curia Romana.

EX præmiſſis, tam jure naturali & divino, quam etiam humano ſtabilitis, corollariè ſequuntur 10. Propoſitiones à nonnullis Doctoribus examinatæ & probatæ; ex quibus manifeſte patet compendioſa reſponſio ad diſpendioſiſſimam & injurioſiſſimam ſcripturam, per aliquos factam, contra appellationem Procuratoris fiſcalis, pro tuitione Jurium Romanæ & Cameræ Apoſtolicæ. Prima Propoſitio eſt, quod Status Summi Pontificis & Sacri Collegii

Dominorum Cardinalium ſibi collateralium, fundatus eſt in Eccleſiaſtica Hierarchia ſub cœleſti, immediate à Chriſto; nec humana inſtitutione ſeu præſumptione poteſt deſtitui: cui ſtatui qui pertinaciter derogat, cenſendus eſt, juxta ſacros Canones, hæreticus atque ſacrilegus.

Status prædictus dotandus eſt & fovendus per debitam & honeſtam ſuſtentationem temporalium, ſine quibus, in hac miſera vita, ſpiritualia diu non ſubſiſtunt, quemadmodum alter ſtatus quicumque Eccleſiaſticus inferior, ſeu ſubditus dotatus eſt, vel dotandus, juxta ſui qualitatem.

Prædictus Status, non ideo perdit jura ſibi convenientia (quæ poſuit Propoſitio duplex præcedens) ſi forſan fuerint abuſus aliqui perſonales, olim vel nunc inventi; alioquin, ſic argueretur adverſus omnem ſtatum, nedum Eccleſiaſticum, ſed temporalem, quod diſſipandus eſt, deſerendus & perdendus, quoniam *in multis offendimus omnes.*

Status prædictus, poteſt & potuit uti ſubventionibus, ſicut Prælati & Curati inferiores, reſpectu ſubventionis factæ per ſubditos in oblationibus, decimis, & ſimilibus etiam, ubi Status prædictus aliunde dotatus eſſet patrimonialibus bonis, vel aliis, quemadmodum in Prælatis & Curatis dicimus.

Status prædictus, dum recipit & quærit ſubventiones conſuetas in oblationibus, decimis, vel Annatis, & ſimilibus, non debet eo ipſo de Simoniaca pravitate notari, niſi forte vitium aliud in exactionis modo concurrerit, quod vitium corrigi debet, non obinde Status minui, deſtrui, culpari, vel juribus aliunde defraudari, ſicut ab infirmo morbus tollendus eſt, non ſubjectum vel corpus deſtruendum. Oppoſitum vero pertinaciter imponere, notando generaliter de Simoniaca pravitate totum Statum iſtum, temerarius error eſt, nec eſſet ferendus.

Status prædictus, poteſt & debet rationabiliter reſiſtere per viam appellationis aut alias, ſi adverſus prædicta voluerint aliqui de facto procedere, præſertim dum perſonæ de illo Statu ſubjiciunt ſe, & Statum ſuum debitæ regulationi ſanctæ matris Eccleſiæ, ſi forſitan aliqua fuerint in eis reformanda, & hæc agendo, nec dum ſcandalizant active, vel peccant, ſed merentur tanquam defenſores jurium, non ſolum ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ, ſed Univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem honeſtatemque totius Reipu-

 blicæ

bliciæ Chriſtianæ, quæ conſiſtit in ſuo decore membrorum, maxime principalium. Deinde, oportet ſic fieri, quod ſubventio nunc exiſtens, & à priorum devotorum Eccleſiaſticorum introducta, de primis Annatis & ſimilibus permaneat, quouſque prius, aut ſimul ſaltem, fuerit alia forte proviſio ſalubrior vel ſanctior rationabilius adinventa, & effectu aliter practicata, & ex ordinatione Papæ & Concilii Generalis. Poſtremo, facientes contra præmiſſa, non conformant ſe, ſed manifeſte obviant inſtitutionibus Regis Franciæ, Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis Pariſienſis, ſicut patet eas intuentibus. Ex quibus ſequitur, quod erronea & ſcandaloſa & periculoſa eſt una Concluſio, quam in materia ſimoniæ poſuit quidam Prælatus & Doctor, videlicet, quod ſolutio Vacantiarum, ſive pactionata, ſive non, ſive ante, ſive poſt, ſive ante traditionem Bullarum, ſive poſt, quocumque modo acta, eſt pure Simoniaca.

Unde pro declaratione hujus materiæ, notanda eſt Doctoralis diſtinctio quadrifaria, de intuitu vel reſpectu commodi temporalis pro ſpirituali. Primo, poteſt intuitus ferri ad temporale commodum, quaſi ad precium ſpiritualis, quaſi ſit adæquatio valoris unius rei ad alteram, ſicut eſt in emptione & venditione cujuſlibet rei: Secundo, poteſt ferri intuitus ad commodum temporale, quaſi ad motivum principale dandi ſpiritualia, vel ad finem ultimum, in quo ſiſtit intuitus ſpiritualia conferentis: Tertio, poteſt ferri intuitus commodi temporalis, tanquam ad motivum minus principale, vel ad finem ſubordinatum ſub ultimo fine: Quarto, poteſt ferri intuitus commodi temporalis tanquam ad rem debitam Jure divino, pro ſuſtentatione illius qui ſpiritualia ſubminiſtrat, juxta doctrinam Chriſti & Apoſtoli: *Dignus eſt mercenarius mercede ſua.* Tunc ad Propoſitum dicimus pro reſponſione ſuccincta & ſolida, quod primus intuitus & ſecundus, ſunt vere Simoniaci de Jure divino & humano: etſi concurrat error intellectus, ſcilicet quod talia poſſint fieri, ſicut in primo dicitur, vel quod licite fiant ſicut ponitur in utroque modo, tunc incurritur hæreſis proprie dicta, & habendi ſunt Simoniaci tales hæretici proprie dicti, ſi ſint pertinaces. Dicimus conſequenter, quod ſi feratur intuitus tertio & quarto modis, ille poteſt eſſe licitus, imo laudabilis & meritorius ac debitus: hoc tamen attento, quod obſervetur illud Apoſtoli: *Ab omni ſpecie mala abſtinete vos,* hoc eſt, quod adminiſtratio ſpiritualium facta ab altero tali intuitu, non appareat fieri ex modo ſuo primo vel ſecundo, &c.

TER-

TERTIA PARS.

CAPUT I.

Utrum plenitudo Poteſtatis in Papa, vel in Eccleſia, aut Concilio reſideat.

IN Tertia hujus Tractatus Parte in primis breviter tangetur quæſtio, quam alias ad quorumdam egregiorum Doctorum inſtantiam, diſputare propoſui, utrum videlicet plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ reſideat in ſolo Romano Pontifice.

Ad partem negativam arguitur ex triplici radice. Prima, quia hujuſmodi plenitudo reſidet in Eccleſia Univerſali: ſecundo, quia hæc plenitudo reſidet in Romana Eccleſia particulari: tertio, quia ipſa etiam reſidet in Concilio Generali. Ergo non reſidet in ſolo Romano Pontifice: Conſequentia de ſe patet, & Antecedens tripartitum probatur unica ratione, pro qua ſupponitur, quod Romanus Pontifex eſt Caput triplicis Eccleſiæ. Primo & principaliter Eccleſiæ Univerſalis, reſpectu cujus dicitur Summus Pontifex, ſive Paſtor, juxta illud: *Paſce oves meas, & paſce agnos meos*, & quod non de his vel illis particulariter, ſed de omnibus dictum eſt generaliter. Secundo eſt Caput ratione Eccleſiæ Particularis, reſpectu cujus dicitur Pontifex Summus Romanus, & in utroque Epiſcopatu, tam Univerſalis, quam Eccleſiæ Romanæ, ſuccedit Petro, qui primus habuit primum Epiſcopatum quam ſecundum. Tertio eſt Caput Concilii Generalis, quod videlicet Eccleſiam repræſentat, reſpectu cujus tamen ipſum eſt quædam particularis Eccleſia, ſumens unitatem ab auctoritate Summi Pontificis, in eo actualiter vel virtualiter præſidentis, ut patet *ex c. ſignific. de elect. cum ſuis concor.* ex qua ſuppoſitione patet hanc triplicem Eccleſiam, eſſe triplex corpus myſticum, cujus Papa eſt Caput immediatum, ſed conſtat, quod non eſt minor Poteſtas in toto corpore, quam in ejus parte, ſcilicet in Capite, imo videtur major eſſe: quia omne totum eſt majus ſua parte, & per conſequens, ſi plenitudo Poteſtatis eſt in Summo Pontifice, eadem vel major plenitudo Poteſtatis erit in quolibet corpore, cujus ipſe eſt Caput, &c. facit ad hoc illud Hieronymi, *Si auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe.* 93. diſt. Can. *Legimus*, ubi dicit Gloſſa, quod hic ſumitur Argu-

Digitized by Google

mentum, quod Statutum Concilii præjudicat Statuto Papæ. Confirmatur iſta ratio, quia aliqua Poteſtas vel auctoritas eſt in Eccleſia quæ non eſt in Papa, igitur in eo non eſt Poteſtatis plenitudo: Conſequentia tenet, & Antecedens probatur; quia confirmatio in fide de qua dicitur, quod Eccleſia non poteſt errare, juxta illud. *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Illa non eſt in Papa: quia hoc non eſt dictum de fide perſonali Petri, cum ipſe erraverit, ſed de fide Eccleſiæ, de qua dicitur: *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*, ſcilicet Eccleſiam. Non enim dictum eſt *adverſus* te, ſcilicet Petrum: igitur ſpeciale privilegium eſt, & ſingularis Eccleſiæ auctoritas, quod non poteſt errare in fide, quod privilegium aliqui extendunt ad Romanam Eccleſiam, aliqui ad Concilium Generale, aliqui vero ſolum reſtringunt ad auctoritatem Univerſalis Eccleſiæ, ſed non poteſt extendi ad Papam, ut dictum eſt, &c.

Ad partem affirmativam Quæſtionis, arguitur, quod Canonica Jura clamant Papam habere plenitudinem Poteſtatis, cæteros autem vocatos in partem ſollicitudinis: nec reperitur Jus Canonicum quod dicat hanc plenitudinem eſſe in aliquo alio ſingulari ſuppoſito, vel particulari Collegio. Confirmatur iſta ratio, quia quælibet particularis Poteſtas Eccleſiaſtica, eſt vel eſſe poteſt in Papa, quæ non eſt, nec eſſe poteſt in Univerſali aut quacumque Eccleſia particulari ſeu Collegio: igitur in Papa ſolo reſidet Poteſtatis Eccleſiæ plenitudo: Conſequentia tenet, & Antecedens probatur, quia Papa poteſt quamlibet Eccleſiaſticam Poteſtatem exercere, quod non poteſt Univerſalis Eccleſia, ſeu quodcumque Collegium particulare, & ut de exercitio cæterarum Eccleſiarum Poteſtatum taceamus, ſufficit exemplum dare de Poteſtate conſecrandi Corpus Chriſti, vel altera Poteſtate Sacramentali: quia conſtat quod talis non poteſt exerceri, niſi à perſona ſingulari, & per conſequens nec ab Eccleſia Univerſali, nec à Romana Eccleſia particulari, nec à Concilio Generali, quare &c. Ad hanc Concluſionem ſe ſua humilitate reſponſurum exhibuerat Venerabilis & Egregius Sacræ Scripturæ Doctor Magiſter Mauricius de Praga, & poſuit tres Concluſiones: Prima eſt, quod plenitudo Poteſtatis Eccleſiæ, ſeparabiliter reſidet in Romano Pontifice. Secunda, quod plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, inſeparabiliter reſidet in Romano Pontifice & Univerſitate Eccleſiæ Catholicæ. Tertia, quod plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ repræſentative reſidet in Generali Concilio. Ex iis infertur Corollarium, quod Quæſtio,

ut

Digitized by Google

ut proponitur eſt falſa, ut patet à negatione unius exponentis ad ſuam expoſitam. Ad præmiſſas autem rationes, ſufficiens erat dictus Magiſter reſpondere, & ſuper his ſuam intentionem utiliter declarare: ſed quidam veritatis adverſarii, timentes ne per ipſum, & deinde per quoſdam alios Sacræ Theologiæ Doctores, in Diſputationibus aut determinationibus, impugnarentur aliqui errores in hoc Sacro Concilio delati, conſpiraverunt & procuraverunt dictam Diſputationem impediri. Contra quos publico verbo & ſcripto, ob reverentiam, proteſtatus ſum, quod Doctoribus Sacræ Theologiæ maxime in Concilio Generali, ubi agitur de erroribus extirpandis, non debet inhiberi Diſputatio, aut Scholaſtica determinatio, pro declaratione Veritatis Catholicæ, & reprobatione contrariorum errorum: alioquin, qui de facto ſecus facerent, redderent ſe ſuſpectos de fautoria hæreticæ pravitatis, quia ergo dictus Magiſter ſic impeditus fuit ab hac reſponſione, ego hujus Concluſionis nodum breviter explicabo.

Primo dico, quod jura quæ loquuntur de plenitudine Poteſtatis, intelliguntur de plenitudine Juriſdictionis, & non de Poteſtate Ordinis Sacramentalis: quia hæc fuit æqualis in omnibus Apoſtolis, ut ſupra tactum eſt, ubi ſuper illo verbo, *paſce oves meas*, dictum eſt, quod ibi data eſt Petro Poteſtatis plenitudo, ſcilicet Juriſdictionis.

Secundo dico, quod hæc plenitudo Juriſdictionis proprie loquendo, ſolum reſidet in Romano ſeu Summo Pontifice Petro ſuccedenti: quia proprie aliqua Poteſtas plene dicitur eſſe in aliquo, quia illam poteſt generaliter exercere, & miniſterialiter in omnes diſpenſare, hæc autem eſt in ſolo Papa, & non proprie in aliqua Communitate, quia ſecundum Philoſophum, actiones ſunt ſuppoſitorum.

Tertio dico, quod hujuſmodi plenitudo Poteſtatis, tropice & alio modo æquivoce, eſt in Univerſali Eccleſia, & in Concilio Generali ipſam repræſentante. Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod quantum ad propoſitum pertinet, aliquid dicitur tripliciter eſſe in alio: Primo tanquam in ſubjecto, ſicut virtus eſt in anima, & accidens in ſubſtantia ſubjective: Secundo modo tanquam in objecto, ſicut aliquis effectus dicitur eſſe in ſua cauſa, vel in ſuo fine, quia in illum tendit tanquam in ſuum objectum finale: Tertio modo, tanquam in exemplo, ut res viſa dicitur eſſe in ſpeculo, vel aliqua doctrina in libro,

Digitized by Google

libro, quia ibi eſt repræſentativè. Primò ergo, plenitudo Poteſtatis eſt in Papa tanquam in ſubjecto ipſam recipiente, & miniſterialiter exercente. Secundo eſt in Univerſali Eccleſia, tanquam in objecto ipſam cauſaliter & finaliter continente: Tertio eſt in Generali Concilio tanquam in exemplo, ipſam repræſentante, & regulariter dirigente. Primum patet ex immediatè dictis, quod Papa propriè loquendo eſt Miniſter, hanc Poteſtatem ſubjective recipiens, & adminiſtrative diſpenſans, juxta illud Matthæi 20. *qui præceſſor eſt in vobis fiat ſicut miniſtrator*. Secundum patet, quia plenitudo Poteſtatis non eſt cauſaliter propter Papam, ſed Papa & ejus Poteſtas propter Eccleſiam, & ad eam ordinatur ſicut ad finem, id eſt, ad ejus ædificationem: quia ſecundum ſententiam Apoſtoli, ſecundæ ad Corinth. 10. & penult. hanc poteſtatem *dedit Dominus in ædificationem Eccleſiæ, & non in deſtructionem*. Tertium patet ex eodem verbo Apoſtoli, quia ſi Papa uteretur hac Poteſtate ad deſtructionem Eccleſiæ, Generale Concilium eſt exemplum, vel ſpeculum, dictam Univerſalem Eccleſiam repræſentans, & ejus vice & nomine, abuſus hujuſmodi plenitudinis Poteſtatis coercens, regulans, & dirigens: & hæc omnia plenius patebunt ex dicendis in ultimo Capitulo hujus præſentis operis: & ſecundum præmiſſa & inferius dicenda, rationes hinc inde factæ ſuperius, facilius ſolvuntur.

Ex præmiſſis patet quod ſicut plenitudo Poteſtatis eſt in Generali Concilio repræſentative, ita aliquo modo, licet non æqualiter, eſt in Romana Eccleſia, quia ipſam Univerſalem Eccleſiam repræſentat, & in condendis Eccleſiaſticis Juribus ſeu Canonibus, ipſius vices gerit, & hoc ſibi competit, ratione ſui Capitis, ſcilicet Papæ, qui huic Eccleſiæ ſpecialiter præeſt, ut tactum eſt in prima ratione Quæſtionis. Et ideò Romana Eccleſia, dicitur ſedes Apoſtolica, quia in ea ſedet Apoſtolicus, id eſt, præſidet Apoſtoli Petri Succeſſor.

SE-

Digitized by Google

SECUNDUM CAPITULUM

TERTIÆ PARTIS.

Cur & quatenus Papa ſubjiciatur Concilio.

REſtat videre, utrum Papa ſubjiciatur judicio Concilii Generalis, non obſtante ſuæ poteſtatis plenitudine. Ad quam Quæſtionem breviter reſpondeo affirmative, nec ei ſolum ſubjicitur in caſu quo accuſaretur de crimine hæreſis proprie dictæ, ſed etiam in quibuſdam aliis caſibus, qui poſſent quodam modo reduci ad hæreſim, large ſumptam, ut ratione obſtinationis & incorrigibilitatis in crimine: Hæc autem Concluſio in condemnatione & depoſitione Joannis Papæ 23. practicata eſt, per hoc Concilium Generale, cujus determinationi contradicere non licet: pro qua facit iſtud quod prædictum eſt in Octava Propoſitione Primi Capituli Secundæ Partis; ſed magis declarabitur hæc materia in Ultimo Capitulo hujus operis.

Quia verò nonnulli adverſarii veritatis & erroris defenſores, hanc mihi impoſuerunt infamiam, quod diſputare volebam de plenitudine poteſtatis Romani Pontificis, ut ejus ac Romanæ Eccleſiæ poteſtatem extollerem, & deprimerem auctoritatem Concilii Generalis: Ideò ad hanc maculam expurgandam, declarabo qualiter non ſolum nunc, ſed jamdudum Concilium Generale ſtabilire niſus ſum, & ſpecialiter in hujus Concilii initio. Unde tunc grave & periculoſum dicti Joannis Papæ odium incurri. Tum propter aliquas Concluſiones, quas poſui ad hunc finem, ne præſens Concilium diſſolveretur, donec & quouſque in ipſo plene congregato, eſſet tractatum de perfecta & integra Eccleſiæ unione, & ejus debita reformatione in Capite & in membris: & quod oppoſitum dicere aut facere ſaperet fautoriam ſchiſmatis & hæreticæ pravitatis. Tunc etiam, quia quidam ejus fautores, & impugnatores dictarum concluſionum, adverſus me quaſdam accuſationes conſcripſerunt, & ibidem ſcripſerunt ſub hac forma:

Caſus ſuper quo Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Cameracenſ. conſilium habuit cum Sacræ Theologiæ Magiſtris regularibus, & ſecularibus diverſorum ſtudiorum, eſt iſte, ſi 45. errores Joannis Wiclef contra fidem, damnari debent per Summum Pontificem, ſub hac conſueta forma, aliàs in Conciliis obſervata, videlicet, *Nos hoc*

ſacro approbante Concilio, ubi abſque expreſſione Summi Pontificis, Sacroſanctum Concilium damnat & reprobat, &c. & ibi per eum allegatur, quod per Concilium, & non per Papam, quia Concilium eſt majus Papa, cum ſit totum, & Papa ſit pars ejuſdem: & ita ex Actibus Apoſtolorum, & quibuſdam Decretis Sanctorum, magis conſonum videbatur Scripturæ Sacræ: unde & magis Theoligica facta eſt contentio, inter ſupradictos Magiſtros, quorum de numero, quinquaginta duo fuerunt ſuæ opinionis: Cæteri verò, viriliter ei reſtiterunt in faciem, dicentes Concilium per ſe nullam auctoritatem habere, niſi ex Capite, & per conſequens, non debere ſententiare, neque diffinire tanquam principale, ſed Caput Concilio conſentiente: inde deventum eſt, verbis verba trahentibus, quod ipſe Dominus Cardinalis aſſeruit, quod Concilium eſt ſupra Papam, & poteſt eum deponere, aliis paucis exceptis in faciem veriſimiliter contradicentibus, unde remanſit in ſuo propoſito, cum intentione illa proponendi Concilio.

Ad dictam verò Schedulam, reſcripſi dicto Domino Joanni, offerens me reſponſurum coram Dominis Cardinalibus, omnibus Magiſtris in Theologia convocatis, & tunc paratus fui reſpondere, ponendo Sex Propoſitiones in forma quæ ſequitur. Pro reſponſione ad dictam Schedulam. Dico primo, quod quærere an errores contra fidem in hoc Sacro Concilio damnandi, debeant per Summum Pontificem damnari ſub hac forma, *Nos hoc Sacro Concilio approbante damnamus, &c.* aut damnari debeant ſub iſta forma, *Sacroſanctum Concilium damnat, &c.* non eſt quæſtio inutilis, aut ſupervacua, nec ad materiam fidei, quæ tractatur, eſt impertinens: patet, quia utraque forma in Decretis Generalium Conciliorum reperitur: Nam ſicut tunc fuit allegatum, ſecunda forma condemnandi habetur in multis libris Conciliorum, & etiam Decreti, & Decretalium, ubi ſic dicitur. *Placuit Sacro Concilio*, vel *Concilium diffinit*, vel *ſtatuit Sanctum Concilium*; Papa etiam quando dicit. *Sacri auctoritate Concilii & conſenſu, atque reliquorum fidelium & cunctorum Conſiliariorum noſtrorum conſultu diffinitum eſt*: & primo habetur in multis Conſtitutionibus Synodalibus, & maximè in Juribus Novis.

Secundo dico, quod Theologi dicentes primam formam eſſe convenientiorem quam ſecundam, & Theologiæ magis conſonam vel conformem, non inconvenienter aut improbabiliter loquuntur: nec per hoc reprobant, ſed approbant primam formam eſſe convenien-

tem:

tem: ſed quod alia ſit Theologiæ conformior, patet, quia in Actibus Apoſtolorum, auctoritas diffiniendi attribuitur Concilio, & non ſpecialiter Petro, ubi dicitur: *Placuit nobis collectis in unum, &c.* & Beatus Gregor. 15. diſt. Can. *Sicut*, ubi, dicit, ſe Quatuor Concilia, ſicut Sancti Euangelii Quatuor libros venerari, ſubdit cauſam, *quia Univerſali conſenſu conſtituta ſint*: unde videtur ſequi, quod auctoritas diffiniendi, maxime in materia fidei, pertineat ad Concilium Generale: & idem dicunt aliqui, quando agitur de facto Papæ; quod patet in Conciliis Symmachi, ubi dicunt Epiſcopi, *decernimus, & Synodali auctoritate roboramus, ut Synodalis ordinatio vigeat*, & in ſuperſcriptionibus Epiſcoporum dicitur, *his Conſtitutis Synodalibus a nobis probatis atque firmatis*, & multa alia hujuſmodi.

Tertio dico, quod ex Præmiſſis ſequitur, quod dicta Schedula eſt erronea, & in ſe eſt deſtructiva auctoritatis Concilii Piſani, & per conſequens Domini noſtri Papæ, & præſentis Concilii, quæ ex illo dependet: patet, quia dicta Schedula, ponit & approbat, Concilium nullam per ſe auctoritatem habere, niſi ex Capite, videlicet Papa; & per conſequens, non debere ſententiare neque diffinire, tanquam principale, ſed Capite Concilio conſentiente. Nam conſtat, quod Concilium Piſanum, non habuit auctoritatem ſententiandi & diffiniendi à Papa, tanquam ex Capite, quia auctoritate Papæ non fuit congregatum, ſed magis ipſo contradicente, cum ibi duo contendentes fuerint condemnati, quorum alter erat Papa, ſicut communiter tenebat Eccleſia Chriſtiana.

Quarto, dico circa prædictam Schedulam, quod etiam ex præmiſſis ſequitur, quod ſicut Concilium Piſanum, ita & aliud Concilium in aliquo caſu, eſſe poteſt ſupra Papam, & poteſt eum deponere: patet, quia non apparet major ratio de uno quam de alio.

Quinto dico, quod Concilium præſente Papa, à quo ipſum Concilium vocatum eſt, eſt velut unum corpus myſticum, cujus Papa eſt Caput, & alii ſunt membra: & ideo ſecundum aliquos, non ſolum falſum, ſed fatuum eſſet dicere, quod major ſit auctoritas partis, quam totius corporis.

Sexto, ex præmiſſis ſequi videtur ſecundum aliquos, quod falſa eſt quorumdam Juriſtarum opinio, dicentium, quod in Concilio Generali Papa dumtaxat judicat & diffinit, & ſi eo non præſente ibi aliqua ſtatuerentur, Concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet, & conſulit; nec Papa tenetur ſequi deliberationem vel ſuaſionem Concilii, ſed

quod ſtandum videretur ſententiæ Papæ ſi contradiceret Eccleſiæ vel Concilio patet, quia Univerſalis Eccleſia, à Chriſto & non Papa hoc privilegium auctoritatis habet, quod in fide errare non poteſt: & hanc etiam auctoritatem, ſecundum aliquos, habet Concilium, Univerſalem Eccleſiam repræſentans: ſed talem auctoritatem, non habet Papa, cum errare poſſit in fide: ergo in hoc major eſt auctoritas Concilii vel Eccleſiæ, quam Papæ: unde oppoſitum dicere, multis eſſet hæreticum, & ex Juribus malè intellectis erroneè concluſum.

TERTIUM CAPITULUM TERTIÆ PARTIS HUJUS TRACTATUS.

Argumenta Joannis Patriarchæ Antiocheni pro auctoritate Papæ ſupra Concilium.

SEd adhuc reſtat circa præmiſſa, recitare opinionem cujuſdam magni Prælati & Doctoris, quam in finali Capitulo, probo eſſe contrariam Catholicæ Veritati: hæc autem ejus opinio per quandam Schedulam ſcriptam manu propria, & ſuo nomine ſubſcriptam, & dicto Joanni Papæ directam, poſtea innotuit: cujus tenor Schedulæ ſequitur, & duas continet Quæſtiones.

Prima Quæſtio, utrum Papa Catholicus, ſubjiciatur Concilio Generali, ad quod, ſub determinatione Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ dico, quod non, rationibus ſequentibus. Et primo quia Poteſtas Eccleſiæ ita fuit data per Chriſtum corpori myſtico Eccleſiæ militantis, & ſic eam voluit ad omnium Apoſtolorum officium pertinere, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo, principaliter collocaret, ut ab ipſo, quaſi quodam Capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet, teſte Beato Leone Papa, in Canone *Ita dominus*, 19. diſt. cui concordant communiter Alexander de Hales & alii Doctores Sacræ Theologiæ: ſed non reperitur teſtimonio authentico, quod Beatus Petrus Apoſtolus, vel alius ejus in Sede Apoſtolica Succeſſor, aliquam Poteſtatem dederit præfato Concilio Generali ſupra Papam: igitur præfatum Concilium nullam in Papam habet Poteſtatem, & per conſequens, Papa illi non ſubjicitur: & ſi impugnaretur dictus Canon *Ita dominus*, quaſi fidem non faciens, conſtat impugnationem hujuſmodi, efficacia carere teſtimonio

nio ſacrorum eloquiorum, de quibus habetur in Canone *Sancta Romana*. 15. diſt. & in Can. *Nulli*. 25. q. 1. & in Can. *Violatores*, & Can. *Omnia*, & Can. *Hæc conſona*, *eadem cauſa & quæſtione*. In quibus Hilarius, Damaſus, & Gregorius Romani Pontifices, impugnationem hujuſmodi damnant, & impugnatores decernunt: quibus concordant cap. 1. *de inſtitutionibus*. & cap. *ſi quis omnem*. 1. q. 7. & *ſi Romanorum*. 19. diſt. quinimo cavere debent impugnatores dicti Capituli (*ita dominus*, ſeu aliorum Canonum à Romanis Pontificibus editorum) à ſententia Eccleſiæ per Nicolaum Papam, in Canone *Omnes*. 22. diſt. *prolata*: per quam, amantes auferre privilegium Eccleſiæ ab ipſo Summo omnium Eccleſiarum Capite traditum, in hæreſim labi decernuntur. Secundo, quia non ab Apoſtolis, & ſic nec à corpore Eccleſiæ ſeu Concilio Generali, ſed ab ipſo Domino Jeſu Chriſto, Romana Eccleſia primatum accepit, inquit Anacletus Papa, Servus Chriſti Jeſu in Canone *Sacroſancta Rom.* Tertio, quia Papa habet plenitudinem Poteſtatis 2. q. 6. Can. *Decreto de uſu pallii*; ergo alii etiam ſimul congregati, illi ſubjiciuntur, & non ipſe eis. Quarto, quia Concilia recipiunt Poteſtatem à Papa, & non Papa à Conciliis, Can. *ſignificaſti*, *de elect.* & 17. diſt. *per totum*. Quinto, quia ipſe omnes judicat & nullus ipſum. 22. diſt. Can. *Omnes*. Sexto, quia Apoſtolicæ Sedis Judicium, cujus auctoritate majus non eſt, à nemine eſt retractandum, in Canone, *Patet*, 9. q. 3. Septimo, *quia aliorum hominum cauſas Deus voluit per homines terminare, ſed Sedis Apoſtolicæ, ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio*, ut in Canone *Aliorum*, *eadem cauſa & quæſtione*, *& concordantiis*, Can. *Facta*, & Can. *Cuncta per mundum*, *eadem cauſa & quæſtione*. Octavo, *quia etiamſi Papa catervatim ad inferos deduceret, nullus niſi Deus hanc culpam in hoc mundo redarguere poteſt; quia cunctos ipſe judicaturus a nemine judicandus eſt, niſi deprehendatur à fidè devius*, ut in Can. *Si Papa* 40. diſt. Concordant notanter per Hoſtienſem & ejus ſequaces, ca. *propoſuit*, *de conceſ. preben.* Jo. Andream, in ca. *ad Apoſtolicæ*, *de re judic.* lib. 6. *in prima gloſſa*. Nono, quia etiam quando agitur contra Papam, Concilium non poteſt illum judicare ſine ejus auctoritate, in Can. *Nunc autem*. 21. diſt. & in Can. *Huic ſoli*. 17. diſt. quia Papa Catholicus Caput eſt Eccleſiæ & Chriſti Vicarius, ut patet in dicto Canone, *Ita dominus*. & concor. notanter per Jo. Andr. in Cle. *Ad noſtram*. in Gloſſa magna, de hæreſi: Igitur per corpus ſeparatum ab eo (quod ſine capite virtutem non habet, ca-

ca. *cum non liceat. de præſcriptione*) judicari non poteſt, ſicut nec Epiſcopus à ſuo Capitulo, *cujus inferior eſt. de maj. & obedi.*

Nec obſtant rationes quas quidam in contrarium perſuadere nituntur, ut patet ex ſequentibus. Et primo, ad Primum, dum dicitur, quod *quando Petrus claves accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificavit*, ut in cap. *quodcumque*, 24. quæſt. 1. Reſpondetur, illud intelligendum fore ſecundum doctrinam dicti Canonis, *Ita dominus.* 19. diſt. Ad Secundum dicitur, quod Papa ſubjicitur Conciliis, ut in Can. *Sicut ſancti.* 15. diſt. Reſpondetur, illud verum eſſe quo ad obſervantiam articulorum fidei, & ibi nota. per Gloſſ. & ad Can. *Quæ ad perpetuam.* & Can. *Sunt quidam*, & ad alia ſimilia. 25. quæſt. 1. dicitur, quod vel loquuntur de honeſtate, vel referri debent ad obſervantiam articulorum fidei: & iſta reſponſio corroboratur per notata per Gloſſam in dicto Can. *Sunt quidam.* Unde nota, quod Papa quandoque diſpenſat contra Generale Statutum Eccleſiæ, & etiam contra Apoſtolum, quod intelligo quando ſic diſpenſatio non offendit articulos fidei, ſicut dicitur per Gloſſator. in dicto cap. *Sicut ſancti.* nec obſtant adducta per Gloſſato. in Can. *Si duo forte contra fas.* 79. diſt. ubi dum dicitur, quod in contentione Papatus, Concilium poteſt eſſe judex, & idem videtur ſentire Hugutius & Jo. in Can. *de renunci.* lib. 6. *in novella:* quoniam dicta opinio repugnat juribus, in Prima Quæſtione deductis, niſi prætenderetur contra prætendentes Schiſma importans hæreſim, ſicut factum fuit contra Petrum de Luna & Angelum Corrarium: nec obſtant per Gloſſator. adducta in dicto ca. *ſi Papa*, quia jura allegata per eum, non probant intentum Gloſſatoris, extra hæreſim proprie ſumptam.

Secundo, Quæritur ſi diffinitiones & ſtatuta fienda in hoc Sacro Concilio Generali, ſub nomine Papæ vel Concilii vel utriuſque fieri debeant: at quod ſub nomine Papæ debent, quia à Papa procedit virtus & auctoritas Concilii, ut patet per jam dicta, ſcilicet in Prima Quæſtione: poterit tamen addi, Sacro approbante Concilio, patet in Ca. *Damnamus:* Ca. *nos autem de Summa Trini. in antiquis.* & in Can. *unico.* c. 2. lib. 6. & in cap. *ubi majus. de elect.* & Ca. *Ad Apoſtolicæ. de re judi.* ca. 2. & ca. *uno. de Summa Trini.* in Cle. & ca. *ad naturam. de hæreticis.* & ca. *de uſuris.* in Cle. Item, quod talia fieri debeant ſub nomine Papæ ſecundum tempora antiqua, patet in ca. *Adrianus.* 63. diſt. & in Can. *In nomine Domini.* 23. diſt. Nec obſtant ſcripta, in quibus dicitur; *Concilium diffinit ſic*, &c. quoniam

vel

Digitized by Google

vel locum tenent, cum Papa deprehenditur à fide devius pertinaciter: nec obſtat Can. *Nunc autem*, 21. diſt. vel ſi ſit Catholicus, cum in Concilio Papa non erat, ſed alias illis auctoritatem præſtabat; vel ſi erat, quoniam ſic fieri ſui humilitate permittebat, & ad hoc auctoritatem præſtabat. ſicut factum fuit in Concilio congregato contra Symmachum Papam, de quo habetur in dicto. Can. *Hinc etiam*. 17. diſt. Etſi dicatur, quod cum de reformatione Capitis Eccleſiæ agitur, non videtur honeſtum, quod Papa ſit præſidens & judex. Reſpondetur, quod alius quam ipſe, hoc caſu, non poteſt eſſe judex, juxta jam dicta in Prima Quæſtione, niſi ex ſui humilitate (quod facere non tenetur de neceſſitate) aliis hoc committeret, & ad hoc autoritatem præſtaret. Ceſſat quod hoc caſu illius tituli. ca. *ne quis in ſua cauſa*, *&c.* quoniam in Papa non habet locum, ut patet in dicto ca. *ſi Papa.* & aliis juribus ad hoc ſupra allegatis. Et hæc ſint dicta ſub correctione & determinatione veſtræ Sanctitatis. *Joannes Patriarcha Antiochenus devotus Orator veſter.*

Ex prædicta Schedula ſic ſubſcripta patet, quod ſicut latet anguis in herba; ſic iſte inter fautores & præfatos adulatores dicti Joannis Papæ latitabat: qui eum lacte erroris nutrientes, ad exterminium deduxerunt; contra illud Pſalmi. *Corripiet me juſtus in miſericordia, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.*

CAPITULUM QUARTUM

TERTIÆ PARTIS.

Jure naturali, divino, & canonico, ſummus Pontifex ſubjicitur Concilio.

PRæmiſſam vero opinionem erroneam eſſe; & Politiæ Chriſtianæ periculoſiſſimam, ſatis patet ex actis in hoc Sacro Concilio. Verum eſt tamen, quod poſt publicationem præcedentis Capituli, præfatus Reverendus Pater, Dominus Patriarcha, in præſentia Sacri Collegii ſe excuſavit, quod illam Schedulam non ſcripſerat determinativè, ſed ſolùm arguitivè. Nihilominus ad robur & firmationem Concilii, probare intendo Jure naturali, divino, & humano, quod Papa ſubeſt in multis caſibus judicio Concilii Generalis: & hæc declarabo ex his quæ ſcripſi in Tractatu, quem dudum compilavi de Concilio Generali, Parte

Digitized by Google

Parte ſecunda circa finem: ubi allegavi, quod de cauſa Papæ non liceat ſubdito diffinire, vel ejus facta judicare. 9. q. 3. Can. *Nemo*, & canonib. ſequentibus. cujus canonis occaſione, quia ibi de Papa dicitur, *nec ab omni Clero judex judicabitur*, videtur aliquibus quod Papa non poſſit etiam per Concilium Generale judicari. ut extra de elect. cap. *ſignificaſti*. Unde ſi totus mundus ſententiaret in aliquo negotio contra Papam, videtur quod ſententiæ Papæ ſtandum eſſet, ut 24. q. 1. Can. *Hæc eſt fides*. Sed eſt argumentum contra, quia orbis eſt major urbe. ut 93. diſt. Can. *legimus*. Licet autem Gloſſa non ſolvat, nec concordet hîc iſta contraria, tamen in eodem ca. remittit ad ca. *ſi Papa* 41. diſt. ubi de hoc determinavit: ibi autem dicit textus, *ſi Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens, deprehenditur inutilis & remiſſus in operibus ſuis, &c.* Et ſequitur, *tamen hujuſmodi culpas redarguere præſumit hic nullus mortalium, quia cunctos ipſe judicaturus à nemine eſt judicandus, niſi à fide deprehendatur devius, &c.* & ibi ſuper verbo *devius à fide*, dicit Gloſſa, quod hoc intelligit Hugutius, cum Papa non vult corrigi. ſi enim eſſet paratus corrigi, non poſſet accuſari, ut 24. q. 1. *apte*. cum ſuis ſimilibus. Sed quærit Gloſſa prædicta, quæ eſt, *Papa non poteſt accuſari de alio crimine quam de hæreſi*: ponamus enim quod notorium ſit crimen ejus vel per confeſſionem, vel facti evidentiam, quare non accuſatur vel de crimine ſimoniæ vel adulterii & cum admonetur incorrigibilis eſt, & ſcandalizatur Eccleſia per cauſam ejus ſeu crimen: Et ad hoc reſpondendo, dicit Gloſſa, certè credo quod ſi notorium eſt ejus quodcunque crimen, & inde ſcandaliſetur Eccleſia, & incorrigibilis ſit, quod inde poſſit accuſari. *nam contumacia dicitur. hæreſis*, ut 81. diſt. can. *ſi qui Presbyteri*. & contumax dicitur infidelis: nulla tamen hic ſit mentio ſpecialiter de hæreſi, ideoque & ſi occulta eſſet hæreſis, de illa tamen poſſet accuſari, ſed de alio occulto crimine non poſſet: & intelliguntur hîc crimina occulta, id eſt; quæ non ſic ſunt ſcandaloſa, ut ex eis tota turbetur Eccleſia, juxta modum loquendi Gloſſæ prædictæ: & ſimiliter intelligendus eſt ca. *Nemo*, cum ſuis ſimilibus. Vel poteſt dici, quod ibi illud verbum *nec ab omni clero judex judicabitur*, non capitur collectivè pro toto Clero Univerſali, ſeu Concilio Generali, ſed capitur diſtributivè; ut ſit ſenſus, quod à nullo Clero, id eſt, à nulla parte ſeu à nullo Collegio Cleri particulari, Papa judicandus eſt: vel capitur ibi *omnis Clerus*, pro Collegio Cardinalium, ſeu toto Clero Romano, vel Romanæ Diœceſis. Ex quibus omnibus concluditur,

ditur, quod Papa poteſt in certis caſibus per Generale Concilium judicari.

Sed contra hoc objiciunt aliqui, quod major non judicatur à minori, nec ſuperior ab inferiori, ut. 22. diſt. *quia ergo*; ſed Papa eſt major & ſuperior Concilio, ergo non judicatur ab eo: imò ultra dicunt, quod in Concilio Generali Papa dumtaxat judicat, & ſi eo non præſente ibi aliqua ſtatuantur, Concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet & conſulit, ut *de baptiſmo cap.* ubi dicit Papa. *Sacro Concilio ſuadente diſtrictè præcipimus.* & in ca. *ad Apoſtolicæ, de re judica.* li. 6. *dicitur de Conſilio Concilii:* & circa finem, *Nos namque cum fratribus noſtris, & Sacro Concilio noſtro deliberatione præhabita, &c.* & aliqua ſimilia habentur in Jure, ex quibus notant aliqui Doctores Canoniſtæ, quod Papa non habet neceſſe ſequi deliberationem ſeu ſuaſionem Concilii, quare multo minus poteſt ab eo judicari: unde Joan. Andr. in novella. in ca. *ſignificaſti*, de elect. dicit ſuper verbo *robur*, ergo videtur ſtandum ſententiæ Papæ, ſi contradicat Eccleſiæ ſeu Concilio.

Ad hanc autem rationem reſpondetur Primo, quod major rationis, licet regulariter ſit vera, tamen quandoque fallit: Nam rex Franciæ qui eſt major & ſuperior in toto Regno, ſæpe in aliquibus caſibus, judicatur, & contra eum fertur ſententia in ſuo Parlamento; ſimiliter Papa in foro conſcientiæ, à ſimplici Sacerdote judicatur, etiam in foro exteriori poteſt judicari ab inferiori ſuo, ſi ſe ei ſponte ſubjiciat. ut. 2. q. 7. Can. *Nos ſi incompetenter aliquid egimus*, etiam ubi Leo Papa loquens Imperatori, dicit, *veſtro cuncta volumus emendari judicio.*

Secundo ad prædictam Objectionem dicitur, quod minor rationis non eſt vera, ſcilicet, quod Papa eſt major & ſuperior in Concilio, cum ſit Caput omnium membrorum: & ad hoc probandum, videtur eſſe ratio evidens, quia omne totum ſua parte majus eſt, loquendo de toto reſpectu ſuarum partium integralium: ſed Papa eſt pars Concilii, ſicut caput pars corporis, ergo totum Concilium majus eſt Papa, & per conſequens auctoritas totius Concilii major auctoritate Papæ. Unde dicit Hieronymus. Si auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe, ubi dicit Gloſſa in Can. *legimus* ſupra allegato, *quia hinc ſumitur argumentum, quod ſtatutum Concilii præjudicat ſtatuto Papæ.* & 19. diſt. Can. *Anaſtaſius*, dicitur, quod multi Clerici ſe à communione ipſius abegerant, eo quod ſine Concilio Epiſcoporum communicaſſet cum Photino hæretico. ubi dicit Gloſſa, quod Papa

tenetur requirere Concilium Epiſcoporum, ubi de fide agitur: & tunc Synodus major eſt Papa. ut. 15. diſt. *ſicut.* & 24. quæſt. 1. Can. *Acatius.* ſuper verbo, *quicunque in hæreſim damnatam labitur*, dicit Gloſſa, hic eſt caſus in quo Papa in Canonem latæ ſententiæ incidit, nec obviat regula, quia par parem ſolvere aut ligare non poteſt: quia ſi Papa hæreticus eſt, in hoc, minor eſt quolibet Catholico. 12. q. 1. *ſcimus, multo magis:* ergo, minor & inferior Generali Concilio.

Tertio ex his ſequitur, quod illud falſum eſt, quod in ultimo, in illa ratione aſſumitur, ſcilicet, quod in Concilio Generali ſolus Papa judicat & diffinit, quia licet in Conciliis Generalibus communiter proferat ſententiam, tamen id fit auctoritate & Concilii conſenſu. Nec bene concludunt illi Doctores, qui arguunt Concilium conſulit & deliberat, ergo non diffinit vel judicat: Nam contrarium expreſſe legitur in multis locis Libri Conciliorum, & etiam Decreti, & Decretalium, ut ſupra allegatum eſt in Capite 2. Tertiæ Partis.

Quarto dicitur ad confirmationem prædictæ ſolutionis, quod illi qui ut præmiſſum eſt, ſic extollunt auctoritatem Summorum Pontificum, non ſolum docent contra jura humana præallegata, ſed etiam contra divinum. Nam in primo Concilio celebrato Hieroſolymis, de quo habetur Actuum 15. Jacobus qui erat Epiſcopus Hieroſolymitanus, etiam præſente Petro protulit ſententiam: Unde ibi dicit, *propter quod ego judico non inquietari eos, &c.* & ibidem ſcripta eſt Epiſtola, cujus initium eſt, *Apoſtoli & Seniores fratres his qui ſunt Antiochiæ, &c.* ſequitur, *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis nihil ultra imponere, &c.* Ex quibus omnibus patet, quod auctoritas diffiniendi ſeu determinandi in Concilio, non ibi attribuitur Petro, quamvis eſſet Caput Eccleſiæ, ſed toti Concilio Apoſtolorum, & Seniorum, quorum conſenſu lata eſt & publicata ſententia.

Quinto ex his concluditur, quod auctoritas & determinatio Concilii attribuenda eſt determinationi Spiritus Sancti, quia ibi dicitur, *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis, &c.* cui concordat quod dicitur, 25. q. 2. Can. *Igitur*, ubi dicit Leo Papa. *Sanctorum Patrum Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos:* Et hinc trahitur ſecundum aliquos, quod Concilium Generale non poteſt errare in his quæ ſunt fidei: quod etiam probatur ex illo verbo Chriſti, *Petre rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, quia hoc non eſt dictum de fide perſonali Petri, cum ipſe erraverit, ſed de fide Univerſalis Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiæ, quæ repræſentatur in Concilio Generali: de qua Eccleſia etiam ibi dictum eſt, *& portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*, ſcilicet Eccleſiam: non enim dicit *adverſus te, ſcilicet Petrum.* Ex quibus patet, quod Concilii judicium præferendum eſt judicio Papæ, cum ipſe in his quæ fidei ſunt poſſit errare, ſicut & Petrus, ſicut dicit Paulus ad Galat. Cap. 2. *quod ei reſtitit in faciem, quia reprehenſibilis erat, non recte ambulans ad veritatem Evangelii:* tamen ſecundum aliquos, hoc eſt ſpeciale privilegium Univerſalis Eccleſiæ, quæ non poteſt errare in fide: licet hoc idem piè credatur de Concilio Generali, videlicet quando innititur Divinæ Scripturæ vel auctoritati quæ à Spiritu Sancto inſpirata, alias ſæpe erraſſe legitur.

Ex his, Sexto infertur, quod quamvis Papa concedatur eſſe Caput Eccleſiæ, tamen hoc eſt ſub principali & eſſentiali Capite Chriſto, *& ideo ſubordinatio corporis Eccleſiæ ad Papam*, EST SOLUM ACCIDENTALIS, *ſed eſſentialis ad Chriſtum*, à quo immediate habet auctoritatem, & illud privilegium non habet à Papa: & ideo, licet auctoritas Papæ in illis quibus non errat, ſit à jure divino immediate, juxta verbum Chriſti, *& ego dico tibi, quia Tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c.* tamen ex hoc non ſequitur, ſicut aliqui volunt concludere, quod reliqua auctoritas, & tota Poteſtas Eccleſiæ, ſit à Papa immediate. Nam hoc poteſt multiplicem pati calumniam: Primo, quia auctoritas Sacerdotalis, quæ quantum ad Poteſtatem Ordinis Sacramentalis, major eſt in Eccleſia, non immediate derivatur à Papa: conſtet aliquem eſſe Papam & non Sacerdotem, & per conſequens tunc non poſſet conferre Ordinem Sacerdotalem. Secundo & magis ad propoſitum, quia in illo etiam exiſtente Papa, habet etiam multiplicem Poteſtatem tam Ordinis, quam Juriſdictionis, quæ tunc non dependet nec derivatur à Papa. Tertio hanc auctoritatem habet Univerſalis Eccleſia, ut dictum eſt, quod in fide errare non poteſt, & hoc nec mediate nec immediate à Papa dependet, quia id non habet. Ex quibus omnibus ſequitur, quod Poteſtas, ſeu auctoritas Eccleſiæ immediate eſt à Chriſto, & non à Petro, & hoc nota in verbo Chriſti, quia non dixit, *tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabis Eccleſiam*, ſed *ædificabo*, nec dixit *Eccleſiam tuam*, ſed *Eccleſiam meam.* Item ad hoc facit, quod Auguſt. ait lib. *de agone Chriſtiano* Ca. 30. ubi dicit, *quod Claves Regni cœlorum, omnibus datæ ſunt, cum Petro datæ ſunt, & quod ei dicitur, ad omnes dicitur.*

Digitized by Google

Septimo ex hoc verbo & aliis infertur, quod Eccleſia debet obedire Petro, & ejus Vicario, tanquam Capiti ſuo, in his quæ pertinent ad Eccleſiæ ædificationem, & non ad ipſius deſtructionem: quod etiam expreſſe probat Apoſtolus ad Corinth. Cap. 10. ubi ait, *Nam ſi amplius glorificatus fuero de Poteſtate noſtra, quam nobis dedit Dominus in ædificationem, & non in deſtructionem:* & ibidem cap. ultimo, *ut non ad præſens durius agam ſecundum Poteſtatem quam Dominus dedit mihi in ædificationem & non in deſtructionem:* & ideo ubi Papa utitur Poteſtate ſua in ædificationem Eccleſiæ, multa ſpiritualia privilegia habet quæ ſibi ſoli competunt, quæ in cap. *cum ex generali privilegio de tranſlatione Epiſcoporum* notat Gloſſ. *ſed hæc privilegia non habet Papa in deſtructionem Eccleſiæ.* ut 25. quæſt. 2. Can. *Si ea deſtruerem.*

Octavo ex omnibus præmiſſis concluditur, quod tam de jure humano quam divino concedendum eſt, Papam poſſe ab Univerſali Eccleſia, vel à Generali Concilio eam repræſentante, in multis caſibus judicari, & condemnari, & ab eo ad Concilium in multis caſibus poſſe appellari, videlicet in caſibus Eccleſiæ deſtructionem tangentibus, & hoc univerſaliter ex præmiſſis probatur, & ratione. Quia aliter ſequeretur, ipſum Chriſtum, verum & ſupremum Caput Eccleſiæ & inſtitutorem ejus ſapientiſſimum, eam non perfecte & ſufficienter ordinaſſe, quod eſt hæreticum & contra illud Deuteronomii 32. *Dei perfecta ſunt opera.* Patet per contrarium, quia illa Communitas non eſt ſufficienter ordinata, quæ perditioni ſuæ & demolitioni publicæ non poteſt occurrere: ſic eſſet de Eccleſiaſtica Politia in caſu quo Papa per hæreſim manifeſtam, & tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen, conaretur eam ſubvertere, & nemo ei dicere poſſet, *cur ita facis?* per viam juris eidem reſiſtendo, id eſt, ab eo appellando, eum accuſando, & per Concilium judicando: hoc eſſet Papæ concedere Poteſtatem non in ædificationem, ſed in deſtructionem, quod eſt contra præmiſſam ſententiam Apoſtoli, quam non ſolo verbo docuit, ſed exemplo firmavit, quando ſcilicet *Petro reſtitit in faciem*, ut dictum eſt: Ubi conſiderandum, quod licet Petrus à Paulo fuerit reprehenſus, & rationabiliter reprehenſibilis, quia ſcilicet *non recte ambulabat ad veritatem Evangelii:* tamen nec ex textu nec Gloſſa apparet, quod Petrus fuerit hæreticus, nec erraverit errore hæreſis: quare ſimpliciter Papa in aliquibus, ubi non eſt hæreſis, poteſt reprehendi & corripi. Nec oppoſitum ſufficienter probant aliqui ex

illis

Digitized by Google

illis Capitulis ſupra allegatis, ſcilicet ex Can. *Oves.* & Can. *Si Papa*, imo magis ſequitur propoſitum ex illis verbis, *niſi à recta fide exorbitaverit, & niſi deprehendatur à fide devius:* quia tunc ſemper Papa à recta fide exorbitat & deviat, quandocunque non recte ambulat ad veritatem Euangelii, cum veritas Euangelii ſit recta fides. Sed hoc poteſt contingere in multis caſibus aliis, quam in caſu hæreſis, ſicut in illis in quibus ſcandaloſe turbaret & manifeſte deſtrueret Eccleſiam, & per conſequens in illis poſſet corrigi, accuſari, & judicari.

Et ſi quæratur, ſi Papa in his caſibus recuſet judicari, Concilium quid faciat? Reſpondetur, quod in hoc caſu, ſi hoc recuſet ſufficienter requiſitus, faciendum eſſet ſicut ſi Sede vacante ſimilis occurreret neceſſitas: Et ad hoc eſt evidens ratio, quia ubi vacante Sede, vel etiam renunciante, Concilium celebrari non poſſet, nec per Eccleſiam remedium adhiberi, ſequeretur quod Eccleſia non haberet ſufficientem fœcunditatem & fœcundam virtutem, ad ſe conſervandum & continuandum, & ſic poſſet penitus deficere Politia Chriſtiana, quod eſt contra dictum Chriſti, *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Et tamen patet conſequentia, quia ſi nullo exiſtente Papa, Cardinales obſtinati eſſent nec vellent eligere, vel in Eccleſia ſeditionem facere vellent, & eam hoſtiliter perturbare: vel ſi à nova electione eſſent à Principibus tyrannis impediti, aut carceraliter detenti, vel omnes mortui: vel ſi Papa & Cardinales fierent hæretici manifeſti, conſtat, quod ſi in talibus vel ſimilibus caſibus reſiduum Chriſtianitatis (quod tunc eſſet Eccleſia) non poſſet Concilium facere, & novum Papam & alium clerum eligere, & contra caſus prædictos, aut ſimiles ſalubriter providere, neceſſe eſſet perire & deficere Eccleſiaſticam Politiam. Quapropter conſequens eſt, ut ad obviandum tanto diſcrimini, quod concedatur Univerſalem Eccleſiam poſſe auctoritate Chriſti Generale Concilium in prædictis caſibus congregare: cui concordat illud dictum Chriſti, *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio illorum ſum.* In qua auctoritate conſiderandum eſt, & ſuper omnem auctoritatem juris humani ponderandum, quod ait Chriſtus *in meo nomine:* non ait in nomine Petri, vel nomine, ſeu auctoritate Papæ, ſed *in nomine meo*, quod eſt nomen Jeſu, id eſt, Salvatoris & ſalutis, juxta aliud ejus ſimile dictum, *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo*, id eſt, quicquid petieritis pertinens ad ſalutem: ex quo datur intelligi, ad ſalutem Eccleſiæ poſſe congregationem ad ſalutem fidelium fieri, ſi illi

Digitized by Google

illi ad quos regulariter pertinet, non poſſint aut velint hoc exequi. Sed quod in dicto cap. *ſignificaſti.* dicitur, *quod Eccleſiæ Romanæ nulla Concilia Legem præfixerunt, & quod in eis & eorum Statutis Romani Pontificis excipitur auctoritas:* Reſpondetur, quod hoc cum ſuis ſimilibus regulariter, & in pluribus verum eſt: ſed tamen in aliquibus fallit, quæ particulariter declarare non eſt præſentis operis: in caſibus autem præmiſſis, manifeſta eſt inſtantia, ſicut ratione, & divina auctoritate probatum eſt. Prædicta autem omnia, quæ breviter in hoc Capitulo dicta ſunt, in præallegato Tractatu plenius declarantur.

Hæc igitur, ad Decem Capitula in Prologo hujus Operis propoſita, mihi pro reſponſione videntur ſufficere, quæ tamen non diffinitive determinando, ſed doctrinaliter ſuadendo poſita ſunt: nam hujus rei diffinitionem, Sacri Concilii determinationi ſubmitto. Offerens nihilominus ad veritatis elucidationem, me illis, qui contra præmiſſa opponere voluerint, reſponſurum.

Explicit quidam Tractatus Petri de Alliaco, de Poteſtate Papæ, & auctoritate Cardinalium, factus per eum in Concilio Conſtantienſi, poſt depoſitionem Ioannis Papæ XXIII.

OPUSCU-

OPUSCULUM

JOANNIS GERSONII,

Cancellarii Pariſienſis, quod extat Prima Parte Operum ejuſdem,

& ita inſcribitur:

Tractatus Cancellarii Parisiensis, de Potestate Ecclesiastica, et de Origine Juris, et Legum, editus Constantiæ tempore Concilii Generalis.

Proœmium, quod expedit inquirere de Eccleſiaſtica Poteſtate.

In Prima Conſideratione deſcribitur Poteſtas Eccleſiaſtica per Cauſam Quadruplicem.

In Secunda diſtinguitur Poteſtas Eccleſiaſtica multis modis, & oſtenditur, quod Poteſtas Ordinis eſt æqualis in omnibus Sacerdotibus, quo ad conſecrationem Corporis Chriſti.

In Tertia oſtenditur, Quod Poteſtas Ordinis non eſt ſimpliciter æqualis in omnibus Sacerdotibus & Epiſcopis.

In Quarta oſtenditur, Quid ſit Poteſtas Juriſdictionis in Foro Exteriori.

In Quinta oſtenditur, Quid ſit Poteſtas Juriſdictionis in Foro Interiori; & de Duplici Subjectione.

In Sexta, ponitur Quadruplex Diſtinctio, utilis & neceſſaria pro Intellectu ſequentium.

In Septima, Quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica Poteſtate, dum conſideratur formaliter & abſolute.

In Octava, Quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica Poteſtate, prout conſideratur reſpective, & quodammodo materialiter ſeu ſubjective.

In Nona, Quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica Poteſtate, dum conſideratur quo ad uſum, vel exercitium: Ubi fundatur ſuprema plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis.

In Decima oſtenditur, Quod in Papa eſt plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis, & deſcribitur.

In Undecima oſtenditur, qualiter plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis ſit in Eccleſia, vel Generali Concilio.

In Duodecima oſtenditur de plenitudine Poteſtatis Papalis per reſpectum ad bona Eccleſiaſticorum atque Laicorum.

In Tertia decima fundatur omnis Poteſtas à prima Juſticia variis & multis membris.

PRO-

PROOEMIUM.

Cum de Potentia Dei crebro diſputetur, licitum eſt quoque; imo vero incumbit ex officio Eccleſiaſticis cognoſcere & docere quid, qualis, & quanta ſit Poteſtas Eccleſiaſtica, ne per impium Sacrilegium deprimatur, aut etiam per fœdam adulationem nimium extollatur. Auctoris propoſitum & methodus in hoc libro ſervanda, nimirum, ut omnia per definitiones, atque diviſiones neceſſarias breviter explicentur.

POteſtas Eccleſiaſtica debet ab Eccleſiaſticis quid, & qualis & quanta ſit agnoſci: habet hoc itaque fieri, ut & honoretur cognita, cum Deus dederit talem Poteſtatem hominibus, ut in ſuis terminis honorata ſervetur; ne plus debito falſæ eam opiniones vel deprimant vel exaltent. Quoniam primum eſt ſacrilegæ impietatis: alterum de adulatione peſtifera ſuſpectum eſt. Conſtat igitur, quod de Poteſtate Eccleſiaſtica diſputare vel inquirere nedum licet; ſed decet & expedit, tantummodo ſit intentionis oculus ſimplex & rectus. Quid ni liceat, cum de ipſius Omnipotentis Dei Poteſtate crebro fiat abſque omni temeritate conquiſitio?

Hæc me conſideratio movit, ut de Poteſtate Eccleſiaſtica ſub paucu-lis Conſiderationibus diſſererem, quatenus materia, quæ quodammodo videtur infinita, ſicut tractari ſolet ab aliquibus per auctoritates & allegationes, reſolveretur ad paucos, certos & claros terminos, per deſcriptiones & diviſiones reſolutive procedendo, allegationum confuſione dimiſſa: quales apud Doctores invenire non eſt difficile. Cæterum non uſurpo nunc in hoc Opuſculo, vel aliis, me dicturum aliquid, quod alibi non inveniatur, ſciens illud Comici, *nullum eſt jam dictum, quod non dictum ſit prius.* Satis eſt, ſi ex bene inventis & doctrinis aliorum, ego meis verbis, meo ordine, favum aliquem veritatis, inſtar apum, propria quadam arte compingam: fiet autem initium quid nominis Terminorum, quoniam hoc ignorato paralogiſantur faciliter inquiſitores veritatis. Erit vero finis de Origine Juris & Legum.

CON-

CONSIDERATIO I.

De Cauſis & Differentiis Eſſentialibus ac Definitione Eccleſiaſticæ & Politicæ Poteſtatis: quarum illa à ſolis baptizatis, hæc etiam ab infidelibus Ethnicis geri poteſt: Waldenſium error, qui Gratiam Prædeſtinationis & Charitatem neceſſariam eſſe dictitabant ad Eccleſiaſticam & Politicam Poteſtatem capeſſendam: quem errorem Joannes Wiclef redivivum excitavit.

POteſtas Eccleſiaſtica, eſt poteſtas, quæ à Chriſto ſupernaturaliter & ſpecialiter collata eſt ſuis Apoſtolis & Diſcipulis, ac eorum Succeſſoribus legitimis, uſque in finem ſeculi, ad ædificationem Eccleſiæ militantis, ſecundum Leges Euangelicas, pro conſequutione felicitatis æternæ. Hæc Deſcriptio data eſt per Cauſam Quadruplicem, ſecundum quam diſtinguitur Poteſtas Eccleſiaſtica ab alia qualibet poteſtate: *Poteſtas* ibi ponitur pro genere: Eſt autem poteſtas facultas propinqua ad exeundum in actum: propinqua, inquam, quia ſecundum facultatem remotam & obedientialem, non eſt impoſſibile apud Deum omne verbum. Porro notatur Cauſa Efficiens principalis, cum dicitur, *à Chriſto ſupernaturaliter collata.* Cauſa vero Materialis, vel ſubjectiva ſignatur; cum ſubditur, *ſuis Apoſtolis, &c.* Cauſa Formalis inſinuatur, cum dicitur, *ſecundum Leges Euangelicas*; dant enim formam utendi. Denique cauſa Finalis concluditur, *ad ædificationem Eccleſiæ militantis*, *pro conſequutione felicitatis æternæ.* Additum eſt hoc adverbium *ſpecialiter*, ad excluſionem donorum ſupernaturalium, quæ omni viatori poſſunt eſſe communia, ſicut ſunt fides, ſpes, charitas, prophetia, timor, pietas, & ſimilia. Unde & *Eccleſia* contracte hic ſumitur, dum loquimur hic de Eccleſiaſtica Poteſtate, pro illis videlicet, qui ſpeciali quodam ſignaculo dedicati ſunt ad divinum ſervitium à Clericatura, quæ infimum tenet gradum uſque ad ſupremum quo Papa decoratur.

Fallor, ſi non ſit hæc deſcriptio propria competens omni & ſoli Eccleſiaſticæ Poteſtati: quoniam omnis alia Poteſtas, vel eſt naturaliter indita quoad cauſam efficientem; vel eſt ſecundum Leges naturales aut humanas regulata, quoad cauſam formalem; vel eſt ad finem naturalem immediate & principaliter ordinata; vel denique, quoad cauſam ſubjectivam radicatur in habentibus eam, ſecundum dona naturalia, etiam ubi ſupernaturalia non adeſſent; qualia ſunt fides, ſpes & charitas. Unde Poteſtas Secularis convenit aliis quam Chriſtianis baptizatis: Poteſtas autem Eccleſiaſtica de neceſſitate

fundatur in dono ſupernaturali ſicut eſt character baptiſmalis, de communi Lege: qui character in viatoribus, eos de Eccleſia militante reddit: facit inſuper idoneos & capaces Eccleſiaſticæ Poteſtatis.

Fatemur itaque, quod charitas, ſeu gratia gratum faciens valde decens eſt in ſuſcepturis, vel jam habentibus Eccleſiaſticam Poteſtatem, non tamen exigitur pro dando Titulum, quaſi ſine ea nequeat in aliquo fundari, vel ſubſiſtere Poteſtas hujuſmodi: hic enim fuit error verus Waldenſium, & Pauperum de Lugduno, qui per Wicleſ & ſequaces ſuos renovari quæſitus eſt, ſed juſte damnatus: Cur ita? Ne Hierarchicus Ordo Poteſtatis Eccleſiaſticæ maneat inſtabilis, vagus & incertus: Cum nemo ſciat, *an amore vel odio dignus ſit*. Et minus hoc de Gratia Prædeſtinationis conſtet, quam ponunt radicem neceſſariam pro Titulo vel Jure cujuslibet Poteſtatis. Hac igitur deſcriptione præſuppoſita pro intelligentia, quid ſit Eccleſiaſtica Poteſtas in genere, deſcendamus ad ſpecies. Pro quarum notitia multiplex animadvertenda eſt Diſtinctio, ut differentiæ, quæ additæ generi conſtituunt ſpeciem, innoteſcant.

CONSIDERATIO II.

Diſtributio Poteſtatis Eccleſiaſticæ in ſuas ſpecies; puta, in Poteſtatem Ordinis & Juriſdictionis: & de Poteſtatis Ordinis Definitione ejuſque præcipuo Effectu in Corporis Chriſti conſecratione: necnon inſtitutione in Cæna Domini, ubi etiam Judas factus eſt Sacerdos, quamquam non eſſet in ſtatu Gratiæ & Charitatis.

POteſtas Eccleſiaſtica ſecernitur prima ſui diviſione in Poteſtatem Ordinis, & Poteſtatem Juriſdictionis. Rurſus Poteſtas Ordinis duplicem habet reſpectum: unus eſt ſuper Corpus Chriſti verum quo ad conſecrationem ejus. Alter eſt ſuper Corpus Chriſti myſticum ſeu membra ejus. Et hoc dupliciter: vel quoad miniſtrationem Corporis Chriſti veri vel quoad miniſtrationem vel exhibitionem alterius Sacramenti; ſicut eſt Ordo, vel Confirmatio, vel Pœnitentialis abſolutio.

Poteſtas Juriſdictionis duplex eſt, una in Foro Exteriori; altera in Foro Conſcientiæ Interiori. Rurſus Poteſtas Juriſdictionis in Foro Exteriori dupliciter conſideratur: uno modo, prout immediate à Chriſto tradita eſt ſecundum Legem Euangelicam: Alio modo, prout ſuperaddita eſt ex humana conſtitutione, vel dono, per Principes

Digitized by Google

cipes Seculares, aut aliter. Subinde Poteſtas Juriſdictionis in Foro Interiori conſurgit ex duplici radice: uno modo, ex parte hominis ultro ſe ſubjicientis tali Poteſtati: ſicut cum ſponte confitens ſe ſubjicit Presbytero, & ordinandus Epiſcopo. Alius ſubjectionis modus conſurgit ex auctoritate ſuperioris hunc vel illum, tali, vel tali ſubjicientis: quod fieri poteſt, non ad arbitrium illius, qui ſubjicitur: & ſic inter duplicem hanc ſubjectionem differentia magna patet. Et quoniam ad pauca aſpicientes de facili enunciant, & enunciantes, ſeipſos, vel dicta ſua non reſolvunt, ſed confundunt, eorum doctrina redditur vel erronea, vel inintelligibilis, vel difficilis & perplexa: Doctrina vero ſapientum facilis, teſte Sapiente; quia reſolute & ordinate per diſtinctiones tradunt omnia, *ſeparantes pretioſum à vili:* Hierem. 15. & præcaventes ne lucem veritatis tenebroſa nubes erroris involvat; ſed ſit ignis ſine fumo. Declarationem multiplicis hujus Diſtinctionis melius aliter dare non poſſumus, quam ſi ſua cuilibet membro donetur deſcriptio, vel ſpecialis notificatio.

Dicamus igitur, quod Poteſtas Ordinis, primo modo conſiderata, eſt Poteſtas Eccleſiaſtica reſpiciens principaliter & eſſentialiter Conſecrationem Corporis Chriſti veri: qua ſcilicet poteſt, habens eam, conſecrare Corpus & Sanguinem Chriſti, virtute verborum Sacramentalium. Ponitur hic Poteſtas Eccleſiaſtica pro genere: quæ Poteſtas quid, & qualis ſit, immediate prædiximus: cujus deſcriptionem hic, & in omnibus conſequenter dicendis, abſque alia repetitione ſupponimus, dum utemur hoc termino pro genere, *Poteſtas Eccleſiaſtica.* Additur hæc clauſula, *reſpiciens principaliter*, &c. tanquam pro differentia ſpecifica diſtinguente eam à qualibet alia Eccleſiaſtica Poteſtate. Hæc Poteſtas de Lege communi inabdicabilis, eſt inauferibilis, & illimitabilis in ſua eſſentia: quoniam quiſquis eſt Sacerdos rite conſecratus, ſi tentet cum intentione, & cum forma & materia debitis conſecrare, conſecrat utique, etiam ſi excommunicatus, ſi hæreticus, ſi quomodocumque degradatus extiterit: peccaret nihilominus in hoc caſu; nec ad utilitatem ſuam, ſed damnationem hoc ageret. Juxta quod utiliter diſtingui ſolet, quod aliqua ſunt de Neceſſitate Exequutionis hujuſmodi Poteſtatis dupliciter: una eſt Neceſſitas ſolius præcepti, cujus tranſgreſſio grave peccatum eſt, ſicut quod excommunicatus non conſecret: verumtamen hæc tranſgreſſio non impedit Conſecrationis effectum principalem, qui eſt tranſſubſtantiatio. Altera eſt Neceſſitas conſecrationis, vel Sacra-

Digitized by Google

menti; conſiſtens in hoc, quod Miniſter ſit rite ordinatus, habens intentionem conſecrandi, cum forma & materia debitis: quod ſi alterum defuerit, nihil efficitur & peccatur. Hanc Poteſtatem tradunt Doctores concorditer parem eſſe in omnibus, qui conſecrati ſunt Sacerdotes: quæ Poteſtas collata fuiſſe creditur in Cœna, dum dixit Chriſtus Apoſtolis, *hoc facite in meam commemorationem*: ubi Doctores communiter ſentiunt, quod Judas illic fuit Sacerdos conſtitutus, ſicut prius electus in Apoſtolatum, Poteſtatem prædicandi, & faciendi miracula ſuſceperat. Et hinc ſumitur Argumentum, quod Poteſtas Eccleſiaſtica non neceſſario fundatur in fide, vel gratia; ſed in Charactere baptiſmali, quem de Lege communi neceſſario præſupponit.

CONSIDERATIO III.

De Poteſtate Ordinis, quatenus extenſive, non intenſive, & formaliter major eſt in Epiſcopis, quam in ſimplicibus Sacerdotibus, quos vocant Curatos: & de utriuſque Poteſtatis diſcrimine: olim Apoſtolos & LXXII. Diſcipulos diſtinctos fuiſſe, ſicut hodierna die Epiſcopos & Curatos: Curatis vero facultatem purgandi, illuminandi, & perficiendi competere; nequaquam vero Poteſtatem Ordinandi Sacerdotes, ſaltem de Lege communi. Cauſa finalis inſtituendi & mittendi Privilegiatos: quorum immoderata exemptiones tollunt mutuam obligationem, qua inter populum & Paſtores debet intercedere: ita ut Paſtores populo ſemper obligati maneant, non contra. Canoniſtas docere Epiſcopatum eſſe Ordinem ſupra Sacerdotium; Theologos vero, eſſe ſolummodo Ordinis Sacerdotalis ampliationem & extenſionem. Utrum ſimplex Sacerdos poſſit conferre Sacramentum Confirmationis: & cur mulieres non ſint capaces ullius Sacri Ordinis.

POteſtas Eccleſiaſtica Ordinis alio modo conſiderata, prout reſpicit miniſtrationem Corporis Chriſti fidelibus, & miniſtrationem Sacramentorum Ordinis & Confirmationis: Conſecrationem inſuper Virginum, Abbatum & Eccleſiarum, & Inſtitutionem Miniſtrorum Eccleſiæ; non eſt æqualiter in quolibet Sacerdote. Cujus ratio eſt, quoniam ſimplex Sacerdos, juxta communem Doctorum ſententiam, non poteſt Ordines conferre, neque Sacramentum Confirmationis dare, neque Conſecrare Virgines, &c. etiam de facto; ſic quod ſi tale aliquid tentet agere, nihil tamen efficitur: quia neque confirmat, neque ordinat. Epiſcopus autem, ſi volentem confirmari, ſi volentem præterea ad Ordines promoveri, qui ſit eorum ſuſceptibilis, quod dicitur propter ſexum muliebrem, tentaverit vel confirmare vel ordinare, ordinat utique, vel confirmat de facto; licet

Digitized by Google

licet excommunicatus, licet irregularis, licet degradatus extiterit. Et in hoc par in omnibus Epiſcopis, ab infimo uſque ad ſupremum, qui Papa dicitur, eſt Poteſtas Ordinis.

Non autem in Sacerdotibus minoribus eſt hæc Poteſtas, ut dictum eſt, ſaltem in tali plenitudine, ſeu perfectione, quod hoc poſſint; licet concedatur cum majori parte Doctorum, quod ſupra Sacerdotium ſimplex, nulla eſt altera Poteſtas Ordinis, neque in Epiſcopis, neque in Papa: ſed aliter eſt in Epiſcopis & Papa, aliter in ſimplicibus Presbyteris: ſicut exemplificant quod eadem eſt humanitas in homine, dum eſt puer, & eadem dum factus eſt vir: vir nihilominus generare poteſt ſibi ſimile, puer nequaquam. Cum igitur fuerit inter Apoſtolos & Diſcipulos talis diſtinctio, ſicut inter Epiſcopos & ſimplices Curatos Sacerdotes, ſicut notat Iſidorus, & Magiſter in quarto *diſt.* 24. *cap.* 7. allegans eum, perſpicua eſt veritas hujus Conſiderationis.

Si verò loqueremur de Poteſtate Juris, juxta quod dici ſolet, *illud poſſumus, quod de Jure poſſumus*, certior eſt adhuc iſta Conſideratio: quia nullus Sacerdos rite miniſtrat aliquod Sacramentum, ſecluſo neceſſitatis caſu, niſi Juriſdictionem habeat ſuper illum, cui miniſtrat. Sed ſuper hac re dabitur Conſideratio ſequens: ſatis ſit interim aperuiſſe qualiter ſit, vel non ſit æqualis Poteſtas Ordinis in omnibus Presbyteris: quia quoad Conſecrationem Corporis Chriſti veri, eandem habent Sacerdotes omnes Poteſtatem. Quantum vero ad Sacramentorum miniſtrationem, diſpar eſt in Epiſcopis & ſimplicibus Presbyteris Poteſtas, ſeu facultas; tam de Jure, quam de facto. Similiter in Miniſtrorum Eccleſiaſticorum Inſtitutione, quæ eſt Poteſtas competens Primis Hierarchis de Primo Ordine & Secundo, non autem inferioribus; quemadmodum ſunt Curati: qui, licet purgare, illuminare & perficere poſſint plebem ſuam, prout inferior Angelorum Hierarchia, purgat, illuminat, & perficit ſubcœleſtem vel humanam Hierarchiam: nihilominus hæc Poteſtas Curatorum non extenditur ad Hierarcharum ſpecialem inſtitutionem, de inſtituto communi.

Addamus; quod ſi Primus Hierarcha Summus Pontifex, vel alii conſequenter, ſuo modo poſſint pro rationabili cauſa vel neceſſitate dare ſuis inferioribus adjutores ad exercendum Hierarchicos actus, qui ſunt purgare, illuminare & perficere plebes ſibi ſubditas; ſicut invenitur de Pœnitentiariis & Privilegiatis: hoc tamen ſine manifeſta

Digitized by Google

ratione, vel neceſſitate facere non debet, vel cum eorumdem dejectione, irreverentia, & vilipenſione apud illos, quibus honori debent eſſe, & à quibus debitam ſuſtentationem recipere pro ſuo ſtatu & miniſterio poſſunt. Quis enim Tutorem dederit adulto, prudenti, providenti, & potenti ſe nolente? Nec tandem claudicare debet obligatio mutua Epiſcoporum, vel Curatorum ad plebes ſuas: claudicat autem, dum plebes eximuntur & libertantur, ſi iſta libertas non iniquitas eſt, dum eligere ſibi poſſunt Hierarchizantes eos in foro conſcientiæ, vel in prædicatione, aut Sacramentorum aliorum miniſtratione. Prælati vero majores vel minores remanent hac obligatione conſtricti, ut non liceat eis plebibus ſuis negare, quicquid in prædictis quæſiverint, tanquam nedum Deo, ſed eis rationem reddituri ſint, etiam ſi peſtilentiali, ſi epidemiali, ſi quis alia abominabili contagione morbi laboraverit. Præterea, ſi tales vice Paſtorum dati, Luporum accipiant officium, ſi ſeducant ſubditos, lacerent & devorent, nulla relinquitur eis obviandi vel * promovendi Poteſtas. Niſi forte dicatur, quod hi ſuperiores habent pro Judicibus: ſed aperta eſt reſponſio Prælatorum de quibuſdam, *Inimici noſtri ſunt Judices.*

Attendat Lector circa conſiderationem iſtam de Epiſcopatu, ſi ſit Ordo ultra Sacerdotium: quod apud Theologos & Juriſtas eſt concordia in re bene concipienda, ſed explicatio diverſa eſt. Quia Juriſtæ vocant Epiſcopatum eſſe Ordinem, quoniam poteſt ultra Sacerdotium. Theologi vero concedunt ſecundum, ſcilicet, quod Epiſcopatus eſt Poteſtas Hierarchica ſupra Sacerdotium: ſed quia nihil addit Poteſtatis ſupra Corpus Chriſti verum; propterea non dicunt, quod ſit novus Ordo; ſed bene nova Poteſtas, & hoc redit in idem.

Rurſus attendat, quod de Confirmatione dicit S. Thomas, eam committi poſſe à Papa ſimplici Sacerdoti propter B. Gregorii quoddam dictum: pluribus tamen hoc non placet, & dicunt illos, de quibus loquitur Gregorius non fuiſſe confirmatos: tolerati autem ſunt ſic manere: quia confirmatio non eſt neceſſitatis Sacramentum.

Denique datur ratio per Doctores, cur mulier non ſit ſuſceptibilis cujuſcumque Ordinis; quoniam ſubjectionis ſexus eſt, non Hierarchicæ dominationis.

* *Sive privandi, vel puniendi.*

CON-

Digitized by Google

CONSIDERATIO IV.

Definitio & Diviſio Poteſtatis Jurisdictionis Eccleſiaſticæ Fori Exterioris: ejus comparatio, & convenientia cum Jurisdictione Politica: de Poteſtate excommunicandi & ejuſdem inſtitutione facta à Chriſto MATTHÆI 18. *Explicatio horum verborum* DIC ECCLESIÆ: *Papam, ut Eccleſiæ filium & fratrem noſtrum, correctioni fraternæ & Eccleſiæ judicio ſubjici: Decretum Concilii Conſtantienſis in eam rem. Quatuor de cauſis Poteſtatem clavium, aut juriſdictionis, prius atque eſſentialius Unitati, quam uni: & Eccleſiæ, quam Petro competere. Papam non poſſe inauditam, inconſultam aut diſſentientem Eccleſiam obligare. Eccleſiam ex primaria Chriſti Inſtitutione nullum aliud jus habere cogendi, quam per excommunicationem. Neque jus aliquod poſſidere carceris, vel pœnæ temporalis infligendæ, niſi ex Principum Secularium beneficio & indulgentia. Cur pœnæ temporales, quas Eccleſia aliquando irrogat, dici poſſint Spirituales. Quantam conturbationem & confuſionem in diſciplinam Eccleſiaſticam invexerint Cenſuræ & excommunicationes latæ pro defenſione rerum temporalium.*

POteſtas Eccleſiaſtica Juriſdictionis in Foro Exteriori, eſt Poteſtas Eccleſiaſtica coërcitiva, quæ valet exerceri in alterum etiam invitum, ad dirigendum ſubditos in finem beatitudinis æternæ, velut in finem proximum & principaliter intentum. Addita eſt, fatemur, hæc ultima clauſula deſcriptionis, ad expreſſionem magis, quam neceſſitatem: quoniam hæc includitur in hoc nomine poſito pro genere, *Poteſtas Eccleſiaſtica*, ſicut in deſcriptione ſua notatum eſt.

Attendatur autem, quod Juriſdictio dicitur nomine generali, quaſi juris ditio, id eſt, Poteſtas dicendi jus: vel eſt Juriſdictio, quaſi juris dictatio, id eſt, promulgatio, vel notificatio, ſeu pronunciatio. Proprie verò dicitur Juriſdictio facultas ſeu Poteſtas propinqua dicendi, vel ſententiandi jus in alterum, etiam invitum.

Et hæc duplex eſt, temporalis & ſpiritualis. Temporalis exercetur ſecundum Leges Civiles, ad finem quietæ converſationis humanæ pro hac vita. Spiritualis autem exercetur ſecundum Leges Canonicas, ad finem principalem æternæ beatitudinis conſequendæ. Cæterum, Poteſtas hæc Juriſdictionis Eccleſiaſticæ adeo vicina eſt Juriſdictioni Seculari & Politicæ, quod Laicis, imo & mulieribus plerumque, & in multis caſibus communicari poteſt exequutio, vel committi.

Hanc Poteſtatem contulit Chriſtus *Matthæi* 18. dum dixit Petro vice omnium: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum*, &c. Sequitur, *quod ſi te non audierit Dic Eccleſiæ: quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Quo in fundatur Juridica

dica Poteſtas excommunicandi vel interdicendi ab Eccleſiaſticis Sacramentis, & communione fidelium rebelles & inobedientes Eccleſiæ, ſicut uſus eſt Apoſtolus, & idem hortatus eſt ad Titum 3. ſcribens: *hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correptionem devita:* & ſimile dixit primæ Corinthiorum 5. *Si quis frater nominatur inter vos*, &c. fundatur rurſus abſque omni calumnia ponibili in hoc textu plenitudo Poteſtatis gladii Spiritualis, & exequutio ejus in Eccleſia ſuper quemlibet Chriſtianum, qui eſt frater noſter, etiamſi Papa fuerit. Nec accipiendum eſt hic *Dic Eccleſiæ*, id eſt, Papæ. Quoniam Chriſtus Petro loquebatur, qui non dixiſſet ſibi ipſi. Item, quia ſubjunctum eſt pluraliter, *Quæcumque ligaveritis ſuper terram*. Denique ſi non haberet Eccleſia talem Poteſtatem & exequutionem, fruſtra dixiſſet Chriſtus *Dic Eccleſiæ:* quia potuiſſet impune non audiri, contra illud quod ſequitur: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi*, &c. Fundatur etiam in hoc textu nedum Poteſtas exercendi, ſed Poteſtas diffiniendi, determinandi, ſtatuendi, decernendi, conſtituendi Præcepta, Leges & Canones: procedendi denique contra non obedientes uſque ad ſententiam excommunicationis incluſive: Imo, ſecundum Canones nunc inſtitutos, uſque ad invocationem brachii Secularis: quia dicitur in textu: *Quod ſi Eccleſiam non audierit*, &c. Audire igitur debet Eccleſiam quilibet frater noſter qui dicit ad Deum, *Pater noſter*, ſicut explicat alibi Chriſtus: *Qui vos audit, me audit.* Confirmant hanc ſententiam ſtatuta & practicata in hoc Sacro Conſtantienſi Concilio, præſertim ſexta Aprilis anni M CCCC XV. In Seſſione publica: cujus inter cætera ſunt hæc Decreta duo prima. *Et primo declarat, quod ipſa in Spiritu Sancto legitime congregata, Generale Concilium faciens, & Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, Poteſtatem immediate à Chriſto habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem & exſtirpationem dicti Schiſmatis, ac Generalem Reformationem Eccleſiæ Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicumque cujuſcumque ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus aut præceptis hujus Sanctæ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilii Generalis legitime congregati ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit; niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo.*

Con-

Concluditur autem ex præmiſſis, quod ſi Poteſtas prædicta ſit Eccleſiæ data, Concilium Generale repræſentans Eccleſiam habet illam: imo videtur, quod Eccleſia, ut ſparſim conſiderata, non habet illam Poteſtatem, niſi in quodam materiali, ſeu potentiali: ſed Congregatio ſua & unitio, quæ fit in Concilio Generali, dat ei formam, ſicut in aliis Communitatibus exemplum dari poteſt.

Et fundatur prædicta Poteſtas Eccleſiaſtica Juriſdictionis in unitate, vel unione tali, quemadmodum notaſſe videtur elevatus Auguſtinus, quod claves Eccleſiæ datæ ſunt unitati. Verumtamen hoc non impedit, quin datæ ſint Petro, tanquam Monarchæ, legitimiſque Succeſſoribus ſuis, principalius tamen Eccleſiæ: Primo, ratione Indeviabilitatis; *quia portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*, nec deficiet fides ejus; non ita de Papa. Secundo, ratione Regulabilitatis; quoniam habet regulare uſum Poteſtatis Papalis, non ſic è converſo. Tertio, ratione Multiplicitatis; quoniam Eccleſia continet Poteſtatem quamlibet Eccleſiaſticam, etiam Papalem; non ſic Papa, præſertim in extenſione. Quarto, ratione Obligabilitatis; quia Eccleſia poteſt condere Leges obligantes, & regulantes etiam ipſum Papam, tam quoad perſonam, quam reſpectu uſus Poteſtatis: Non ſic è contra poteſt Papa judicare totam Eccleſiam, vel uſum ſuæ Poteſtatis limitare: Imo ſi Papa condat Leges & Canones, videtur obſervandum illud, quod ſententialiter dicit Auguſtinus, *Leges inſtituuntur cum promulgantur; firmantur autem cum moribus utentium approbantur.* Hoc enim dicitur ad reprimendum præſumptionem quorumdam Summorum Pontificum, vel eis adulantium; qui videntur voluiſſe debere ſervari pro regula immutabili de Papa, reſpectu cujuslibet Provinciæ, vel totius Eccleſiæ, *Quod placuit Principi, legis habet vigorem:* quaſi nullum ſupereſſet examen ſupremum.

Addita eſt vero pro inobedientium coërcitione pœnalis excommunicatio. Et ſunt qui dicunt pœnam hanc eſſe ultimam, quam infligere poſſit Eccleſiaſtica Poteſtas Juriſdictionis ex inſtitutione Chriſti ſola primaria: ſic, quod non extenditur ad incarcerationem, nec ut aliquis adjudicetur morti vel flagello corporali: ſed facit hoc Eccleſiaſticus, dum facit ex conceſſione Principum: quemadmodum multam, ob eorum devotionem, Juriſdictionis temporalis auctoritatem Clerus accepit: Quæ nihilominus Juriſdictio vel Cenſura dicitur ſpiritualis, ſicut & Eccleſiaſticorum bona temporalia propter dedicationem & applicationem ad eos, qui miniſtrant Eccleſiæ: ſicut panes

propoſitionis, primitiæ, & decimæ, vaſa inſuper templi, veſtes & ſimilia dicebantur in Lege Veteri Sacra, vel Sancta; ſic & Nova Lex hoc retinet.

Ac proinde conſurgit, quod Eccleſiaſtica Cenſura, quam Chriſtus contulit, & promulgari voluit ubi prius *Math.* 18. conſequenter poſt dotationem Eccleſiæ in bonis temporalibus, applicata eſt ad defenſionem coërcitivam volentium vendicare ſibi, vel impedire temporalitatem hujuſmodi per excommunicationes videlicet, & interdicta: quæ pœna vel cenſura videtur primitus inſtituta contra pertinaces, ſchiſmaticos & hæreticos, & alios incorrigibiles vitioſos. Cui Legi, tanquam divinæ, & naturali, Papa ſubjicitur, ſicut & frater eſt potens delinquere.

Hæc autem applicatio gladii Spiritualis ad defenſionem temporalium, ſi confuſionem magnam in Eccleſia, ſi vilipenſionem vel contemptum Euangelicæ hujus Cenſuræ ſuæ, quæ eſt excommunicationis gladius extreme formidabilis, ſi denique laqueos animabus multorum, magis, quam ſalutem ſpiritualem induxerit, vel inducat; experientiam teſtem voco. Itaque ſicut temporalitas addita eſt Eccleſiæ pro dote ſua, videri poteſt aliquibus, quod ad ejus defenſionem ſimiliter addere ſuffecerat adverſus impetitores, pœnam, vel cenſuram temporalem; ut eſt multatio pecuniaria, vel corporalis detentio, vel arreſtatio bonorum propriorum.

CONSIDERATIO V.

De Poteſtate Juriſdictionis in Foro interiore, ad quam duplex requiritur ſubjectio; una voluntaria ex parte pœnitentis; altera ex auctoritate ſuperioris, qui ſubditum ſuum alteri permittit abſolvendum, vel ordinandum: Poteſtatem Ordinis una conferre facultatem regendorum fidelium per tres actus Hierarchicos: qui ſunt, illuminare per doctrinam, purgare per pœnitentiam & Cenſuras, & perficere alia Sacramenta miniſtrando; de legitima & debita materia Sacramentorum: Juriſdictionem Eccleſiaſticam vere, aut interpretative liberam eſſe erga eos, in quos exercetur. Chriſtum ante ſuam paſſionem ſpopondiſſe Petro, & aliis Apoſtolis, ac Diſcipulis Poteſtatem Juriſdictionis, quam actu & de facto contulit poſt reſurrectionem Joan. 20. & 21. *Eccleſiaſticis Jure divino & naturali neceſſaria deberi ad honeſtam vitæ ſuſtentationem: & de Eccleſiarum dotatione, ac Poteſtate miracula faciendi.*

POteſtas Eccleſiaſticæ Juriſdictionis in Foro interiori, quæ non eſt proprie coërcitiva, ſed magis ſpontanea quoad ſubjicientes ſe eiſdem, eſt Poteſtas Eccleſiaſtica ſuper Corpus Chriſti myſticum, illuminando & perficiendo ipſum, per doctrinam & Sacramentorum miniſtrationem, & purgando per Baptiſmi & Pœnitentiæ

nitentiæ Sacramenta: Advertendum eſt itaque quod hæc Poteſtas Juriſdictionis quæ radicaliter fundatur in Poteſtate Ordinis Sacerdotalis & Epiſcopalis, dum in ſua generalitate conſideratur, reſpicit multipliciter corpus Chriſti myſticum, quod eſt fidelium Eccleſia: quos fideles oportet, ſecundum tres Actus Hierarchicos, regere, qui ſunt, ſecundum Dionyſium, purgare, illuminare & perficere: Purgare per inflictionem pœnalem excommunicationis vel interdicti, ſi rebelles inveniantur, quod ſpectat ad Juriſdictionem coërcitivam, de qua prædictum eſt: quamvis hæc purgatio fiat per Baptiſmum & ſacramentalem Abſolutionem, non tamen coërcitive. Oportet inſuper illuminare per prædicationem & doctrinam: oportet demum perficere per aliorum Sacramentorum miniſtrationem.

Porro, talis miniſtratio Sacramentorum non habet pro materia debita res ſolum inſenſibiles, prout eſt in conſecratione Corporis Chriſti, ubi pro materia debita requiritur & ſufficit panis triticeus & vinum. Nec refert, quo ad conſecrationis neceſſitatem, ſi panis ſit ipſius conſecrantis vel alterius. Secus eſt in miniſtratione Sacramentorum, ubi requiritur, quod perſona, cui fit miniſtratio, ſit miniſtranti ſubdita: præterquam in Baptiſmo, quod eſt neceſſitatis Sacramentum non iterabile: Similiter in Sacramento Confirmationis & Ordinis, quibus indelebilis character imprimitur. Inde ſufficit de neceſſitate Sacramenti, non tamen præcepti, ſubjectio voluntaria ſuſcipientis hæc Sacramenta ab illo qui conferre poteſt illa: peccat tamen dans atque ſuſcipiens, ſi non adſit ſubjectio per ſuperiorem ordinata.

Secus autem eſt in Pœnitentiæ Sacramento, ubi de neceſſitate Sacramenti & præcepti requiritur prædicta duplex ſubjectio, juxta communiorem Doctorum ſententiam; ſic quod alicui non datur abſolutio etiamſi dari tentetur, quia materia deficit, quæ eſt peccator ſubditus: ſubditus, inquam, nedum voluntaria ſubjectione; ſed aliena ſuperioris auctoritate. Hoc rite ſtatuit primus Legiſlator Chriſtus, hoc Eccleſia ſic elucidavit & tradidit, ne confunderetur Eccleſiaſticum regimen: ut ne Hierarchicus Ordo, quem tradit Dionyſius talem eſſe, & infima reducantur ad ſuprema per media, turbaretur. Videre eſt igitur, quemadmodum Poteſtas hæc Eccleſiaſtica, Juriſdictionem quandam exigit, cui convenit quod libera ſit & ſpontanea vere vel interpretative circa perſonam, in quam exercetur hæc Juriſdictio, aut ſaltem quod non feratur in invitum. Quis enim diceret

ret quod aliquis invitus, vel baptizatur vel confirmatur vel abſolvitur in foro conſcientiæ, vel ordinatur, & ita de reliquis? Hinc eſt, quod Papa, qui nulli perſonæ particulari ſubeſt ut coërceri juridice poſſit in exteriori foro: tamen quo ad Juriſdictionem hanc annexam Ordini Sacerdotali, Confeſſori ſuo & Ordinatori ſuo, ſi antea Sacerdos non fuerat, ſubeſt: unde ab Hoſtienſi conſecratur Epiſcopo qui minor eſt.

Proficit autem ſupra modum talis diſtinctio duplicis Juriſdictionis, coërcitivæ ſcilicet, & non coërcitivæ: cujus ignorantia vel inadvertentia gignit confuſionem apud aliquos infinitam. Nam cum uſus Doctorum communis habeat dicere, quod Poteſtas Ordinis æqualis eſt in omnibus Sacerdotibus & Prælatis; accipiunt conſequenter occaſionem erroris, quod quilibet Sacerdos poſſit Euchariſtiam miniſtrare.

Invenimus autem, quod hæc Juriſdictionis Poteſtas promiſſa eſt Apoſtolis ante paſſionem Chriſti Matthæi 18. *Amen dico vobis, Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis*, &c. Et promiſſa fuit Petro Matthæi 16. *Tibi dabo claves Regni celorum.* Sed poſt reſurrectionem ſuam collata eſt Apoſtolis, quando inſufflans eos dixit, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Joan. 20. Et ibidem ultimo dictum eſt Petro, *Paſce oves meas.* Addita eſt, ſeu potius confirmata Poteſtas prædicandi cum Poteſtate conferendi Baptiſmum; vel potius jam datæ Poteſtatis exequutio juſſa eſt Matthæi ultimo, *Euntes in mundum univerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Unde licet in caſu neceſſitatis quilibet viator baptizare poſſit: hoc tamen faciunt ex officio, vel Eccleſiaſtica Poteſtate, ſoli Sacerdotes.

Huic autem Poteſtati Juriſdictionis, quæ in latitudine ſua conſiderata, nedum ad Sacramentum Pœnitentiæ; ſed ad aliorum Sacramentorum miniſtrationem & ad prædicationem extenditur, annexa eſt Poteſtas, jus, ſeu facultas accipiendi vitæ neceſſaria *Matthæi* 10. & *Lucæ* 10. quod Apoſtolus confirmavit primæ Corinthior. 9. *Quia dignus eſt operarius mercede ſua.* Conſequenter, fundatur in hac Poteſtate ſumendi vitæ neceſſaria, rationabilitas dotationis Eccleſiaſticæ loco decimarum & primitiarum Legis antiquæ.

Denique Poteſtas faciendi miracula, etſi videatur annexa fuiſſe per Chriſtum licentiæ prædicandi verbum Dei, quando miſit diſcipulos

pulos ad prædicandum, *& dixit eis infirmos curate, dæmonia ejicite*, &c. Nihilominus videtur hæc Poteſtas donum gratis datum convenire potens cuilibet ex fidelibus, prout ad ædificationem Eccleſiæ judicabit expediens Spiritus Sanctus, qui diſtribuit ſingulis prout vult.

CONSIDERATIO VI.

Poteſtatem Eccleſiaſticam tribus modis conſiderari: Primum, objective & formaliter, aut in abſtracto: Secundo, materialiter & ſubjective, quatenus alicui legitime confertur per electionem, aut conſecrationem, vel ordinationem: Tertio, quo ad uſum, exercitium, & exequutionem: de Octo modis, quibus aliquid dicitur eſſe in aliquo, juxta Ariſtotelem: & de vario ac multiplici uſu Poteſtatis Eccleſiaſticæ, tum quo ad jus, tum quo ad factum, ſecundum quem uſum hæc Poteſtas rata aut irrita habetur: & quod Tribus proximis Conſiderationibus inquirendum ſit amplius de Poteſtate Eccleſiaſtica formaliter, materialiter, & quo ad exercitium ſumpta.

POteſtas Eccleſiaſtica conſiderari poteſt, & debet tripliciter: Uno modo, formaliter in ſe, & abſolute ſine reſpectu: Alio modo, materialiter, ſeu reſpective, prout applicatur ad hanc vel illam perſonam jure legitimo, quod communiter fit per conſecrationem & electionem: quia ſicut dicit Apoſtolus, *Nemo ſibi aſſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.* Poteſtas hæc dicitur inſtitutio Miniſtrorum, tam active, quam paſſive. Conſideratur Tertio modo, quo ad exercitium vel exequutionem: quia fruſtra eſt potentia ſecundum Philoſophum, ſi non habeat actum. Proficit hæc Conſideratio, quæ diſtinguit & reſolvit modos loquendi varios tam Theologorum quam Canoniſtarum de Eccleſiaſtica Poteſtate: cujus reſolutionis ignorantia vel inadvertentia, falli plerumque facit & fallere: quoniam aliter loquendum eſt de Eccleſiaſtica Poteſtate, dum in ſe conſideratur formaliter & abſolute; aliter dum conſideratur materialiter ſeu reſpective; aliter dum conſideratur, quo ad exercitii uſum vel exequutive, ſicut infra docebitur.

Notemus prætereа modos ESSENDI IN, quos in Metaphyſica poſuit Ariſtoteles: quorum inadvertentia facit oberrare quoſdam, dum inquiritur in quo, vel in quibus ſit plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis. Unus modus *eſſendi in*, eſt ſicut pars integralis in ſuo toto. Alius, ſicut totum integrale in ſuis partibus. Tertius, ſicut ſpecies in genere. Quartus, ſicut genus in ſpecie. Quintus, ſicut forma in materia: quæ forma triplex eſt; eſſentialis, accidentalis & mathe-

Digitized by Google

maticalis. Sextus, ſicut effectus in ſua cauſa efficiente, dirigente, vel regente; ut Regnum eſt in Rege. Septimus, ſicut ordinata in finem, ſunt in ſuo fine: quemadmodum virtus in beatitudine. Octavus, ſicut locus in loco. Ex qua protinus diſtinctione manifeſtum eſt, quod ſecundum quadruplex genus cauſæ, quadruplex reperitur & adaptatur modus eſſendi IN, licet addantur & alii.

Subjungamus iterum diſtinctionem de Uſu Poteſtatis Eccleſiaſticæ: Eſt enim Uſus aliquis licitus & ratus: Eſt Uſus illicitus & ratus: Eſt Uſus licitus & non ratus: Eſt Uſus illicitus & irritus. Exemplum primi, dum Sacerdos conſecrat, vel abſolvit cum circumſtantiis omnibus ad hoc requiſitis de neceſſitate, vel Sacramenti, vel præcepti. Exemplum ſecundi, dum Sacerdos conſecrat in peccato mortali, vel cum tranſgreſſione præcepti. Exemplum tertii, dum Sacerdos, quantum in ſe eſt, bona fide & intentione credit abſolvere confitentem ſibi, utens in hoc bene clavibus: qui confitens, quia mentitur in confeſſione ſua, vel obicem ſecreto ponit, nequaquam abſolvitur. Exemplum quarti, in caſu priori, ſi Sacerdos ſcienter quærit uti clavibus erga aliquem, cujus fictionem agnoverit, & qui nequaquam ſibi ſubjectus eſt.

Colligitur conſequenter & alia diſtinctio valens ad intelligentiam præmiſſorum & ſequentium, dum quæritur, an Poteſtas Eccleſiaſtica ſit æqualis in omnibus: quia quæritur de Poteſtate, vel facti, vel juris. Facti ſic, quod dum attentatur fieri, fit ſive bene ſive male: Juris vero, dum bene fit juxta allegatum, *Id poſſumus quod de jure poſſumus.* Redit autem hæc diſtinctio ad alteram prætactam, de neceſſitate duplici in conſecratione Corporis Chriſti: quoniam altera eſt Sacramenti, altera eſt præcepti. Et hæc ſimiliter diſtinctio poteſt extendi ad Eccleſiaſticam Poteſtatem ſuper Corpus Chriſti myſticum, quo ad adminiſtrationem Sacramentorum, quæ characterem imprimunt, ſicut ſunt Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo: quoniam ſicut in Poteſtate Ordinis ſuper Corpus Chriſti verum, ſufficit aliquid de neceſſitate Sacramenti, quod non ſufficit de neceſſitate præcepti; quia peccat, qui contra, vel præter ordinationem Eccleſiæ conſecrat: Sic invenimus in Poteſtate Eccleſiaſtica ſuper Corpus Chriſti myſticum, præſertim quoad miniſtrationem trium Sacramentorum, quæ dicta ſunt.

His diſtinctionibus, & aliis, quæ prædicta ſunt attentis, poſſet ſtatim inveſtigari, quid, & in quo ſit plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis:

Digitized by Google

teſtatis: Nihilominus antea, juxta priorem diſtinctionem trimembrem, tres aſſignabimus Conſiderationes, ſeptimam, octavam, & nonam.

Consideratio VII.

Eccleſiaſticam Poteſtatem formaliter, & in abſtracto conſideratam, ſemper ab initio naſcentis Eccleſiæ, in hunc diem, unam atque eandem invariabilem permanſiſſe: & ex omnibus Ordinibus & gradibus Eccleſiæ, quaſi & partibus integrantibus conſtare: Unde quærere, an auctoritas Papæ emineat ſupra auctoritatem Eccleſiæ, vel contra; idem eſt, ac ſi quæreretur, an pars ſit major toto. Concilium Generale, quia Eccleſiam ſufficienter repræſentat, ideo Papalem auctoritatem includit, ſive Papa adſit, ſive abſit à Concilio. Qua ratione fieri poſſit hæc abſtractio formalis Eccleſiaſticæ Poteſtatis, oſtenditur ſimilitudine intellectus, univerſalia per operationem animi concipientis: & quonam ſenſu Romana Eccleſia, omnium aliarum Eccleſiarum Caput, parens, & magiſtra vere dicatur.

Poteſtas Eccleſiaſtica, ſi conſideretur in ſe, formaliter & abſolute; ipſa in ſe eſt invariabilis, & eadem à principio naſcentis Eccleſiæ uſque in finem perſeverat. Eccleſia ſiquidem, dum ſic conſideratur in ſuis partibus eſſentialibus & permanentibus, quæ ſunt Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Sacerdotium; habet integrari ex his omnibus; ſic, quod ablata penitus una tali poteſtate, jam non maneret Eccleſia, prout à Chriſto ſeminaliter, & velut in quodam germine ſuo perfecte fuit inſtituta; ut ſi Papatus per imaginationem præſcindatur à reliquis Poteſtatibus inferioribus, id quod ſupereſt, non dicitur Eccleſia.

Propterea quærere, ſi Papalis Auctoritas ſit major quam Eccleſia, vel è converſo; redit in idem, ac ſi peteretur; nonne totum eſt majus ſua parte, vel pars minor ſuo toto? Proinde ſequitur, quod ſi Generale Concilium repræſentet Univerſalem Eccleſiam ſufficienter & integre; neceſſe eſt, ut includat auctoritatem Papalem, ſive Papa ſit, ſive deſierit eſſe per mortem naturalem, aut civilem. Sic dicimus de Poteſtate Romanæ Eccleſiæ, vel Sacri Collegii; ſic de Poteſtate Epiſcopali; ſic de Sacerdotio, quod eſt Poteſtas Curatorum, qui ſunt in Eccleſia Prælati minores.

Si vero vellet aliquis curioſus inquirere, qualiter habet fieri talis abſtractio Poteſtatis Eccleſiaſticæ, & ſi ſit aliquod univerſale reale ſpecificum & quidditativum præter omnem operationem intellectus, ſicut inquiritur de animalitate & humanitate; remittimus ad Metaphyſicam. Concedimus itaque, quod abſtrahentium non eſt mendacium,

Digitized by Google

cium, ſecundum Ariſtotelem. Licet negaverimus hæc univerſalia realia, ſicut nec Mathematici mentiuntur ſive puncta ſint realiter, ſive non. Unde dicimus, quantum nobis hic ſatis eſt, quod univerſalitas eſt in operatione & abſtractione quam facit intellectus ex rerum ſingularium exteriori cognitione, videndo qualiter ipſæ res ad invicem conveniunt; vel differunt eſſentialiter; vel accidentaliter: ut quod quilibet homo convenit eſſentialiter in hoc cum altero, quod eſt Animal rationale: quod intellectus attendens, abſtrahit innata ſibi virtute, ſimilitudinem hanc, quæ non eſt extra, niſi ſingulariter in ſingulis hominibus: & denudat eam à loco & tempore & ab omni generalium accidentium confuſione, & ita remanet univerſalis & abſolutus conceptus hominis in anima: qui nihilominus originatur ex rebus ad extra ſingularibus. Sic de Eccleſiaſtica Poteſtate ſentire poſſumus, dum in ſe formaliter & abſolute conſideratur. Omnes enim Sacerdotes conveniunt in Sacerdotio, omnes Epiſcopi in Epiſcopatu, & ita de reliquis.

Quæreret forte aliquis, quo pacto Eccleſia Romana dicatur eadem iſto modo, cum ab initio fuerit Petrus in Antiochia? Reſponſio facilis eſt; fiat abſtractio talis à connotatione loci, & dicamus quod Eccleſia Romana eſt illa Diœceſis, Provincia vel Sedes, quæ peculiariter habet regi per auctoritatem Papalem, & eam complectitur: ſic veritatem habet vulgata vox, *ubi Papa, ibi Roma.* Nec in dubium verti debet, quin iſto modo Romana Sedes & Eccleſia ſit caput, mater, & Magiſtra cæterarum, quia ſupremam Petri Poteſtatem includit.

CONSIDERATIO VIII.

Poteſtas Eccleſiaſtica ſubjective, & materialiter conſiderata, ut ab hoc, aut illo homine poſſidetur, eſt mutabilis, atque auferibilis ab omnibus Eccleſiæ miniſtris, nemine dempto; utque Papa ſponte cedere papatu, ita & Eccleſia illi repudium dicere poteſt: de ambitione quæ diſciplinam à Chriſto & Apoſtolis inſtitutam funditus corrupit. Quod ſi Moſes, qui quotidie cum Deo loquebatur, Conſilium Jethro, hominis Gentilis, nequaquam reſpuit, ſed ſequutus eſt: quanto magis Papa tenetur amplecti & obſervare monita & Sacros Canones Conciliorum, præſertim Generalium. Eccleſiam ſicut & Synagogam triplici temperatam eſſe regimine, Monarchico nimirum, Ariſtocratico, & Democratico. Si propter abuſum immoderatum collationes beneficiorum ablata ſunt ordinariis; ſimilis eſt ratio eas auferendi Papæ, quando eis nimium abutitur: & de Annatis quæ labem Simoniæ in Eccleſiam invehunt.

POteſtas Eccleſiaſtica conſiderata reſpective, & quodammodo materialiter, prout applicatur ad hoc vel illud ſuppoſitum, poteſt dici va-

ci variabilis & auferibilis in caſibus multis. Hoc perſpicuum eſt quotidie, dum fiunt immutationes, nunc per novam conſecrationem, nunc per novam electionem vel inſtitutionem Miniſtrorum.

Ita conſequenter dicere poſſumus de Poteſtate Papali, quod mutabilis eſt & auferibilis per mortem naturalem, ſicut conſtat, vel per civilem, videlicet per depoſitionem, ſaltem quo ad plenitudinem ſuæ Juriſdictionis: quæ depoſitio qualiter, & ex quibus cauſis fieri poſſit, latius in aliis opuſculis apertum eſt. Unde ſicut Papa renunciare poteſt Papatui, & dare libellum repudii Eccleſiæ, etiam ſine culpa ipſius ſponſæ, licet hoc facere non debeat ſine cauſa: ſic Eccleſia poteſt hunc Vicarium ſponſi ſui dimittere, & ei libellum repudii dare, etiam ſine culpa ſua, licet non ſine cauſa. Exemplificavimus alias in ſex caſibus, in quibus verus Papa deponi poteſt ex culpa ſua, etiam ubi non eſſet realiter hæreticus ad intra, quamvis ad extra talis judicaretur. Exemplificavimus in aliis ſex caſibus, quibus deponi poteſt Papa ſine culpa ſua, licet non ſine cauſa, etiam præter liberam ejus ceſſionem: Tractatulus intitulari poteſt, *de auferibilitate Papæ ab Eccleſia*, & incipit: *Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus:* propterea brevitatis amor hic iſta non repetit.

Verum Poteſtatem hanc Eccleſiaſticam, quæ reſpicit inſtitutionem Miniſtrorum Eccleſiæ à ſummo uſque deorſum, confundit magna caligine cupiditas ambitioſa quærens quæ ſua ſunt, & quæ creſcentibus beneficiorum dotationibus impudenter excrevit; ita ut vix diſcerni modo poſſit, quid ex primaria inſtitutione Chriſti vel invariabili jure divino tenendum ſit in hujuſmodi Miniſtrorum ordinatione. Mira ſiquidem, quo ad uſum talis poteſtatis, varietas inceſſit, quæ ex Chronicis Summorum Pontificum, & ex tenore Generalium Conciliorum, Decretalium, & Decretorum ſe oſtendit.

Sed dicamus hic aliter eſſe diſcernendum in Eccleſiaſtica Politia, dum eſt ordinata complete, ſub quadam explicatione perfecta & numeroſa membrorum ſuorum in Miniſtris per ſtatus, gradus, & officia: aliter dum ab initio firmata eſt Eccleſia in magna, tam Eccleſiaſticorum, quam fidelium paucitate, velut in quodam ſeminario, vel germine, ſeu botro. Potuit enim tunc rationabiliter Supremus ille Pontifex Petrus habere faciliter præſentiam Concilii Generalis, ſicut in electione Matthiæ, & ceſſatione legalium: Potuit & inſtituere Miniſtros per diverſas Provincias, & loca de mandato ſuo, ſicut ad eum facilis patebat acceſſus, nec vigebat avaritia, quia primi primo pe-

tebantur ad mortem. Quæ omnia ceſſant in hac tam copioſa fidelium multitudine poſt tot Jura, tot Leges, tot Decreta, & Decretales Summorum Pontificum, & Generalium Conciliorum editas, ad regendam feliciter Eccleſiam.

Suppetit hoc loco convenientiſſime conſilium Jethro datum Moyſi Exod.18. quod ſic habet: *Stulto labore conſumeris tu & populus tuus, qui tecum eſt, ultra vires tuas eſt negotium, ſolus illud ſuſtinere non poteris. Sed audi verba mea & conſilia mea, erit Dominus tecum: Eſto tu populo in his quæ ad Deum pertinent, ut referas quæ dicuntur ad eum oſtendaſque populo ceremonias & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant: provide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint avaritiam: & conſtitue ex eis Tribunos, & Centuriones, Quinquagenarios, & Decanos, qui judicent populum in omni tempore. Quicquid autem majus fuerit, referant ad te, & ipſi faciliora tantummodo judicent: levius quoque tibi ſit, partito in alios onere. Si hæc feceris, implebis imperium Dei, & præcepta ejus poteris ſuſtinere, & omnis populus revertetur cum pace ad loca ſua. Quibus auditis Moyſes fecit omnia quæ ille ſuggeſſerat.* Edocemur ex hac Scriptura, calamo Dei ſcripta, de multis: ſpecialiter, quod ſi Moyſes loquens Deo familiariter ſicut amicus ad amicum, obedienter audivit conſilium Gentilis hominis in regimine totius Synagogæ: quanto magis debet hoc Summus Pontifex ad dictamen totius Eccleſiæ, vel Generalis Concilii ſuo nomine? Rurſus, ſi Judicia minora reprobantur in Moyſe, videamus in Summo Pontifice, & Curia ſua, quid de tot prophaniſſimis & indigniſſimis cauſarum & litigiorum continuis & anxiis occupationibus? Quid de beneficiorum quorumcumque, etiam minorum collationibus & ſignationibus manu Papæ? Quid de Annatarum exactionibus? Quid de innumeris ſimilibus dicendum judicabitur relicta omni cura, ſolicitudine, vel ſtudio de omni quod ſpirituale eſt, quod divinum eſt, quod denique fidem concernit & religionem Chriſtianam?

Concludimus tandem ex dato Moyſi conſilio, & præcepto legis *Deuter.* 18. & ex inſtitutione Chriſti *Matth.* 18. quod nulla fuit hactenus, nec erit in poſterum pernicioſior peſtis in Eccleſia, quam omiſſio Generalium Conciliorum & Provincialium, vel in re ipſa, vel auctoritate. Auctoritas itaque nulla erit, ſi ſolus Summus Pontifex omnia velit inferiorum Eccleſiaſticorum uſurpare, inſtitutiones;

jura,

jura, ſtatus, gradus, & officia. Meminerit itaque Summus Pontifex, datam ſibi à Deo Poteſtatem ſupremam in Eccleſia ad ædificationem ejus, prout Sapiens Judicabit. Judicat autem Sapiens de Poteſtatis uſu variabiliter invariabilis exiſtens ſicut eſt Generale Concilium: & hoc pro temporum, locorum, reliquarumque Circumſtantiarum diverſa qualitate. Teneat ergo ſuum Judicium, & maneat Eccleſiaſtica Politia optimo regimine, quale fuit ſub Moyſe gubernata: quoniam mixta fuit ex triplici Politia, Regali in Moyſe, Ariſtocratica in LXXII. Senioribus, & Democratica, dum de populo & ſingulis tribubus ſub Moyſe rectores ſumebantur.

Sed opponunt plurimi, nolentes ad ordinarias remitti Miniſtrorum Eccleſiaſticorum inſtitutiones, neque per electionem, neque per collationem. Expertum eſt, inquiunt, quod turbarent omnia, venderent, diſſiparent, partim cupiditate carnali, partim ſeculari Poteſtate tracti: de literarum quoque ſtudiis actum eſſet. Verum in promptu eſt reſponſio, corrigeret Summus Pontifex abuſus hujuſmodi, & auctoritatis ſecuritate ſuprema vigilanter adhibita, poneret aſpera in vias planas: deponeret potentes, intruſos, de ſede, & exaltaret humiles, ſine prece vel munere. Hoc eſt enim Architectoris officium. Dum vero peccat in his Summus Pontifex, quis Miniſtrorum corrigere, vel præſumet, vel poterit? Dices, quod hoc poterit Generale Concilium: vide quia nec crebro, nec faciliter habetur. Vix enim ſtatuit libenter aliquis ſibi correctionis judicium. Denique, ſi propter abuſus Ordinariorum in Miniſtrorum inſtitutione, putent aliqui ſublatum eſſe ab eiſdem hoc exercitium: ſimilem in Papa rationem, quod ab eo debeat uſus tolli, nunc inveniri dicitur ab aliis, maxime dum recipit Annatas: quoniam ex hac copula, quandiu perſeveraverit, orietur inevitabilis leproſa peſtis ſimoniæ, inficiens ſua contagione, nedum caput; ſed pene ſingula Eccleſiæ membra. Supereſt ut apponatur, ſicut apponi quæritur, in reformatione proviſio.

CONSIDERATIO IX.

Quando omni potentia actus atque exercitium neceſſario debetur, & Poteſtas Eccleſiaſtica, formaliter conſiderata, ab alio, quam à Deo inſtitui non potuit; certum eſt B. Petrum, & alios Apoſtolos, atque Diſcipulos Domini immediate ſuam Poteſtatem, quo ad habitum & actum derivare à Chriſto: Cæteros vero Prælatos, qui Apoſtolis & Diſcipulis ſucceſſerunt, inſtitui ab hominibus, per ordinationem Eccleſiæ & ſacras electio-

Digitized by Google

electiones. Cum Dominus Apoſtolos & Diſcipulos abſolute, indeterminate, & univerſaliter miſiſſet & ordinaſſet, ita ut OEcumenica Poteſtate pollerent; dehinc ad vitandum Schiſma, hac Poteſtas ex Eccleſia conſenſu & inſtitutione, certis Diœceſibus & Parœciis addicta, & ſoli Papa OEcumenica Poteſtas relicta eſt, ut unitas fidei & doctrina facilius retineretur: non expedire, ut unica ſit Monarchia in temporalibus, ſicut in ſpiritualibus, propter diſcrimen gladii materialis & ſpiritualis, & diverſitatem morum atque regionum, qua diverſas Leges Civiles exigit. Hierarchiam Eccleſiaſticam conſtitutam eſſe ad exemplum caleſtis Hierarchia Angelorum.

POteſtas Eccleſiaſtica, ſi conſideretur quo ad uſum, vel exercitium, illa mutabilis eſt, & multipliciter variabilis.

Hæc Conſideratio, cum duabus præcedentibus, ſolvit protinus Quæſtionem hanc, *Si Poteſtas Eccleſiaſtica ſit immediate à Deo, vel mediate ab hominibus?* Nam conſiderando Eccleſiaſticam Poteſtatem primo modo, concedendum eſt abſque ulla dubitatione, quod illa fuit & eſt immediate à Deo homine Chriſto, ſic quod à nullo altero fuit inſtituta. Nec Congregatio totius Univerſitatis hominum ſecluſo Chriſto potuiſſet ſibi Poteſtatem hujuſmodi inſtituere: quemadmodum potuit, vel poſſet inſtituere ſibi Poteſtatem Imperialem ſuper omnes, Poteſtatem Regalem, Poteſtatem Ducatuum, Comitatuum & Baroniarum: & ita de reliquis Poteſtatibus pure ſecularibus. Non autem potuiſſet ſibi inſtituere Sacerdotium nec Papatum, ſicut habet Eccleſia: nec ſimiliter deſtituere, ſicut nec mutare Legem Chriſti: quæ mutatio ſequitur de neceſſitate, prout arguit Apoſtolus: *quod tranſlato Sacerdotio, neceſſe eſt, ut Legis tranſlatio fiat.*

Si vero Poteſtas Eccleſiaſtica conſideretur ſecundo modo, tunc in principio naſcentis Eccleſiæ, collata eſt immediate à Deo tam Petro, quam Apoſtolis & Diſcipulis, quibus immediate Chriſtus contulit Sacerdotium ſuper corpus ſuum verum, & ſuper myſticum. Unde & Apoſtolus dicit, *ſe recepiſſe Euangelium non per hominem:* & ſimiliter myſterium & miniſtrationem Corporis Chriſti: *Ego*, inquit, *accepi à Domino quod & tradidi vobis*, &c. Et ita conſequenter probabile eſt, quod ſicut Chriſtus immediate contulit hanc Poteſtatem primitus ſuis Apoſtolis & Diſcipulis, applicando ſcilicet eam iſtis & non aliis, ſic immediate conceſſit uſum, actum, vel exercitium: quia dans formam, dat conſequentia ad formam.

Dicimus tandem, his non obſtantibus, vel ita ſe habentibus, quod Succeſſores Petri, & aliorum Apoſtolorum, de communi Lege, ſecluſo miraculo, vel nova revelatione, fuerunt, & ſunt inſtituti mediate per homines, ut per conſecrationem, vel electionem, vel

aliam

aliam inſtitutionem. Uſum ſimiliter vel exercitium receperunt, atque recipiunt mediate per humanum miniſterium, vel conceſſionem.

Et forte quo ad uſum, vel exercitium Poteſtatis Eccleſiaſticæ ſic evenit ipſis etiam Apoſtolis & Diſcipulis, quod poſt immediatam conceſſionem, utriuſque ſcilicet Poteſtatis & uſus factam à Chriſto; poſtmodum creſcente numero fidelium, fuit ad tollendum Schiſma & ad exemplar dandum poſteris limitatio facta talis Poteſtatis, quo ad uſum: & hoc per Petrum Summum Pontificem, de conſenſu totius Eccleſiæ Primitivæ, vel Generalis Concilii, ut non quilibet poſſet in quemlibet uti Poteſtate ſua, attenta Chriſti ordinatione primaria, qua voluit Eccleſiam ſuam regi principaliter ſub uno & ab uno Monarcha, ſicut eſt una fides, unum Baptiſma, & una Eccleſia, unitate Capitis tam primarii quam Vicarii: quoniam iſte eſt optimus Principatus, præſertim in ſpiritualibus, ad conſervationem unitatis fidei, ad quam obligantur omnes. Non ſic autem eſt de Legibus Civilibus, quod debeant eſſe ſimiles & eædem apud omnes nationes, propter varietatem morum & conditionum in diverſis Provinciis. Quoniam inſuper gladius Eccleſiæ ſpiritualis eſt, videlicet excommunicatio, quæ poteſt extendere ſe quantumlibet in longinquas nationes. Aliter eſt de gladio materiali. Propterea non oportuit, nec forſitan expedivit, quod in temporali Poteſtate eſſet una perſeverans Monarchia per Orbem univerſum, ſicut de ſpirituali Poteſtate prædiximus inſtitutum fuiſſe jure divino primitus in perſona Petri Joannis ultimo, *Paſce oves meas*, prout Sancti Doctores & Eccleſia tenendum tradiderunt.

Sumamus exemplum materiale conforme, ut tradit Dionyſius, ſpirituali, quod invenitur in ſole, qui fons luminis eſt, non illuminatus ab alio corpore, ſed illuminans. Deinde ſunt aliqua quæ ab eo illuminantur, ſed illuminandi virtute carent, quoniam in ipſis lux occumbit. Exemplum aliud eſt in Angelica triplici Hierarchia, unde licet quo ad naturam, gratiam & gloriam ſit quilibet Angelus immediate formatus à Deo, nihilominus quo ad exercitium actuum Hierarchicorum, qui ſunt purgare, illuminare & perficere: tres primi Ordines Hierarchizant, non Hierarchizati ab aliis: Tres medii Hierarchizantur & Hierarchizant: Tres infimi Hierarchizantur & non alios Angelos Hierarchizant. Papalis auctoritas ſuo modo cum Cardinalibus imitatur triplicem primam; alteram vero mediam

Q 3 imita-

Digitized by Google

imitatur Patriarchalis, Archiepiſcopalis, Epiſcopalis & Sacerdotalis auctoritas in habentibus ſubjectos ſibi. Quod dicitur propter Curatos, vel etiam propter ſolos Titulares Epiſcopos carentes plebe. Ultimi ſunt inſtar tertiæ Hierarchiæ, qui Hierarchizantur in Eccleſia, ſed non alios auctoritative Hierarchizant, quemadmodum ſunt populi & ſimplices religioſi, ſecundum Dionyſium.

CONSIDERATIO X.

Quando actiones ſunt proprie ſuppoſitorum, plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, quo ad uſum, exercitium, & exequutionem, formaliter & ſubjective eſt in ſolo Romano Pontifice tanquam in individuo & particulari ſuppoſito: quæ Poteſtas ſic formaliter pendet à Sacerdotio, ut abſque eo nullomodo conſiſtere queat: quod notandum venit contra Canoniſtas, qui Poteſtatem Eccleſiaſticam in ſola Juriſdictione exteriore collocant; quaſi à non Sacerdote exerceri ſemper quiret. Porro cum Eccleſia ſit ordinata ad formam cœleſtis Hierarchiæ, omnes Sacerdotes vere aut interpretative ordinantur per conſenſum Papæ Supremi Hierarchæ: Quid ſit plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, ut eſt à Chriſto conceſſa: Sedem Apoſtolicam multis frui privilegiis, quæ habet à jure humano, non divino: quæque initio fuit cauſa Reges creandi, eadem quoque & ejuſmodi privilegia concedendi Romano Pontifici. Quo in caſu Concilia Generalia auctoritatem Papalem à Canonibus excepiſſe intelligantur, nimirum in caſu neceſſitatis, dum haberi non poteſt Concilium, ut pro bono communi Lex & Canones relaxentur, & fiat diſpenſatio. Decretum Synodi Conſtantienſis, de Auctoritate Concilii ſupra Papam. Sex Regulæ neceſſario obſervandæ in Legum diſpenſatione: Prima eſt, Leges dari ſecundum ea, quæ ut plurimum accidunt, & de Legis definitione: Secunda, tum Leges exceptionem admittere, cum ratio & cauſa Legis ceſſat: Tertia, exceptionem aut interpretationem Legis, tribus modis fieri poſſe, nimirum juridice ab eo, qui Poteſtate pollet, doctrinaliter ab eruditis, & neceſſario, propter aliquem caſum inevitabilem: Quarta, diſpenſationem quamvis juridicam prudenter & fideliter faciendam; quia alioqui diſſipatio, non diſpenſatio eſt. Quinta de doctrinali diſpenſatione, & cuinam ſit uſui in foro Dei & judiciali. Sexta, quænam requirantur tum ad juridicam, cum ad doctrinalem diſpenſationem Legum, ne vigor diſciplinæ & Legum, in quo ordo & bonum publicum conſiſtit, pereat. Indiſpenſabilem rationem diſciplinæ Carthuſianorum eorum Ordinem integrum conſervaſſe in hunc diem. Magnopere providendum eſſe contra diſpenſationes, quæ Jus commune, & diſciplinam Evangelicam evertunt: Legum omnium robur & vigor à diuturna conſuetudine & obſervantia pendet: Crebras Legum mutationes, vel innovationes eſſe peſtilentiſſimas Reipublicæ: utrum, & quando expediat quædam mala permitti, & relinqui impunita: & cur Præſcriptio vim Legis & Tituli legitimi obtineat.

POteſtas Eccleſiaſtica in ſua plenitudine eſt formaliter, & ſubjective in ſolo Romano Pontifice.

Supponitur itaque primo, quod licet aliquis poſſit eligi in Papam non Sacerdos, ſicut eligitur aliquis in Epiſcopum, ipſe nihilominus appellari non poteſt, aut debet Summus Pontifex, niſi fuerit in Sacerdotem

dotem & Epiſcopum conſecratus. Et quamvis ex electione poſſet aliquid Juriſdictionis habere; non tamen habet ante conſecrationem in Epiſcopum plenitudinem Eccleſiaſticæ Poteſtatis, tam Ordinis quam Juriſdictionis utriuſque, quod perſpicuum eſt ex terminis. Hic autem conſurgit æquivocatio non modica propter Dominos Juriſtas, qui loquentes de plenitudine Poteſtatis Papalis, ſolum loqui videntur de Poteſtate Juriſdictionis, ex qua loquutione videtur hæc abſurditas ſequi, quod pure Laicus, imo & fœmina poſſet eſſe Papa, & habere plenitudinem Eccleſiaſticæ Poteſtatis.

Supponitur inſuper ex jam dictis, quod ex inſtitutione Chriſti nullus in Eccleſia debet dare, vel ſuſcipere gradus Hierarchicos, qui ſunt purgare, illuminare & perficere, ſi non interveniat vere vel interpretative auctoritas Supremi Hierarchæ, vel Monarchæ in Eccleſia Sancta Dei, quatenus in ea vitetur confuſio, & optimo regimine gubernetur, ad exemplar Eccleſiæ triumphantis: propter quod dicit Joannes *in Apocalypſi* ſe vidiſſe *novam Civitatem Hieruſalem deſcendiſſe de cœlo*: Et Moyſi dictum eſt, *vide ut omnia facias juxta exemplar quod tibi oſtenſum eſt in monte.*

Supponitur rurſus illud Philoſophi, quod actiones ſunt ſuppoſitorum.

Tandem ex his præcedentibus poſſumus deſcribendo dicere, *quod plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ eſt Poteſtas Ordinis & Juriſdictionis, quæ à Chriſto collata eſt ſupernaturaliter Petro, ſicut Vicario ſuo, & Monarchæ primo, pro ſe & ſuis Succeſſoribus legitimis, uſque in finem ſeculi, ad ædificationem Eccleſiæ militantis, pro conſequutione felicitatis æternæ.* Dicitur in hac deſcriptione, *ſupernaturaliter*, ad differentiam Poteſtatum vel Juriſdictionum, quæ Succeſſoribus Petri potuerunt convenire ſecundum Leges humanas, Civiles & politicas, vel dictamen juris naturalis, quod vult, ut Supremus in aliqua Politia gaudeat multis honoribus & privilegiis ſuper alios; vel ex ſpeciali dotatione, ſeu donatione Principum & aliorum ſecularium; vel tandem ex ipſius Eccleſiæ, ſeu Conciliorum Generalium favorabili conceſſione, ſicut Communitas perfecta ſuo capiti naturaliter dare poteſt. Cujus Conceſſionis una fuit ratio non mala, quatenus honoretur in interpretandis Juribus, & emergentibus quotidie dubiis circa regimen Eccleſiaſticum: quia facilior eſt recurſus ad Papam cum Curia ſua, quam ad ipſum Generale Concilium. Quæ cauſa movit ab initio Reges inſtituere, & eis poteſtatem Leges condendi & interpretandi tribuere.

Hanc

Hanc autem diſtinctionem non attendentes aliqui, putaverunt omnia, quæ nunc Summis Pontificibus conveniunt, competere ex primaria Chriſti inſtitutione, & immutabili Jure divino; quod falſum eſt: quoniam ſtaret aliquem eſſe verum Papam & perfectum qui careret actualiter multis talibus privilegiis & honoribus, in quibus non conſiſtit plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis: qualem in Petro fuiſſe deſcripſimus: & quam nullus hominum, præter Chriſtum, imo nec Eccleſia tota conferre potuit, ita nec auferre, ſicut in Conſideratione Nona notatum eſt.

Contendunt nunc aliqui pollentes literis, quod poſt inſtitutas per Generalia Concilia Regulas, ſuper electionibus faciendis, & beneficiis per ordinarios conferendis, juxta fundatorum intentionem, quemadmodum obſervatur de jure patronatus apud Laicos, nequaquam licitum fuit Papæ tales caſſare Regulas, præſertim ita generaliter & paſſim per reſervationes & aliter, ſicut viſum eſt à Centum Annis vel ultra. Non licuit præterea facere tot & tales non-obſtantias eorum, quæ conſtituta ſunt in Generalibus Conciliis: quot & qualibus non-obſtantiis uti ſolet paſſim in Bullis ſuis: adeo quidem, ut Alexander V. inductus ſit in prætenſis quibuſdam Bullis ponere *non-obſtantiam* hujus ſaluberrimi ac celebriter obſervati Statuti, *Omnis utriuſque ſexus*.

At vero reſpondent alii, non ad originem Eccleſiaſticæ Poteſtatis poſitam à Jure divino tantundem conſiderantes, quantum reſpiciunt Decretales cum Gloſſis, allegationibus, concordantiis ſine numero Doctorum unius ad alterum, ut ovium gregi mos eſt: Reſpondent, inquam, per unicum verbum, quod ſemper intellexit Concilium Generale auctoritatem Summi Pontificis exceptam eſſe in omni conſtitutione ſua qualicumque: nimirum, quia poſuerunt iſti Papalem auctoritatem ſupra Concilium, aut ſaltem non imparem. Eſt autem certum apud eos, quod *par in parem*, & *minor in ſuperiorem non habet imperium*. Benedictus autem Deus qui per hoc Sacroſanctum Conſtantienſe Concilium, illuſtratum divinæ Legis lumine, dante ad hoc ipſum vexatione præſentis Schiſmatis intellectum, liberavit Eccleſiam ſuam ab hac peſtifera perniciosiſſimaque doctrina: qua ſemper manente, perſeveraſſet ſemper Schiſma nutritum ab ea. Declaratum nempe decretumque eſt, quod & ſine Papa Generale Concilium convocari, & à Concilio Papa judicari certis caſibus poteſt. Quod inſuper habet auctoritatem Generale Concilium præſcribere Leges,

ſeu

ſeu regulas, ſecundum quas plenitudo Poteſtatis Papalis, non quidem in ſe, quæ ſemper eadem eſt; ſed in uſu ſuo moderanda regulandaque eſt.

Neque putandum eſt inſuper, Concilia Generalia ſic excepiſſe Papalem auctoritatem in Conſtitutionibus ſuis, ut eidem permitteretur effrænis libertas ea deſtruendi leviſſime, quæ tanta gravitate & digeſta ſapientum maturitate condita ſunt. Intelligitur ergo Papalis auctoritatis exceptio facta, prout occurrens neceſſitas, vel evidens utilitas poſtulabat: ubi pro tunc recurſus ad Generale Concilium non patebat. Alioquin non erat ibi uti plenitudine Papalis poteſtatis, ſed abuti pleniſſime.

Utrum vero validum fuerit & ratum quicquid ab abuſu tali proceſſit, diffinire ſub una generalitate non audeo. Scio, quòd multa fiunt inique, multa inexpedienter, multa in deformationem Eccleſiæ, quæ tamen facta tenent. Cæterum, videtur apponenda per hoc Sacroſanctum Generale Concilium talis declaratio, per quam appareat quo pacto auctoritas Papalis, & quouſque cognoſcatur excepta in Conſtitutionibus, vel jam factis, vel de novo condendis; quoniam ut aiunt, non eſt ad præterita lex. Omnium denique male geſtorum præteritis temporibus caſſatio vel annullatio, neque facilis, neque forte juridica, & inexpediens plane expediretur.

Attendantur Regulæ quæ ſequuntur, facientes ad elucidationem præcedentium, de Legum vel Conſtitutionum interpretatione: Prima: Leges humanæ dantur ſecundum illa, quæ ut in pluribus accidunt: quoniam omnes caſus particulares enumerare, & remedium ſpeciale legis apponere, neque poſſibile eſt humano legiſlatori; cum ſint in infinitum variabiles: ſed nec expedit propter confuſionem faſtidioſiſſimam, imo & perplexam, quæ ex illa multiplicitate conſurgeret. *Erit autem Lex*, ſecundum Iſidorum, *honeſta, juſta, poſſibilis ſervari, & ſecundum conſuetudinem patriæ, loco temporique conveniens, neceſſaria, utilis, manifeſtaque, nec aliquid per obſcuritatem in captione contineat, nullo privato commodo, ſed pro communi civium utilitate conſcripta.* Altera Regula: Leges humanæ quæ feruntur generaliter, poſſunt, & debent exceptionem recipere, dum deficit ratio legis; quando videlicet legiſlator, ſi adeſſet, vel alius prudens interrogatus, exciperet generali conſtitutione caſum particularem, qui taliter aut taliter occurreret. Hæc autem exceptio multipliciter nominatur; quandoque ἐπιείκεια ſicut ab Ariſtotele: quandoque Juris interpre-

tatio, ſicut à Legiſtis: quandoque diſpenſatio, ſicut à Canoniſtis: quandoque bona fides, ſicut à Politicis, dicentibus bonam fidem eſſe, ubi non ſimulatur unum, & aliud agitur: quandoque dicitur æquitas, ſicut ait Propheta Domino, *Omnia mandata tua æquitas*, hoc eſt, ſecundum æquitatem implenda. Tertia Regula: Triplex invenitur Juris Interpretatio, vel exceptio. Quædam eſt Judicialis Poteſtatis, ſpectans ad Legiſlatorem & Judices, quemadmodum dici ſolet, *cujus eſt condere, ejus eſt interpretari.* Quædam eſt doctoralis auctoritatis, ſpectans ad illos, quibus data eſt auctoritate Summi Pontificis licentia interpretandi Scholaſtice Jura; vel qui ſuper his interpretandi ſcientia pollent, arte, vel experientia. Juxta illud, *cuilibet experto in ſua ſcientia credendum eſt:* Et iterum: *unuſquiſque bene judicat de quibus novit*. Quædam interpretatio eſt inevitabilis neceſſitatis, potens cadere circa quemlibet, dum certitudinaliter videt imminens periculum ſuum, niſi vim vi repulerit, & egerit contra generalia verba Legis: quo caſu eſt ſine culpa apud Deum, quamvis dolere debeat quod incidit in hanc neceſſitatem. Et ſi docere poteſt legitimis teſtimoniis, apud Judicem humanum abſolutus erit, aliter non: quoniam apud illum, *idem eſt de illis quæ non ſunt, & quæ non apparent*. Quarta Regula: Juris interpretatio ſeu diſpenſatio, vel exceptio, quæ eſt Judicialis Poteſtatis hoc operatur, quod agens contra verba legis, non punitur apud homines in exteriori foro: ſed apud Deum in foro conſcientiæ peccabit uterque, ſcilicet diſpenſans, & cum quo diſpenſatur, ſi talis non fuerit qui diſpenſat, qualem deſcripſit Chriſtus, *fidelis & prudens*: fidelis, ne commodum proprium, favorem vel honorem quæſiverit derelicto divino vel communi bono: prudens, ut circumſpiciatur undique ratio Legis & Legiſlatoris intentio. *Eſt enim diſpenſatio, commenſuratio, ſeu diſtributio boni communis quale eſt lex ad ſingulos, ſecundum legis intentionem, prout circumſtantiarum varietas occurrerit.* Quæ diſpenſatio, ſi non fideliter & prudenter fiat, eam appellat Bernardus *diſſipationem, non diſpenſationem:* intellige quo ad Deum & conſcientiam, ſi hoc conſtiterit, aut conſtare debuerit. Tenet vero frequenter apud homines, ſecundum exteriora judicantes, hæc diſpenſatio, ſi non contineat errorem apertum: aut niſi fuerit ſuperiori lege prohibita: quod dicitur propter ſtatuta fieri poſſibilia circa Papalis uſum Poteſtatis, per Generale Concilium. Quinta Regula: Juris Interpretatio vel exceptio, quæ eſt doctoralis auctoritatis, relevat plurimum

mum non obedientes nudo Legis verbo, tam quo ad Judicia forenſia, ſicut eſt ab expenſis relevatio; quam in foro conſcientiæ, & divino Judicio: præſertim, dum ſunt Doctores famati plures, & experti in arte ſua, & in morum honeſtate probati: Alioquin ſæpe mentitur iniquitas ſibi, dum corrupta eſt prece vel precio: Excæcant enim munera etiam oculos prudentum. Et ſi creditur Ariſtoteli, experientiæ verba loquenti. Malitia facit errare nedum circa concluſiones elongatas à primis principiis; ſed in ipſiſmet principiorum moralium januis: quemadmodum reputabatur olim latrocinium apud Alemanos licitum, teſte Julio *de bello Gallico*, ac peccatum innaturale & ſordidum apud Romanos ſecundum Apoſtolum ad eoſdem: & ita de pluribus hominibus, datis in reprobum ſenſum, pro varietate damnationis vitiorum. Sexta Regula: Juris interpretatio, exceptio, vel diſpenſatio ſimiliter exigit, dum fit altero prædictorum modorum judicialiter, vel doctrinaliter, quod habeatur duplex intuitus: unus ad bonum divinum & publicum: alter ad particulare commodum illius, pro quo fit Juris interpretatio, vel diſpenſatio. Evenit itaque ſæpius, quod dum paſſim laxatur rigor Legis ex quadam, ut fingitur, compaſſione & miſericordi condeſcenſione ad aliquos particulares poſitos ſub Lege, deperit ex altera parte ſtabilitas & rigor diſciplinæ: qui rigor eſt præcipue in omni Lege ſervandus. Docuerunt hoc Romani, qui proprios etiam filios occiderunt, qui in ſeipſos rigorem Legum ſuarum exercuerunt, quatenus diſciplina militaris & obedientia legalis inviolata maneret. Docent hoc fratres Carthuſienſes, qui ſuper eſum carnium vel nunquam, vel rariſſime diſpenſationem recipiunt: ac proinde diſciplina regularis viget apud eos, quæ quantum ſit collapſa apud religiones quaſdam alias, paſſim diſpenſationibus utentes, videre ſtupor & dolor eſt. Super qua re jam Bernardi, pro tempore ſuo, querela naſcebatur. Quid modo dicendum putabimus de tam facili, ut appellant diſpenſatione per Papam, & Prælatos ſuper juramentis licitis, ſuper votis rationabilibus, ſuper immenſa beneficiorum pluralitate, ſuper Generali Conciliorum nonobſtantia, ſuper privilegiorum & exemptionum commune Jus privantium conceſſione. Quis omnia dinumerare, per quæ nunc vigor Eccleſiaſticæ, imo & Euangelicæ diſciplinæ totus vere languit, emarcuit, evanuit? provideat ſuper omnibus Sacroſanctum hoc Conſtantienſe Concilium.

Fundatur in hac radice ſtabilitas Legum, quod conſuetudo eſt

optima Legum poſitivarum interpres, ita ſi, neque Juri divino, neque naturali fuerit contraria, fundatur & illud Ariſtotelis politizantis, *Non eſſe dandum præmium invenientibus novas Leges, quamvis in ſe meliores extiterunt: quoniam mutatio Legum frequens, cauſat inſtabilitatem: neque permittit eas in conſuetudinis fixa radice roborari.* Hoc animadvertant, qui ad omnem motum capitis, ad omnem quod bonum agi phantaſiatum fuerit condere ſatagunt novas Leges, pœnas pœnis adjicere, quaſi ſuper omni re quæ bona eſt, ſi fieret, bonum ſit & expediens Legem pœnalem addere: *non enim Reſpublica regitur per ſimile.* Fundatur in eadem radice rationabilitas abolitionis, vel abrogationis quarumdam Legum poſitivarum, per oppoſitos mores ſubditorum, qui verſi ſunt in naturam. Fundatur & rationabilitas permiſſionis quorumdam malorum, non ut approbentur, ſed ne punita ruant in deterius. Fundatur & Jus præſcriptionis punientis, ne fiant incerta dominia, neglectores rerum propriarum: ac juſte transferentes etiam apud Deum & conſcientiam tale dominium in bonæ fidei poſſeſſorem, & præſcriptorem legitimum.

CONSIDERATIO XI.

Cum Poteſtas Eccleſiaſtica data ſit in ædificationem, non in deſtructionem, & neque Papa, neque Collegium Cardinalium, quod ei pro Ariſtocratico Concilio aſſiſtit ſint infallibiles; oportet plenitudinem Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia & Synodo Generali reſidere, tanquam in cauſa finali infallibili, quæ ſibi ipſi eſt ſufficiens, atque uſum & exercitium clavium dirigit, ac Poteſtatem Eccleſiaſticam ad hanc, aut illam perſonam applicat. Verum quando medium virtutis à prudentia & ſagacitate viri ſapientis definitur, Eccleſia autem & Concilium Univerſale ſapientiam indeviabilem poſſident reſpectu Papæ & Collegii Cardinalium, certe inſtar Sapientis omnia regulantis eſſe debent: hocque fundamento Patres Conſtantienſes nixi, ſtatuerunt, Papam Judicio directivo & coactivo Concilii Generalis ſubeſſe: At Plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, diſtributim ſumpta, in ſolo habitat Papa; collectim autem in ſua latitudine, ut omnes Poteſtatis Eccleſiaſticæ ſpecies atque ordines complectitur, in Eccleſia & Concilio Generali, tanquam in toto integrali reſidet: ita ut Concilium Generale, Poteſtatem Papalem, ſive adſit, ſive non adſit Papa, contineat, & omnes actus Juriſdictionis quos Papa exercet, poſſit legitime obire & ad certum tempus ſupplere: quia præceptum de habendo Pontifice affirmativum eſt, ad ſemper, non pro ſemper obligans. Valde injurioſos eſſe Catholicæ Eccleſiæ, & Concilio Generali, qui eidem Poteſtatem decernendi & ſtatuendi denegant, etiam præſente Romano Pontifice: quando antiquitus in Synodis Concilium etiam præſente Papa definiret. Cunctos Canones, aut Patrum auctoritates, quibus docetur Papam à nemine judicari poſſe, aut non ſubeſſe auctoritati Concilii; intelligi oportere de Poteſtate Papali formaliter & objective, non ſubjective materialiter, & quo ad uſum, aut exercitium ſumpta. Porro Papam etiam nequiſſimum, propter Poteſtatem Eccleſiaſticam, formaliter conſideratam, vocari Sanctiſſimum atque etiam adorari poſſe cultu duliæ.

Pote-

POteſtas Eccleſiaſtica in ſua plenitudine, eſt in Eccleſia, ſicut in fine, & ſicut in regulante applicationem & uſum hujuſmodi plenitudinis Eccleſiaſticæ Poteſtatis per ſeipſam, vel per Generale Concilium, ipſam ſufficienter & legitime repræſentans. Conſtat utique datam fuiſſe Petro plenitudinem Eccleſiaſticæ Poteſtatis à Chriſto ad ædificationem Eccleſiæ ſuæ, ſicut conformiter ad Apoſtolum ponit deſcriptio. Propterea loquitur Auguſtinus cum aliis quibuſdam, quod claves Eccleſiæ datæ ſunt, non uni, ſed unitati; & quod datæ ſunt Eccleſiæ. Et hoc convenienter poteſt intelligi modis, quos explicat Conſideratio: quoniam claves datæ ſunt propter Eccleſiam, & unitatem ejus tanquam propter finem.

Poteſt etiam dici, in Eccleſia, vel in Concilio hæc plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis, nedum in ſe finaliter; ſed aliis duobus modis, videlicet quo ad applicationem ad hanc vel illam perſonam: & quo ad uſum regulandi, ſi fortaſſis in abuſum verti quereretur. Conſtat his tribus modis plenitudinem Eccleſiaſticæ Poteſtatis eſſe in Eccleſia, & in Generali Concilio, tanquam in gerente vices ejus. Et quidem de duplici modo, primo, & ſecundo, non eſt difficultas; ſimiliter nec de tertio, ſi conſideremus deſcriptionem plenitudinis Eccleſiaſticæ Poteſtatis, ubi ponitur, quod data eſt ad ædificationem Eccleſiæ. Cum igitur Summus Pontifex habens eam ſit peccabilis, & poſſit hanc Poteſtatem in deſtructionem velle convertere: ſimiliter Sacrum Collegium, quod ei datum eſt & coaſſiſtit quaſi Communitas Ariſtocratica, non eſt in gratia, vel fide confirmatum: ſupereſt, ut aliqua ſit relicta inobliquabilis & indeviabilis regula ab optimo Legiſlatore Chriſto, ſecundum quam poſſit abuſus hujuſmodi Poteſtatis reprimi, dirigi, atque moderari. Hæc autem regula eſt vel Eccleſia, vel Generale Concilium. Unde cum medium virtutis aliter non habeatur, niſi prout ſapiens judicabit; finalis reſolutio ad hanc ſapientiam fiet ad Eccleſiam, ubi eſt ſapientia indeviabilis, vel ad Generale Concilium.

Hic fundantur ea multa, quæ per hoc Sacrum Concilium & conſtituta, & practicata ſunt: ut quod Papa judicari poteſt & deponi per Concilium: quod eidem in regulatione ſuæ Poteſtatis, quo ad uſum, ſubjicitur: & ſibi poteſt dici, cur ita facis? Et ita de pluribus, quæ recollecta ſunt in illo Sermone: *Proſperum iter faciet nobis Deus.*

Poſſumus ad hanc Conſiderationem addere, quod plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis, ſi conſideretur in ſua latitudine, ipſa non eſt

Digitized by Google

in ſolo Papa, niſi quodammodo fontaliter, poteſtative & originaliter ſuo modo. Hæc enim latitudo Poteſtatis complectitur in ſe alias Poteſtates Eccleſiaſticas collective, à ſummo uſque deorſum. Et eſt in eis plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis Papalis, tanquam pars integralis in ſuo toto: & ita non eſt major, vel ſuperior ad totam Eccleſiam, ſic nec pars major toto. Si vero conſideretur hæc plenitudo in ſua ſupremitate, tunc abſque ulla dubitatione plenitudo Eccleſiaſticæ Poteſtatis Papalis, ſuperior & major eſt ad reliquas: ſed jam illud, quod reliquum eſt, nullo pacto poteſt conſtituere Generale Concilium; juxta illud quod dictum eſt prius, quod Generale Concilium in ſua ratione formali, includit de neceſſitate Papalem auctoritatem, ſive Papa ſit, ſive non ſit: quia ſi Papa eſt, & vult facere debitum ſuum, de convocando Concilium, certe debet auctorizari per ipſum: ſi vero pertinaciter renuit, in deſtructionem Eccleſiæ: jam tunc agendum eſt ac ſi non eſſet: & remanet in Eccleſia Poteſtas ſeipſam congregandi, & ſibi providendi, ac ordinandi de Poteſtate Papali, ſecundo & tertio modis, quo ad applicationem & ad uſum; ſicut de Capitulo & Decano, vel de Univerſitate & Rectore, ſuo modo diceretur.

Sed occurrit difficultas principalis, quid mortuo Papa, vel ejecto, poſſit ipſum Concilium. Poteſt itaque primo conſtituere ſibi Papam unum modo ſolito, per electionem Dominorum Cardinalium, vel alio modo, per compromiſſum, vel per viam Spiritus Sancti, ſi probabiliter ita ſperaretur poſſe fieri, quod omnes concordarent in unum: vel forte per expectationem divini miraculi, ſicut fuit in electione Matthiæ: & de hac prima Poteſtate Concilii non eſt difficultas, quin ſibi poſſit facere Caput unum. Alia multa ſunt, quæ Papa mortuo, vel ejecto, poteſt exercere Concilium per ſeipſum, vel per organum aliquod vice omnium; quemadmodum ſæpe practicatum eſt in hoc Concilio de diverſis ſententiis & Decretis reſpicientibus exercitium Juriſdictionis coërcitivæ, ſicut in vocatione & depoſitione Papæ; ſicut in Excommunicatione & Interdicto, Relaxatione & Abſolutione factum eſt in cauſa Tridentina & Argentina: in quibus omnibus introducitur Sancta Synodus loquens, decernens, diffiniens. Sic invenitur in primis Conciliis, tempore Apoſtolorum, & aliorum, quod Concilium loquebatur, & non Papa, etiam dum vivebat: unde dixerunt *Apoſtoli & Seniores*, Actorum 15. ſcribentes acta illius Concilii: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*. Et ſimile notatur

tatur *Actorum* 6. de vocatione Eccleſiæ per duodecim Apoſtolos: & in Conciliis Generalibus tales inveniuntur modi loquendi: *Placuit Sancto Concilio:* vel, *Concilium diffinit:* vel, *ſtatuit Sanctum Concilium:* vel, *Sacri auctoritate Concilii:* vel, *Synodalis ordinatio vigeat*, & ita in ſimilibus. Denique tertio ſunt alia quæ non poſſunt exerceri, niſi per ſuppoſitum determinatum juxta jam allegatum, *Quod actiones ſunt ſuppoſitorum.* Circa quæ diſtinguendum eſt; quia vel illa ſunt talia, qualia nullus poteſt exercere, niſi ſit Papa, nec per commiſſionem, nec aliter: vel ſunt talia, quæ committi poſſunt per aliquem vel aliquos, per quos exerceri non poſſit, ſed alius capax eſt. Exemplum de Curato non Sacerdote, qui poteſt committere ſimplici Sacerdoti non habenti plebem aliquam, quod in Cura ſua celebret miſſam, & conſecret; quod audiat Confeſſiones & abſolvat; quod miniſtret Euchariſtiam, & ita de reliquis ſpectantibus ad Sacerdotium. Poterit igitur ſimiliter Concilium committere Sacerdotibus, ut agant talia, quæ nec Concilium per ſe, nec illi Sacerdotes ſine commiſſione vel licentia Concilii poſſent exequi, ſaltem licite.

Quocirca reſtat cognoſcendum de illa conditionali, ſi ſit aliqua Poteſtas in Papa, quæ poſſit in aliquid in quod nulla altera Poteſtas Eccleſiaſtica poteſt attingere, neque de facto neque de Jure. Et videtur prima facie quod non, juxta communiorem Doctorum ſententiam, qui dicunt, Poteſtatem Ordinis eſſe æqualem in omnibus Sacerdotibus, comprehendendo, more Apoſtoli, Epiſcopatum ſub Sacerdotio. Non enim videtur, quod ſit aliquis actus Ordinis in quem poſſit Papalis auctoritas, quin in illum poſſit de facto Poteſtas Epiſcopalis. Cæterum de Poteſtate Juriſdictionis, quomodocumque fiat ſermo, videtur quod Concilium poſſit illa concedere in defectu Papæ, ut in ſubjiciendo A. Epiſcopo tales populos, quales voluerit pro Sacramentorum licita & rata miniſtratione: & ita practicavit hoc Concilium circa Samaytas, Legatos eis dando, quod licite poſſent omnia, quæ ſunt Ordinis & Spiritualis Juriſdictionis. Proinde, quid de largitione Indulgentiarum tenendum ſit, Lectori interim conſiderandum relinquo, ſi ſolius Papæ conceſſione mediate vel immediate tradi poſſint. Putant aliqui, quod poteſtas hæc reſpicit claves in foro pœnitentiæ: propterea convenit in eodem cuilibet Sacerdoti, maxime Epiſcopo; ſi non fuerit hæc Poteſtas à ſuperiore quo ad uſum limitata, aut convenit illi qui habet curam Communitatis Eccleſiæ, ſecundum Thomam. Concilium vero talem curam habet.

Porro,

Digitized by Google

Porro, juxta hunc dicendi modum, poteſt occurrere ſcandalum trahens ad hoc inconveniens, quod Eccleſia poſſet bene regi uſque in finem ſeculi ſine Papa: ut ſi Generale Concilium daret licentiam omnibus Epiſcopis Sacerdotibus cuilibet ſupra plebem ſuam abſque ulla Juriſdictionis limitatione vel reſtrictione: quia ſic Epiſcopus poſſet conſtituere Sacerdotes, imo & Epiſcopos licite & rate, & uti clavibus, & ita de reliquis omnibus Hierarchicis actibus. Reſpondemus, quod etſi ad tempus aliquod Generale Concilium poſſit aliquid tale facere; quoniam habere Papam eſt præceptum affirmativum, obligans ad ſemper ſed non pro ſemper, ſicut apparuit, dum vacavit Sedes per duos aut tres annos, ſicut & nunc vacat: Nihilominus Generale Concilium neque deberet, neque poſſet talem defectum Capitis uſque in finem ſeculi tolerare ſtante Lege: poteſt tamen ſupplere, dum neceſſitas urget, vel ſuadet evidens utilitas: & hoc vel per unum Epiſcopum quaſi Vicarium, vel per plures ſimul, aut ſucceſſive. Et hoc modo dicitur eſſe plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia ſuppletive.

Cognoſcimus ex his, quod falſæ ſunt & injurioſæ Concilio Generali tales aſſertiones, quæ negant ab eo, vel ab Eccleſia exequutionem Poteſtatis ſupremæ Juriſdictionis: Negant inſuper decernendi, vel diffiniendi Poteſtatem dum Papa eſt; reponentes in eo ſolo hanc auctoritatem diffiniendi: cum ex multis Conciliis, & certa ratione conſtet oppoſitum. Unde & Apoſtoli miſerunt in Samariam Petrum & Joannem, tanquam ſubditos Eccleſiæ. Et Jacobus protulit diffinitionem Sacri Concilii ſuper ceſſatione Legalium: de quo *Actor.* 15. notatum eſt; quando tamen Petrus præſidebat & reſidebat in Eccleſia legitime, cum eſſet in gratia confirmatus die Pentecoſtes.

Poſſumus tandem Canones apparenter diſcordes ſuper laude plenitudinis Poteſtatis Papalis, rationabiliter ad concordiam revocare, ſi diſtinctionem trimembrem acceptionis Eccleſiaſticæ Poteſtatis acute viderimus. Hanc enim Poteſtatem formaliter, & in ſe conſideratam primo modo, nemo judicare poteſt, neque Auguſtus, neque populus, neque totus Clerus: imo nec Univerſalis Eccleſia: Secus in alio duplici modo. Unde, ſicut ex conſideratione Poteſtatis hujus ſtupendæ & miraculoſæ, Imperatores etiam & Reges procumbunt ad oſcula pedum Papæ: & inde conſurgit aliquando, ex humana fragilitate, arrogans ſuperbia in perſona Papæ, referentis ad ſe, quod impenditur Poteſtati. Non aliter exiſtimandum eſt de prioribus Sanctis

Patribus

Patribus extollentibus Papam miris modis: & inde ſuborta eſt in quibuſdam Summis Pontificibus arrogantia major debito, quod eſt uſurpare id quod jure non poterat. Hinc cuidam glorianti quod pedibus ſuis conculcaret Imperatoris caput, retudit hanc arrogantiam acriter ſatis Imperator hoc mordaci verbo, *Non tibi*, inquit, *ſed Petro.*

Hinc fit præterea quod abſque mendacio, vel adulatione, Papa nequiſſimus poteſt appellari Sanctiſſimus, poteſt adorari cultû duliæ uſque ad oſcula pedum, & ita de reliquis honoribus. Sic & Eccleſia, quæ maculam non habet neque rugam, quæ inſtar Mariæ virgo eſt & mater, introducitur quandoque tanquam peccatrix & ſordida, non quidem pro ſe, & in ſe; ſed pro peccatis filiorum; ſicut anima ſana fert & regit corpus ægrotum.

CONSIDERATIO XII.

De Poteſtate Papæ, in ordine ad bona Eccleſiaſtica & temporalia, in quibus tantummodo habet Dominium ſuaſivum, directivum, regitivum, regulativum & ordinativum. Juſtam & legitimam Poteſtatem Papæ eſſe mediam inter exceſſum & defectum adulationis & detractionis nimiæ: quarum hæc Eccleſiaſticos omni Jure poſſidendorum temporalium ſpoliat: contra vero, adulatio tantam plenitudinem Poteſtatis in rebus etiam temporalibus arrogat; ut nihil quicquam Poteſtatis Regibus & Principibus Politicis relinquat. Quoſdam perhibere Papam eſſe Dominum omnium bonorum Eccleſiaſticorum, ac præditum Poteſtate infallibili ad Symbolum fidei condendum, contra quam opinionem & adulationem peſtiferam Decreta Synodi Conſtantienſis, de Auctoritate Concilii ſupra Papam, condita ſunt, poſt declarationem ſive diſputationem ex evidentiſſimis Theologiæ Principiis habitam. Quomodo, & qua ratione Eccleſiaſtici ſint Capaces bonorum temporalium: & Concilium Generale eſſe medium, ſive regulam, juxta quam Poteſtas Papæ regi debet, ne unicum & ſolum membrum omnium aliorum membrorum officia uſurpet, ac abſorbeat. Romano Pontifici, & Collegio Cardinalium denegari non poſſe aliquam partem proventuum bonorum Eccleſiæ, pro decenti conſervatione ſui ſtatus; & de ratione abuſuum regendorum qui committuntur in collationibus Beneficiorum, in innumeris exemptionibus, odioſiſſimis reſervationibus Beneficiorum, caſuum, & aliorum ejuſmodi. Veram & legitimam extitiſſe Politicam Poteſtatem apud Ethnicos & Infideles. Cunctas rationes, quibus oſtenditur Papam Jus habere in temporalia, ſolummodo probare, Eccleſiam auctoritate pollere dirigendi, & regendi temporalia per ſuaſionem & Cenſuras Eccleſiaſticas, quando res exigit; minime vero per coactionem externam, aut pœnas temporales; niſi forte per invocationem brachii ſecularis: quoniam ut quarta Conſideratione docuit, Eccleſia Jus pœnæ temporalis infligendæ non habet à Deo. Concilium Generale Monarchico, Ariſtocratico, & Democratico regimine temperari, atque omnem Poteſtatem Eccleſiaſticam virtualiter, intenſive, extenſive, ſuppletive, directive ac coërcitive complecti. Definitio Concilii Generalis, quod regulariter & ordinarie debet à Romano Pontifice convocari. Duos tantummodo Ordines Eccleſiaſticorum eſſentialiter pertinere ad ſtatum Hierarchicum, nempe Ordinem Apoſtolorum, cui Epiſcopi; & LXXII. diſcipulorum, cui Parœci, ſive Curati ſucceſſerunt: & utroſque Jus habere ſuffragii defini-

definitivi in Conciliis: Decretum Scholæ Pariſienſis in eam rem, quo ſancitur Curatos eſſe minores Hierarchas aut Prælatos ex inſtitutione Chriſti: ac proinde eis eſſentialiter & primario competere Jus Concionandi, Confeſſiones audiendi & Sacramenta adminiſtrandi: Privilegiatis vero, & mendicantibus ſecundario tantum, per accidens, & ex ſolo Privilegio. Concilium poſſe Jus vocis definitivæ aliis tribuere quam Ordinariis: & de vario modo inſtituendi Prælatos.

POteſtas Eccleſiaſtica Papalis non ita habet Dominia & Jura terreni ſimul & cæleſtis Imperii, quod poſſit ad libitum ſuum de bonis Clericorum; & multo minus Laicorum diſponere: quamvis concedi debeat, quod habet in eis Dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum & ordinativum.

Declarationem hujus Conſiderationis, quam diſcretio moderatrix atque mediatrix ponit inter errores oppoſitos, dum facere meditarer, occurrere viſa eſt protinus in ipſo mediationis meæ ſecreto, duplex improba peſtis: nomen unius, Detractio livida: nomen alterius, Adulatio ſubdola. Prima Poteſtatem Eccleſiaſticam deprimens, ſubjiciebat temporali: altera ſuſtollebat in immenſum, velut ad ſimilitudinem Altiſſimi, confundens Jura cujuslibet alterius Poteſtatis. Tolle, tolle, clamat Detractio Temporalitatem, omne Jus, vel Dominium ab Eccleſiaſticis. Quare? quia ſic inſtituit Chriſtus, cujus iſta vox eſt: *Niſi quis renunciaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

Sic improperabat Julianus Apoſtata Chriſtianis, rapiens eorum facultates. Addit Detractio, quod Eccleſiaſtici nequaquam capaces ſunt Juriſdictionis temporalis, etiamſi Principes illis conferre voluerint. Inducit Apoſtolum, *quia nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus.* Addit Detractio, nihil habere Eccleſiaſticos neque decimas, neque oblationes; quanto minus alias dotationes vel poſſeſſiones, niſi ex pura eleemoſyna donantium: Et quod ab Eccleſiaſticis peccantibus, ſaltem habitualiter, poſſent per ſecularem Poteſtatem optimo jure tolli: quia data eſt Poteſtas hæc ſecularis in vindictam malefactorum, neque *ſine cauſa gladium portat.* Addit quarto, innitens Apoſtoli verbis, *habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus:* quia quicquid habent Eccleſiaſtici ultra ſimplicem victum & veſtitum, totum illud eſt pauperum: cujus retentio nedum furtum, vel rapina ſimplex eſt; ſed & ſacrilegium: prout detorquet ad hanc ſententiam tam Hieronymi verba quam Bernardi. Vult tandem Detractio Eccleſiaſticos omnes ad illam Apoſtolorum & diſcipulorum primam paupertatem ſine equis, ſine theſauris, ſine calciamentis,

ſine

Digitized by Google

ſine poſſeſſionibus, de neceſſitate ſalutis redigere, execrans in Eccleſiaſticis pompam omnem, vel ſervientium, vel ciborum, vel equorum, vel indumentorum.

Conſurgit ex adverſo blandiens & ſubdola Adulatio ad aures Eccleſiaſticorum, præcipue Summi Pontificis, inſuſurrans. ô quanta eſt, quanta ſublimitas Eccleſiaſticæ Poteſtatis tuæ, ô ſacer Clere, quam nihil eſt ſecularis auctoritas tuæ comparata. Quoniam, ſicut Chriſto collata eſt omnis Poteſtas in cœlo & in terra, ſic eam Chriſtus omnem Petro ſuiſque Succeſſoribus dereliquit. Unde & nec Conſtantinus quicquam Sylveſtro Papæ contulit, quod non eſſet prius ſuum: ſed reddidit injuſte detentum. Porro ſicut non eſt Poteſtas Imperialis, vel Regalis niſi à Papa, in cujus femore ſcripſit Chriſtus *Rex regum & Dominus dominantium:* De cujus Poteſtate diſputare inſtar Sacrilegii eſt: cui neque quiſquam dicere poteſt *Cur ita facis?* ſi etiam temporalia omnia, ſi Eccleſiaſtica bona, atque Dominia mutaverit, diripuerit, diſtraxerit. Mentior, ſi non inveniuntur hæc ſcripta ab illis etiam, qui ſapientes ſunt in oculis ſuis: ſi præterea non inveniuntur fuiſſe per aliquos Summos Pontifices hæc credita. Notum eſt illud Satyrici:

—— Nihil eſt quod credere de ſe
Non poſſit, cum laudatur Diis æqua Poteſtas.

Et illud Comici de Adulatore, *hic profecto ex ſtultis inſanos facit.*

Sentiens autem adulatio quandoque nimis ſe cognoſci, ſtudet quaſi modeſtiori ſermone depreſſius uti, ut credibilior appareat. Concedit ſeculari Poteſtati poſſeſſiones & Juriſdictiones proprias, quas tollere nequit pro libito Papa. Recognoſcit Conſtantinum, vel alios Principes aliquid Eccleſiæ noviter contuliſſe: Nihilominus tradit, quod Summus Pontifex ſupremus eſt Monarcha, nedum in ſpiritualibus; ſed temporalibus, habens Poteſtatem hanc immediate à Chriſto: ſed alii Reges omnes & Principes ſuam recipiunt Dominationem ab eo, & ſolum mediate à Deo. Alioquin ut monſtruoſus eſſet hic mundus, ſi haberet tot capita, quæ non ſub unico regerentur: rediretque Manichæi deliramentum, ponentis duo principia, unum bonorum, & ſpiritualium; aliud malorum, & temporalium. Unde & ſicut corpus eſt propter animam, & ab anima vivit & regitur; ſic Poteſtas ſecularis propter ſpiritualem, à qua recipit ſuum eſſe legiti-

Digitized by Google

gitimum. Quam auctoritatem ſpiritualem qui negant vel impugnant, ſint intus, ſint foris Eccleſiam; poſſunt gladio, vel ſpirituali excommunicationis, ſicut Catholici; vel debellationis, ſicut infideles feriri: & eorum Dominia, vel bona in alios transferri. Hanc æſtimationem habuiſſe viſus eſt Bonifacius VIII. in quadam Decretali; & in hac fundari putatur ab aliquibus Dominorum Prutenorum adverſus infideles debellatio, ſuorumque bonorum & Dominiorum conquiſitio. Putatur ab aliis depoſitio unius Regis Franciæ per Papam Zachariam hic eſſe fundata, tanquam Papa ſit qui transferre poſſit Reges & Regna.

Rurſus, advertens Adulatio durum eſſe multis hunc ſermonem, & ideo minus credibilem, ſtudet loqui reſtrictius, concedens, quod ſicut ante Petrum fuerunt apud infideles vera dominia, quemadmodum irrefragabilis auctoritas Sacræ Scripturæ & Euangelicæ narrationis teſtis eſt: ſic non oportet nunc poſt Petrum, ut omnis Poteſtas Imperialis, Regalis, vel altera ſecularis ſit immediate robur habens à Summo Pontifice, ſicut Rex Francorum Chriſtianiſſimus ſuperiorem hoc modo non habet, nec recognoſcit in terris. Idcirco transfert verbum ſuum Adulatio loqui de dignitatibus, Officiis, & bonis Eccleſiaſticorum: quæ omnia ſic ſubjicit Summo Pontifici, ut quicquid circa ea placuerit diſponere mutando, transferendo, approbando; hoc poſſit, hoc teneat, & ratum ſit: licet hoc ſine cauſa, licet cum peccato ſuo peregerit: quamvis peccatum circa hoc vult Adulatio longe à Papa ſic facere, ut eum Simoniam poſſe neget committere, quoniam ſua ſunt omnia Eccleſiaſtica bona. Concedit inſuper, quod ſuper Jus, eſt potens ab altero Jus ſuum tollere, & quod nec ab eo appellari, neque eum judicialiter evocari, nec obedientiam ab eo ſubtrahi, præſertim extra caſum hæreſis ſit aliquatenus poſſibile. Hic ſolus Symbolum fidei condere, hic ſolus cauſas ejuſdem fidei, & majores cæteras tractare poteſt, ſolus, ut jam tactum eſt, diffinitiones, regulas, Leges & Canones condit. Alioquin, quicquid per alios diffinitur, decernitur, conditur, ſtatuitur irritum eſt & inane: nec aliquid ex eis quæ ſtatuerit poteſt niſi per ipſum quomodolibet caſſari vel infringi. Fallor ſi non ante celebrationem hujus Sacroſanctæ Conſtantienſis Synodi ſic occupaverat mentes plurimorum literalium magis, quam literatorum iſta traditio, ut oppoſitorum dogmatizator fuiſſet de hæretica pravitate, vel notatus, vel damnatus. Hujus rei ſignum accipe; quia poſt declarationem ex

Theo-

Theologiæ principiis luce clariorem: & quod urgentius eſt, poſt determinationem & practicationem ejuſdem Sanctæ Synodi, inveniuntur qui talia palam aſſerere non paveant: tam radicatum, & ut cancer ſerpens tam medullitus imbibitum fuit hoc priſcæ Adulationis virus letiferum.

Tandem, miſerante Deo, moderatrix diſcretio colluſtrata lumine Legis Euangelicæ, mediam ac regiam viam tenens inter devios errores extremos *Detractionis, & Adulationis*, ponit dictam hanc Conſiderationem Duodecimam cum prioribus, tanquam ſignum aliquod oſtenſivum itineris recti: ne forte offendant ad lapidem erroris pedem ſuæ inquiſitionis ſcrutatores veritatis. Unde dicimus Eccleſiaſticos & capaces eſſe bonorum temporalium, & multa eis ex debito, non ex eleemoſyna pura competere: & non debere eos coërceri, vel ſpoliari per ſecularem Poteſtatem, niſi vocata ſit in ſui Juris ſubſidium; quod dicitur propter hæreticos & rebelles. Poſſunt denique ipſi cum divitiis aliter quam Apoſtoli vivere, converſari vel incedere pro temporum, locorum, & aliarum circumſtantiarum varia qualitate, prout ſapiens judicabit. Nec ita ſunt Hieronymi vel Bernardi verba generaliter ad omnes Eccleſiaſticos, tanquam proprium habeant nihil, detorquenda: Monachis autem quibus loquebantur alia lex eſt. Vitamus ex adverſo ſtultas & falſas Adulationis inſanias, attribuentes Summo Pontifici plenitudinis Poteſtatem qualem deſcripſimus. Quæ tanta eſt, quanta ſapientiſſimus Legiſlator Chriſtus prævidit ſufficere ad ædificationem continuam Eccleſiæ, dilectiſſimæ ſponſæ ſuæ, quam propria morte firmavit & dotavit. Cui Poteſtati detrahere eſſet impietas ſacrilega indigniſſimaque: ſed glorificent Deum qui Poteſtatem talem dedit hominibus miſericordiſſima pietate ſua: quæ Poteſtas quanto ſublimior eſt, pulchrior, & dignior; tanto ne vertatur in abuſum vilem, turpem & indignum, providere debet Summus Pontifex: & eam, ut ſapiens judicabit, regulare. Quid autem ſapientius in terris Generali Concilio, quod & Spiritu Sancto regitur, & cujus agi ſumma libertas eſt. Præclare dixit Ariſtoteles: *non eſſe ſervitutem obedire legibus.*

Addamus, Summum Pontificem, cum Collegio ſuo, ita præſidere bonis Eccleſiaſticis; ut de eis ſtatum habere ſufficientem & decentem oporteat: ſed non ita, ut Caput gravidum membra reliqua obruat mole ſua, neque velit uſurpare, contra naturam ſingularis membri, omnia officia membrorum; quibus ſingulis, ut ait Apoſtolus,

 ſtolus,

ſtolus, proprium datum eſt officium: *Nam ſi Omnia oculus, vel caput, ubi pes, ubi manus?* Concernit hoc collationem Beneficiorum, multiplicitatem exemptionum odioſiſſimam, plenam erroris, & confuſionis in Eccleſiaſtica Hierarchia, & ita de reliquis. Reſervationem præterea tot caſuum, tot excommunicationum in foro conſcientiæ, evocationem tam facilem omnium cauſarum ab Ordinariis, ſint cauſæ illæ prophanæ, ſint ſacræ fidei, quales fidei cauſas omnes ab Ordinariis ſingulis, præſertim in doctrinis notorie ſcandalizantibus Diœceſes ſuas, & ubi vigent ſtudia literarum, velle prohibere, quid aliud eſt, quam januam grandem erroribus aperire?

Poſtremo, ſuis ſe terminis ita Poteſtas Eccleſiaſtica coërceat, ut meminerit Poteſtatem ſecularem etiam apud infideles ſua habere propria Jura, ſuas dignitates, ſuas Leges, ſua Judicia, de quibus occupare ſe Eccleſiaſtica Poteſtas non præſumat, vel uſurpet; niſi dum redundat abuſus Poteſtatis ſecularis in impugnationem fidei, & blaſphemiam Creatoris, & in manifeſtam Eccleſiaſticæ Poteſtatis injuriam: tunc enim attendere convenit ultimam hujus Conſiderationis Duodecimæ particulam; quod in his Eccleſiaſtica Poteſtas habet Dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum & ordinativum. Concludunt hoc, & nihil fere aliud, rationes & allegationes omnes induci ſolitæ, quod plenitudo Poteſtatis Papalis ſuperior eſt, & ad omnem aliam Eccleſiaſticam, & temporalem.

Quamvis ſub hoc reſpectu Poteſtas Univerſalis Eccleſiæ, vel Generalis Concilii legitime congregati dici poſſit major in amplitudine, vel extenſione, major in infallibili directione, major in morum reformatione in capite & in membris, major in coërcitiva Poteſtate, major in cauſarum fidei difficilium ultimata deciſione; major denique, quia copioſior: complectitur enim ſaltem virtualiter omnem Poteſtatem, & omne politicum regimen, Papale, Imperiale, Regale, Ariſtocraticum & Democraticum, prout alias deductum eſt ex deſcriptione Concilii Generalis. *Concilium Generale eſt congregatio, legitima auctoritate facta, ad aliquem locum ex omni ſtatu Hierarchico totius Eccleſiæ Catholicæ, nulla fideli perſona, quæ audiri requirat excluſa, ad ſalubriter tractandum & ordinandum ea, quæ ad regimen ejuſdem Eccleſiæ in fide & moribus reſpiciunt.* Dicamus hic aliqua circa diffinitionem hanc Concilii Generalis: Et primo, quod Congregatio, legitima auctoritate facta, dicitur regulariter à Papa, ſicut ſonant Decreta & Decretales innumeræ. Excipiuntur tamen tres caſus, ubi

ubi Congregatio Concilii Generalis fit legitime ſine Papa. Unus, dum deſiit eſſe per mortem naturalem, vel civilem, ſeu canonicam, quæ eſt depoſitio: vel ſi cadat in perpetuam maniam: aut ſi ad eum captivatum non pateat acceſſus: Alius, dum ſufficienter requiſitus de convocando Concilium, renuit contumaciter in perniciem Eccleſiæ; præſertim ſi tangat ipſum. Tertius, ſi Concilium, poſtquam eſt à Papa legitime congregatum, ſtatuat certum tempus & locum pro celebrando Generali Concilio, ſicut infra triennium, vel de decennio in decennium, etiam ubi Papa renueret. Nec refert in primo & ſecundo caſu, per quos evocetur Concilium; dummodo congregetur, quemadmodum fuit Piſis. Nihilominus expedit decernere, pro futuro, modum convocationis, ſicut in reformatione ſalubriter eſt aviſatum, utinam & ſynodaliter jam eſſet diffinitum.

Dicamus ſecundo, juxta probabilem valde ſententiam, quod de ſtatu Hierarchico Eccleſiæ non ſunt proprie niſi duo ſtatus; Prælatorum majorum, videlicet qui ſuccedunt Apoſtolis, & ſunt Epiſcopi, Archiepiſcopi, & ita ſurſum: Et minorum, qui Succeſſores ſunt LXXII. diſcipulorum, & dicuntur Prælati ſecundi Ordinis, dignitatis, vel honoris; quales ſunt Curati, quibus ex ſtatu & ordinario Jure conveniunt tres actus Hierarchici primarie, eſſentialiter, & immediate à Chriſto: qui ſunt purgare per correctionem, illuminare per doctrinam & prædicationem, perficere per Sacramentorum miniſtrationem. Fundatur hæc ſententia *Matthæi* 18. ubi, poſtquam Chriſtus dixerat *Dic Eccleſiæ*, ſubjunxit, de quibus loquebatur, dum ait, *Quodcumque ſolveritis ſuper terram, &c.* Conſtat autem, quod nedum Apoſtolis; ſed & diſcipulis loquebatur, juxta Gloſſas Doctorum in hoc loco, & *Matthæi* 10. & *Lucæ* 10. ubi fit ſermo de miſſione LXXII. diſcipulorum: & *Matthæi* 16. ubi Chriſtus Petro dixit pro omnibus, *Quodcumque ligaveris*, &c. Et iterum, *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Concordant Auguſtinus, Hieronymus, Iſidorus, Beda, Magiſter ubi prius, & expreſſe multum Damaſus Papa, *Non amplius*, inquit, *quam duos Ordines inter diſcipulos Domini eſſe cognoſcimus, id eſt, duodecim Apoſtolorum, & ſeptuaginta duorum diſcipulorum; unde iſte proceſſerit ignoramus, & quod ratione caret, extirpare neceſſe eſt:* loquitur contra Chorepiſcopos.

Dicamus tertio, naturam Generalis Concilii talem eſſe, ut nullus fidelis, qui audiri voluerit, debeat excludi ab audientia; quatenus

vel doceatur, vel doceat, ſicut legitur in principio Concilii. Diſtingui tamen ſolet de habentibus vocem in Concilio: Quidam habent conſultivam, alii definitivam. Primi ſunt, quibus ineſt notitia talium quæ tractantur, etiam uſque ad Mechanicas artes: ut ſi quæratur de modo reparationis Eccleſiarum materialium, eſſe poterit in latomis vox conſultiva, ſic in aurifabris & fabris: ſic dum ſit quæſtio de Philoſophicis, & moralibus diſciplinis, ut ſunt præcepta Decalogi, poſſunt ſeculares eruditi in Philoſophia, Legibus, & moribus, dare conſilium, & aliquando ſalubrius, quam nonnulli Prælatorum vel Curatorum, vel etiam Theologorum; uſque adeo, quod in Generalibus Conciliis contra Arrium, tempore Athanaſii, fuerit interrogatus Gentilis Philoſophus de materia, nedum pure morali; ſed quæ tangebat Beatæ Trinitatis eandem eſſentiam. Cæterum de voce definitiva, quales eam habeant, non eſt dubium de Epiſcopis & ſuperioribus Prælatis; ſicut juxta prædicta practicatum ſæpius invenitur in prioribus Conciliis. Sed neque videtur ambiguitas eſſe de minoribus Prælatis, qui ſunt Curati, & Hierarchæ; neque de illis, qui ad hunc duplicem Prælatorum Ordinem reducuntur: quibus non ex privilegio ſolo, ſed ex ſtatu & ordinario Jure competit animarum Cura, quemadmodum ſunt multi Abbates, Decani, Præpoſiti cum ſimilibus. Facit ad hoc determinatio Sacræ Facultatis Theologiæ Pariſienſis nuper edita contra temeritatem extollentium Privilegiatos ſuper Curatos in prædicationibus & Confeſſionibus: ubi ſic dicitur in duobus primis Articulis: *Domini Curati ſunt in Eccleſia minores Prælati & Hierarchæ, ex primaria inſtitutione Chriſti: quibus competit ex ſtatu Jus prædicandi, Jus Confeſſiones audiendi, Jus Sacramenta Eccleſiaſtica, ſecundum exigentiam ſui ſtatus & parochianorum miniſtrandi, Jus ſepulturas dandi, Jus inſuper decimas, & alia Jura parochialia recipiendi.* Secundus Articulus, quod Jus prædicandi, & confeſſandi competit Prælatis & Curatis principaliter, & eſſentialiter: & Mendicantibus de per accidens, ex privilegio: quoniam ſunt introducti vel admiſſi ex conceſſione & beneplacito Dominorum Prælatorum.

Dicamus poſtremo, quod licet ea quæ ſtatim dicta ſunt, conſonare videantur Juri divino & obſervationi priorum Conciliorum, atque rationi: Nihilominus Concilium poteſt certis de cauſis, & ad tempus conſtituere voces diffinitivas in pluribus vel paucioribus, & in aliis quam dicti ſint, ſatis ſimiliter ad illa quæ facta ſunt & fieri poſſunt vario modo circa inſtitutionem Prælatorum Eccleſiaſticorum majo-

Digitized by Google

majorum, & minorum, quæ quandoque fiebant à toto populo & Clero, quandoque à toto Clero ſolum, quandoque à ſolis Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, & noviſſime crebrius per ſolum Papam, ſicut plurimorum eſt judicium.

CONSIDERATIO XIII.

Omnem legitimam Poteſtatem ab æterna & divina Juriſdictione, tanquam à fonte derivari: Juſtitiæ definitio: & longe aliud eſſe Jus, aut facultatem habere propinquam, & Poteſtatem obedientialem in res aliquas. Definitio & diviſio Juſtitiæ, in æternam aut divinam, & in creatam ſive participatam: Juſtitiæ creatæ in ſua membra diſtributio. De Legis divinæ & creatæ definitionibus, ac diſtributione in ſuas ſpecies; nimirum in Legem Naturalem, Canonicam & Civilem: Legem Naturalem eatenus vim habere obligandi ad vitam æternam, quatenus in Legem Moſaicam & Evangelicam inſita eſt. In moralibus, ſicut & in Theoreticis quatuor reperiri genera principiorum. Definitio ac diſtributio Juriſdictionis in ſuas ſpecies: Item Dominii definitio, & partitio in Evangelicum; originalis Juſtitiæ; libertatis creatæ; gratiæ gratis datæ; & politicum aut civile Dominium. Similiter Politiæ Legitimæ, Iuſtitiæ, ordinis, & pacis deſcriptio: ac de tribus legitimis ſpeciebus Politiarum, Monarchia, Ariſtocratia, & Timocratia; & vitiis oppoſitis. Utrum Theologus utilior ſit in Eccleſiæ adminiſtratione, quam quilibet alius in rebus humanis exercitatiſſimus. Eccleſiæ gubernationem triplici Politia, nimirum Monarchica, Ariſtocratica & Timocratica temperari; & de tribus ſpeciebus Politiæ vitioſa, quæ juſtæ ac Legitimæ Monarchiæ, Ariſtocratiæ, & Timocratiæ opponuntur; & utrum in Eccleſiaſtico regimine reperiantur.

POteſtas Eccleſiaſtica, ſicut & alia quælibet, originatur à prima Juſtitia, ſecundum quam Jura omnia, Leges; Juriſdictiones atque Dominia pulchra ordinis varietate fundantur.

Deſcribitur itaque Juſtitia, quod *eſt perpetua & conſtans voluntas Jus ſuum unicuique tribuens.* Hæc autem deſcriptio competit principaliter Juſtitiæ divinæ, in ordine ad ſuas creaturas. Deus nempe ſolus eſt, qui voluntate perpetua & conſtanti dat unicuique rei quod ſuum eſt: ſuum inquam, non ex debito rigoris, ſed ex liberaliſſima, & digniſſima donatione Creatoris: ſic in qualibet re tantum eſt de Jure, quantum de entitate. Habet enim res quælibet Jus, ſeu titulum id habendi quod habet ex dictamine rectiſſimo primæ Juſtitiæ.

Jus vero ſic deſcribitur, *Jus eſt poteſtas, ſeu facultas propinqua, conveniens alicui ſecundum dictamen primæ Juſtitiæ.*

Porro dictamen hoc Lex dicitur, quia Lex eſt regula conformitatem habens ad dictamen rectæ rationis. Dictamen vero rectæ rationis primæ, & Juſtitia, conveniunt in Deo ſynonime: Proinde dictum eſt in deſcriptione Juris, *quod eſt facultas propinqua, &c.* propter illam quæ

in potentia obedientiali convenire poteſt cuilibet Creaturæ: quod poſſe, dicere poſſumus vel obedientiale vel logicale, ſecundum quale non dicitur proprie res habere Jus vel Legem: ſicut non dicimus, quod damnati Jus habeant ad beatitudinem æternam: nec quod ſtella Jus ſuum ſeu facultatem habeat in tanta luce, quanta refulget in ſole: licet in potentia obedientiali creaturæ, vel abſoluta Dei, poſſint hæc omnia fieri.

Conſequenter, ab hac ampliſſima Juris & Legis acceptione, ſicut utitur Scriptura dum ait, *hæ ſunt leges cæli & terræ &c.* Et alibi pluries; & apud Boëtium: *Legemque pati ſydera cogis:* fit deſcenſus reſtrictior ad ea, quæ creaturam rationalem reſpiciunt, ut rationalis eſt, fit ſubinde diſtinctio de Juſtitia: quia quædam eſt eſſentialis & primaria, qualis prædeſcripta eſt: Altera eſt participata ſeu derivata & attributive dicta, quæ ſic deſcribitur: *Juſtitia eſt habitus, vel tanquam habitus, conformis divinæ Juſtitiæ ejuſque imitativus per participationem, quo habitu inclinatur habens eam, facere Jus vel reddere:* ita quod Jus eſt velut actus, vel uſus, vel effectus, vel titulus talis Juſtitiæ.

Ruſſus de Juſtitia ſic accepta participative, dicimus, quod quædam eſt Juſtitia originalis, quædam Regni cæleſtis, ut ibi, *primum quærite Regnum Dei, & Juſtitiam ejus.* Et hæc duplex eſt, quædam gloriæ, quædam gratiæ.

Altera iterum eſt Juſtitia Legalis, alia civilis: Juſtitia vero civilis, alia diſtributiva, alia commutativa: Et ita de reliquis acceptionibus Juſtitiæ ſpecialibus. Juſtitia Legalis eſt omnis virtus, ſicut Charitas eſt tota Lex Chriſti.

Porro Juſtitiæ diſtributivæ contrariantur promotiones indignæ, & intruſiones in officiis Reipublicæ, & Beneficiis Eccleſiæ. Commutativæ autem contrariantur contractus illiciti, uſura, & fraus in temporalibus, Simonia & Giezia in ſpiritualibus, de quibus non eſt hic dicendum per ſingula.

Dicamus præterea, tot eſſe Legum varietates, quot modis Jura variantur ſecundum dictamen participatæ Juſtitiæ. Propterea ſunt quædam Leges proprie divinæ, quædam proprie Naturales, quædam Poſitivæ vel Humanæ. Quarum aliquæ ſunt Canonicæ, vel Eccleſiaſticæ; aliæ ſunt Civiles, ſeu Politicæ. Et quamvis paucæ reperiantur Leges, quin mixtæ ſint ex participatione diverſarum; nihilominus denominatur Lex à prædominanti, ſeu, à principaliori quod in ea reperitur. Quibus præſuppoſitis, dicamus ulterius deſcriptiones hujuſmo-

Digitized by Google

hujuſmodi Legum. Et quoniam Lex dicitur à ligando, id eſt, obligando: vel à legendo, id eſt, dictando quid agendum ſit; conformiter ad hanc obligationem, ſeu dictamen rectæ rationis, deſcribemus principaliter Leges obligatorias: quia de conſultoriis & permiſſivis; & ſi quæ ſint aliæ, facilis habebitur ex his cognitio.

Lex Divina obligatoria, eſt ſignum verum revelatum creaturæ rationali, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis teneri, ſeu ligari illam creaturam ad aliquid agendum pro conſequutione felicitatis æternæ. Dicitur hic & infra, *ſignum notificativum:* quoniam proprie nulla Lex obligat liberum arbitrium, ſi notificata non fuerit. Hoc autem ſignum triplex eſt: quoddam mentale, quoddam vocale, quoddam ſcriptum: ſicut eſt Lex ſcripta prolata, indita, literalis, vocalis, mentalis. De mentali ſcribitur in Pſalmo 4. *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine:* Et *ad Roman.* 2. pulchre per totum: Et iterum in Pſalmo 39. *Legem tuam in medio cordis mei.*

Lex Naturalis obligatoria deſcribitur, quod *eſt ſignum naturaliter habitum, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri, ſeu ligari ad aliquid agendum, vel non agendum, pro conſequutione finis ſui naturalis, qui eſt felicitas humana, ſive Monaſtica, ſive OEconomica, ſive Politica.* Dicitur autem ſignum pure naturaliter habitum illud, quod inditum eſt cuilibet homini non impedito in uſu debito rationis. Impeditur autem per corpus, per errores, per vitia multa.

Notificatur ex hac duplici deſcriptione differentia & convenientia Divinæ Legis ad Naturalem, principaliter ex modo acquiſitionis, & ex parte finis. Lex enim Divina de ratione ſua habet primo, ut acquiratur per revelationem: deinde, quod ordine de proximo & per ſe, ad felicitatem æternam. Lex vero Naturalis, etſi poſſit ſic acquiri & ordinari, ſicut patet in datione præceptorum Decalogi in utraque Lege, Veteri & Nova; hoc tamen non habet de ratione ſua, ut naturalis eſt, ſed ut tranſit in divinam.

Lex Canonica deſcribitur, quod *eſt ſignum habitum per humanam traditionem, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri, ſeu ligari ad aliquid agendum, vel non agendum, principaliter pro conſequutione felicitatis æternæ.* Per hanc ultimam clauſulam convenit Lex Canonica cum Divina, & differt à Naturali: & per primam, ab utraque ſub ſua ratione, quæ eſt, ut habeatur

beatur ejus cognitio & robur per humanam traditionem magis, quam per puram revelationem, vel naturalem evidentiam.

Lex Civilis deſcribitur, quod eſt ſignum habitum per humanam traditionem poſitivam, volentem quod homo teneatur, ſeu ligetur aliquid agere, vel non agere pro conſequutione finis ſui naturalis, quæ eſt humana felicitas, vel monaſtica, vel œconomica, vel politica: patet deſcriptio ex prioribus.

Unde diligenter attendendum eſt, quod ſicut in ſpeculabilibus ſunt primo Principia naturaliter nota, ſunt ſecundo Concluſiones evidenter ab illis principiis demonſtratæ: ſunt conſequenter tertio Concluſiones tantummodo probabiliter deductæ ex prædictis veritatibus, circa quas eſt ſolum opinio: tandem quarto ſunt aliæ Propoſitiones ſic elongatæ à primis veritatibus, quod non apparet quod ex illis ſequantur, vel repugnent; ut ſi aſtra ſint paria vel imparia: proportionabiliter, ſuo modo, dicendum eſt de veritatibus moralibus ſub hac diſtinctione quadruplici. Et juxta duplicem primum gradum accipitur Jus pure divinum, ſi veritates ſint certitudinaliter revelatæ, vel ex revelatis manifeſte deductæ: ſed ſi cognoſcantur per evidentiam naturalem, accipitur Jus proprie naturale. Circa tertium gradum & quartum, proportionabiliter ſumitur Jus canonicum & civile, addita Legiſlatoris auctoritate, quæ facit, ut propoſitio moralis aliunde ſolum probabilis, vel impertinens legibus proprie divinis vel naturalibus, robur habeat & vim obligationis ad alterum finem; vel ſupernaturalem, & ſic eſt Lex canonica; vel naturalem, & ſic Lex civilis vel politica nominatur. Rememorandum eſt tamen id quod jam dictum repetitur, pauciſſimas inveniri Leges, quæ ſe non mutuo participent: ſed ratio diſtinguit eas & ſecernit.

Tranſeamus conſequenter poſt ſermonem de Juſtitia, de Jure, de Lege; loqui de Juriſdictione, de Dominio, & de Politia. Juriſdictio deſcribitur vel interpretatur, quod eſt Juris ditio, id eſt, poteſtas ſeu facultas exercendi Jus: vel dicitur Juriſdictio, quaſi Juris dictio, id eſt, pronunciatio, ſeu promulgatio Juris. Quæ Juriſdictio quadruplex eſt, juxta quadruplicem Legem: Divina ſcilicet, Naturalis, Canonica & Civilis.

Itaque Juriſdictio Divina eſt poteſtas exequendi Jus, quod competit alicui ſecundum Legem proprie Divinam, & hoc in alterum, vel tanquam in alterum. Non enim proprie dicitur habere quis Juriſdictionem in ſemetipſum, niſi forte conſideretur tanquam alter ſit,

ut.

ut vellent aliqui de pœnitentia dicere. Proportionabilis deſcriptio eſt triplex triplicis alterius Juriſdictionis, ſecundum triplicem Legem. Dividitur autem quandoque Juriſdictio in coërcitivam, quæ ſcilicet fertur in invitum; & in directivam, ſeu regulativam; & ordinativam, qualis fuiſſet etiam in ſtatu innocentiæ, & qualis eſt ſapientis ad inſipientiores; & perfectioris ad imperfectiorem, ut in Angelis etiam poſuit Dionyſius.

Subjungamus de Dominio, quod ita deſcribi poteſt: *Dominium eſt potentia propinqua aſſumendi res alias, vel ut alias in ſui facultatem, vel uſum licitum, ſecundum Jura, vel Leges rationabiliter inſtitutas.* Invenitur autem hoc modo Dominium ſextuplex, Beatificum, Originale, Gratificum, Euangelicum, Canonicum & Politicum. Beatificum eſt Dominium ſecundum Leges gloriæ: Originale Dominium eſt ſecundum Leges originalis juſtitiæ. Gratificum eſt Dominium ſecundum Leges gratiæ gratificantis. Euangelicum eſt Dominium ſecundum Legem proprie Euangelicam. Et ita de reliquis duobus ſuo modo. Poſſumus autem contractius loqui de triplici Dominio, quorum unum fundatur in titulo charitatis gratificantis: Alterum in titulo alicujus gratiæ ſuper naturalis, ſolum gratis datæ, non gratificantis: Tertium in titulo doni alicujus pure naturalis; ſicut eſt electio, vel naturalis ſucceſſio ad aliquem Principatum. Deſcribitur autem Dominium, quod appellatur à multis Euangelicum per appropriationem, quod eſt *Dominium immediate à Deo inſtitutum, compatiens ſecum ex æquo quoſlibet Dominos, & inabdicabile, ſervata charitate, ſe extendens ad omnia.* De hoc dicit Apoſtolus, quod *noſtra ſunt omnia*, quia *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum:* quoniam in titulum charitatis adjiciuntur omnia abunde ad fruendum, vel utendum, quæ in cælis ſunt & in terra, in mari, & in omnibus abyſſis. Deſcriberetur conformiter Dominium originalis juſtitiæ, quod eſt *donum Dei, quo creatura rationalis Jus habet immediate à Deo aſſumere alias res inferiores in ſui uſum, & conſervationem, pluribus competens ex æquo, & inabdicabile ſervata originali juſtitia, ſeu integritate naturali.* Hoc modo habuit Adam Dominium ſuper volucres cæli, & piſces maris. Deſcriberetur proportionabiliter Dominium libertatis creatæ, quod *eſt facultas propinqua, reſultans ex liberaliſſima condeſcenſione Dei donantis ad agendum, vel non agendum, cum anima rationali in productione ſuorum actuum elicitorum, vel in eorum ſuſpenſione ad finem conſequendæ beatitudinis ordinata.* Porro, quid ſit Dominium

Digitized by Google

aliud, fundatum in gratia ſupernaturali, ſolum gratis data; poteſt apparere conſideranti naturam gratiæ talis, ſicut dicit Apoſtolus: Quod *Spiritus Prophetarum ſubjecti ſunt eis*, & fides informis facit miracula. Contractius tamen loquuti ſumus in prima Conſideratione, dum Poteſtatem Eccleſiaſticam deſcripſimus, quæ Dominium Eccleſiaſticum dici poteſt. Prætérea, Civile Dominium ſeu politicum, *eſt Dominium peccati occaſione introductum, non competens pluribus ex æquo, retinibile & abdicabile, ſervata, vel non ſervata charitate, fundatum in Legibus civilibus & politicis, ſecundum quas poteſt abdicari vendendo, donando, negligendo, permutando.* Unde & apud Eccleſiaſticos invenitur tale dominium ſuo modo: Nec fundatur in charitate, nec in fide: quoniam apud infideles & injuſtos peccatores juſte manet tale Dominium.

Poſtremo tandem habito ſermone de Juſtitia, de Jure, de Lege, de Juriſdictione, de Dominio; loquamur aliquid *de Politia*, deſcribentes eam, quod *eſt communitas ordinata ad finem aliquem perfectum. Eſt autem ordinatio, vel ordo parium diſpariumque rerum, ſua unicuique tribuens diſpoſitio.* Convenit igitur prorſus ordo cum Juſtitia, quæ dat unicuique quod ſuum eſt. Propterea divinè fuit enunciatum per Prophetam, *quod opus Juſtitiæ eſt pax*: Cur ita? plane quia nihil aliud eſt pax, quam ordinis tranquillitas: hanc vero tranquillitatem ordinis facit Juſtitia, Jus ſuum unicuique tribuens: qua in re dictum eſt, *Juſtitia & pax oſculata ſunt.* Pſal. 84.

Politiarum vero alia eſt cæleſtis, de qua nihil ad præſens: alia eſt humana duplex viatorum: una eſt, quæ vulgato & appropriato nomine dicitur Eccleſiaſtica: altera Secularis. Secularis autem dividitur ab Ariſtotele politizanre in tres, quarum primam vocat Regnum: ſecundam dicit Ariſtocratiam: tertiam nominat vocabulo generali appropriate Politiam, quam dicere poſſumus Timocratiam. Deſcribitur Regnum, quod *eſt politia ſub uno bono:* vel expreſſius, quod *eſt congregatio communitatis perfecta ſub uno, ſecundum Leges ſuas bonas pro Republica.* Dicitur autem unus ille bonus vel Rex, vel Imperator, ſeu Monarcha, qui non proprium principaliter; ſed commune bonum intendit in ſuo Principatu. Deſcribitur *Ariſtocratia, quod eſt politia ſub paucis bonis:* vel expreſſius, quod *eſt congregatio communitatis perfecta ſub paucis, bonum Reipublicæ per Leges ſuas principaliter intendentibus, ut Senatus.* Deſcribitur Politia appropriato nomine, ſeu Timocratia quod *eſt politia ſub plurimis bonis:* vel expreſ-

Digitized by Google

expreſſius quod *eſt congregatio communitatis perfecta ſub plurimis, utilitatem Reipublicæ per leges ſuas principaliter intendentibus.* Dicitur *perfecta communitas*, ad differentiam œconomicæ converſationis, quæ ſibi perfecte non ſufficit. Dicitur *ſecundum Leges ſuas*: quoniam in hoc attenditur principatus dominantis, ſi ſecundum Leges ſuas inveniatur ultro regere politiam, aliena Lege non artatus.

Omnis idcirco Politia Eccleſiaſtica, ſive dominetur unus, ſive pauci, ſive plures boni, dicitur proprie Divina: quia ſecundum Leges ſupernaturales debet quilibet regulationem accipere. Et ita perſpicuum eſt, quod tres iſtæ Politiæ uniuntur in Eccleſia aliter quam in civili Politia, propter divinæ Legis unitatem. Perſpicuum eſt conſequenter, quæſtionem hanc ſapere blaſphemiam & hæreſim Pelagianam ſi in Eccleſiaſtico regimine Theologia præponi debeat alteri ſcientiæ naturali vel humanæ. Non enim ſumitur hic Eccleſia pro templo materiali, quod ædificare melius ſciret Latomus quam Theologus aut Juriſta; Nec de Eccleſia tantummodo debet fieri ſermo pro ſolis proventibus & redditibus & Juriſdictionibus Eccleſiaſticis ad temporalitatem & vitam hanc civilem reſpicientibus; Quoniam eſſet hoc pure gentiliter ſapere. Ita tamen animales etiam de Eccleſia plerumque concipiunt, prout operibus & verbis inſinuant, extollentes uſque in cœlum, ſi quis Epiſcopus aut Abbas laboraverit ut ſtent mœnia, prædia cum ſuis Juriſdictionibus, & permittat ruere ſubditos per errorum devia in fide Catholica & bonis moribus: Sic autem poſſet ſecularis unus expertus œconomicus judicari frequenter utilior in Eccleſiaſtico regimine, quam Theologus aut Juriſta. Conſiderari igitur debet Eccleſia, prout inſtituta eſt à Chriſto ſupra firmam petram fidei, ad finem ſupernaturalem, ſecundum Legem Euangelicam & Sacræ Scripturæ divinitus revelatæ, ſecundum quam debet regulari judicium de fide & moribus ſubditorum: quoniam rectum eſt index ſui, & obliqui. Pro qua fide conſervanda, ſi deberent in Curia Romana conſtitui auditores cauſarum fidei in Theologia peritiſſimi, nec corrupti moribus: quas cauſas omnes, dicunt aliqui ad Sedem Apoſtolicam referendas eſſe: licet hoc nimis generaliter intelligant: attendatur ſi hoc æque rationabiliter fieret, ſicut Auditores cauſarum prophanarum ſunt ordinarie & collegialiter inſtituti.

Poſſumus conformiter ad prædictam Philoſophi Politiam tripliciter diſtinctam in naturali regimine, Politiam Eccleſiaſticam dividere: quod.

Digitized by Google

quod alia eſt Papalis, alia Collegialis, alia Synodalis, ſeu Concilii Generalis. Papalis imitatur Regalem: Collegialis Dominorum Cardinalium, imitatur Ariſtocratiam: Synodalis Generalis imitatur Politiam ſeu Timocratiam, vel potius eſt perfecta Politia quæ reſultat ex omnibus.

Sunt ex adverſo Politiæ, ſi aliter appellari merentur, quæ non libero, & tanquam paternali regimine ducuntur, ſicut præcedentes; ſed Deſpotico & ſervili jugo trahuntur: vel ex proprio demerito, permittente Deo, qui *regnare facit hypocritam* dicente Job *propter peccata populi:* vel aliunde, juſto ejuſdem Dei Judicio. Vocat autem eas Ariſtoteles primam, Tyrannidem; alteram, Oligarchiam; Tertiam, Democratiam. In Tyrannide præſidet unus, proprium tantummodo bonum inquirens, volens ſubditos impotentes, indoctos, & diviſos ab invicem eſſe. In Oligarchia præſident pauci ſimilis conditionis ſuper alios. In Democratia præſidet ſibiipſi multitudo nequam, ubi quærit unuſquiſque quæ ſua ſunt, non quæ communia. Cognoſcet ex his Studioſus Lector, ſi poſſit in Eccleſiaſtica Politia tale aliquid tripliciter, & proportionabiliter inveniri.

Denique de Politiis mixtis nihil expreſſimus; quoniam fere nulla eſt, quæ mixtionem excludat: ſed à prædominanti talis, vel talis nominatur. Hæc vero latius explicata ſunt in Tractatu quodam de Vita Spirituali; & in Sermone illo, *Dedit ei Pater omnia in manus.*

EPILOGUS PRÆMISSORUM.

Hoc Epilogo & Concluſione Gerſonius ea Summatim repetit, quæ Conſideratione 13. diſputavit de Juſtitia, Jure, Dominio, Politia Seculari & Eccleſiaſtica: Item quæ Septima, Octava, & Nona Conſideratione diſſeruit de Poteſtate Eccleſiaſtica formaliter; & in abſtracto, materialiter & ſubjective; deinde quo ad uſum, exercitium, & exequutionem: quæ ſatis clara ſunt ex ſuperioribus. Præterea, ad calcem Tractatus de Poteſtate Eccleſiaſtica habentur Tres Concluſiones, quæ clariſſime explicant, quonam modo plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia collectim ſumpta, & in Papa differenter habitet: hæcque omnia Cancellarius Pariſienſis loco Epilogi & Concluſionis libri de Poteſtate Eccleſiaſtica, attexuit.

EPilogando, dicimus, quod à prima Juſtitia derivatur Jus generaliter in omnem creaturam, ſpecialiter in creaturam rationalem: & hoc ſecundum multiplices Leges, ſecundum proprie Divinam, ſecundum proprie Naturalem, ſecundum Canonicam, ſecundum Civilem. Fundatur inde participata Juſtitia imitatrix divinæ.

De-

Digitized by Google

Dehinc Juriſdictio quadruplex, ſecundum quadruplicem Legem, proprie Divinam, proprie Naturalem, Canonicam & Civilem. Et de qualibet harum dupliciter haberi ſermo poteſt: quoniam alia eſt coërcitiva in invitum: alia doctrinalis, directiva, vel arbitraria, ſeu ſpôntanea dici poteſt.

Porro, ſecundum Leges & Juriſdictiones, fundantur Dominia; unum Gloriæ, alterum Juſtitiæ originalis; aliud Gratiæ gratificantis: aliud Euangelicum, ſecundum Leges proprie Divinas; aliud Euangelicum, ſecundum Leges Canonicas: aliud Politicum, vel Civile, ſecundum Leges civiliter datas.

Amplius vero fundantur, ſecundum prædicta, diverſæ Politiæ: una Regalis, ſeu libera: altera Servilis & Deſpotica: & utraque dividitur in Eccleſiaſticam & ſecularem. Secularis libera & bona, dividitur in Regnum, in Ariſtocratiam & Timocratiam: Servilis & mala, in Tyrannidem, in Oligarchiam, & Democratiam. Eccleſiaſtica bona dividitur proportionabiliter in Papatum, in Cardinalatum, & Synodum. Mala vero, reipſa magis huic adverſo triplici modo cognoſcitur quam nomine.

Tandem, ſub Eccleſiaſtica Politia continetur, appropriato nomine, Poteſtas Eccleſiaſtica, quæ primo dividitur; quoniam eſt una Ordinis, altera Juriſdictionis: Poteſtas Ordinis duplex; una ſuper Corpus Chriſti verum, in Conſecratione: altera ſuper Corpus Chriſti myſticum, in Sacramentorum miniſtratione. Poteſtas Juriſdictionis duplex; una in foro exteriori: altera in interiori: Poteſtas in exteriori duplex; una coërcitionis, ſeu correctionis, ſecundum Legem proprie Divinam, quæ eſt Excommunicatio: altera ſecundum Leges poſitivas Canonicas, ſeu Civiles, quæ Juriſdictioni ſeculari ſimilis eſt. Rurſus Poteſtas Juriſdictionis in foro interiori, duplex eſt: una Clavium ſcientiæ, & Poteſtatis in abſolutione, ſeu remiſſione culparum: Altera in pœnæ commutatione, per largitionem Indulgentiarum.

Poſtremo, tripliciter habet conſiderari Poteſtas Eccleſiaſtica. Uno modo in ſe formaliter, vel abſolute: alio modo, ut in hoc vel illo ſuppoſito materialiter, vel ſubjective: tertio modo uſualiter, vel exercitative. Uſus vero quadruplex eſt; licitus, & ratus, & non ratus; illicitus, & ratus; illicitus & irritus; Ratus vero dupliciter, vel de Jure, vel de Facto.

Finit Tractatulus magis ad inquiſitionem veritatis, quam ad determinationem editus, & pronunciatus Conſtantiæ, tempore Genera-

Digitized by Google

lis Concilii pro parte Cancellarii Pariſienſis, Anno à nativitate Domini M CCCC XVII. die 6. Februarii.

CONCORDIA; QUOD PLENITUDO POTESTATIS ECCLESIASTICÆ SIT IN SUMMO PONTIFICE ET IN ECCLESIA, QUAMVIS NON OMNINO SIMILITER: ET HOC SUB TRIPLICI CONCLUSIONE: CUJUS DECLARATIO PATET EX TRACTATU, CUJUS TITULUS EST, DE POTESTATE ECCLESIASTICA, ET DE ORIGINE JURIS ET LEGUM.

Prima Concluſio.

PLenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ complectitur in ſe plenitudinem duplicis Poteſtatis, ſcilicet Ordinis, & Juriſdictionis, tam in foro interiori, quam exteriori, quæ circa quemlibet de Eccleſia poteſt immediate, & abſque limitatione exerceri, clave non errante. Sed ſi errat, poteſt per ſolam Eccleſiam, Synodaliter congregatam, error judicialiter corrigi, & ne fiat ulterius, Lex imponi, cui tenebitur habens hujuſmodi Poteſtatem, reverenter obedire, ſicut matri & ſponſæ Chriſti, & ſicut regulæ à Spiritu Sancto dictatæ.

Secunda Concluſio.

Plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, ſic proprie ſumpta, non poteſt eſſe de Lege Ordinata, niſi in unico Summo Pontifice formaliter, & ſubjective; Alioquin Eccleſiaſticum regimen non eſſet Monarchicum, & habere poſſet multiplex caput ex æquo, quod aperte eſt hæreticum. Nec tamen plenitudo Poteſtatis Papalis ſic intelligenda eſt immediate ſuper omnes Chriſtianos, quod pro libito poſſit immediate Juriſdictionem in omnes per ſe, vel alios extraordinarios paſſim exercere: ſic enim præjudicaret Ordinariis, qui Jus habent immediatius, imo immediatiſſimum ſuper plebes eis commiſſas, actus hierarchicos exercendi. Extenditur igitur plenitudo Poteſtatis Papæ ſuper omnes inferiores ſolum dum ſubeſt neceſſitas ex defectu Ordinariorum

riorum inferiorum, vel dum apparet evidens utilitas Eccleſiæ; quemadmodum dici poteſt de Epiſcopis, reſpectu Plebanorum, ſeu propriorum Sacerdotum, quorum poſſunt ſupplere defectus.

Tertia Concluſio.

Plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ, dum ponitur in Eccleſia ſynodaliter congregata, cum plenitudine exequutionis hujuſmodi Poteſtatis, fit variatio vel æquivocatio de hoc quod eſt ESSE IN: quia non eodem modo eſt plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Papa & in Eccleſia: fatendum eſt tamen, quod eſt utrobique & principalius in Eccleſia ſuo modo, & hoc quadruplici reſpectu, ſcilicet indeviabilitatis, ac indefectibilitatis, extenſionis, regulationis, & generalis obligationis, cui ſubjicitur etiam ipſe Papa, tanquam Imperatrici ſponſæ Regis Summi, quæ poteſt condere Canones, & diffinire etiam ſi fuerit Papa præſens. Faciunt auctoritates ſubſequentes pro utraque parte ſecundæ Concluſionis, cum prima & tertia. Dicit enim Bonaventura parte 6. cap. 5. ſui Breviloquii ex dictis Auguſtini: *Sic igitur Baptiſmus poteſt eſſe extra Eccleſiam, munus autem beatæ vitæ, non niſi intra Eccleſiam reperitur, quæ ſupra petram fundata eſt, quæ ligandi & ſolvendi claves accepit. Hæc eſt una, quæ tenet & poſſidet omnem ſui ſponſi & domini Poteſtatem, per quam conjugalem Poteſtatem etiam de ancillis parere filios poteſt.* Item Stephanus Papa ſic ſcribit Gualberto Patriarchæ. *Nunc vero iterato tibi ſcripſimus, nolentes alicujus Eccleſiæ privilegium infringere, licet Apoſtolica prærogativa poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare.* Notentur Decreta cum ſuis gloſſis. Quod etſi Papalis Poteſtas extendatur ad omnes immediate, ſupple, *in caſu neceſſitatis, vel evidentis utilitatis,* non tamen vult alicujus Eccleſiæ privilegium infringere: ſupple, *quia nec ita velle debet.*

Finis Libri Gerſonii de Poteſtate Eccleſiaſtica.

Digitized by Google

CÆterum, obſervabit Lector, Cancellarium Pariſienſem paſſim in omnibus ſuis aliis Opuſculis hac uti diſtributione Politiæ in Monarchicam, Ariſtocraticam, & Timocraticam: atque nomine Timocratiæ abuti, illudque uſurpare pro Democratia laudabili aut ſtatu populari legitimo, qualis olim fuit Athenis, Romæ, & hodie viget inter Helvetios. Profecto Ariſtotelis lib. 8. *Ethicorum cap.* 10. Timocratia dicitur ſtatus in quo magiſtratus & dignitates deferuntur ſecundum cenſum & opes. *Unde illud Poëtæ*, dat cenſus honores: *duplexque eſt Democratia Ariſtotelis; una laudabilis, altera vitioſa, quæ nomine caret; & cum ad hanc non ad priorem attenderet, Gerſonius, pro Democratia laudabili, Timocratiam uſurpavit: quæ allucinatio communis eſt omnibus ſcriptoribus ſeculi Gerſonii; & dehinc ab Jacobo Almaino, Joanne Majore & aliis Doctoribus Scholæ Pariſienſis uſurpata eſt, quod opera pretium fuit lectorem reſcire, ne ad eundem lapidem allideret. Sequitur poſtea alius Tractatus, quem idem Gerſonius edidit in Conſtantienſi Synodo, quando Sigiſmundus Imperator, rogatu Concilii ſeſe in Arragoniam contulit ad Petrum de Luna, ut ei in animum induceret, quatenus operam daret ſarciendo ſchiſmati pro electione unius indubitati Pontificis: qui Tractatus, ſi exordium ſatis profuſum excipias, multa continet de ſuprema Eccleſiæ & Concilii Univerſalis auctoritate, maxime quæ ſunt in praxim deducta, aut neceſſario deducenda pro bono Eccleſiæ regimine: ſicque inſcribitur.*

SER-

Digitized by Google

Sermo factus per eundem Cancellarium Pariſienſem 21. die Julii Anno Domini M CCCC XV. ſuper proceſſionibus faciendis pro Viagio Regis Romanorum ad Petrum de Luna: In quo ponuntur Duodecim Concluſiones, ſeu Regulæ practicæ in Sacro Generali Conſtantienſi Concilio.

Proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum: Ita loquitur Propheta in Pſal. 67. Cujus initium eſt *Exurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus, &c.* fiat itaque quæſumus, *Proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum*, auxiliante te Beatiſſima Virgine, in qua eſt omnis gratia viæ, & veritatis, quam imploramus, & ſalutamus dicentes: *Ave Maria, &c.*

Proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum: Ita fieri credimus & ſperamus, ô Domine *Deus ſalutarium noſtrorum.* Nec mirandum, ſi ſperamus & credimus; quoniam te donante aſſumus. Ecce ordinationi ſanctiſſimæ nuper factæ, quam inſpiraſti, fit conventus iſte celeberrimus & devotus, ad orandum & deprecandum faciem tuam plenam gratiarum; & dicendum, *Domine ſalvum fac Regem*, iterque ſuum *in ſalutis tua proſperitate diſpone.* Sed quare nobis proſperum iter fieri petimus viri Patres, & Fratres Reverendiſſimi, Sapientes, Illuſtres atque Doctiſſimi, & in omnium virtutum decore præclari? Nobis, inquam, proſperum iter, quo pacto fieri petimus, etiam qui loco manemus, nec moveri quoque extra diſponimus? Sed profecto videmur iter agere, dum facit iter nobis, hoc eſt, ad utilitatem noſtram, ad obſequium noſtrum, ad univerſalem Eccleſiæ pacem, Sereniſſimus Romanorum Rex, Protector ejuſdem Eccleſiæ fideliſſimus. Proſperum ſit iter ſuum, ſuppliciter & ſalubriter imploremus; quoniam in proſperitate ſua ſalus noſtra reponitur. Ita enim proſperum facies iter nobis, ô Deus ſalutarium noſtrorum! ſi pedes ejuſdem Regis noſtri in viam pacis direxeris, ſi conceſſeris eum redire cum exultatione portantem uberes unionis perfectæ manipulos. Sic enim fas habebit ex ſententia dicere cum Abrahæ ſervo, quod proſperum feceris iter ſuum: quod prætera fueris ſecum in omnibus,

Digitized by Google

ad quæ perrexit. Ambulet igitur ipſe Rex via regia, per arma Juſtitiæ, à dextris & à ſiniſtris, te duce, & te comite, qui es via, veritas & vita, te dicente ad eum, *Intellectum tibi dabo & inſtruam te in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos.* Pſal. 31. Mandes, Deus, Angelis tuis, ut cuſtodiant eum in omnibus viis ſuis, portent eum in manibus tuæ protectionis; ut non offendat ad lapidem cujuſlibet obſtaculi, vel obdurationis partis adverſæ, pedem ſuum, zelum ſuum.

Potuerat ſermo noſter prolixius extendi, qui devotas pro Regis itinere proſpere fundendas orationes commonefaceret atque ſuaderet. Sed inſpicio veſtrum devotionis ardorem, qui ut continetur, vel in majorem deſideriorum flammam erumpat, non eget flatu verborum meorum exiguo: per ſe enim ſatis in meditatione veſtra exardeſcit ignis piorum, ſanctorumque deſideriorum; ut jugiter levatis ſurſum cordibus, ut tractis ex imo pectoris ſuſpiriis atque gemitibus, dicat unuſquiſque apud ſemetipſum: *Proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum:* faciet, pro faciat, apud Hebræos, ut Nicolaus de Lyra dicit, futurum Indicativi, pro Optativo ſolet poni.

Divertat nunc paululum, & pergat ad alia, non aliena, ſermo noſter. Ecce quod offertur in ipſa meditatione mea, iter quoddam, non terreſtre, quod agitur pedibus corporis: ſed ſpirituale & cæleſte; iter æternitatis, quod peragratur pedibus mentis, qui ſunt cognitio: pes ſiniſter in intellectu, & volitio pes dexter in affectu: Hoc iter quale eſt, ſi quis interrogaverit; reſpondeat Propheta, id eſſe *viam mandatorum Dei*, quam nedum ambulaſſe; ſed cucurriſſe gloriabatur ipſe cum ait: *viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum.* Et rurſus, *in via teſtimoniorum tuorum delectatus ſum, ſicut in omnibus divitiis.* Et talia ſunt in hanc ſententiam abſque numero. Etenim, tu, qui peregrinaris hic à Domino, ſi pergendo *vis ad vitam ingredi; ſerva mandata.* Hæc eſt enim via regia, hoc iter proſperum, hæc compendioſa ſemita, quæ ducit ad vitam. At vero, videre mihi videor conſequenter in ipſa meditatione mea collectum eſſe Sacroſanctum præſens Concilium, ut viam iſtam præparet, & dirigat; ut proſperum hoc iter noſtrum faciat concedente Deo ſalutarium noſtrorum. Nam væ mundo à ſcandalis; væ hoſtilibus inſidiis, ſuper quibus eſt illa Pſalmiſtæ conqueſtio. *In via hac qua ambulabam abſconderunt laqueum mihi:* Et rurſus, *juxta iter ſcandalum poſuerunt mihi.* Quis autem omnia juxta iter mandatorum Dei poſita ſuper-

Digitized by Google

ſuperborum Dæmonum, Carnis, & mundi ſcandala dinumeret? Quis omnes laqueorum nodos, artes, & modos agnoſcat? quis non cum Antonio paveſcens exclamaverit, hos Domine laqueos omnes, hæc ſcandalorum retia quis evadet? Atqui benedictus Deus ſalutarium noſtrorum, qui proſperum nobis facit iter ſpirituale mandatorum ſuorum, dum voluntatem, facultatemque contulit conveniendi Seniores in unum, convocandi Cœtum, congregandi Eccleſiam; ut viderent, quid facto opus eſſet ad tollendum tot ſcandala poſita in viis Sion; ita ut lugerent, *eo quod non eſſet, qui veniret ad ſolemnitatem.* Hinc offendebat ſcandalum Schiſmaticæ diviſionis: Hinc ſcandalum multiplex hæreticæ pravitatis: Hinc multiplicata ſuper numerum ſcandala, offenſiones & retia cujuslibet vitioſitatis. Obſidebat præcipue hoc iter ſpirituale monſtrum horrendum, ingens, mole potens, ſuperbia, & filia ejus improbiſſima dira dominandi libido, prohibuerat toto malignitatis ſpiritu & aſtu, ne celebraretur Generale Concilium, quod efficaciſſimum erat & penè unicum adverſus hæc omnia ſcandala remedium. Exultet vero nunc omnis fidelium turba, nunc magnifice gratias referat Deo ſalutarium noſtrorum, qui proſperum fecit iter mandatorum ſuorum, dum contulit celebrari Sacroſanctum hoc Generale Concilium, ſufficiens ad Schiſmatum ſedationem, ad hæreſeum extirpationem, & ad morum reformationem. Et hoc expaucis in hoc eodem practicatis Concilio, non tam declarare, quam ſummatim narrare, vel annotare curabo: non accurato quidem, ſed doctrinali quotidianoque ſermone: ſatis erit ita loqui ut intelligar.

Conſiderans itaque mentalibus oculis præſens Generale Concilium & acta ejus, invenio quod ipſum ab itinere ſpirituali removit primo Quadruplex Scandalum obſtans Schiſmatis ſedationi: Removit aliud Quadruplex Scandalum nocens hæreſeum exſtirpationi: Removit alterum Quadruplex, contrarians morum reformationi: & ita contrarium, ut jam non eſſet proſperum, ſed infauſtum iter pacis, fidei, & virtutis. Conformiter ad hanc triplicem quaternitatem, Scandalorum numerus, duodecim Concluſiones, regulas, aut leges, quæ in hoc Concilio vel explicite vel implicite ſtabilitæ ſunt, quaſi totidem directiones ſalutares per quas proſperum iter fecit nobis Deus ſalutarium noſtrorum, ut in hoc itinere ſit unitas ratione primi; ſit veritas ratione ſecundi: ſit bonitas reſpectu tertii; ſit ſuper modus, ſpecies & ordo: ſit denique menſura, numerus & pondus: conformiter ad potentiam,

tentiam, ſapientiam & bonitatem Patris & Filii & Spiritus Sancti. Hoc modo proſperum iter facit nobis Deus, ſcilicet, ut ſit iter planum, iter lucidum, iter pulchrum; dum Juſtitia *ponit in via greſſus ſuos*: dum veſtigia ſua relinquit impreſſa, quaſi certa totidem ſigna, ne oberremus, vel exorbitemus nobis data.

Prima lex in via pacis.

Aſſignetur pro prima parte, quæ eſt de via pacis, prima Lex ſive directio liberans iter noſtrum à primo ſcandalo; quæ data eſt in Seſſione publica quinto Aprilis anni præſentis. *Concilium Generale Poteſtatem à Chriſto immediate habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem Schiſmatis, ac Generalem reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.* Conſcribenda prorſus eſſe mihi videretur in eminentioribus locis, vel inſculpenda per omnes Eccleſias ſaluberrima hæc Determinatio, Lex, vel Regula, tanquam directio fundamentalis, & velut infallibilis adverſus monſtruoſum horrendumque offendiculum, quod hactenus poſitum erat per multos de Eccleſia in itinere mandatorum Dei: determinantes ex teſtibus gloſſæ, non ad regulam Euangelicam, & æternam acceptis; Papam non eſſe ſubjectum Generali Concilio, neque judicari poſſe per ipſum. Quod præterea Generale Concilium totum ab ipſo robur immediatum ſumebat. Nec poterat ſine eo, caſu quocumque vel convocari vel ſtabiliri: Quod nemo poterat ei dicere, Cur ita facis? Quoniam ſolutus erat Legibus, & ſupra Jus: & ita de plurimis, per quæ blanda, fallax, & ſubdola Adulatio fovebat libidinem dominandi, & tyrannidem Eccleſiæ deſtructricem: Papatum, ſeu ejus uſum convertebat ita; ut non pateret via reductionis, ſeu pacis. Scripſit ſuper hoc errore vel ſcandalo Reverendiſſimus Pater Dominus Cardinalis Cameracenſis, præceptor meus inclytus dudum, & nuper, antequam fieret hæc conſtitutio, reputans eſſe pernicioſiſſimum ſic aſſerere; ſicut & de multis dictis per quoſdam innitentes ſuis Juribus poſitivis annotavit. Nunc ex quo jam Lex poſita eſt, nec jam licet dubitare; probationes omittamus: ſola hæc probatio ſufficeret, *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.*

Secunda

Digitized by Google

Secunda Directio, ſive Lex ſalutaris.

Concilium Generale poteſt eum, quem reputat Summum Pontificem, nedum conſultive inducere; ſed auctoritative compellere ad offerendum viam ceſſionis, vel ad cedendum Papatu, etiam ſine culpa ſua, licet non ſine cauſa. Qualis cauſa multiplex eſſe poteſt; quemadmodum in publicis ſermonibus tactum fuit in hoc Concilio. Hæc Lex per hoc Sacrum Concilium determinative ſtatuta eſt, & in Papa Joanne XXIII. practicata, qui viam ceſſionis, urgente Concilio, primum obtulit; deinde ceſſit. Tollitur ex hoc ſcandalum dicentium, viam ceſſionis practicari non poſſe invitis contendentibus de Papatu: Tollitur denique colluſio, ſeu tergiverſatio volentium, invito Generali Concilio, vel Eccleſia pernicioſe Papatum detinere, nunc aut quomodolibet in futurum. Etenim, ſi poteſt Summus Pontifex dare libellum repudii Eccleſiæ Sponſæ Chriſti, ſicut egit Cæleſtinus, & laudatur: cur non viceverſa, poterit Sponſa Chriſti repudiare, non dicam Sponſum ſuum; ſed Sponſi Vicarium; præſertim ubi ſubeſt vel culpa, vel cauſa?

Tertia Directio.

Concilium Generale ſic eſt ſupra Papam, quod ejus Bullas & proceſſus, vel Ordinationes & Statuta poteſt irritare, vel annullare. Poteſt inſuper tranſlationem Curiæ Romanæ à loco Concilii impedire: compellere rurſus Papam ſtare cum Concilio, & ita de ſimilibus. Hoc determinatum eſt in publica Seſſione, & multipliciter practicatum. Tollitur ex hoc ſcandalum, quo per indirectum quæreretur nunc, aut alias diſſipari Generale Concilium.

Quarta Directio.

Concilium Generale ſic eſt ſuper omnes Leges poſitivas, vel à Summis Pontificibus, vel à Generalibus Conciliis editas, quod eas poteſt interpretari, mutare, vel tollere; pro quanto videretur impedimentum, vel ſcandalum eſſe ad iter eccleſiaſticæ unionis. Hoc practicavit præſens Concilium, tollendo pœnas omnes & inhabilitationes &c. Suſpendendo inſuper futuram Summi Pontificis electionem: Reci-

piendo denique ad cautelam, ex humili quadam condeſcenſione, prætenſam confirmationem Concilii à Domino Papa cum multis ſimilibus: quæ & qualia Jurium poſitivorum rigor non admittit.

SECUNDA PARS PRINCIPALIS DE VIA VERITATIS.

EXpoſuimus in hac parte prima Quatuor Scandalorum genera, quibus obſiſtit præſens Concilium, ut proſperum iter faceret nobis Deus ſalutarium noſtrorum, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis: & ad ſedationem Schiſmaticæ diviſionis. Tranſeamus pro ſecunda parte, ad deſtructionem alterius Quadruplicis Scandali, quo videbatur impediri declaratio veritatis, & hæreticæ pravitatis deſtructio.

Prima Directio ſalutaris in via Catholicæ veritatis.

Concilium Generale poteſt, & debet circa omnem perſonam, cujuſcumque præeminentiæ, vel ſtatus exiſtat, abſque favore, vel timore, vel perſonarum acceptione, Judicium in cauſa hæreſis exercere: patet ex tenore commiſſionis datæ Reverendiſſimis Patribus Dominis Quatuor Cardinalibus, & aliis de qualibet Natione.

Hoc inſuper practicatum eſt circa Inquiſitionem factam de Papa Joanne XXIII. & circa Joannem Huz: qui, quamvis eſſet ſtatus parvi; habuit tamen fautores plurimos fortes, acres, & potentes. Hoc autem eſt proſperum & efficax iter ad extirpationem errorum, dum nullis parcitur, ſed conſtanter proceditur ad emendationem: vel ſi corrigi noluerint, ad punitionem & exterminationem errantium. Alioquin non ſatis deſtruuntur errores, ſi permittuntur liberi & impuniti potentes, & notorii verbis aut factis hæreſeum defenſores. Si præterea prædicatoribus Catholicæ veritatis non ſubeſt plena libertas elucidandi Legem Sanctam. Tollitur ex hoc præſenti Concilio dictum Philoſophi illius, qui leges comparabat telis aranearum, eò quod debiliores muſcas retinent, tranſmittunt fortiores.

Secunda Directio, ſive Sexta Lex in ordine.

Concilium Generale poteſt, & debet Aſſertiones hæreticas, & erroneas in fide & moribus, quæ fuerunt, & ſunt in ſcandalum publicum,

blicum, diligenter examinare, reprobare, & damnare; etiam non facto prius, vel ſimul proceſſu adverſus aſſertores. Hoc pluries practicatum eſt in hoc Concilio, ut de Aſſertionibus *Quod communicandi erant laici ſub utraque ſpecie.* Et de iſta Aſſertione, *Quilibet Chriſtianus poteſt & debet, &c.* Denique tam rationes, quam ſimilitudines manifeſtæ & exempla Sanctorum probant idem, ut de falſo numiſmate & famoſo libello. Tollitur ex hoc ſcandalum, vel tolli debet, eorum qui pro bono acceſſorio quod in facto conſiſtit, elucidationem veritatis vel impediunt, vel procraſtinant: hoc autem procraſtinare, quid niſi impedire eſt?

Tertia Directio.

Concilium Generale poteſt damnare Propoſitiones multas cum ſuis auctoribus, licet habere gloſſas aliquas, vel expoſitiones, vel ſenſus logicales veros poſſint. Hoc practicatum eſt in hoc Concilio de multis Articulis & Wiclef & Joannis Huz: quorum aliqui poterant vel de vi Logicæ, vel Grammaticæ, defenſionem aliquam recipere: ut in Articulis qui ſunt indefinite traditi, vel qui loquuntur de poſſibilitate, prout poſſe Logicum eſt, & non Phyſicum: vel qui poſſent ad aliquem ſenſum verum trahi, ſi ſeorſim ponerentur. Sed Concilium hoc ſolerter attendit, Primo, quia juxta Hilarium, *intelligentia dictorum, ex cauſis eſt aſſumenda dicendi.* Iterum illud Auguſtini, *liberis verbis utuntur Philoſophi, & in rebus ad intelligendum difficillimis, offenſionem piarum aurium non pertimeſcunt: Nobis autem,* ſcilicet Theologis, *ad certam regulam loqui fas eſt.* Illud denique vulgatum fundamentum in Ariſtotele, quod *ſermones accipiendi ſunt ſecundum materiam ſubjectam, unde moralis ſententia ſumitur.* Ea eſt enim divinæ formæ ſubſtantia, ut quo nec in extrema dilabatur, nec in ſe extraneum aliquid ipſa ſuſcipiat, ſed ſicut de ea Parmenides ait, *veru orbem mobilem rotat, dum ſe immobilem conſervat.* Quod ſi rationes quoque non extra petitas, ſed intra rei quam tractabimus ambitum collocatas agitavimus; nihil eſt quod admirere, cum Platone ſanciente didiceras, *cognatos, de quibus loquimur rebus, oportere eſſe ſermones,* tertio de conſolatione ultima proſa, in fine. Similiter Theologia ſuam propriam habet Logicam & ſenſum literalem, aliter quam ſpeculativæ ſcientiæ. Hæc Directio, vel Lex præſervavit hactenus præclaram Univerſitatem Pariſienſem à pluribus erroribus,

dum ſcholaſticos ſuos ſemper ad certam regulam fidei loqui juſſit & compulit: utinam in aliis ſtudiis hæc diſciplina ſimiliter teneatur: Mala libertas eſt, male & erroneè loqui poſſe.

Quarta directio, ſive Octava in ordine.

Concilium Generale poteſt, & debet damnare Propoſitiones multas, vel Aſſertiones hujuſmodi; quamvis non poſſent ex ſolo & nudo textu expreſſo Sacræ Scripturæ patenter reprobari, ſecluſis expoſitionibus Doctorum, vel uſu celebri Eccleſiæ, & cæteris. Hoc practicatum eſt in hoc Concilio in multis Aſſertionibus Joannis Wiclef, & Joannis Huz: Imo & de iſta, *quod eſt communicandum per laicos ſub utraque ſpecie panis & vini.* Hæc Directio, vel Lex proſperum facit iter ad hæreſeum & hæreticorum exterminationem: quoniam hæretici, quos vidimus, defenſionem ſuam ut plurimum accipiunt, quia nolunt hæreſes abſolute revocare, ſed tantum conditionaliter; ſi videlicet ex rigore textus Sacræ Scripturæ convincantur errare; dicentes, quod expoſitiones Doctorum, Decreta, Decretales ſint Apocryphæ: neque de illis curandum eſt. Hæc autem præſumptio quam late pateat ad errores, nemo non intelligit.

TERTIA PARS PRINCIPALIS DE VIA MORUM VEL VIRTUTUM.

DEclaratis, vel narratis Scandalis Quatuor obviantibus errorum exſtirpationi; loquamur pro Tertia & ultima Parte aliquid de remotione totidem Scandalorum obſtantium morum reformationi in capite & in membris, narrando quadruplicem Legem, vel Directionem practicam in hoc Concilio, ut *proſperum iter faciat nobis Deus ſalutarium noſtrorum.*

Prima Directio ſalutaris in via morum & virtutis.

Concilium Generale ſic eſt ſupra Papam, & alium quemlibet de Eccleſia, quod ipſum Papam poteſt deponere pro quocumque crimine, de quo notorie & incorrigibiliter ſcandalizatur Eccleſia. Hoc eſt practicatum dudùm de Papa Joanne XII, & nunc de Joanne XXIII. In cujus dejectione non inſeritur, quod fuerit hæreticus, vel à fide devius.

devius. Et ſi ita actum eſt de Cedro Libani, quare non timebit humilis herba deſerti? Accuſatus tamen, inter cætera fuit, & convictus, quod fuerat notorie ſimoniacus: Ex quo confunditur illa quorumdam temeritas, qui Papam in collatione Beneficiorum non poſſe committere ſimoniam, vel diſputabant, vel definiebant.

Secunda Directio, ſive Decima Lex.

Concilium Generale, quamvis non poſſit, nec debeat plenitudinem Poteſtatis Papalis, commiſſam à Chriſto Petro & Succeſſoribus ejus, tollere vel minuere; ſed de ea gratias agere Deo, qui contulit, eamque revereri debet & amplecti: poteſt nihilominus uſum Poteſtatis illius certis Legibus & ſtatutis limitare, in ædificationem Eccleſiæ. Hoc practicavit præſens Concilium, tum in multis, tum ſpecialiter in hoc, quod Legem præfixit in eligendo Papam futurum & ſuis Electoribus: quod Reverendiſſimum Patrem Dominum Angelum de Corario, ob laudabilitatem ſuæ ceſſionis ſpontaneæ, nullus Papa futurus, poſſet eum à collatis Cardinalatu & poteſtate Legati per hoc Concilium, deponere: nec eum ſuper præteritis quibuſcumque factis quomodolibet impetere, vel punire: jure quidem & indulgenti condeſcenſione hoc factum eſt: ut exemplum poſteris detur ultro cedendi, dum illud efflagitat Eccleſiæ, vel pia utilitas, vel urgens neceſſitas.

Expedit autem nunc ante Summi Pontificis Electionem ita fieri circa multa, Generalem ſtatum Eccleſiæ convenientia, in quibus Summi Pontifices uſum plenitudinis ſuæ Poteſtatis, paſſim nimis verterunt in abuſum: ut quia noluerunt Generalia celebrare Concilia, nec inferioribus Prælatis ordinaria Jura relinquere: quodque in ſtatutis Generalium Conciliorum, nunc caſſando ea, nunc mutando, nunc ad libitum interpretando, nunc privilegia & exemptiones largiendo, palam, & abſque manifeſta ratione, vel utilitate, deviarunt. Unde, ſicut in uſu diſpenſationum, conceſſione privilegiorum, innovatione Decretalium non expedit uſum Poteſtatis Papalis ſic reſtringi, ut in omni caſu tali fiat ad Concilium Generale recurſus, propter difficultatem & raritatem ſuæ convocationis, qualis non erat in primitiva Eccleſia, quando communi conſenſu, dicente Hieronymo, fiebant omnia. Sic non expedit talem laxationem fieri, quæ vim & robur Generalium Conciliorum in ſuis conſtitutionibus paſſim tollat & enervet.

Digitized by Google

Conſiderari poſſet in hoc loco Ariſtotelis traditio de triplici Politia, Regali ſcilicet & Monarchica, in qua unus bene præeſt; cui Tyrannus opponitur: Altera eſt Ariſtocratia, ubi dominantur pauci & boni; cui opponitur Oligarchia: Tertiam ponit Timocratiam, in qua populus bene dominatur; quæ oppoſitam habet Democratiam. Eſſet autem inter iſtas Politias illa melior, quam aliqua ſingularis, quæ ex Regali & Ariſtocratia componeretur, ut in Regno Franciæ, ubi Rex inſtituit Parlamentum, à quo judicari non refugit. Eſſet vero omnium optima & ſaluberrima Politia, quæ triplicem hanc bonam complecteretur, Regalem, Ariſtocratiam, & Timocratiam.

Eſt autem Generale Concilium Politia talis compoſita, habens ſuam directionem magis ex aſſiſtentia ſpeciali Spiritus Sancti, & promiſſione Jeſu Chriſti, quam ex natura, vel ex humana ſola induſtria. Hinc eſt illud, quod prædiximus; quod ipſum eſt ſaluberrima & efficaciſſima regula ad regimen totius Eccleſiæ tranquillum vel conſervandum, vel reformandum, vel inveniendum, tanquam ſupremus & ſufficiens legiſlator univerſalis & potens ἐπιεικείας. Præterea legitimus & ſecurus, nec ſuſpectus rationabiliter ab aliquibus Chriſtianis: cum procedat omnium communi conſenſu, vel aſſenſu.

Quid autem eſt Generale Concilium, alias deſcriptum eſt, & repeto: *Concilium Generale eſt congregatio, legitima auctoritate facta, ad aliquem locum, ex omni ſtatu Hierarchico totius Eccleſiæ Catholicæ, nulla fideli perſona, quæ audiri requirat excluſa, ad ſalubriter tractandum & ordinandum ea, quæ debitum regimen ejuſdem Eccleſiæ in fide, & moribus reſpiciunt.* Deduci poſſet ex hac deſcriptione cum præcedentibus, qualiter plenitudo Poteſtatis Papalis collata eſt à Chriſto in his, quæ ſupra naturam ſunt. In aliis etiam quæ Leges naturales Canonica & Civilis ſibi tribuunt, ut Monarchæ ſupremo ſtet, & concordetur cum Poteſtate Concilii quæ dicta eſt: quoniam in Concilio Papalis Poteſtas includitur, quamvis aliter ſit hæc Poteſtas in Papa, aliter in Concilio: ſicut aliter Claves Petro traditæ ſunt, aliter Eccleſiæ. *Unde Concilium in multis quæ Papam reſpiciunt, habet auctoritatem conciliativam & dictativam: Papa exercitativam & exequutivam.* Non enim poſſet Concilium per ſeipſum, vel abſolvere in foro conſcientiæ, vel Presbyteros ordinare, vel Corpus Chriſti conficere, vel debellare manu armata infideles, & ita de multis: ſed ad ipſum ſpectat circa hujuſmodi conſulere, vel dictare: cujus dictamini qui repugnat contumaciter, repugnat Spiritui Sancto,

Digitized by Google

cujus eſt ipſum Concilium, in dictando vel conſulendo dirigere. Exemplum in homine, ubi ratio Poteſtatem habet dictativam & conciliativam: voluntas exercitium & exequutionem.

Tertia Directio.

Concilium Generale poteſt de diſſentionibus & guerris inter Principes Chriſtianos, ſævientes in perniciem totius Chriſtianitatis & perditionis hominum, in anima & corpore, auctoritate legitima cognoſcere: prohibendo eis vias facti ad ſuſcipiendum vias Juris & rationis, per Cenſuras Eccleſiaſticas compellendo.

Hoc practicare propoſuit Sereniſſimus Rex Romanorum ſemper Auguſtus, qui priuſquam recederet ab hoc Concilio ad locum Conventionis cum Rege Arragonum, & Petro de Luna, orationem ad Deputatos habuit omni religioſa pietate, & vera Chriſtiana religione pleniſſimam, quam his auribus non ſine pia compunctione lætus audivi. Narravit illic propoſitum ſuum eſſe, tendere, poſt ſedationem ſchiſmatis, ad pacificationem Regum Franciæ & Angliæ, maxime per auctoritatem hujus Concilii: narravit de pacificatione Regis Poloniæ cum Prutenis: dehinc de paſſagio Hieroſolymitano præcedente pacificatione Regis Poloniæ &c. Fundamentum ſeu regulam procuravit, inducendo quamlibet partium, ut ſe Generali Concilio, ſuæque definitioni prorſus ſubmitterent: cujus auctoritati ipſemet Rex, quemadmodum tunc & pluries antea ſub atteſtatione divini Nominis proteſtatus eſt, debebat & volebat eſſe ſubjectus: & hoc in ſpeculum, & exemplar æternum cujuslibet Principis Catholici temporalis.

Quarta Directio, ſive Lex Duodecima & Ultima.

Concilium Generale poteſt, & debet conſtituere crebriorem Generalium Conciliorum celebrationem, quam retroactis temporibus fuerint celebrata: ut de decennio in decennium: præfixa futuris Summis Pontificibus iſta lege, quam tranſgredi non liceat. Fundatur in præmiſſis hæc conſideratio & per argumentum ex oppoſitis: quoniam ſi tot & tam enormia diſcrimina proveniunt Eccleſiæ Dei, dum ceſſatum eſt à Conciliis Generalibus; quanta demum erit ſalutaris utilitas ex frequentiori celebratione, perſpicuum eſt. Quis itaque neſciat, quod inde Superiorum peccata *minus vigebunt, dum mi-*

norem

norem ſibi ſentient eſſe peccandi licentiam, *vel impunitatis ſpem: dum ſcilicet reddituros ſe rationem coram Judice ſuo Generali Concilio*, *proſpicient.* Sunt quippe nonnulli, qui ſi Deum non timent, homines tamen reverentur. *Denique ſi non ſit aſſidue Lex viva dirigens*, *regens*, *& actuans Leges mortuas ad effectum*, *ipſa non ſatis proficiunt.* Unde Philoſophus tradere ſatagens medium virtutis, non potuit illud efficacius invenire, quam ut diceret, *prout ſapiens judicabit.*

Potuerant ex præmiſſis omnibus, velut ex fundamentalibus quibuſdam regulis, directionibus, & ſignis in via mandatorum Dei, Leges elici particulariores ad tollendum ſcandala, impedientia proſperum iter pacis, fidei, & virtutis; ad ſedationem Schiſmatum quo ad primum: ad extirpationem errorum quo ad ſecundum: & ad reformationem morum quo ad tertium. Sed neque tempus, neque locus ſufficiunt, quia tetigerunt inſuper multa ex eis prudentes & ſtudioſi ſuis in ſcriptis: quia rurſus debent hujuſmodi Leges & Conſtitutiones particulares magis per mutuam collationem omnium de Concilio agitari, tractari, & diffiniri, juxta regionum aut patriarum varietatem. Quia denique Decreta, & Decretales viderentur abundanter ſufficere, ſi per legem vivam fieret efficax exequutio. Alioquin multiplicatio Conſtitutionum hujuſmodi, etiam pœnalium, quandoque plus onerat & aggravat, quam ſublevet, aut proficiat.

Faciamus tandem in oratione finem verbis ut Ω revolet ad A & dicamus obſecrantes; *Proſperum iter faciat nobis Deus ſalutarium noſtrorum.* Iter nedum terreſtre, ſed ſpirituale & cæleſte, Iter æternitatis ad Deum ſalutarium noſtrorum, qui eſt Deus benedictus in ſecula. Amen.

FINIS.

Porro, huic opuſculo Gerſonii aliud ſubjungam; quod extat Prima Parte Operum ejuſdem Cancellarii, ſicque inſcribitur,

Tractatus ejuſdem de Statibus Eccleſiaſticis.

TRACTA-

Digitized by Google

TRACTATUS

Ejusdem Gersonii de Statibus Eccleſiaſticis.

PROOEMIUM.

Pax, quam omnes obſervare convenit cum omnibus, tamen maxime circa miniſterium Religionis Chriſtianæ, nunquam ſolidius ſubſiſtit, quam ſi Veritate & Juſtitia, tanquam ſororibus fulciatur. Nam ſi non in vera Juſtitia & juſta Veritate reddatur unicuique quod ſuum eſt; nonne Schiſma protinus irrumpens pacem exturbabit? Audiamus idcirco ſub brevium Conſiderationum numero, quid ſtatus Summorum Pontificum, quid Prælatorum, quid Curatorum, quid Mendicantium poſſit quilibet de ſuo miniſterio veraciter officere, ne transgreſſio finium propriorum, ſeu dilatatio nimia, ſeparet Juſtitiam ab oſculo felici pacis, ac proinde lites fœdas, ut aſſolet, introducat.

Sex Conſiderationes ſuper Statu Summi Pontificis.

Conſideratio I.

Status Papalis inſtitutus eſt à Chriſto ſupernaturaliter & immediate, tanquam primatum habens Monarchicum & Regalem in Eccleſiaſtica Hierarchia: ſecundum quem ſtatum unicum & ſupremum, Eccleſia militans dicitur una, ſub Chriſto: quem Statum quiſquis impugnare, vel diminuere, vel alicui Eccleſiaſtico ſtatui particulari coæquare præſumit; ſi hoc pertinaciter faciat, hæreticus eſt, ſchiſmaticus, impius atque ſacrilegus. Cadit enim in hæreſim, toties expreſſe damnatam, à principio naſcentis Eccleſiæ uſque hodie; tam per inſtitutionem Chriſti, de principatu Petri ſuper alios Apoſtolos, quam per traditionem totius Eccleſiæ in Sacris eloquiis ſuis & Generalibus Conciliis.

Digitized by Google

CONSIDERATIO II.

STatus Papalis, licet non omnino vacet, ſeu deficiat per mortem Papæ naturalem, vel civilem; nec per conſequens Eccleſia deſit eſſe una: nihilominus eniti debent Chriſtiani, ſub pœna Schiſmatis, quod in hoc ſtatu conſtituatur & præſideat aſſidue unicus & certus Summus Pontifex, quantum fieri poteſt pro loco & tempore; ſic quod non ſit licitum ſcienter impedire, quo minus ſit unus talis Supremus Pontifex in Eccleſia, in quo ſit Eccleſiaſticæ Poteſtatis plenitudo: & quod non ſint plures, in quo, tanquam Eccleſiaſticum regimen deſinere eſſe poſſet Monarchicum, & in aliam Politiæ ſpeciem, ut in Ariſtocraticam aut Timocraticam verteretur: quamvis Papatus has Politiarum ſpecies non excludat, ſed aſſumat, quemadmodum de Sacro Dominorum Cardinalium Collegio, & Generali Concilio videre eſt.

CONSIDERATIO III.

STatus Papalis non eximit Papam à Legibus pure Divinis, quæ vel in Euangeliis, vel Generalibus Conciliis poſitæ ſunt. Et ex hoc conſequenter patet, quod Papa ſubjicitur Legi illi de correctione fraterna, *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* ſic quod poteſt fraternaliter corripi, dum peccat: Et ſi tandem nollet audire Eccleſiam, quam Generale Concilium repræſentat; debet haberi ſicut ethnicus & publicanus: Et ita poteſt, hoc modo, per Concilium vel judicari, vel coërceri, vel pro excommunicato haberi.

CONSIDERATIO IV.

STatus Papalis non eximit Papam à Juribus quæ ſunt pure de dictamine naturali, quemadmodum ſunt principia Juris naturalis. Propterea, cum Lex naturalis dicat, quod bonum commune, tanquam aliquid divinum, præferendum eſt particulari bono: deducitur ex hoc, quod ad bonum totius Eccleſiæ, quam Concilium Generale repræſentat, reducendum eſt bonum perſonale Papæ; ſic quod in præjudicium boni communis, particulare bonum Papæ ſeu commodum, vel ſtatus retentio, vel dilatatio, prævalere non debet: cum ſecun-

ſecundum exigentiam finis *, cætera debeant moderari: finis autem Papatus, eſt utilitas Eccleſiæ.

Consideratio V.

Status Papalis, quamvis eximat Papam à Legibus pure poſitivis, Canonicis, vel Civilibus; ſic quod ſecundum eas coërceri punirive non poteſt, ut præciſe tales ſunt: nihilominus Papa non debet, aut poteſt Leges poſitivas contemnere: præſertim per Concilium Generale, ad quod ſufficienter ſpectat diſcernere, vel dictare, ſi Papa palam convertat Poteſtatem ſuam in deſtructionem Eccleſiæ, non in ædificationem.

Consideratio VI.

Status Papalis obligat Papam tanto amplius, quanto major eſt in Eccleſia, ſubjicere ſe Legibus Divinis, Naturalibus, & Canonicis, ad utilitatem Eccleſiæ. Propterea, cum magis videant oculi, quam oculus: videtur, quod non ſine grandi diſcrimine ſalutis, Papa poſſit deliberationes vel inſtituta Generalium Conciliorum contemnere: ut non ſecundum communem, ſed propriam deliberationem contendat in Eccleſiaſtico regimine præſidere. Propterea bene dictum eſt, quod Papa non poteſt generalem ſtatum Eccleſiæ immutare, vel tollere.

Sex Considerationes de Statu Summi Pontificis, et Dominorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium.

Consideratio I.

Status Summi Pontificis, ac Sacri Collegii Dominorum Cardinalium ſibi collateralium, fundatus eſt in Eccleſiaſtica Hierarchia ſub cæleſti immediate à Chriſto: nec humana inſtitutione, ſeu præſumptione poteſt deſtitui. Cui ſtatui qui pertinaciter derogat, cenſendus eſt, juxta Sacros Canones, hæreticus atque ſacrilegus.

* Cauſa finalis eſt architectonice & ſibi ſufficiens.

Digitized by Google

CONSIDERATIO II.

Status prædictus dotandus eſt, vel fovendus pro debita & honeſta ſuſtentatione temporalium, ſine quibus in hac vita miſera ſpiritualia diu non ſubſiſtunt: quemadmodum alter ſtatus quicumque Eccleſiaſticus inferior ſeu ſubditus dotatus eſt, vel dotandus, juxta ſui qualitatem.

CONSIDERATIO III.

Status prædictus non ideo perdit Jura ſibi convenientia, quæ poſuit Propoſitio duplex præcedens, ſi forte fuerint abuſus aliqui perſonales olim, vel nunc inventi: alioqui ſic argueretur adverſus omnem ſtatum, nedum Eccleſiaſticum; ſed temporalem, quod diſſipandus eſt, deſerendus, & perdendus, quoniam in multis offendimus omnes.

CONSIDERATIO IV.

Status prædictus potuit, & poteſt in ſubventionibus temporalibus, & honeſtæ ſuſtentationis, præſcribere de certo modo, vel quota ſubventionis, ſicut Prælati, vel Curati inferiores, reſpectu ſubventionis factæ per ſubditos in oblationibus, decimis, & ſimilibus: etiam ubi ſtatus prædictus aliunde dotatus eſſet ex patrimonialibus bonis, vel aliis, quemadmodum in Prælatis dicimus, & Curatis.

CONSIDERATIO V.

Status prædictus, dum recipit, & quærit ſubventiones conſuetas in oblationibus, decimis, vel annatis, & ſimilibus; non debet eo ipſo de ſimoniaca pravitate notari: niſi forte vitium aliud in executionis modo concurrerit: quod vitium corrigi debet, non ob inde ſtatus minui, deſtrui, culpari, vel Juribus, aliunde debitis, defraudari: ſicut ab infirmo morbus tollendus eſt, non ſubjectum, vel corpus deſtruendum. Oppoſitum vero pertinaciter imponens, notando generaliter de ſimoniaca pravitate totum ſtatum iſtum; temerarius eſſet, nec ferendus.

Digitized by Google

CONSIDERATIO VI.

STatus prædictus poteſt, & debet rationabiliter reſiſtere, per viam appellationis, aut aliter, ſi adverſus prædicta voluerit aliquis de facto procedere: præſertim, dum perſonæ de illo ſtatu ſubjiciunt ſe, & ſtatum ſuum debite regulationi Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſi forſan aliqua fuerint in eis reformanda: & hoc agendo, nedum non ſcandalizant active, vel peccant; ſed merentur tanquam defenſores Jurium, non ſolum ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ; ſed Univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem honeſtatemque totius Reipublicæ Chriſtianæ, quæ conſiſtit in ſuo decore membrorum, maxime principalium.

CONSIDERATIONES QUATUORDECIM DE STATU PRÆLATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Prælationis Epiſcopalis in Eccleſia, ſic eſt de primaria, & immediata, ac ſupernaturali inſtitutione Chriſti; quod naturali, vel humana ſolum auctoritate non potuit inſtitui, ſicut potuit Status Dominationis temporalis Regiæ, vel Imperialis, humanitus, & naturaliter ordinari.

CONSIDERATIO II.

STatus Prælationis Epiſcopalis in Eccleſia, quo ad ſui collationem primariam, fuit immediate à Chriſto datus primis Apoſtolis, ſicut Status Papalis Petro: licet poſtmodum talis collatio, vel acquiſitio fieri potuerit, & facta ſit in Succeſſoribus per homines, ſicut Mathias factus eſt Apoſtolus per electionem vel ſortem; & Succeſſores etiam Petri fiunt nunc per humanam electionem Dominorum Cardinalium, qui modus potuit, & poteſt variari, ut infra ponetur.

CONSIDERATIO III.

STatus Prælationis Epiſcopalis, habuit in Apoſtolis uſum, vel exercitium ſuæ Poteſtatis ſub Papa Petro, & Succeſſoribus ejus,

 tan-

tanquam ſub habente, vel habentibus plenitudinem fontalem Epiſcopalis auctoritatis. Unde & quo ad talia, minores Prælati, ſcilicet Curati, ſubſunt Epiſcopis, à quibus uſus ſuæ Poteſtatis quandoque limitatur, vel coërcetur: & ſic à Papa poſſe fieri circa Prælatos majores ex certis, & rationabilibus cauſis, non eſt ambigendum.

CONSIDERATIO IV.

STatus Epiſcopalis non ita ſubeſt ſtatui Papali, quod Papa poſſit illum annullare: ſicut nec ſtatus Papalis poteſt humanitus deſtitui. Nihilominus idem Status Epiſcopalis, quo ad acquiſitionem iſti perſonæ, & quo ad exercitium, ſubeſt rationabili Papæ voluntati, ad utilitatem Eccleſiæ, ut dictum eſt. Hæc autem rationabilitas videtur attendenda, ſeu regulanda, maxime per determinationes Conciliorum Generalium, præſertim jam factas de conſenſu & auctoritate Summorum Pontificum.

CONSIDERATIO V.

STatus Epiſcopalis, quo ad ſui acquiſitionem iſti perſonæ, & quo ad exercitium, non ita ſubeſt meræ voluntati Papæ, quod pro libito poſſit ſine injuria, & peccato, circa hujuſmodi acquiſitionem, & deſtitutionem, ampliationem, & reſtrictionem; operari: quoniam data eſt ei Poteſtas, dicente Apoſtolo, ***non ad deſtructionem, ſed ad ædificationem.***

CONSIDERATIO VI.

STatus Epiſcopalis habet ex ſe, & Chriſti inſtitutione primaria, poteſtatem conficiendi Corpus Chriſti, & miniſtrandi Sacramenta Eccleſiaſtica omnia: Jus inſuper prædicandi, Jus ſtipendia temporalia ſumendi, Jus excommunicandi, Jus Prælatos minores, ſcilicet Curatos, inſtituendi, Jus Eccleſias conſecrandi, Jus Beneficium Eccleſiaſticum, vel ſtipendium temporale conferendi, vel facere conferri miniſtrantibus ſub ſe ſpiritualia; Jus Indulgentias dandi: & ita de reliquis multis, quæ Summo Pontifici competunt ut in fonte.

CON-

Consideratio VII.

STatus Epiſcopalis, quo ad ſui uſum, vel exercitium, non ita ſubeſt puræ voluntati Papæ, ſicut ſtatus privilegiatorum Mendicantium, vel aliorum, quibus ex eſſentiali ordine, & Hierarchico ſtatu, prædicta jura Epiſcopalia non competunt. Poteſt idcirco Papa ſub talibus privilegiis & privilegiatis, abſque injuria, vel peccato, immutationes operari, reſtringendo, vel tollendo; non ſic paſſim in Prælatis vel Curatis.

Consideratio VIII.

STatus Epiſcopalis, licet eſſe poſſit in aliquo ſine plebe, & ſine uſu, vel exercitio; tamen hoc fieri non convenit: quia vanum & monſtruoſum in Eccleſia videretur: quoniam fruſtra eſt Poteſtas, cui non ſubeſt operatio.

Consideratio IX.

STatus Epiſcopalis, ſi nimis artetur in ſuis Juribus eſſentialibus, quo ad reſtrictionem uſus, vel exercitii, paſſim communiter per Papam, abſque utilitate majori Eccleſiæ, ſive hoc eſſet in exemptionibus ſubditorum ab eo, ſive in reſervationibus Caſuum in foro penitentiæ, ſeu in reſtrictione ſtipendiorum temporalium, ſeu in reſervatione Beneficiorum eccleſiaſticorum ſub eo, ſeu per inductionem oneroſam privilegiatorum, aut modis ſimilibus: ille, inquam, ſtatus Epiſcopalis poſſet rationabiliter deferre querelam, nedum ad Papam, & Generale Concilium, quod eſt convenientiſſimum medium; ſed ad Principes Orthodoxos, implorando juvamen opportunum.

Consideratio X.

STatus Epiſcopalis, ſicut non acquiritur in aliquo per ſolum titulum fidei, vel charitatis, ita non deperditur per ſolam hæreſim, vel peccatum mortale, non interveniente humana inſtitutione, vel divina revelatione: alioqui ſtatus Eccleſiæ Hierarchicus prorſus eſſet incertus, cum ſuo uſu vel exercitio: quod non eſt conveniens dicere de Politia à ſupremo Legiſlatore conſtituta.

Con-

Digitized by Google

CONSIDERATIO XI.

STatus Epiſcopalis, ſicut poteſt diverſis temporibus & inſtitutionibus modis variis acquiri, & ſimiliter auferri; ſic & Status Papalis in caſu, per Ordinationes Papales; aut per Concilium Generale, ſicut & factum eſt, aliquando poteſt immutari.

CONSIDERATIO XII.

STatus Epiſcopalis poteſt ab aliquo, propter ſuam malitiam auferri, licet reniteretur occupans: ſic & Status Papalis, ut videtur in caſu, præſertim per Concilium Generale poſſet auferri: cum Status Papalis datus ſit Eccleſiaſticæ Communitati, quæ in hoc habet [a] quid divinum, tanquam commune bonum ad quod conſervandum Papalis auctoritas fuit inſtituta.

CONSIDERATIO XIII.

STatus Epiſcopalis habet rationabiliter Monarcham Supremum, ſcilicet Papam, ratione unitatis fidei & Sacramentorum; ſed hoc non ita perſpicuum eſt eſſe debere ex inſtitutione Chriſti, & pro utilitate Univerſalis Eccleſiæ, reſpectu diſpenſationis bonorum temporalium, & Juriſdictionum contentioſarum, ſeu coërtivarum, quæ diverſis Legibus, ſeu Decretalibus, aut Statutis, pro diverſitate locorum & temporum regi debent, ſicut & alia mere temporalia, Regaliæ, vel Imperialia. Hinc bene dictum eſt, quod quælibet provincia in ſenſu ſuo abundat [b].

CONSIDERATIO XIV.

STatus Prælationis, ſi fiat limitatio ſui uſus in Beneficiis conferendis, vel in exemptionibus, non debet rationabiliter conqueri, dum hoc manifeſte fit propter ſtudium literarum; præſertim Sacræ Doctrinæ, quæ per talia promovetur: & dum hoc potenter fit ad reprimendos abuſus notorie provenientes: ſive hoc ſit ex importunitate Domi-

[a] *Legendum videtur* aliquod dominium. [b] Senſus eſt, quamlibet provinciam in ſuo ſenſu abundare, quo ad Politiam & Diſciplinam Eccleſiaſticam, non quo ad unitatem fidei, & Sacramentorum.

Dominorum temporalium, vel ex propria puſillanimitate, vel alia quavis corrupta affectione. Sed in hoc capere medium conveniens non aliter videtur poſſe determinari, quam juxta Ariſtotelis ſententiam, ſcilicet, ut ſapiens judicabit: nihil autem videtur in hoc ſapientius, quam Generale Concilium rite & libere celebratum.

CONSIDERATIONES XVI. DE STATU CURATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Curatorum ſuccedit Statui LXXII. diſcipulorum Chriſti, quo ad Legem Novam, & figuratus eſt in antiqua Lege per Levitas. Ac proinde ſtatus Curatorum eſt de inſtitutione Chriſti, & Apoſtolorum ſuorum, à principio fundationis Eccleſiæ, quæ inſtitutio per declarationes Summorum Pontificum, & Synodorum tam Generalium, quam Specialium, magis ac magis innotuit.

CONSIDERATIO II.

STatus Curatorum eſt de eſſentiali ac intrinſeca Eccleſiæ Hierarchia, ſicut Status Prælatorum, quamvis inferior ſit, & pro ſua perfectione variabilior. Qua ratione Curati ſimplices non æque proprie dicuntur ſponſi, ſicut Epiſcopi, liberiuſque permittuntur cedere vel renunciare Curis ſuis.

CONSIDERATIO III.

STatus Curatorum inſtitutus eſt ad regimen animarum dirigendarum in finem ultimum, per communionem Sacramentorum & peccatorum remiſſionem, & promotionem ad virtutes.

CONSIDERATIO IV.

STatus Curatorum annexam habet obligationem docendi, & publicandi verbum Dei ſuis parochianis, ſaltem quodam generali tenore Legis Euangelicæ, quo ad credenda & agenda, ſecundum ſtatum ſuæ ſimplicitatis: ſicut majoribus Prælatus convenit ex obliga-

Digitized by Google

tione ſcientiæ reddere rationem particularius de ea quæ in eis eſt fide, & ſpe, apud omnes tam qui de foris ſunt, quam qui intus, fideles, ſcilicet, & infideles: hæc enim obligatio conſequitur ad obligationem priorem, quæ eſt de Spirituali regimine ſubditorum.

Consideratio V.

STatus Curatorum eſt ſtatus perfectionis, non ſolum acquirendæ, ſed etiam exercendæ, cum ſibi competat tam obligatio quam auctoritas reducendi animas ad Deum, ſecundum Hierarchicos actus, qui purgare, illuminare, perficere nominantur.

Consideratio VI.

STatus Curatorum ſuperior eſt Hierarchice Eccleſiæ ad Statum ſimplicium religioſorum, ſicut divinus Dionyſius & Hieronymus in præcedentis Conſiderationis determinant ratione.

Consideratio VII.

STatus Curatorum Eccleſias Parochiales ſibi deputatas habet in tali libertate, quod nulli alteri Sacerdoti fas eſt ipſis invitis, aut ſine eorum licentia prædicare in eadem, præſertim dum prædicare voluerint ipſi: ſed nec Confeſſiones illic audire, nec Sacramenta miniſtrare, ſalva ſemper auctoritate, vel rationabili ordinatione ſuperiorum Prælatorum.

Consideratio VIII.

STatus Curatorum habet jus & titulum recipiendi decimas, oblationes, & funeralia, aut alia emolumenta loco illorum, pro ſuſtentatione ſufficienti ſtatus ſui: Et hoc fit tam de Jure divino, quam naturali, præſuppoſito dominio. Determinatio autem hujus, vel illius quotæ, vel commutatio in aliam ſubventionem, habet fieri ſolo Jure poſitivo.

Con-

Digitized by Google

Consideratio IX.

STatus Curatorum, ſicut habet de ſibi ſubditis ovibus cogitare in miniſtratione Sacramentorum, ut ſancte ſuſcipiantur; ſic decet maxime, quod quilibet parochianus, ſe prius oſtendat ſuo Curato generaliter, vel ſpecialiter in foro conſcientiæ, antequam eadem Sacramenta ſuſcipiat. Poteſt inſuper edictum generale, vel ſpeciale ſuis parochianis ſuper hoc, per Curatos, ne aliter ſe ingerant, promulgari.

Consideratio X.

STatus Curatorum ſecurius & juſtius eligitur, quantum eſt de ſe & cæteris paribus, pro Confeſſione Sacramentali facienda à parochianis, quam alius ſtatus: præſertim qui non eſt ſuperior ſecundum inſtitutionem Hierarchicam Eccleſiæ: patet, quia mutua & correlativa eſt obligatio parochianorum ad Curatos, unde viciſſim magis obligantur. Colluſiones præterea hinc inde poſſibiles fieri, magis ex hoc evitantur. Denique remedia ſpiritualia, celerius & conſultius in caſibus multis exhibentur. Poteſt nihilominus apud Privilegiatos quandoque ratio potior inveniri.

Consideratio XI.

STatus Curatorum ſanctus & ſalubris non debet inculpari vel infamari per quoſcumque, ſi in eo quandoque ſint perſonæ minus idoneæ ad debitum regimen animarum: alioqui nullus eſſet ſtatus in Eccleſia militante qui culpari non deberet, ſicut nullus de ullo ſtatu abſque macula quadam viſus eſt diu ſtare.

Consideratio XII.

STatus Curatorum poteſt ſufficienter regere ſuos parochianos, ſi polleat bona charitate, & ſimplici morum honeſtate, etiam ubi literatura magna deeſſet. Propterea non leviter ſe eis præponere debent alieni, quamvis inveniantur magis literati.

CONSIDERATIO XIII.

STatus Curatorum poteſt cum facili ſtudio habere ea, & ſcire, quæ ad Parochiam ſuam regendam ſufficiunt, majora majoribus prudenter remittendo. Hoc autem ſi agnoſcere neglexerint, debet apud eos correctio Epiſcopalis maxime vigil eſſe; ut aſtringantur ſeverius tenorem eorum habere in ſcriptis, quæ ſcire debent in punctis regiminis, tam ſecundum inſtitutiones Synodales poſitivas, quam cæteras.

CONSIDERATIO XIV.

STatus Curatorum poteſt obventiones ordinatas licenter exigere: verumtamen tali modo & tempore, quod ſimoniaca pravitas, vel ejus ſuſpicio nequaquam incurratur: ut quod propter negationem temporalium, ſpiritualium interim miniſtratio non negetur, nec interveniat quæſtuoſa mercatio.

CONSIDERATIO XV.

STatus Curatorum debet cum bona gratia ſuſcipere ſtatum Privilegiatorum, tanquam coadjutores miſſos, habentes à ſuperioribus licentiam prædicandi, & Confeſſiones audiendi, ſi non appareat rationabilis cauſa aliquem talem repellendi: utpote ſi detractor, ſi colluſor, ſi corruptor, ſi quæſtuoſus, ſi ſeductor appareat: aut multi parochianorum inde veniunt in contemptum Curatorum: aut ſi tunc Curatus per ſeipſum id agere circa parochianos ſuos, quod agendum ſit, ſatis potuerit: quia videretur præferendus, niſi legitima fieret exceptio contra eum.

CONSIDERATIO XVI.

STatus Curatorum vix poteſt à parochianis ſine peccato ſic contemni, quod eorum licentia, neque in generali, neque in ſpeciali prius quæratur, dum alibi confiteri, aut Miſſas vel ſermones audire, tempore divini ſervitii, diebus Dominicis, & Feſtivis, voluerint. Quæ licentia ſi ſine cauſa rationabili denegetur, ſufficit excuſare eos, qui frequenter alibi confitentur, licentiâ petitâ, & non obtentâ.

CON-

Digitized by Google

CONSIDERATIONES DECEM PRO STATU PRIVILEGIATORUM.

CONSIDERATIO I.

STatus Privilegiatorum ad prædicandum & Confeſſiones audiendum, ſtatutus eſt poſt primariam Eccleſiæ inſtitutionem, rationabiliter ordinatus, ad ſublevamen eorum qui Hierarchicos ſtatus in Eccleſia habent: præſertim poſt talem & tantam in temporalibus ditationem, quæ ſecum attulit multam occupationem.

CONSIDERATIO II.

STatus Privilegiatorum debet cum bona charitate licentia ſua uti, non ad quæſtum, non ad æmulationem, non ad ambitionem; non denique in præjudicium temporale, vel ſpirituale Curatorum: ſed inſtando clam & palam apud parochianos, quatenus honorem debitum ac ſuſtentationem ſuis reddant Curatis: alioqui faciunt quod ſibi fieri nolent, meritoque repelluntur hi de quibus aliter conſtiterit & Excommunicationem à Canone nonnunquam incurrunt.

CONSIDERATIO III.

STatus Privilegiatorum & omnium generaliter Religioſorum, prohibetur ſub pœna Excommunicationis latæ Sententiæ, ne Sacramentum Euchariſtiæ miniſtrent, & matrimonium ſolennizent.

CONSIDERATIO IV.

STatus Privilegiatorum habet, quod in ſuis locis & publicis prædicare poſſunt: dum Prælatus non prædicat, nec prædicationem inſtituit: Similiter hoc poſſunt in Eccleſiis Parochialibus de licentia Curatorum.

CONSIDERATIO V.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut idonei præſentati ſufficienter per Superiores ſuos ad Prælatum Diœceſanum, valeant in locis

ſuis Confeſſiones audire diœceſanorum, & eos abſolvere cum tali Poteſtate, & in caſibus talibus, quemadmodum Curati Parochiales ordinarie funguntur, & non ampliori, niſi de ſpeciali gratia Prælati, major eis fuerit elargita Poteſtas.

CONSIDERATIO VI.

STatus Privilegiatorum habet hoc, ut quamvis Sacramentum Pœnitentiæ poſſit pluries ſuper eadem peccata ſuum effectum ſortiri (ſaltem quo ad augmentum gratiæ, cum ſit Sacramentum iterabile, & liceat meritorie eadem peccata pluribus confiteri, nec eſt repugnantia, quin adhuc poſſit tempus obligari) nihilominus confeſſi Privilegiatis, non tenentur inviti eadem peccata amplius confiteri, pluſquam ſi ſuis Curatis eadem confeſſi fuiſſent, quantum eſt ex parte efficaciæ Sacramenti. Hoc enim per Joannem XXII. declaratum fuit, & uſus communis hoc obtinuit.

CONSIDERATIO VII.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut à confeſſis ſibi non debeant Curati novam extorquere Confeſſionem de eiſdem peccatis, præſertim ſi ſecreta ſint: nec debent prohibere parochianos, cum talia voluerint eis confiteri: fas ſit Curatis, imo tutum inquirere à parochianis ſuis, quando, & qualiter, & à quibus Confeſſionem receperint. Quibus veritatem reſpondere ſi quis parochianus negaverit, vix in ſtatu ſalutis eſſe credi poſſet. Ipſique in hoc caſu petenti Euchariſtiæ Sacramentum, rationabiliter denegaretur: dicendo, neſcio ſi confeſſus ſis ab habente Poteſtatem, & an in hoc te decipias, vel alter te.

CONSIDERATIO VIII.

STatus Privilegiatorum hoc habet, dum de peccatis publicis abſolvunt parochianos, ut hi debeant facere fidem de abſolutione, & abſolvendi Poteſtate, ſi ſuper hoc à Curatis parochialibus fuerint requiſiti, ſub pœna denegandi rationabiliter talibus, cum ſe dicunt abſolutos, Euchariſtiæ Sacramentum.

CON-

Consideratio IX.

STatus Privilegiatorum hoc habet, ut non debeant inducere voto, vel promiſſo alios ad eligendum ſepulturam in Eccleſiis & locis ſuis: vel ad perſiſtendum in jam electa ibidem: & hoc ſub pœna Excommunicationis latæ Sententiæ. Debent præterea reddere quartam partem legatorum, ſeu funeralium Curato Parochiali ipſius defuncti, quæ Pars Canonica nominatur.

Consideratio X.

STatus Privilegiatorum ad prædicandum, debet ſecundum qualitatem auditorum formare ſermonem: ne coram laicis & ſubditis detegantur vitia Clericorum, atque Dominorum: hoc enim eſſet non extirpare vitia, ſed nutrire rebellionem, ſcilicet murmurationis, & contemptus apud audientes. Fiat inſuper prædicatio principaliter de punctis noſtræ Religionis in fide, ſpe, & Charitate, cum cæteris virtutibus. Sed & præſertim confeſſiones mulierum & juvenum, non niſi locis patentibus & publicis audire, nec conventicula, in cameris & angulis agere præſumant, ab omni ſpecie mala abſtinentes ſe.

De utroque Statu simul duæ Considerationes.

Consideratio I.

STatus uterque, Curatorum ſcilicet, & Privilegiatorum invigilet cognoſcere Caſus reſervatos Prælatis, ne ſeducantur & ſeducant, ſi tranſgrediantur limites ſuæ Poteſtatis: quamvis expediret pauciores caſus, præſertim occultos reſervari: ut ſunt peccata illa carnis, quæ frequentiſſime commiſſa vix confitentur, præſertim per mulieres & adoleſcentulos.

Consideratio II.

STatus uterque ſtudeat alter alterius onera portare, ſine contentione & æmulatione, de rebus prædicatis vel aliis: ne ſi invicem more corni-

Digitized by Google

cornicum ſe mordeant, conſumantur: ne præterea ſurgat fœda opinio Eccleſiaſticorum apud laicos, & vituperetur miniſterium verbi Dei: nonne Deus abunde dives eſt pro omnibus? nonne pacis eſt Deus; non diviſionis? Denique, quid prodeſt Phariſaica contentio de ſtatus præeminentiâ? quam ſanctius eſt dare operam ut quis perfectus inveniatur, quam ſi jacens in imis, de perfectione ſtatus glorietur: attento præſertim quod Conciliorum Eccleſiaſticorum obſervatio, non poteſt ita concludi ſub regulis quibuſcumque; quin neceſſe ſit recurrere ſæpiſſime ad gloſſam ſapientiſſimi Auguſtini, tractam ex operibus Chriſti, videlicet, quod talia dantur obſervanda in animi præparatione; & non ſemper in operis exhibitione. Quæ animi præparatio, poteſt apud omnem ſtatum & perſonam Chriſtianæ religionis, ſi vult, inveniri.

FINIS.

OPUSCU-

Digitized by Google

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,

QUOD EXTAT IN PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM, ESTQUE AB ILLO LUCUBRATUM, STATIM ATQUE MARTINUS V. QUAM PRIMUM EST DISSOLUTUM CONSTANTIENSE CONCILIUM EDIDIT CONSTITUTIONEM, QUA PROHIBUIT, NE QUIS A SENTENTIA PAPÆ ET SEDIS APOSTOLICÆ, AD GENERALE CONCILIUM PROVOCARET: QUOD OPUSCULUM GERSONII ITA INSCRIBITUR:

Tractatus Magiſtri Joannis de Gerſon.

QUOMODO,

Et an liceat in cauſis fidei, à Summo Pontifice appellare; ſeu ejus Judicium declinare.

QUæritur, utrum hæc Aſſertio ſit Catholica, tam Jure divinitus promulgato, quam etiam humano, quibus Sacrorum Canonum auctoritas innititur: *Nulli fas eſt à ſupremo Judice, videlicet Apoſtolica Sede, ſeu Romano Pontifice, Jeſu Chriſti Vicario in terris appellare, aut illius Judicium in cauſis fidei (quæ tanquam majores ad ipſum, & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) declinare.*

Arguitur quod ſic, auctoritate SS. Domini Martini Papæ V. in ſua Conſtitutione, ad perpetuam rei memoriam facta & promulgata in Conſiſtorio Generali celebrato Conſtantiæ ſexto idus Martii, Pontificatus ſui anno primo: ubi reperitur hæc Aſſertio, ſicut dicitur, & videtur in Canonum litera manifeſte fundari.

Arguitur in oppoſitum, primo auctoritate determinationis ſive Conſtitutionis Generalis Concilii Conſtantienſis: quæ determinatio multipliciter facta eſt & practicata, & ſpecialiter in Seſſione publica celebrata die ſexta Aprilis Anno M. CCCC XV. quæ ſic habet

inter cætera: *Et primo declarat, quod Sancta Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata Generale Concilium faciens & Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, Poteſtatem à Chriſto immediate habet, cui quilibet cujuſcumque ſtatus vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem & exſtirpationem dicti Schiſmatis, ac generalem reformationem Eccleſiæ Dei, in Capite, & in membris. Item declarat, quod quicumque, cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus aut preceptis hujus Sanctæ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilii Generalis legitime congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condigna pœnitentia ſubjiciatur, & debite puniatur; etiam ad alia Juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo.*

Deinceps arguitur rationibus ducentibus ad inconvenientia manifeſta contra Jus Divinum pariter & humanum. Sequeretur enim primo, quod Papa non ſubjiceretur Legi Divinæ, vel Euangelicæ, quæ generaliter, abſque omni exceptione, promulgata eſt à Chriſto *Matth.* 18. dum loqueretur Petro, & ad perſonam Petri, ſicut tradit Eccleſia, & circumſtantia textus ſatis indicat: *Si peccaverit in te frater tuus &c.* Sequitur, *Dic Eccleſiæ; quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus &c.* Hoc autem conſequens eſt erroneum manifeſte: quoniam Papa eſt frater noſter: alioquin non deberet dicere *Pater noſter*, ſi non ſimus fratres ipſe & nos: ſed haberet dicere Pater meus, vel pater mi. Sed nec Cardinales, nec Epiſcopos fratres appellare deberet. Denique conſtat, quod eſt proximus noſter & ex conſequenti frater, non obſtante quod Pater ſit. Eſt inſuper Papa peccabilis, quoniam circumdatus eſt infirmitate, ſicut notatur *ad Hebr.* 5.

Sequeretur Secundo, quod Paulus egiſſet contra Jus Divinum & humanum, dum reſtitit Petro in facie, hoc eſt, publice, & coram Eccleſiæ congregatione, ſicut habetur *ad Galat.* 2. Hæc enim reſiſtentia non fuit minor provocatio Pauli contra Petrum, quam fuiſſet appellatio ad Eccleſiam, imo fuit æquivalenter appellatio. Unde, etſi Petrus deſiſtere noluiſſet, fuiſſet ab Eccleſia condemnandus. Conſtat autem, quod Petrus erat Summus Pontifex, & ſecundum Doctores confirmatus in fide, & gratia poſt Pentecoſten: Propterea dicunt, quod Petrus non errabat in fide, nec hæreticabat; ſed tantummodo nimis diſſimulanter ſe habebat circa obſervationem Legalium.

Digitized by Google

lium. Dicebat ideo Paulus, quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii, & quod reprehenſibilis erat. Ex quibus palam elicitur, quod Summus Pontifex, qui ſuccedit Petro in Apoſtolatu, reprehendi poteſt publice per Doctorem Theologum, qui in officio prædicationis ſuccedit Paulo, etiam ubi non hæreticaret, vel erraret in fide. Et hoc ſimiliter elicitur generalius & inconvincibilius ex auctoritate proxime allegata, *Si peccaverit in te frater tuus*, quemadmodum pluries in Sacro Conſtantienſi Concilio latiſſime deductum eſt in ſermonibus publicis & multiplicibus Scripturis, quorum copiæ ſunt apud multos.

Sequeretur Tertio, quod Papa, qui eſt membrum corporis Eccleſiæ, ſicut homines alii, ſi ſcandalizaret totum corpus, ipſe non eſſet reſcindendus, ut totum corpus ſanum fieret, contra doctrinam Chriſti Euangelicam, fundatam in ſimilitudine Juris naturalis *Matthei* 18. cum Gloſſis & determinationibus Doctorum in materia de ſcandalo, ſe fundantium in hac Lege Divina, & Naturali.

Sequeretur Quarto, quod Petrus Summus Pontifex non debuiſſet compelli reddere rationem ab Apoſtolis fratribus, qui erant in Judæa, quia viſitaverat Cornelium Gentilem, cujus tamen oppoſitum dicitur *Actuum* 11. Cum adiiſſet Petrus Hieroſolymam, ſcilicet, ubi erat Eccleſia, diſceptabant adverſus illum qui erant ex circumciſione, dicentes; *quare introiſti ad viros præputium habentes, & manducaſti cum illis?* Et ſtatim ſubjungitur obedientiæ Petri reſponſio, dans in hoc Succeſſoribus ſuis formam debitæ humilitatis, quam expreſſit Epiſtolæ ſuæ primæ cap. 3. *Parati*, inquit, *ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti vos rationem de ea, quæ in vobis eſt fide & ſpe.* Quod ſi in deſtructione fidei Summus aliquis Pontifex, volens ſuperbire, nollet hoc facere; conſtat, quod à fratribus æque poſſet accuſari, ſicut & Petrus.

Sequeretur Quinto, quod alicui injuriato per Papam, ſicut poteſt evenire, tam in corpore, quam in membris; imo in fama, circa ea quæ pure fidei ſunt, non pateret in caſu dabili, aliqua defenſio, vel gravaminis ſublevatio: quod eſt contra Jus naturale, cui Jus divinum non repugnat. Patet tamen conſequentia, dato tali caſu veriſimili. Sit Petrus qui prædicet coram Papa & multitudine populi copioſa, quod Chriſtus fuit verus Propheta: jubeat tunc Papa, quod detrudatur in carcerem, eo quod prædicat iſtam veritatem: ſentiat Petrus; quod ſi appellet ad Concilium Generale, ſubmittendo ſe eidem, quod

Digitized by Google

populus proteget eum, nec ſcandalizabitur in doctrina ejus, ſed manebit in recta fide, quod Chriſtus fuerit verus Propheta: ſi autem non appellaverit, populus reputabit, quod Papa verum dicat & bene faciat, & ita deſeret fidem cum prædicatore ſuo. Quæritur in caſu, ſi Petrus dicere poterit, Concilium appello; quemadmodum Paulus, timens à ſeditioſis occidi, clamavit; Cæſarem appello. Hanc autem materiam latiſſime proſequutus & fundavit Ockam in Dialogo ſuo: cujus ſolius auctoritati non oportet inniti, quamvis fuerit egregius Theologus: ſed innitendum eſt rationibus ſuis, pro quanto robur & auctoritatem accipiunt à Sacra Scriptura, cujus contemptus cum ſuis profeſſoribus ſæpe duxit, & ducet in errores.

Sequeretur Sexto, quod in nullo caſu Papa poſſet judicari vel deponi per Generale Concilium, quamtumcumque criminoſus eſſet, vel ſcandaloſus Eccleſiæ. Patet conſequentia, quoniam ex oppoſito ſequitur oppoſitum: Si enim Papa poteſt judicari vel deponi per Generale Concilium; ipſe poterit denunciari per aliquem, vel aliquos coram Concilio præſenti, vel futuro: Qui ſi velit gravamen inferre talibus denunciare volentibus, nonne poterunt ipſi ſe ponere extra manus ſuas, vel poteſtatem, ne de facto gravet eos & opprimat injuſte? hoc autem facere vere eſt, & æquivalenter ab eodem appellare. Et hoc practicatum eſt in Concilio Piſano per utrumque Collegiorum duarum obedientiarum, ſcilicet Gregorii, & Benedicti in ſuis obedientiis nuncupatorum. Hoc etiam practicatum eſt quoque per Reges & Principes, qui ſe ſubtraxerunt ab obedientia illorum, quos iſti vel illi judicabant eſſe Summos Pontifices, quæ tamen ſubtractiones approbatæ ſunt per Sacrum Conſtantienſe Concilium, quædam expreſſe, quædam implicite, vel æquivalenter.

Sequeretur Septimo, & magis ad hominem, quod Concilium Generale non eſſet ſupra Papam, vel Judex Papæ legitimus, cujus oppoſitum determinavit & practicavit Sacrum Conſtantienſe Concilium. Non enim proceſſum eſt ad inchoandum depoſitionem Joannis, quouſque fuiſſet Articulus iſte declaratus, ſicut apparet ex actis ejuſdem Concilii; quoniam aliqui videbantur ſuper hoc hæſitare. Conſtat autem, quod ab omni homine, qui habet legitimum ſuperiorem Judicem, ſive ſit unus homo, ſive una communitas, poteſt, ſi rationabilis & urgens immineat cauſa, fieri appellatio ad eundem Judicem. Et ſi dicatur, prout aliqui fingere volunt, quod Concilium non eſt ſupra Papam, niſi quando eſt hæreticus, ſeu devius à fide,

Digitized by Google

fide, in quo caſu non eſt mirum, inquiunt, ſi Concilium ſit ſupra talem Papam, quia deſiit eſſe Papa, & eſt inferior omni homine, & ita nituntur etiam evadere illam inevaſibilem Chriſti Legem, *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Hoc breviter ad præſens refellitur: Primo, quia Joannes non eſt accuſatus, vel convictus de hæretica pravitate; & tamen Concilium vocavit, & judicavit ipſum tanquam ſuum ſubditum. Unde & in toto proceſſu, uſque poſt ſententiam definitivam ſuæ depoſitionis, reputatus eſt ab eodem Concilio verus Papa. Amplius, non eſt verum quod Papa, eo facto, quo cadit in hæreſim, præſertim latentem, ſit depoſitus à Papatu; ſicut nec eſt verum de aliis Epiſcopis, quemadmodum iſta materia declarata eſt alibi latius: reducendo hanc opinionem ad multiplex inconveniens; ſicut ad incertitudinem Eccleſiaſticæ Politiæ, & ſuſceptionis Sacramentorum, & ad favorabilitatem damnatæ doctrinæ Joannis Wiclef, quæ principaliter innitebatur tali fundamento, quod nullus exiſtens in peccato mortali erat Papa, vel Epiſcopus, nec conſecrabat, &c. Et qui bene ponderat cauſas reprobationis hujus doctrinæ Wiclef, in hac parte, ille, vel ſimiles cauſæ concludunt, quod peccatum hæreſis, licet reddat unum Prælatum dignum depoſitione juncta pertinacia: non tamen reddit eum depoſitum eo facto: ſed requiritur humana depoſitio. Sicut enim nulla ſanctitas, quantumcumque magna, conſtituit aliquem in ſtatu Papali vel Epiſcopali, niſi per electionem humanam de Lege Communi, contra opinionem Waldenſium: ita nulla iniquitas removet aliquem ab Epiſcopali gradu, vel Papali de communi Lege, ſi non interveniat humana depoſitio. Amplius tertio quo ad hoc arguitur, quod Concilium ſit Judex Papæ non hæretici, imo Sancti, aſſignando caſus multos, in quibus aliquis Epiſcopus, verus Papa poterit per multos teſtes diffamari de hæretica pravitate, ſeu fautoria hæreſis, aut per vehementes conjecturas ex operibus & converſatione diffamabitur apud multos, & graves populos, quod non recte ambulat ad veritatem Euangelii, aut quod lapſus eſt in hæreſim jam damnatam, aut quod novam velit confingere. Conſtat quod exiſtente Generali Concilio, vel proxime futuro, poterit idem Papa judicialiter compelli ut purget ſe, quemadmodum exemplificatum eſt de Petro. Quod ſi nollet hoc facere, prout facere noluit Marcellinus, ſine accuſatione ſua de Idololatria, nonne Concilium poſſet conſequenter ad depoſitionis ſuæ ſententiam procedere? Et ſi dicatur, quod non, ex quo non eſt hæreticus: Reſpondetur, quod apud Judicium Eccleſiæ,

 ubi

ubi circa ea quæ facti ſunt, fallere poteſt, & falli, ſimile eſt Judicium de his, quæ non apparent, & quæ non ſunt. Et per hoc eliditur maniſeſte frivola reſponſio dicentium, Papam non ſubjici correctioni fraternæ aut Judiciali juſſæ à Chriſto, ubi prius, *Si peccaverit, &c.*

Poſtremo dimiſſis illis, quæ ſunt in facto circa juſtificationem, vel juſtificationis appellationis Dominorum Polonorum: nam multa hinc & inde diverſa, imo adverſa & contraria videntur aſſeri, circa quæ Theologicum negotium non verſatur, niſi pro quanto ſub regulis generalibus & authenticis daretur ars, ſicut & data eſt convincendi aliquem de pertinacia de fautoria hæreticæ pravitatis. Convertatur tandem inquiſitio particulatæ quæſtionis circa ultimam particulam ſuam quæ ſic habet. *Quod nulli fas eſt, &c. illius videlicet Apoſtolicæ Sedis, ſeu Romani Pontificis Judicium in cauſis fidei, quæ tanquam majores ad ipſum & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt, declinare.*

Sunt aliqui, ſicut dicitur, qui minus iſtam particulam reputant ſuſtinibilem, quam præcedentem, qualificantes eam, quod eſt palam hæreticalis, & totius Eccleſiaſticæ Hierarchiæ circa fidei defenſionem, ſeu conſervationem finalem & reſolutivam ſubverſiva. Nituntur autem fundare dictum ſuum in aliquibus Propoſitionibus, quas reputant Catholicas veritates.

Prima Propoſitio. In cauſis fidei, Judicium inniti debet infallibili regulæ ſic, quod ultimus & ſupremus Judex, cujus ſententiæ neceſſario ſtandum eſt tanquam veræ Catholicæ, non ſit à fide deviabilis: alioquin ſtaret in caſu, quod homines obligarentur aſſentire contra fidem.

Secunda Propoſitio. In cauſis fidei non habetur in terra Judex infallibilis, vel qui non ſit deviabilis à fide de Lege communi præter ipſam Eccleſiam Univerſalem, vel Concilium Generale eam ſufficienter repræſentans.

Tertia Propoſitio. In cauſis fidei nullus particularis homo, per ſuam determinationem poteſt de propoſitione non hæretica facere hæreticam: ſicut nec de Catholica non Catholicam. Ita nec Papa, nec Epiſcopus proprie, & vere loquendo, poſſunt propoſitionem aliquam hæreticare. Poſſunt tamen propoſitionem aliquam quæ videtur aliquibus non hæretica, declarare quod ſit hæretica, & hoc judicialiter: ſicut Doctores Scholaſtice hoc faciunt, vel doctrinaliter. Et hoc appellatur facere Articulum, diverſimode tamen: quia Papæ deter-

Digitized by Google

determinatio pœnalis extendit ſe ad omnes fideles: ſed Epiſcopalis, tantummodo ad ſubditos ſuos, ut præciſe eſt Epiſcopalis.

Quarta Propoſitio. In cauſis fidei nulla determinatio Judicialis Epiſcopi, imò nec Papæ ſolius, præciſe, ut eſt Epiſcopi, vel Papæ, ligat fideles ad credendum, quod ita ſit de veritate fidei, ſicut prætendit ſua declaratio: quoniam tam Papa, quam Epiſcopus deviabiles ſunt à fide: obligat tamen ſubditos ſub pœna excommunicationis talis determinatio, quod non dogmatizent oppoſitum talis determinationis, niſi appareat manifeſta ratio repugnandi, vel per Sacram Scripturam, vel per revelationem, vel per Eccleſiæ, ſeu Concilii Generalis determinationem.

Quinta Propoſitio. In cauſis fidei, ſicut poteſt declinari Judicium Epiſcopi; ſi appareat devius à fide, & requiri Judicium Papæ: ſic de Papa reſpectu Generalis Concilii, ſuo modo, dici poteſt. Et hæc eſt ad formam reſponſiva ſequens ex præmiſſis, juncto, quod apud Summum Pontificem, & ejus Sedem Romanam poteſt eſſe quandoque raritas peritorum in Sacris Literis, & in vera fide probatorum, magis quam apud quoſdam ex ipſis, qui Generalia habent ſtudia Sacræ Scripturæ & aliarum facultatum.

Sexta Propoſitio. In cauſis fidei illa cauſa dicitur major eſſe, non quæ eſt de re majori, ſicut de Trinitate, & Unitate Perſonarum; ſed quæ difficilis eſt & ambigua ad determinandum juxta textum Scripturæ *Exodi* 18. *Deuteronom*. 17. 2 *Paralippom*. 19. In quibus fundantur Canones; dicentes, quod cauſæ majores fidei ſunt ad Sedem Apoſtolicam referendæ.

Septima Propoſitio. In cauſis fidei poterit una cauſa dici major apud aliquem Epiſcopum, vel Diœceſim, quæ apud alium Epiſcopum, vel Diœceſim non reputabitur eſſe major: vel ad ſuperiorem, ſicut Papam remittenda: quia ſcilicet apud talem Epiſcopum, vel Diœceſim propter abundantiam Theologorum cauſa talis non reputabitur difficilis, vel ambigua, ſed per Sacram Scripturam jam damnata vel approbata.

Octava Propoſitio. In cauſis fidei non minus aliquando occurrendum eſt ſive per Epiſcopum, ſive per Summum Pontificem, ſive per Generale Concilium, dum cernuntur oriri ſcandala & errores crudeles & impii contra pacificum convictum Chriſtiani populi, qui maxime conſiſtit in obſervatione mandatorum Dei, de ſervando juramento, & de non interficiendo homines auctoritate propria, & de

non

Digitized by Google

non præſtando ad uſuram, vel de non rapiendo, vel de non adulterando: quam dum inſurgunt errores contra aliquos de Articulis fidei, qui numerati ſunt in Symbolo. Formant igitur rationem ſuam, qui prædictam particulam impugnant, juxta Propoſitiones præmiſſas, præſertim juxta quinque primas, quod fas eſt in caſibus concernentibus cauſas fidei declinare illius Judicium, qui reperiretur devius à fide, vel eis quæ fidei ſunt cum ſuis Conſiliariis vehementer ſuſpectus, per aperta ſigna nimiæ diſſimulationis, vel acceptationis perſonarum, vel aliunde multis modis. Sed loquendo ſemper cum reverentia, ſtaret aliquem Summum Pontificem cum ſuo Collegio ſic poſſe deficere circa ea, quæ ſunt fidei, quemadmodum Petrus, & alii Apoſtoli defecerunt in paſſione: imo quod minus videretur ſicut Petrus deficiebat, nec recte ambulabat ad veritatem Euangelii, & reprehenſibilis erat, dum Paulus ſibi reſtitit in faciem, ac proinde declinabat ejus Judicium. Ergo fas eſt interdum Summi Pontificis Judicium in cauſis fidei declinare.

Hæc autem dicta ſunt vel argumentata magis ad veritatis inquiſitionem; quam ad alicujus, præſertim S S. Domini Martini Papæ reprehenſionem: attento, quod Conſtitutio ſua quantum ad illa quæ fundantur in facto, non jacet ſub Theologica reprehenſione: Et quantum ad alia, quæ Jus concernunt, ſicut eſt prædicta pars excepta, dicerent benevoli ſui, quod non obſtantibus allegationibus in oppoſitum, illa poteſt ſuſcipere rationabilem & veram interpretationem ſicut recipiunt Conſtitutiones poſitivæ Decretis inſertæ, quibus innituur: ſic intelligendo, quod non eſt fas appellare à Papa, vel ejus Judicium in cauſis fidei declinare, non quidem pro omni caſu, ſed quando facit id, quod in ſe eſt, & quando non apparet devius à fide: ſed ambulat recte ad veritatem Euangelii, ſine perſonarum acceptione: quemadmodum in proœmio & narratione ſuæ Conſtitutionis dicit eſſe faciendum per Summum Pontificem, & quod ita facit affirmat. Nam Conſtitutiones & Leges ſecundum Ariſtotelem feruntur univerſaliter, quamvis in aliquo caſu dabili pati poſſint inſtantiam.

Porro Dominus noſter tollere poterit efficaciter ſuſpicionem ſiniſtram, quæ contra Sanctitatem ſuam fieri poſſet, ſi dicta ſua factis compenſet; hoc eſt, ſi ſponte nullo inquirente damnet doctrinam illam peſtiferam & crudelem contra Polonos, cum ſimilibus aliis, cum tali celeritate & rigore, qualem fidei materia vergens in ſcandalum & perni-

perniciem Reipublicæ poſtulat & requirit, procul abjecta quavis acceptione perſonarum.

FINIS.

Porro Gerſonius, ut auctoritatem Conciliorum Generalium, & Synodi Conſtantienſis ſartam tectam amplius vindicaret, alias etiam edidit Lucubrationes, quas hic operæ pretium eſt ordine recenſere, quando Scholæ Pariſienſis doctrinam liberam aſſerunt: & primo quidem de Vi & robore Cenſurarum agetur, contra quas Doctor Chriſtianiſſimus illos munire voluit, qui veritatem Catholicam Poteſtatis immediatæ Conciliorum; ſervata moderatione inculpatæ tutelæ, propugnarent.

TRACTATUS

JOANNIS GERSONII, QUI EXTAT PARTE SECUNDA OPERUM EJUSDEM, ET ITA INSCRIBITUR:

Reſolutio circa materiam Excommunicationum & Irregularitatum.

CONSIDERATIO I.

Contemptus Clavium Eccleſiaſticarum cauſat quaſi formaliter & principaliter Excommunicationis vel Irregularitatis detrimentum. Sic enim ſolent communiter Domini Juriſtæ dicere, quod Irregularitas contrahitur dum aliquis excommunicatus ſe immiſcet ſacris in contemptum Clavium. Fundatur autem hæc conſideratio principaliter ex illa Lege Euangelica Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Sequitur, *Dic Eccleſiæ, ſi Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.*

CONSIDERATIO II.

Contemptus Clavium poteſt intervenire multipliciter in aliquo. Uno modo directe & cauſaliter: & hoc proprie dicitur fieri ex contemptu, quando ſcilicet contemptus eſt cauſa actionis principalis, ita quod non fieret actio niſi eſſet ad contemptum Clavium: quemadmodum ſi quis dicat Epiſcopo excommunicanti, Ego in deſpectum veſtrum & veſtri præcepti nihil agam illius quod jubetis. Alio modo fit contemptus implicite, quia videlicet eſt contumax in obedientia, quamvis non ex obedientia vel propter non obedire, ſed propter aliquid aliud delectabile, vel utile, aliquis peccat contra Prælati juſſionem. Tertio modo dicitur contemptus interpretative omnis voluntaria tranſgreſſio cujuſcumque præcepti: & iſto modo reperitur contemptus in omni peccato, præſertim mortali directe vel indirecte, vere vel interpretative.

CON-

CONSIDERATIO III.

Contemptus primo modo rationabiliter demeretur Excommunicationem, & conſequenter Irregularitatem. Similiter & ſecundus dum jungitur contumacia. Sed tertius contemptus non ſemper eſt Excommunicationis Eccleſiæ, nec conſequenter Irregularitatis demeritorius. Dicitur Eccleſiæ notanter; quia omnis peccans mortaliter eſt à Deo & apud Deum excommunicatus, ſed non ſemper per Eccleſiaſticam Sanctionem.

CONSIDERATIO IV.

Contemptus neutro modo prædictorum dicendus eſt intervenire contra præceptum aliquod Prælati, quando manifeſte & notorie Prælatus abutitur in hujuſmodi præcepto, clavium poteſtate; & hoc dum ſcit & cognoſcit ille qui non obedit, nec aliunde generat in ſe vel in aliis ſcandaloſum contemptum clavium: Quoniam in hoc talis non eſt inobediens clavium Poteſtati, ſed erroneo clavium abuſui.

CONSIDERATIO V.

Contemptus Clavium magis invenitur quo ad culpam in Prælato taliter ut præmittitur abutente ſua poteſtate, quam in non obediente, ſi comparatio recipiatur abuſiva. Eſt igitur quandoque meritorium & honorificativum Eccleſiæ Poteſtatis quod tali Prælato in facie reſiſtatur cum appoſitione inculpatæ tutelæ, quemadmodum reſtitit Paulus Petro.

CONSIDERATIO VI.

Contemptus Clavium quandoque poſſet inveniri in uno qui non pareret ſententiæ ſui Prælati, ubi & quando alius in eadem ſententia non obediens, nullo modo contemptus eſſet reus, præſertim apud Deum. Cujus ratio eſt, quoniam unus reputat ſententiam juſtam, aut quomodo libet obediendum illi: alius vero non: ſed ſcit certitudinaliter aut probabilitate ſufficienti ſuum Prælatum male uti in præjudicium clavium, & in deſtructionem Eccleſiæ.

CONSIDERATIO VII.

CONtemptus Clavium debet inveſtigari ex poteſtate legitima & uſu legitimo poteſtatis illius qui præcipiendo excommunicat, vel Irregularitatem comminatur. Alioquin Prælati poſſent inducere qualemcumque vellent ſuper illos ſervitutem, ſi ſuis ſententiis iniquis & erroneis ſemper eſſet obediendum. Et ita patet, quod hoc commune dictum, *Sententia Prælati vel Judicis etiam injuſta timenda eſt*, indiget gloſſa. Alioquin non eſt generaliter verum ſi timenda dicatur, quia eſt ſuſtinenda, nec repellenda: Imo in caſu pati illam eſſet aſinina patientia, & timor leporinus & fatuus.

CONSIDERATIO VIII.

CONtemptus Clavium plus habet periculi erga perſonam Summi Pontificis quam erga inferiores, quoniam ab abuſibus inferioribus patet recurſus ad Papam per appellationis ſubſidium. Et ſi dicatur, quod ita poteſt à Papa fieri appellatio ad Concilium Generale, dixerunt olim ante Concilium Generale Piſanum & Conſtantienſe quod hoc nullo modo licebat, & allegant Jura ſua pro ſe valde, ſicut eis videtur, expreſſa: ſed conſtanter nunc aſſeritur, quod eſt hæreſis damnata per Conſtitutionem expreſſiſſimam, & practicatam in Concilio prædicto Conſtantienſi, prout alibi diffuſius eſt oſtenſum. Reſpondetur igitur aliter, quod non pro levibus cauſis ubi etiam liceret poteſt aut debet pro appellationibus proſequendis paſſim Concilium celebrari, ſicut habetur recurſus ad Papam.

CONSIDERATIO IX.

CONtemptus Clavium non incurritur in multis caſibus, quibus Papæ mandato non obeditur, dum ſcilicet abutitur enormiſſime & ſcandaloſiſſime Poteſtate ſua in deſtructionem, non in ædificationem: ſicut tamen dicit Apoſtolus ideo poteſtatem datam eſſe. Exemplum, ſi Papa vellet theſauros Eccleſiarum diripere, aut hæreditates uſurpare, aut in ſervitutem abjectam Clerum cum ſuis bonis redigere, & juribus ſuis ſpoliare ſine cauſa. Quis diceret iſta debere tolerari? Quis non cenſeret poſſe dici Papæ, cur ita facis? Quis non aſſentietur in facie ſibi reſiſtendum?

CON-

CONSIDERATIO X.

CONtemptus Clavium etiam non ſemper invenitur apud illos, qui nedum non obediunt ſententiis Excommunicationum promulgatis per Papam vel ſuos, ſed etiam non eſt judicanda eſſe apud illos qui per poteſtatem ſecularem adverſus tales prætenſas ſententias tueri ſe procurant. Lex enim naturalis dictat ut poſſit vis vi repelli. Conſtat autem quod tales Excommunicationes non debent dici jus, ſed vis & violentia, contra quam fas habet liber vel homo vel animus ſe tueri.

CONSIDERATIO XI.

CONtemptus Clavium, & conſequenter Excommunicatio, vel Irregularitas non incurritur dum in præmiſſis caſibus dicit aliquis Juriſtarum vel Theologus juxta conſcientiam ſuam, quod hujuſmodi ſententiæ non ſunt timendæ vel tenendæ: & hoc præſertim ſi obſervetur informatio ſeu cautela debita, ne ſequatur ſcandalum puſillorum, qni æſtimant Papam eſſe unum Deum qui habet poteſtatem omnem in cælo & in terra. Verumtamen expellenda eſt talium ſtultitia per informationes idoneas, qui ſi nolint acquieſcere, ipſi jam ſunt judicandi de ſcandalo non dato, ſed accepto: hoc eſt, de ſcandalo Phariſeorum & ex malitia, non puſillorum & ex ſimplicitate, vel ignorantia.

CONSIDERATIO XII.

CONtemptus Clavium dicendus eſt magis foveri quam tolli, dum debentes abuſui Clavium reſiſtere, dividuntur inter ſe, & impediunt ſe, vel per ſtultitiam, vel per ignaviam, ne communi conſenſu fiat ambulatio in domo Domini, dum alii favent abuſibus, alii tollere volunt. Veritas eſt qnod omnis via favorabilis, & humilis tentanda eſt cum Snmmo Pontifice, (dum male informatus, fert per ſe vel ſuos injuſtas ſententias) quo deſiſtat & reformet: ſed ſi nihil prodeſt humilis ſedulitas, arripienda eſt utilis & animoſa libertas.

FINIS.

TRACTATUS

JOANNIS GERSONII QUI EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM ET ITA INSCRIBITUR:

Diſcuſſio illius aſſertionis, SENTENTIA *Paſtoris etiam injuſta tenenda eſt.*

CAſus eſt, Quidam ſe gerens pro Commiſſario Papæ poſuit in ſuo proceſſu publico Aſſertionem quæ ſequitur: *Sententiæ noſtræ, etiam ſi eſſent injuſtæ, ſunt tenendæ & timendæ.* Quæritur ſuper hac Aſſertione, Primo, ſi ſit falſa & erronea: Secundo, ſi ſit Judicio fidei reprobanda: Tertio, ſi aſſertor ſit ad Judicium fidei rationabiliter evocandus.

Arguitur quod ſit vera, quia ſecundum B. Gregorium, *Sententia Paſtoris, ſive juſta ſive injuſta fuerit, timenda eſt.* Cui conſonat Urbanus Papa dicens: *quod valde timenda eſt ſententia Epiſcopi licet injuſte liget.* Sed Papa nedum eſt Paſtor vel Epiſcopus; ſed Supremus Paſtor & Epiſcopus.

Sed contra eſt dictum Hieronymi ſuper Epiſtolam Pauli ad Philemonem, & fundatur ſub dicto Eſaiæ 5. *Si quis dixerit injuſtum juſtum, abominabilis eſt apud Deum.* Et Gregorius in Homilia 27. *Ipſe ligandi atque ſolvendi poteſtate ſe privat, qui hanc pro ſuis voluntatibus, & non pro ſubditorum juribus exercet.* Etidem: *Tunc vera eſt abſolutio Præſidentis, cum interni judicis ſequitur arbitrium.* Et idem, *Non debet is pœnam ſuſtinere Canonicam, in cujus damnatione non eſt Canonica prolata ſententia:* Conſtat autem quod ſententia injuſta non eſt Canonica, &c.

Ponuntur pro deciſione Propoſitiones quæ ſequuntur ad examinandum.

Hæc Aſſertio propoſita in proceſſu publico, ſi ſit erronea in fide & moribus, non eſt diſſimulanter prætereunda, cum ſit ſcandaloſa & ex deliberatione poſita. Hæc aſſertio eſt una propoſitio conditionalis includens unam conſequentiam talem: *Si ſententiæ noſtræ ſunt injuſtæ, illæ etiam ſunt tenendæ, & timendæ.*

Hæc

Hæc Aſſertio conditionalis ſic reſoluta, ſi ſit falſa, eſt impoſſibilis: Patet, hæc Propoſitio ſicut & præcedens ex regulis infallibilibus Logicorum, addendo quod Aſſertio prædicta continet iſtam univerſalem, *Quod omnes ſententiæ dicti Commiſſarii quantumcumque injuſtæ ſunt tenendæ.* Hæc Aſſertio falſa eſt, quoniam oppoſitum conſequentis ſtat cum antecedente: quoniam ſtat aliquas ſententias Paſtoris vel Papæ & ſuorum Commiſſariorum non eſſe tenendas, imo nec timendas dum ſunt injuſtæ: & hoc in multis caſibus. Primo, ſi ſententia lata ſit poſt appellationem legitimam, ut notavit Innocentius III. in Epiſtola ad Archiepiſcopum Senonenſem. Secundo, ſi contineat errorem intolerabilem, ut notavit idem. Et hoc multipliciter poteſt evenire, cum nullus Paſtor vivens in terris, imo nec Papa ſit impeccabilis, quando poſſit abuti ſua poteſtate; cum circumdatus ſit infirmitate, ut dicitur ad Hebræos. Unus caſus eſt, ſi ſententiet expreſſe, vel etiam implicite contra fidem & Scripturam Sacram. Alter, ſi ſententiet in præjudicium veritatis, vitæ & juſtitiæ: ut ſi volens rapere ſponſam alterius, ferat in contranitentes ſententiam Excommunicationis. Aliter, ſi ſententiet in præjudicium juſtæ libertatis: ut ſi volens uſurpare Civitatem unius Principis ferat ſententiam Excommunicationis in nolentes eam ſibi tradere, & ita de multis ſimilibus: ut ſi excommunicare velit illos, qui ſuo Regi, & ſuis Edictis rationabilibus obediunt. Notavit hæc Innocentius ubi prius, & habetur fundamentaliter ex infallibili Lege divina & naturali, cujus deductionem hic omittimus.

Hæc Aſſertio eſt impoſſibilis, ſequitur hæc ex præcedentibus, notando, quod Jura quibus inniti videtur, non loquuntur tali modo conditionali & hypothetico, nec dicunt, quod Sententia Paſtoris ſit tenenda: quia longe aliud eſt dicere, quod ſententia aliqua ſit timenda, & quod ſit tenenda: quia tyrannica iniquitas etiam timeri poteſt, ſed non teneri debet, imo contemni, vel perſequi.

Hæc Aſſertio cenſenda eſt erronea contra bonos mores & Canones. Patet, quia cum ſpectet ad mores & Canones, ſicut conſtat, & non eſt eis conformis in veritate, imo nec eſſe poteſt, ſicut patet ex præcedentibus: ſequitur quod eſt eis diſſona atque contraria.

Hæc Aſſertio debet in fide merito ſuſpecta reputari: Patet ex præcedentibus, & hic accipiendo fidem pro objecto fidei, pro Scriptura, & Jure divino.

Hæc Aſſertio reddit aſſertorem ſuum in fide ſuſpectum; & ita conſequen-

Digitized by Google

ſequenter ad Judicium fidei rationabiliter revocandum: quia compellendus erit vel ſe exponere, vel revocare, vel ſi pertinaciter renuerit, relinquendus erit Juſtitiæ ſeculari.

Conſequenter ad aggravationem, decem Aſſertiones cum proteſtatione, quod hoc fit ad finem Civilem & Eccleſiaſticum, & pro defenſione Catholicæ veritatis & Eccleſiaſticæ libertatis, & non ad ingerendum crimen læſæ Regiæ Majeſtatis inſeruntur Propoſitiones quæ ſequuntur:

Rex Chriſtianiſſimus Francorum juravit in ſua Conſecratione defendere & tenere Jura & libertates Eccleſiarum Regni ſui.

Rex idem pluries à viginti annis citra habuit Convocationem & Concilium Prælatorum, & Univerſitatum Regni ſui: ad quorum deliberationem & requeſtam concluſit ſolenniter per Arreſtum Curiæ ſuæ ſupremæ Parlamenti, quod Eccleſia Gallicana in ſe & in membris ſuis ad ſuas antiquas & legitimas libertates reduceretur; nominatim in collatione Beneficiorum per Ordinarios, & in electionibus faciendis.

Rex idem, & legitimus Filius ſuus nunc Regens noviſſime poſt quatuor & quinque annos fecerunt idem Arreſtum ſolenniter publicari, cum adjectione pœnarum in rebelles.

Rex idem debet reputare quod ſententiæ cujuſcumque Paſtoris, etiam Summi Pontificis factæ, vel latæ in oppoſitum mediate, vel immediate, ſunt injuſtæ, & continent errorem intolerabilem, contra publicam Juſtitiam, & in uſurpationem indebitam: & ex conſequenti, nec tenendæ ſibi ſunt, nec neceſſario timendæ; præſertim cum obtulerit in facie Concilii Generalis Conſtantienſis, ſe paratum velle providere ſtatui Summi Pontificis, ſicut alii Reges & Regna pro parte ſua. Dicitur hic, quod non neceſſario timendæ, quia poſſunt timeri à timoratis conſcientiis in aliquo caſu, quamvis non ob hoc ſint tenendæ. Multum enim refert dicere, quod ſint tenendæ, & dicere quod ſint timendæ. Et ideo aſſertor prædictus, quod addit de ſuo, quod ſententiæ Paſtoris injuſtæ ſunt tenendæ, valde temerarie, & ſcandaloſe, & erronee videtur fuiſſe loquutus: nec Jura, quibus inniti videtur, loquuntur modo ſuo: imo longe modeſtius, ita ut poſſint ad verum ſenſum reduci, non autem aſſertio ſua, modo quo poſita eſt, ſicut patet ex Propoſitionibus antedictis.

Rex idem poteſt ſe tueri contra procedentes in eum, vel ſuos occaſione prædicta, ſicut contra volentes uſurpare poſſeſſiones temporales

porales Regni ſui: Imo magis, quantum ſpiritualia & Eccleſiaſtica potiora ſunt temporalibus.

Rex idem debet habere ſubditos ſuos, præſertim Eccleſiaſticos favorabiles in dicta proſequutione, & obedientes, juxta monitionem Apoſtolicam debent obedire Regi tanquam præcellenti: & hoc præcipue dum utitur ſua legitimâ Poteſtate in obſervationem proprii juramenti & Eccleſiaſticæ Libertatis tuitionem.

Rex idem debet protegere ſubditos ſuos, ſi præmiſſorum occaſiane, & propter obedientiam ſibi factam pati habeant, & aſſumere cauſam in ſe: & ſub hac protectione, ſubditi tam ſeculares, quam Eccleſiaſtici debent & poſſunt in quiete vivere, non plus ſapientes, quam oportet.

Rex idem poteſt rationabiliter conqueri de ſubditis ſuis, præſertim Eccleſiaſticis, ſi in prædicta reductione libertatum inveniantur tepidi & tergiverſatores & claudicantes: & poteſt ab eis per ſe, aut ſuos exigere rationes, quibus moventur ſentire contra deliberationes, nedum Conſilii ſui; ſed ſuorum Prælatorum, ac Univerſitatum Regni ſui. Cæterum de pœnis per eundem infligendis, jubet Eccleſiaſtica modeſtia quieſcere, nec habere ſermonem.

FINIS.

Digitized by Google

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,
QUOD EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM,

& ita inſcribitur:

Tractatus Cancellarii Pariſienſis de Examinatione Doctrinarum.

Quam ſit neceſſarium cavere à falſis Prophetis, & Doctrinis, quæ Eccleſiam, omneſque Politias evertunt: & de neceſſario examine illorum, per quos, & à quibus id fieri debeas: partitio totius operis.

ATtendite à falſis Prophetis, Matth. 7. clamat Chriſtus ſummus Doctor noſter: Cui conſonat Apoſtolus ſuus Doctor in veritate. *Doctrinis*, inquit, *variis & peregrinis nolite abduci* Hebr. 13. Patres & Fratres, qui habet aures audiendi, audiat; quia nulla monitio ſalubrior, nulla, ſi negligatur, poterit eſſe periculoſior. Quia ſicut venenum corpus enecat, ſic Prophetiæ falſæ, ſic Doctrinæ variæ, & peregrinæ trahunt animas ad interitum, non qualemcumque, ſed æternum: TURBANT INSUPER *Eccleſiam, Politias demum omnes temporales & ſpirituales evertunt.* Quapropter occaſionibus intra cor, ab extraque ſuſceptis, propoſuit noſtra ſedulitas Opuſculum componere quadruplici modo de examinatione Doctrinarum. Primo Theologicaliter, Secundo Exemplariter, Tertio Phyſicaliter, Quarto Practicaliter.

Primus modus, qui præſentis eſt Opuſculi, Sex conſiderationes de examinatoribus idoneis Doctrinarum, & totidem de examinationis arte perſtringet, quæ notantur in his verſibus.

Concilium, Papa, Præſul, Doctor bene doctus,
Diſcretor quoque Spirituum, de dogmate cenſent,
Qualis ſit Doctrina, docens quis, quique ſodales,
Si finis ſit faſtus, quæſtus, ſive libido.

Pro-

Proteſtamur in primis, nihil nos in docendo, vel narrando eſſe dicturos intentione corrupta, favore, vel odio; ſed tanquam in Articulo mortis poſiti coram Judice Deo volumus cautelas inſinuare contra falſas Prophetias, ſuſpectaſque Doctrinas, maxime diebus iſtis malis, QUANDO STUDIUM THEOLOGIÆ *refriguit, quoniam magna ex parte diſſipatum eſt, ubi potiſſime florere ſolebat.* Fiet inſuper ſermo præſens talibus & pro talibus, qualis fuiſſe laudatur Job, qui ſunt ſimplices & recti, ac timentes Deum, & recedentes à malo: ne diabolus, cujus ignoramus aſtutias, improviſos forte rapiat, ſeducatque. Tales alloquimur venerandos Patres Cartuſienſes, & Cæleſtinos, quos afflictos ut Job oportet eſſe in terra Hus, quæ ſonat Concilium. Convenit & Orientales eſſe pro ſuſceptione Luminis glorioſi, quibus teſtimonium perhibendum eſt de Lumine. Anima denique Juſti annunciat aliquando vera, pluſquam ſeptem ſpeculatores conſtituti in excelſum ad ſpeculandum. Quibus anteloquutis, diſcurramus per unamquamquam Conſiderationem, duodecim veritates aliaſque cautelas miſcendo.

CONSIDERATIO I.

De examine Concilii Generalis; & de canonizatione, vitis, ac Scriptis Sanctorum, ad quid obligent, & quanta cum cautela condi debeat Articulus fidei univerſim obligans, ne via ſternatur ad Schiſma, ut erga Græcos contigit.

EXaminator authenticus, & finalis Judex Doctrinarum fidem tangentium, eſt Generale Concilium. Deducitur hæc Conſideratio primitus auctoritate Generalis Concilii Conſtantienſis, cui forte par in duratione nullum fuit. Forma Decreti ſui ſatis habetur & poſita eſt *in Tractatu de Poteſtate Eccleſiaſtica*, & in Opuſculo *An liceat appellare à Papa:* Sumitur inſuper ab Euangelio cum ratione talis confirmatio. Chriſtus fuit ſupremus & optimus inſtitutor Eccleſiæ, non deficiens in neceſſariis, qui & dixit, *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Matth. 18. Oportuit igitur in Eccleſia relinquere Regulam infallibilem pro fide ſervanda, & dubiis emergentibus terminandis: non autem reperitur in terris altera talis infallibilis Regula niſi Generale Concilium legitime congregatum. Nam perſona quælibet ſingularis de Eccleſia, cujuſcumque dignitatis, etiam Papalis, circumdata eſt infirmitate, deviabilis eſt, ut fallere poſſit & falli. Propterea non imparem poſuit Auguſtinus auctoritatem in Ec-

Digitized by Google

cleſia & in Euangelio dicens: *Non crederem Euangelio, niſi me auctoritas Eccleſiæ commoviſſet.* Opponet aliquis, quod in agibilibus & Conſtitutionibus humanis, vel Sententiis, vel Sanctorum Canonizationibus, Eccleſia falli poteſt, & fallere, ſecundum Jura, & experimentis plurimis. Reſpondetur, ſecus eſſe in his quæ ſunt facti vel Juris humani, & in iis quæ ſunt Juris divini, de neceſſitate ſalutis cognoſcendi: cujuſmodi ſunt veritates fidei, præcipue articulorum. Propterea aſſiſtit ſpecialius, ubi non ſufficit humanum auxilium, ſicut in determinatione veritatum fidei, quam in aliis, in quibus non neceſſario ſtat ſalus. Nihilominus attendendum eſt multiplicem eſſe Doctrinarum per Eccleſiam, ſeu Concilium, vitæ Sanctorum approbationem. Quædam approbantur ut certitudinaliter vere, neceſſarioque credendæ: Quædam ut utiles ad moralem religioſamque Doctrinam ſine mixtione falſitatis noxiæ; non tamen ſunt ſic, ut credantur obligatorie, ſed dicantur de pietate fidei. Quædam vero ſolum permittuntur ut legantur: non quin ſint mixtæ falſitates: ſed habent aliunde plurimas utiles Doctrinas; ſicut ſunt ſcripta multorum Doctorum: Et ita Auguſtinus ſua ſcripta recipi volebat: *Noli*, inquit, *meis libris quaſi Canonicis Scripturis deſervire.* Et iterum, *Negare non poſſum, nec debeo, ſicut in ipſis majoribus, ita multa eſſe in tam multis Opuſculis meis, quæ poſſunt juſto Judicio: & nulla temeritate culpari.* Sumitur hic duplex veritas, Canonizatio perſonæ non compellit firmiter adhærere doctrinæ ſuæ: patet etiam in Martyribus, ut in B. Cypriano: patet de pluribus Canonizatis; quorum quotidie poſitiones à Scholaſticis non tenentur, ſed palam negantur; aut cum reverentia, ſi fieri poteſt, exponuntur. Altera veritas, debet cum maturitate maxima, & non ſine grandi neceſſitate Reipublicæ determinatio fieri in materiis fidei, maxime condendo Articulum univerſaliter obligantem. Alioquin formidandum eſt de ſcandalo, vel ſchiſmate non faciliter exterminabili, ſi qui diſſenſerint: *doceat nos Schiſma Græcorum.* Hac ratione Sacræ Theologiæ Facultas Pariſienſis, frequenter, dum quæruntur ab eadem definitiones dubiorum, quaſi neutrorum, ſolet, non per ſe totam dare determinationem; ſed deputatos pro Conſilio dando ſuos committere. Quanto amplius hæc auctoritatis gravitas eſt in Generali Concilio, nec non in Summo Pontifice conſervanda. Neque tamen ita declinandum eſt ad nihil determinandum, quod apertum in fide & moribus ſcandalum radicetur.

CON-

Consideratio II.

De examine Papæ & Sedis Apoſtolicæ.

Examinator Juridicus Doctrinarum fidem tangentium Papa ſupremus eſt in terris, poſt Generale Concilium, vel cum ipſo. Deducitur auctoritate Canonum, cum ratione morali, præſuppoſita fide. Quoniam ſupremus in omni politia Juris habet dubia circa Politiam emergentia determinare, vel interpretari, vel declarare cum appoſitione pœnarum in rebelles; hoc autem eſt Judicium auctoritativum. Diceret aliquis, non oportet ita fieri, cum Papa ſit deviabilis: non enim eſt magis confirmatus in gratia, quam Petrus erat. Unde reprehenſus eſt à Paulo, eo quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii. Confirmat hanc objectionem conſideratio præcedens: ſed plus infert quam oportet, neque enim poteſt aſſidue Concilium Generale haberi præſentialiter pro deciſione dubiorum, nec expediret paſſim ita fieri: ſupremus autem in Eccleſia faciliter aditur, qui ſi nollet omnino pertinaciter ea, quæ ſunt fidei, declarare, vel erraret declarando, ſupereſt Judicium Concilii. Porro non ſequitur Papam in definiendo fallere vel falli: igitur non eſt Judex idoneus, ſicut in aliis patet inſtantia. Concluditur tamen ex hac radice duplex veritas: prima, quod determinatio ſolius Papæ, in his quæ ſunt fidei, non obligat, ut præciſe eſt talis, ad credendum: alioquin ſtaret in caſu, quod quis obligaretur ad contradictoria, vel ad falſum contra fidem. Secunda veritas eſt, quod Sententia Papæ ligat omnes fideles ad non dogmatizandum contrarium, niſi per illos aut apud illos, qui manifeſtum contra fidem deprehendunt errorem, & ſcandalum grande fidei ſuo ſilentio fieri, ſi non opponerent ſe, cognoſcunt. Quod ſi fieret perſequutio Sententiarum, & pœnarum contra eos, ſciant beatos eſſe qui perſequutionem patiuntur propter Juſtitiam. Supereſt quoque remedium Concilii Generalis, cujus finalis auctoritativa Judicialiſque Poteſtas fundata eſt indeſtructibiliter in illo verbo Chriſti, de correctione fraterna, *Quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Cui Legi haud dubie ſubeſt Papa, licet hactenus multis hæc veritas non placeret, propter inordinatum favorem ad Summum Pontificem, vel Scripta ſua male ſuſcepta, pluſquam ad Chriſtum & Euangelia. Nunc autem oppoſita falſitas eſt hæreſis, ex-

preſſe damnata per Concilium Conſtantienſe, cum aliis multis in utilitate totius Politiæ Chriſtianæ.

CONSIDERATIO III.

De examine Epiſcoporum.

EXaminator Juridicus ordinarius Doctrinarum hujuſmodi eſt Prælatus in ſua Juriſdictione, cui communicat inquiſitor. Deducitur hæc conſideratio per canonicas monitiones & Cenſuras Prælatorum exhortativas, ut Diœceſes ſuas extirpare ſtudeat ab hæreticis, de hæreſibus pernicioſiſque Doctrinis. Sumitur præterea ratio proportionalis ad auctoritatem Papæ, nec non per ordinem hierarchicum figuratum in Conſilio dato Moyſi per Jethro ſocerum ſuum. Sed notetur hic duplex veritas: Prima, quod nullus Epiſcopus inferior poteſt condere Articulum Fidei Catholicæ, qui videlicet ad totam Eccleſiam ſe extendat: Non enim poteſt in eos obligationem ferre, quos non habet in Juriſdictione ſubjectos. Differt igitur determinatio Papæ, quoniam generalis eſt, & ad omnes Catholicos ſe extendit, quo ad pœnam. Sic intelligi debent dicentes, nullum præter Papam condere poſſe Articulum, alioquin fallerentur: quoniam in ſuis Diœceſibus Prælati Jus habent cum appoſitione cauti Conſilii. Pro quo ſit Secunda veritas diſtinctione præmiſſa, quod aliquæ ſunt Doctrinæ palam hæreticales apud omnes: Aliæ dubiæ ſimplicibus, ſed manifeſtæ ſapientibus & peritis. Tertiæ veluti neutræ, habentes pro ſe Doctores cum rationibus ad utramque partem probabilibus: nec in una tantum Diœceſi vel paucis, ſed apud omnes Chriſtianos, aut longe plurimos. Eſt ergo veritas, quod in primis & ſecundis, auctoritas inferiorum Prælatorum ſe extendit ad ſuos tantummodo: in tertiis vero nequaquam, quoniam merito dicuntur majores cauſæ fidei propter difficultatem deciſionis cum periculo ſcandali: Ideo ſunt ad Sedem Eccleſiæ, vel ad ſedentem in ea Summum Pontificem referendæ juxta illud; *Si quid ambiguum vel difficile, &c.* Deut. 17. vocans cauſam grandem, non ratione materiæ, ſed ambiguæ difficultatis in terminatione. Cujus diſtinctionis ignorantia vel diſſimulatio culpabilis, non paucos depulit in errores, ſcandaloſaque judicia contra ordinariam & Doctoralem Poteſtatem noſtra tempeſtate.

CONSIDERATIO IV.

De Examine Doctrinali Doctorum Theologia.

EXaminator partim authenticus partim doctrinalis hujuſmodi Doctrinarum eſt quilibet in Sacræ Theologiæ Facultate Licentiatus aut Doctor. Deducitur hæc Conſideratio per formam verborum quibus datur licentia Magiſtralis: *Ego auctoritate Apoſtolica*, dicit Cancellarius, *do tibi licentiam legendi, regendi, diſputandi, docendi in Sacræ Theologiæ Facultate hic & ubique terrarum, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Ex hoc abſque ulteriori deductione ſumitur duplex veritas: Prima, quod Doctores Theologici non ſunt arcendi ſine cauſa rationabili ab exercitio prædictorum actuum: quoniam Papalis auctoritas licentiam confert eis, non ita tamen quin Diœceſani ſeu locorum Ordinarii poſſint obſiſtere vel non conſentire pro rationabili utilitate. Exemplum de Poteſtate Sacerdotali quæ æqualis eſt in quolibet quo ad Corpus Chriſti verum, ſed diverſificatur quo ad myſticum, quod Juriſdictionis reſpicit Poteſtatem. Exemplum in Magiſtris in Artibus qui non legunt ſemper artes ubi volunt, niſi Scholaſticorum conſenſus habeatur. At vero ſumitur ex hac declaratione veritas altera, quod Doctores Theologici non obligantur præciſe ex Poteſtate ſibi tradita prædictos actus legendi, prædicandi, &c. Paſſim exercere: Secus de Prælatis ordinariis quorum officio paſtorali annexum eſt debitum vel obligatio prædicandi, &c. ſubdito ſibi gregi, ſicut jungit Apoſtolus hæc duo, *Paſtores & Doctores*, quod ratio manifeſta convincit: Oportet enim quoſdam eſſe in Eccleſia qui ſine ex officio inſtituti tales actus exercere: alioquin non fuiſſet inſtituta perfecte contra illud, *Dei perfecta ſunt opera.* Non autem ſunt alii ſic obligati per officium, quoniam non Paſtores ſimul & Doctores, ſed ſoli Doctores. Poſſent conſequenter inferri veritates multæ ſalubres de neceſſitate ſtudii Theologici, niſi ſilentium brevitas indiceret. Dictum eſt præciſe & paſſim, quoniam aliunde poteſt Doctor Theologus obligari prædicare, vel docere, vel Scripturas interpretari verbo vel ſcripto, dum neceſſitas imminet hæreticos & hæreſis repellendi. Alioquin videtur ingratus donis Dei, quemadmodum loquuntur quærentes, ſi Sacerdos beneficiatus poſſit ſine peccato ab omni celebratione ceſſare. Additur tertia cauſa, dum ſpecialiter mittitur

tur

Digitized by Google

tur per Ordinarium ſuum: quo caſu tenetur ſibi de ſuſtentatione ſua ſufficienter providere: qua data jam contrahitur obligatio quaſi Paſtoralis in præfato Doctore: neque enim tunc dicere poteſt in velamen ſui Officii, *nemo me conduxit.*

CONSIDERATIO V.

De Examine privatorum hominum qui eruditi ſunt in Sacris Literis quod unuſquiſque optimus ſit Judex eorum qua novit: & quo in caſu eis potius ſit credendum quam Summo Pontifici.

EXaminator hujuſmodi Doctrinarum eſt per modum Doctrinæ quilibet in Sacris Literis ſufficienter eruditus. Deducitur hæc Conſideratio per illam Maximam à ſapiente Philoſopho poſitam. *Quod eorum quiſque novit eſt Judex bonus.* Iterum, quia nullis exiſtentibus quibus conferretur gradus Licentiæ, quia vel nollet recipere, vel nemo conferret, poſſent nihilominus Prælati ſecum aſſumere pro plebis eruditione & fidei Conſilio ſufficienter in Sacris Literis eruditos. Hoc tamen obſervato *quod dignus eſt mercenarius mercede ſua,* contra illos *qui preciis & magnis penſionibus conducunt Procuratores, & Advocatos, vel Sollicitatores cauſarum prophanarum, Theologos vero vix vel gratis dignantur aſſumere. Adeo terram ſapit animalis homo, adeo quærit non quæ Dei ſunt ſed ſua,* nec tam ſua frequenter ex abuſu. Jungatur huic Conſiderationi cum ſua declaratione duplex Veritas: Prima ſtaret quod aliquis ſimplex non auctorizatus, eſſet tam excellenter in Sacris Literis eruditus, quod plus eſſet credendum in caſu Doctrinali ſuæ aſſertioni, quam Papæ declarationi. Conſtat enim plus eſſe credendum Euangelio quam Papæ. Si doceat igitur talis eruditus veritatem aliquam in Euangelio contineri, ubi & Papa neſciret, vel ultro erraret, patet cujus præferendum ſit Judicium. Altera Veritas, talis eruditus deberet in caſu ſi & dum celebraretur Generale Concilium, cui & ipſe præſens eſſet, illi ſe opponere, ſi ſentiret Majorem partem ad oppoſitum Euangelii malitia vel ignorantia declinare. Exemplum Beatiſſimus dedit Hilarius. Unde quamvis ab initio militantis Eccleſiæ, quæ componebatur ex Apoſtolis & immediatis Succeſſoribus noviter & certitudinaliter à Chriſto doctis de multis quæ non ſunt ſcripta, plus eſſet credendum auctoritati talis Eccleſiæ quam Euangelio cuicumque, priuſquam eſſet ab ea receptum vel auctorizatum: nihilominus poſt approbationem & auctorizationem Quatuor Euangeliorum per dictam

Eccle-

Eccleſiam, plus eſſet credendum Euangelio quam alteri cuicumque humanæ auctoritati, non dicitur quam totius Eccleſiæ, quoniam illa eſt auctoritas Dei & Euangelii, nec poteſt errare in fide lege ſtante.

CONSIDERATIO VI.

Homo ſpiritualis ſive habens diſcretionem Spirituum, eſt idoneus examinator doctrinarum: tales autem ſunt probandi Regulis quinque primis Conſiderationibus explicatis: ampliuſque legi ordinariæ ſe ſponte ſubdere tenentur, quia Deus non eſt auctor diſſenſionis ſed pacis.

EXaminator hujuſmodi doctrinarum eſt omnis habens diſcretionem ſpirituum, quantum hoc donum Spiritus Sancti in eo vult extendi. Deducitur ex terminis, quoniam Spiritus Sanctus in manifeſtatione veritatis intima nec fallere nec falli poteſt: Quemadmodum Theologi fundant quod nec fidei, nec ſenſui literali Scripturæ ſubeſſe poteſt falſum: alioquin nihil auctoritatis ad credendum, nihil roboris ad perſuadendum ſibi ſubſiſteret. Eſt autem ſenſus literalis non ſolum Grammaticalis, ſed nec ſtricte Logicalis: verum ille quem Spiritus Sanctus principaliter intendebat, qui ex circumſtantiis literæ cum cauſis dicendi, & modis exponendi magis patet. Unde generaliter in parabolicis loquutionibus ſenſus literalis eſt, non qui per verba, ſed per res & facta deſignatur, ut de lignis conſtituentibus ſibi Regem &c. Porro donum diſcretionis ſpirituum, quandoque datur ad privatam inſtructionem recipientis quaſi privata Lex, de qua Canon tradit eos qui privata lege ducuntur, generali non teneri. Eſt autem operatio ſua facere quodam intimo ſapore cum illuſtratione certa cognitam eſſe veritatem. Exemplum de Monica matre Sancti Auguſtini ſecundum relationem ejus in Confeſſionibus. Datur aliquando diſcretio ſpirituum principaliter ad ædificationem Eccleſiæ, ſicut & donum Prophetiæ, vel linguarum, vel gratia ſanitatum cum ſimilibus: Et hoc reperitur in reprobis ſecundum Apoſtolum, & Euangelium. Quibus ſi ſemper & quomodo credere debeant fideles grandis quæſtio eſt, quam videtur ſummatim abſolvere Canon dicens: *Nemini dicenti ſe miſſum deſuper credi oportere, niſi de ſua doceat miſſione, exemplo Joannis Baptiſtæ.* Juxta quod ſumitur Prima Veritas, qui habendi ſunt ſuſpecti, vel non ſtatim admittendi in doctrinis ſuis, maxime ſi ſint extranei, tales qui ſe dicunt diſcretionem & viſionem

Spirituum dono Sancti Spiritus poſſidere: alioquin qui cito credunt leves ſunt corde, & faciles ad errorem. Quid fiet igitur? certe Judicium expectabitur ſecundum præmiſſos quinque gradus examinandi Doctrinas ab infimo uſque tandem ad ſupremum, quod eſt Concilium; ſi res apparuerit prioribus ambigua & urgens deciſio reputetur: Altera Veritas, nemo facile debet æſtimare ſe privata lege moneri quin humano ſit paratus ſubdere parereque Judicio: quoniam non eſt diſſenſionis Deus. Neque formidet qui hujuſmodi eſt, ſi cum vera humilitate Conſilium quærit alienum, ſe propterea decipiendum, vel à Spiritu Sancto deſerendum, exemplo Prædicatoris noſtræ ætatis egregii Magiſtri Vincentii. Concludit Dominus Bonaventura pro præmiſſis ubi quærit, ſi quis poſſit excuſari adorando diabolum oſtendentem ſe vice Chriſti: quod nequaquam. Ratio, quia ſupereſt tali caſu triplex remedium, videlicet ſuſpenſio Judicii proprii, petitio alieni Conſilii, aut tandem imploratio Divini auxilii, quod non deerit faciendo quod in ſe eſt primis duobus modis, exemplo beatiſſimi Martini, & aliorum plurimorum. Objicit idem Bonaventura de adoratione Euchariſtiæ quamquam non conſecratæ in manibus Sacerdotis. Reſpondet caſum iſtum communem eſſe, qui ſemper implicitam habet conditionem, vel præſumptionem, quod Sacerdos fecerit ſecundum debitum Eccleſiæ ritum, quæ conditio non debet exprimi in adoratione. Salvatur tamen adoratio, ne peccatum ſit propter morem fidelium. Exemplum de adoratione imaginum: non ſic de adoratione panis in menſa, etiamſi conditio poneretur dicendo, Adoro te ſi tu ſis conſecratus: Non enim ſunt tales circumſtantiæ prout in altari. Sumitur inde conſequenter cautela pro laicis circumſtantibus altare, quod Hoſtiam non adorent quantumcumque videatur in manibus Sacerdotis niſi cum elevatur & poſtmodum. Sed nec Sacerdos caute facit, non abſcondendo viſionem à populo dum conſecrat: aut Cortinarum uſus deberet opponi, aut à circuitu altaris arcendi eſſent alii, maxime populares.

Se-

Digitized by Google

SECUNDA PARS PRINCIPALIS.

CONSIDERATIO I.

Sacram Scripturam eſſe regulam ſufficientem & infallibilem traditam à Deo pro regimine Eccleſiæ, ad cujus normam omnes omnium hominum Doctrinæ ſunt examinandæ: De fugiendis prophanis & inuſitatis vocum novitatibus; & teſtimonium veritatis non quærendum à Dæmonibus, Pythonicis, ventriloquis, aut obſeſſis à diabolo.

ATtendendum eſt in Examinatione Doctrinarum Primo & principaliter ſi Doctrina ſit conformis Sacræ Scripturæ tam in ſe quam in modi traditione. Declaratur ex auctoritate B. Dionyſii dicentis in Sententia, *nihil audendum dicere de divinis niſi quæ nobis à Sacra Scriptura tradita ſunt.* Cujus ratio eſt, *quoniam Scriptura nobis tradita eſt tanquam regula ſufficiens & infallibilis pro regimine totius Eccleſiaſtici corporis & membrorum uſque in finem ſeculi.* Eſt igitur talis ars, talis regula vel exemplar, cui ſe non conformans alia Doctrina, vel abjicienda eſt, ut hæreticalis, aut ſuſpecta aut impertinens ad religionem prorſus eſt habenda. Hinc Gloſſa quædam ſuper illud *apparuerunt Moyſes, & Helias loquentes cum eo*, ſcilicet Jeſu, in transfiguratione: *Suſpecta eſt omnis revelatio, quam non confirmat Lex & Prophetæ cum Evangelio.* Quæ tria ſignificat Moyſes, Helias & Chriſtus: alioquin deluſiones Dæmonum, aut proprii capitis phantaſiationes potius quam revelationes habeantur. Talibus Idiotis objiciatur illud Chriſti, *Erratis neſcientes Scripturas.* At vero dicet aliquis, ecce quod à principio & uſque nunc doctrinæ ſalubres tam verbis quam ſcriptis inſertæ ſunt, quas Scriptura Sacra non continet: Imo continet reſpondemus ſecundum aliquem gradum veritatum Catholicarum, quos gradus quoniam alibi explicamus *, brevitas hic non apponit. Quæret aliquis, quid ſibi vult finis hujus Conſiderationis, loquens de modo traditionis Scripturæ: numquid poteſt alia ſalubris Doctrina taliter tradi quod redderetur inepta & nociva? Poteſt utique: ponitur ad præſens exemplum de Doctrina Remundi Lulii, quæ quidem alta & vera & copioſa multa continet, non tamen in multis abſque ponibili calumnia: de quibus nihil ad præſens. Hoc unum placet inſerere temporibus noſtris in Sacræ Theologiæ Facultate Pari-

 ſiis

* Vide tractatum de diſtinctione verarum viſionum à falſis.

Digitized by Google

ſis inſtitutum: Habet ipſe Lulius modum traditionis ſpecialem ſub magnis voluminibus, ad certa nomina, ad Characteres & figuras, ſenſit eadem Facultas nonnullos de ſuis ſuppoſitis, ut proni ſumus ad novitates, velle traditionem hujuſmodi multiplicare per ſtudium, nam in Arragonia dicitur edoceri: Conſtituit protinus ſtatutum quod Patribus Cartuſienſibus prope Pariſios ſignificavit per literam, habent enim copiam librorum dicti Lulii, quo ſtatuto prohibebatur omnibus ſuppoſitis, ne derelinquentes modum Doctrinalem Sanctorum Doctorum per Eccleſiam approbatorum, & qui tentus eſt hactenus in Sacra Theologiæ facultate, tranſiret ad novam hanc phantaſiandi curioſitatem. Elicitur ex his cum præcedentibus duplex Cautela, nedum pro examinatoribus ſed receptoribus Doctrinarum maxime Religioſis, quos ſua Sancta, non dicam ruſticitas cum Hieronymo, ſed humilis & Deo amabilis ſimplicitas commendat: *Nam qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter.* Simpliciter intellige non ignoranter, non infantili ſenſu, non negligenti vel hebeti intellectu, ſed abſque plica doloſitatis, verſutiæ, curioſitatis, ſuperbiæ. Alioquin qui ignorat ignorabitur. Prima Cautela ſit eis, nullam recipere Doctrinam abſoluto judicio, niſi altero ſex modorum primæ Partis approbatam, & eo magis ſi ſermo vel modus ſit extraneus à communi ſermone Doctorum, quamvis Sententiæ graves appareant morales vel Philoſophicæ. *Theologizat aliquando Dæmon*, ait Climachus, & patet in Euangeliis etiam coram Jeſu, quem tentare præſumpſit & dicere *Scriptum eſt, Angelis ſuis mandavit de te, &c.* Nihilominus prohibuit Chriſtus, cui Paulus & alii ſe conformant, ne teſtimonium quantumlibet in ſuperficie verum acciperetur à Dæmoniacis vel Pythonibus, vel ſimulacris & Prophetis inſanientibus, ut Sibyllæ ſunt & ventriloqui cum cæteris magicis maledictis. *Nam quæ communicatio lucis ad tenebras? & Chriſti ad Belial?* Ratio prima, quia ſunt excommunicati: ſecunda quia nullum verum bono fine dicunt: tertio quia continuo aut tantam falſitatem ingerunt, & ſi mille præmiſerint veritates: Non eſt enim Doctrina fallens quæ vera non miſceat ſecundum Bedam. Altera Cautela eſt, conferre protinus Doctrinam quæ terminos habet extraneos vel Sententias novas & peregrinas ad terminos Doctorum communium & ſententias eorum. Hoc Chriſtus contra Diabolum egit, hoc magnus Antonius docuit, hoc Paulus intellexit cum diceret ad diſcipulum *prophanas vocum novitates devita.*

Hoc

Digitized by Google

Hoc Auguſtinus, *nobis*, inquit, *ad certam regulam loqui fas eſt.* Hoc Hieronymus, *ex verbis*, inquit, *inordinate prolatis oritur hæreſis:* hoc ſtrictiſſime cuſtodivit Sacræ Theologiæ Facultas Pariſienſis, cujus unum è multis ſit hoc exemplum: Unus Licentiatus poſuit in Veſperiis *Quod Pater erat cauſa Filii*, id eſt, Pater generat Filium: Confeſtim oppreſſum eſt os ejus, neque ſibi permiſſum eſt talibus uti terminis, licet oſtenderet exponendo ſe verum tenere ſenſum. Sic Auguſtinus loquens de fato juxta Philoſophorum aliquorum veram Sententiam, *Quod Deus erat fatum: Tene*, inquit, *Sententiam ſed corrige linguam.*

CONSIDERATIO II.

In Examine Doctrinarum diligenter videndum à quo proficiſcatur & proponatur; à juvene an ſene, ſano vel morboſo, viro an muliere, & perquirendas ejuſmodi qualitates, præſertim in mulieribus, quarum doctrina, viſiones, revelationes & alia ejuſmodi multo magis ſuſpecta eſſe debent quam ſi à viris prodirent.

ATtendendum eſt in Examinatione Doctrinarum cujus ſit conditionis docens, ſeu publicans, ſive ſcribens. Declaratur, quia non modicum refert inter doctum rei qui loquitur & indoctum, & inter ſenem & juvenem, inter morigeratum & diſſolutum, inter hominem boni naturalis judicii, & patientem in cerebro vel imprudentem: demum inter virum & mulierem. Fuit Galenus in arte ſua peritiſſimus Medicinæ, memini dum puerulus ſtuderem in artibus, ipſum irriſum, quia poſuit quartam figuram in Syllogiſmis. Mittit inquiunt falcem ſuam in meſſem alienam, quia non Logicus ſed Medicus eſt. Loquitur adverſus eumdem Rabbi Moyſes Medicus, quia præſumens de Scientia Medicinæ præſumpſit conſequenter de multis tanquam illa ſicut Medicinam cognoſceret, in quibus turpiter ipſum erraſſe notavit. Et hic error familiaris admodum ſapientibus hujus ſeculi, qui dum ſe vident honorari pro aliqua ſcientia, ſit legum, ſit canonum, ſit induſtriæ mundialis, laxant faciliter omnia de Sermonibus quos neſciunt, ut de Theologia, quaſi verecundarentur aliquid ignorare: aut aliquando majori dementia. Quæ non conognoſcunt in ſe, deſpiciunt in aliis tanquam ſupervacua & noxia,

ne videantur ea quæ ſunt utilia nequaquam cognoſcere. Quanto conſultius jubet Sapiens, *Prudentiæ tuæ pone modum, quoniam magna pars ſcientiæ eſt.* Proverb. 23. dicit Hieronymus, *ſcire quid neſcis, magna demum modeſtia taliter agnoſcere.* Porro differentiæ patent reliquæ: de ſenibus expertis, quibus ideo eſt ſapientia: de bene morigeratis quaſi humilibus: de naturaliter prudentibus reſpectu Juvenum, quos ait Ariſtoteles, nullus eligit cum conſtet eos non eſſe prudentes propter inexperientiam: reſpectu quoque malevolorum quos excæcat malitia: reſpectu denique melancholicorum, qui ſeipſos regere vel propriam domum neſciunt, deſipientes in manifeſtis. Poſtremo ſexus muliebris ab Apoſtolica prohibetur auctoritate ne palam doceat, Doctrinam intellige ſeu verbo ſeu ſcripto nomine ſuo publicatam, maxime ſi fuerit ad viros, nec qualeſcumque, ſed ſapientes, ſed eruditos, ſed ſtatus in devotione vel religione præcellentis. Sententia eſt Gregorii, præſumptionem eſſe velle docere Sanctiorem, doctioremque. Culpat Hieronymus eos *qui diſcunt, proh pudor, à fœminis quod viros doceant.* Quid ſi talis ſexus appoſuerit ambulare in magnis & mirabilibus ſuper ſe, viſiones quotidie ſuper viſiones addere, læſiones quoque cerebri per epilepſiam vel congelationem, aut aliam melancholiæ ſpeciem ad miracula referre? Nihil denique dicere niſi vice Dei ſine medio revelantis? Appellare Sacerdotes Dei filios, docere eos profeſſionem ſuam in qua nutriuntur aſſidue, qualiter obedire ſuperioribus deberent etiam ubi diabolus eſſet incarnatus. Quod ſi dolent in adverſis præſenſualitatis amore ſunt imperfectæ, cum nec Paulus, nec Maria, imo nec Chriſtus haut dubie perfectiſſimi, fuerint dolores expertes: Imo ſi deſunt pœnæ ſenſus, qualis erit patientiæ virtus? Dicit altera ſe annihilatam fuiſſe pro morula temporis. Altera quod mirabiliori unione Deo uniebatur, ſibi tanquam humanitati ſuſceptæ Chriſtus jungebatur, cum talibus ſine numero quæ nec magnis voluminibus plene referrentur aut relata crederentur per ſingula. Dictum eſt graviter à Poëta *varium & mutabile ſemper fœmina:* Quales deſcribens Apoſtolus vitare docuit curioſas & verboſas, ductas variis deſideriis: & væ parenti primæ noſtræ, quæ primo verbo ſuper relatione divini præcepti bis mentita eſt. *Præcepit*, inquit, *Deus ne comederemus, & ne tangeremus*, ſequitur, *ne forte moriamur.* Ecce incertum retulit quod erat certiſſimum. Neque tamen iſta dicentes derogamus gratiæ Dei, neque mulierum quas elegit privilegiatæ ſanctitati: ſed nobis vigilandum eſt adverſus aſtutias Diaboli jam ab initio

Digitized by Google

initio cœptas. Et cautela duplex inter alia ſumenda eſt. Prima, Omnis Doctrina mulierum, maxime ſolennis verbo vel ſcripto reputanda eſt ſuſpecta, niſi prius fuerit altero ſex modorum quos prima pars refert diligenter examinata, & multo amplius quam in doctrina virorum. Cur ita? patet ratio, quia lex communis, nec qualiſcumque ſed divina tales arcet. Quare? quia levius ſubductibiles, quia pertinacius ſeductrices, quia non conſtat eas eſſe ſapientiæ divinæ cognitrices. Aliud quoque eſt garrire quæ venerint ad phantaſiam, aliud de Scripturis Sanctis proferre ſermonem: iſtud cum artis ſtabilitate ſubſiſtit, aliud dilabitur ſine firmitate. Ubi ſunt Scripta tot devotiſſimarum eruditiſſimarumque fœminarum, ſicut Paulæ, ſicut Euſtochii? certe nulla ſuperſunt, quia nulla præſumpſerunt. Secunda cautela quæ tacta eſt, conferatur ſtatim Doctrinæ per ſingulas ſententias & verba, ſi ſit conformis ad Doctores approbatos: & ſi ſic, quid addit ad illos in pondere Sententiarum, vel religionis ædificatione penſetur. Sunt enim Doctrinæ quædam habentes folia verborum quaſi ſpecioſiſſima, quæ ſi diſcutiantur inveniuntur ſimiles ficulneæ, cui maledixit Dominus, quia ſunt ſine fructu, aut pro fructu reddunt inſtar pomorum Sodomæ ſolum cinerem quo turbatur ſenſus, non reficitur affectus, nec tandem illuminatur intellectus. Notetur ad extremum quod Sancti Prophetæ & Doctores jam Univerſaliter approbati, recipiunt in ſuis verbis obſcuris & ambiguis interpretationem, qualis non debetur novellis Prophetantibus de corde ſuo aut priuſquam conſtiterit quaſi de ſuo quamvis divino.

CONSIDERATIO III.

Examen eorum qui novis Doctrinis, viſionibus, revelationibus, & viris aut mulieribus vita Sanctimoniam profitentibus ſuffragantur: & quam ſit periculoſum ejuſmodi revelationibus auſcultare Gregorii XI. Papa teſtimonio demonſtratur qui Catharina Senenſi auſcultavit.

ATtendendum eſt in examinatione Doctrinarum, cujus conditionis ſunt hujuſmodi Doctrinas vel audientes vel conducentes, vel recipientes. Dixit ſapiens de principe id quod ad omnes trahi poteſt. *Qui libenter audit verba mendacii, omnes miniſtros habet impios.* Quid nempe eſt efficacius ad corrumpendam omnem Doctrinam quam adulatio ſubdola vel conſulentium, vel ſcribentium, vel audientium, vel recipientium cum indiſcreta laude & inexaminata gloria ſimul

ſimul cum admiratione. O quoties vidimus impletum illud Comici de Adulatore: *hic profectò ex ſtultis inſanos facit!* Quod in De Amicitia vetuit Cicero, dicens homines adulationis impletos vento ſibi ſumere ſpes improbiſſimas, vel errore ſuo fundatas: unde nihil ſupereſt ipſis niſi diſcrimen & perditio, dum tales hi ſe reputant quales audiunt doctos, ſapientes, devotos, eloquentes. Quo contra nihil eſt optabilius ad virtutem humilem, quam libenter nedum audire ſed inquirere diligenter qui dicat ei cum omni libertate veritatem. Sint in exemplum nobis Lucifer cum angelis ſuis, quos quid aliud quam propria feſellit adulatio: ſint homines qui ſe tanquam Deos hac tracti veſania coli juſſerunt, extorſeruntque. At vero quid ad rem ſpectat quæ nunc agitur, quæret aliquis? multum certè per omnem modum: quod ſub cautela duplici notabimus. Sicut nullum habet vir vel mulier efficacius apud ſe remedium pro deluſionibus evitandis, quam eas cum humilitate ſedula fugere, nec quærere per miracula vel revelationes regi, ſpreto humano ſapientum conſilio, ſic aliorum reſpectu nihil fugibilius habere debet quam adulationem in Doctorum vel pravorum: nihil quoque deſiderabilius quam hærere comitibus, ſint Confeſſores, ſint alii, qui ſine plica doloſitatis ingerunt aſſiduè ſimpliciter & humiliter ſapere. Talem habuiſſe B. Bernardum fratrem ſuum Gerardum referunt, qui nec in manifeſtis ſignis applaudebat B. Bernardo, ſed cum aſpernationis cachinno rejiciebat, non ad nequitiam protervam, ſed humilitatem piam agens. Sunt Confeſſores qui de nonnullis, quos vel quas audiunt verba faciunt in bonum: O quam pura mens, quam integra, quam ſine mortali delicto! eſſem talis utinam cum meis ſimilibus! non advertentes qui taliter agunt, ſe per indirectum culpare reliquos confitentes eis: quos non ita prædicant: ſimul & occaſionem dant ſuis Laudibus non qualitercumque, ſed in confeſſione mentiendi. Eſſet hic habendus ſermo latior, præſertim in materia canonizationis & teſtificationis ſumptæ per confeſſores. Sed ſuper his & aliis particularior erit inquiſitio facienda, dum modus exemplaris, id eſt, per narrationes exemplorum tractabitur. Sequitur altera cautela pro Prælatis, & ſpecialiter Doctoribus apud infimos & præſertim Idiotas, ac ſine literis mulierculas. Caveant qui dati ſunt in regimen & exemplum, ne leviter ſuis verbis aut factis approbent doctrinas earum vel miracula ſeu viſiones inſolitas, ipſis maxime ſcientibus, ſeu coram eis. Nulla plane poſſet altera dari talibus ad fingendum fortior occaſio. Experti pluries loquimur, &

Grego-

Digitized by Google

Gregorius XI. teſtis fuit idoneus ſed tardus nimis. Hic poſitus in extremis habens in manibus ſacrum Chriſti Corpus proteſtatus eſt coram omnibus, ut caverent ab hominibus ſive viris, ſive mulieribus ſub ſpecie religionis loquentibus viſiones ſui capitis: quia per tales ipſe ſeductus, dimiſſo ſuorum rationabili conſilio, ſe traxerat & Eccleſiam ad diſcrimen ſchiſmatis imminentis, niſi miſericors provideret ſponſus Jeſus, quod horrendus uſque huc nimis patefecit eventus, &c. Hic Papa cum eſſet in Avinione per Catharinam de Senis inductus eſt qualiter ſe Romam transferret Cardinalibus & cæteris diſſuadentibus: quo cum veniret circa dimidium annum obiit. Extunc cœpit Schiſma quod circa annos quadraginta duravit Urbano VI. & ſuis Succeſſoribus in Roma, videlicet Bonifacio IX. Innocentio VII. Gregorio XII. Alexandro V. Joanne XXIII. Martino V. uſque ad Concilium Conſtantienſe. In Avinione vero Clemente VII. & Benedictio XIII. qui & Petrus de Luna electis. Hoc Cancellarius non ponit, nec uſque ea nominat; ſed Dominus Stephanus olim Prior Carthuſiæ in Senis, poſtea Papiæ aſſerit propria manu ex Catharinæ proprio ore eaſdem literas ſcripſiſſe ad Papam, &c.

Consideratio IV.

In Examine Doctrinarum, attendere oportet ad finem & propoſitum eorum qui ejuſmodi novas Doctrinas, viſiones, revelationes, & libros edunt, an honoris & vanæ gloriæ ſtudio moveantur: & de remediis quibus hic Dæmon fugatur.

Attendendum eſt quis finis ſit hujuſmodi publicationis Doctrinarum ſecundum alterum trium finium, qui ſunt bonum honorabile, utile, delectabile. Et primo de Honorabili, ut de faſtu, deſcribens Auguſtinus hæreticum, dicit eum eſſe qui alicujus temporalis commodi & maxime gloriæ, principatuſque ſui gratia, falſas & novas opiniones vel gignit vel ſequitur. Notat Summa de vitiis & virtutibus in tractatu de fide, cauſas octo confectionis hæreſeum. Remittamus ad illam, quam libenter hic & alibi commemoramus Summam, quoniam ex optimis undecumque collecta eſt, cujus auctor contemporaneus ſatis fuit Gulielmo Pariſienſi & S. Thomæ, vir ſine gradu de Conventu Prædicatorum Lugdunenſium. Hic nihil in compilatione de phantaſia proprii capitis, ſed de communi acervo Scripturarum Doctrinam nectit, cui ſi comparentur novellæ viſiones noſtrarum

vel noſtrorum, o ſapientiſſime Deus, quantum ſolidiores, non umbratiles invenirentur! ab eis tamen quibus adverſus ſapientis Conſilium non eſt perſuaſum, *quod aqua furtiva dulciores ſunt*, ſeparatum volentes habere convivium, ſimiles Athenienſibus, volentes ſemper audire aliquid novi prurientes auribus. Quo contra ſit cauſa duplex, ruminet aſſiduè docens, vel ſcribens, vel ſtudens quis ſuus ſit finis intentus. Pauci ſunt admodum qui non reſpondeant ut tandem ſalvus fiam. Sed ſæpe ſub generalitate mentitur iniquitas ſibi, dum ad particulares, & proximos venit fines, *& ſub negotio Charitatis agitur negotium vanitatis.*

Tentationem ſuperbiæ reputavit Auguſtinus ideo difficile cognoſcibilem, quia non habet homo fas experiri quemadmodum paratus eſt gloriam contemnere, ſicut non eſt fas homini male vivere ut ne laudetur. Accipiebat autem ſibi quidam noſtri temporis ſignum tale: quærebat à ſeipſo coram Deo de Doctrinis propriis quas vel ex officio, vel pro laudabili contra otium iners exercitio, vel pro quæſiti diſtributione talenti, vel pro temporis neceſſitate ſcribebat. Ecce ſervetur integra tibi merces, ait, & Domino conſervetur: & aliunde ſit proximis tuis ædificatio per alienam Doctrinam, ſeu per tuam velut alienam, quaſi mortuus ſis à corde; quid reſpondes? Numquid non adhuc in publicum prodire tua cuperes ſcripta? Si tandem inveniebat in conſcientiæ ſerenitate, quod æquo animo celari ſcripta ſua tali caſu vellet, gratias agebat Deo tanquam excuſſus à palea vanitatis. Sin autem gemebat ſub pondere gloriationis vanæ, quæſiti fuerunt ab eo Beati Gregorii libri, remiſit ad libros Auguſtini ſuadens in illis potius exerceri. Altera cautela ſuadet habere promptitudinem quod Doctrinæ quas aliquis legit aut ſtudet aut ſcribit publicum ſubeant examen: & potius in vita quam poſt mortem, ut ſi quid erroris deprehenſum fuerit corrigat vivens. Sonant hanc promptitudinem proteſtationes fieri ſolitæ in actibus Sacræ Theologiæ publicis: Hoc intendebat qui dixit, hæreticare poterò ſed hæreticus non ero. Quare? quia nemo niſi pertinax hæreticus eſt: Nemo quoque paratus corrigi pertinax eſt. Reſpicit hæc cautela venerabilem & Sacratum Patrem cujus occaſione ſumptum eſt præſens Opuſculum, qui libros alios ſui temporis novellos voluit examen habere: Reſpicit & omnes in communi Doctores, quatenus ea ſtudioſitate Doctrinas componant ſuas tanquam protinus interrogandas ab hominibus. Fuit iſte ut arbitror non parvus ſtimulus B. Hieronymo qui ſe tot aſpiciebat habere

Digitized by Google

bere obſervatores & æmulos, ut quod optime ſcriberet vel transferret.

CONSIDERATIO V.

Cavendum maxime ab iis, qui ſpe quæſtus, & commodorum temporalium, novas doctrinas, novos cultus, miracula, & reliquias Sanctorum ſeque & ſua vendi-tant; atque uſuram & Simoniam excuſant: duplex adverſus hoc malum medicina: primum ut potius antiqui Auctores legantur quam novi; quos ſæpe odio vel favore, quæſtu aut faſtu ſcribere compertum eſt: ſecundum eſt, ut Principes Reipublicæ Chriſtianæ provideant quatenus Theologia ſincere abſque alio quam veritatis & gloriæ Dei propoſito doceatur: & de dotibus Theologorum Curia Romana; quos Gerſonius ſuis nativis coloribus exprimit.

ATtendendum eſt in examinatione Doctrinarum, de fine, ſi ſit ad commodum temporale, vel quæſtum. Dici non poſſet quam mendax eſt cupiditas, nec divinis parcit nec humanis. Hoc in Advocatis pluribus eruditis ad mendacium qualibet in cauſa. Hoc in Doctrinis uſurariorum, & ſimoniacorum, hoc in quæſtoribus publicis ſuper confectione miraculorum, vel reliquiarum, vel indulgentiarum: Hæc heu doloroſius quo pernicioſius & indignius in Prædicatoribus nonnullis ad populum ſuas ultra modum conceſſiones & privilegia & dignitates præjudicialiter amplificantibus! ubi quoque crebro videre miſerabiliter eſt, quemadmodum Satanas in ſe diviſus eſt. Habent Doctrinas ſuas, ſuorumque mutuo proferunt, exaltant, per fas nefaſque defendunt: ac proinde quot in fide, quot in bonis moribus ſcandala, quot errores etiam circa nobis naturaliter impreſſa prima legis principia viderit ætas noſtra? Plangere nunc magis quam in medium reducere libet, duplicemque notare cautelam. Prima conſulit ſimplicitati devotorum quorum non intereſt curioſos eſſe ſuper intentionibus occultis ſcribentium, quatenus expeditam regiamque viam incedant legendo Scripturas, quas ſciunt ab Eccleſia tota receptas, quales utique ſufficiunt. Aut ſi pro dubiorum deciſione nonnunquam occurrentium habendum ſit Conſilium, quærantur ab illis tales quos minus eſt probabile favore vel odio, quæſtu vel faſtu trahi: quales ſunt jam mortui, viventes in ſcriptis ſuis, ſi materiam quæ quæritur attigerint. Si præterea fuerint in illa tam intenti quam experti. Multi nimirum multa ſcribunt velut in tranſcurſu, multa quamquam non ſatis ad ſuam ſpectantia Facultatem, ut ſi Theologus purus vellet de punctis exquiſitis Canonum pure poſitivorum:

aut purus Canoniſta de Apicibus Theologiæ declarandis ferre ſententiam: *Cuilibet in arte ſua potior eſt danda fides, ſi non alia ratione pactum, ut aiunt, reformetur. Quod medicorum eſt promittunt medici, tractant fabrilia fabri*, refert ab Horatio Hieronymus. Grandis autem conquiſitio caderet hic de Doctrinæ hæreticalis cognitoribus atque Judicibus, qualis ſit aptior ſcientia. Numquid Theologica vel Canonica? ſed diſtinctio concordiam facit quæ ſuum cuilibet tribuit officium. Theologo de veritate Catholica aut oppoſita hæreſi, Juriſtæ de pœnis & modo Judicii conferunt partes ſuas. Cujus declarationem alibi traditam hic non inſerimus, ſecundam illico componentes cautelam. Providendum eſt ſedulo per Rectores Chriſtianitatis, ne ſtudium Theologicæ veritatis depereat, ſed alicubi reſideat velut in fonte. Alioquin timendum eſt ne ſuperſeminentur hæreſeum zizania propter varietatem tot capitum, tot inſuper paſſionum diverſarum, ubi multiplicatio ſequitur judiciorum: ubi ſi deſit recurſus ad Theologos non depravatos & in unum collectos, quis oro providebit? Si dixerit aliquis fiet recurſus ad Sedem & Curiam Summi Pontificis: non negabimus hoc, ſi Theologia illic habuerit duos Doctores non partiales, non ſeductos, non faſtuoſos, non quæſtuoſos aut invidos, non Poteſtati ſeculari, non ſpirituali plus quam veritati faventes: alioquin tolerabilius eſſet nullos habere quam tales pati. Acclamantes hic & deridentes novimus hoc de Satrapis Eccleſiarum: quid nobis & Eccleſiæ de Theologis? nam per quos alios hæreſes oriuntur, & ortæ ſunt, certe per eis ſimiles quotidie, & ſi non in prædicatione, ſaltem, in verbis domeſticis, & operatione? Sed eſto proveniant hæreſes per Theologos depravatos; non enim Theologia ſicut nec Canonica ſcientia, confirmat hominem in veritate. Numquid eo caſu plus eniti convenit ſuſcitare contra tales reprobos & noxios plures alios potentes obſiſtere ſuis hæreſibus palliatis, quas ſoli Theologi vel deprehendere, vel convincere ſufficiunt? illi vero culpantur rationabiliter hæreſes introducere, qui ex officio reſiſtere debentes, facti ſunt ſpeculatores cæci, canes muti, nautæ ſtulti, navem Eccleſiæ naufragiis omnibus exponentes, quam regere nec ſciunt nec volunt: ſcientibus denique volentibuſque ſuccurrere viam claudunt, ipſos abjiciunt, infamant, ſpernunt.

CON-

Digitized by Google

CONSIDERATIO VI.

De illis qui ſibi pro fine ſtatuunt bonum delectabile carnale, aut luxum ſpiritualem, qui nihil aliud eſt quam deſiderium improba & inconceſſa quæque cognoſcendi: & de remediis contra has peſtes.

ATtendendum eſt in examinatione Doctrinarum de fine ſi ſit bonum delectabile, vel carnale, ſeu ſpiritualis luxus. Et ſicut manifeſtum eſt quod omnis excellens affectio trahit ad ſe judicium rationis: veruntamen ſicut nulla eſt vehementior quam luxurioſa lidido, ſic ad errandum falſumque docendum nulla pernicioſior: Patuit in ſectis Turelupinorum, quorum ſequaces non deſunt uſque hodie, quando & ubi latere putaverint ſerpunt ubilibet. Epicurei ſub tunica Chriſti, qui mulierculis primo devotionem fingentes ſpecie tenus paulatim eis fidem tanquam lumen & oculos tollere quærunt, quatenus eas licentius ad deſideria ſua maligna proſtituant: Non eſt noſtrum fœditates horrendas detegere, conſiderantes illud Apoſtoli, *Quæ in occulto fiunt ab eis turpe eſt dicere.* Porro luxus ſpiritualis accipitur omnis curioſitas improba ſciendi quæ non oportet, vel pluſquam oportet juxta perſonæ qualitatem. Sit igitur prima Cautela, non plus ſapere velle quam oportet, ſed ad ſobrietatem: quia non omnibus omnes Doctrinæ conveniunt, ſed ſtudentibus alia jubentur cognoſci, quæ vel à religionum profeſſoribus, vel ab hominibus parum idoneis ad apices Doctrinarum ſublimium prohibentur, quibus lacte opus eſt, non ſolido cibo: qui diligentius ad inflammationem affectus piam & devotam nutriendi ſunt, quam ad intellectus eruditionem: Non quod ſpernenda ſit intellectus ſeu rationis illuminatio, ſine qua præceps in ſeductionis baratrum cæcus iret affectus, ſed curioſitas inconceſſa ſciendi ſuperba videtur. Unde generalem finalemque ſtatuimus cautelam præpoſitum Apoſtoli verbum *Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci.* Quod ut prudentius obſervari valeat, non minimam dabunt præmiſſæ Conſiderationes occaſionem juncta ſedulitate ſolertiaque Superioris in omni Collegio, vel Univerſitate, vel Monaſterio: ſed providerint non minori ſolicitudine quales apud ſuos Doctrinæ frequententur ad animæ fomentum, quam panis qualis apponatur ad corporis nutrimentum. Superſunt alia plurima eo fortaſſis accommodatiora quo ſermo de moralibus particulariter & exemplariter ſeu practicabiliter traditus, & citius accipitur in æſtimatione, & plus

Digitized by Google

hæret in recordativa motione : ſed ad præſens iſta curſim dicta ſufficiant.

Dehinc Gerſonius ſubjungit exemplum de quadam muliere ſeducta à Dæmone, & una conglutinat quadam Præcepta ex B. Bonaventura: quæ quoniam ad propoſitum noſtrum doctrinale nequaquam faciunt, ea ſilentio præterimus, ut Lectorem moneamus doctiſſimum hunc libellum de Examinatione doctrinarum, *magnam habere affinitatem cum duobus aliis Opuſculis Gerſonii, quorum Prius eſt* de Probatione ſpirituum: *Secundum* de Diſtinctione verarum viſionum à falſis: *quæ Opuſcula extant prima parte Operum Cancellarii Pariſienſis, & cum hoc debent conjungi in editione nova operum Gerſonii.*

TRACTA-

Digitized by Google

TRACTATUS

Joannis Gersonii, pro Extinguendo Schiſmate, qui extat ferme initio Quartæ Partis Operum,

& ita inſcribitur :

Sequuntur aliquæ Propoſitiones utiles ad exterminationem præſentis Schiſmatis per viam Concilii Generalis.

1. IN unitate Eccleſiæ Capitis Chriſti Sponſi Eccleſiæ, plene ac perfecte conſiſtit unitas corporis myſtici totius Eccleſiæ Chriſtianæ : juxta illud, *Chriſtus eſt Caput Eccleſiæ :* & illud, *omnes unum corpus ſumus in Chriſto.*

2. Licet Papa, in quantum Chriſti Vicarius, quodammodo dici poſſit caput Eccleſiæ, & ipſius ſponſus : tamen Eccleſiæ unitas non neceſſario dependet aut originatur ab unitate Papæ. Patet ex prima: & etiam quia nullo modo exiſtente Papa ſemper Eccleſia remanet una, juxta illud in Canticis, *una eſt columba mea:* & illud Symboli, *unam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam.*

3. A Chriſto Capite & Sponſo Eccleſiæ corpus myſticum, quod eſt Eccleſia originatur, & immediate Poteſtatem habet, & auctoritatem, ut ad ſuam unitatem conſervandam rite valeat ſeipſam ad Generale Concilium ipſum repræſentans congregare. Patet ex illo verbo Chriſti *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, Ego in medio illorum ſum :* Ubi advertendum eſt, quod non dicit in nomine Petri, vel in nomine Papæ, *ſed in nomine meo :* dans intelligere quod ubicumque & à quocumque Congregantur fideles, cum hoc fiat in nomine ſuo, hoc eſt, in Chriſti fide, & pro Eccleſiæ ſuæ ſalute, ipſe aſſiſtit eis tanquam director, & infallibilis Rector: Confirmatur, quia alias Chriſtus non fuiſſet ſufficiens fundator Eccleſiæ ſponſæ ſuæ.

4. Non ſolum auctoritate Chriſti, ſed etiam communi jure naturali præmiſſam Poteſtatem habet Corpus myſticum Eccleſiæ Dei. Patet, quia

quia quodlibet corpus naturale, naturaliter reſiſtit ſuæ diviſioni & diſtractioni: & ſi ſit corpus animatum naturaliter congregat omnia membra, omneſque vires ſuas ad conſervandam ſuam unitatem & repellendam ſuam diviſionem. Simili quoque modo & quodlibet corpus civile ſeu civilis Communitas vel Politia rite ordinata. Ideoque corpus ſpirituale ſeu myſticum Eccleſiæ Chriſtianæ quod ordinatiſſime compoſitum eſt, (ipſa quidem Eccleſiaſtica Politia in Canticis deſcribitur velut caſtrorum acies ordinata) ſimili jure uti poterit ad ſuam unitatem conſervandam, & quamlibet ſchiſmaticam diviſionem repellandam tanquam ſuæ ordinatæ compoſitionis deſtructivam.

5. Præmiſſa auctoritate & auctoritativa Poteſtate uſa fuit Eccleſia Primitiva: patet, quia in actibus Apoſtolorum quatuor leguntur Concilia Generalia congregata, & non habetur quod ſola auctoritate Petri fuerunt convocata, ſed communi conſenſu Eccleſiæ: & in uno Concilio Hieroſolymis celebrato, non Petrus ſed Jacobus illius loci Epiſcopus legitur præfuiſſe & ſententiam protuliſſe.

6. Poſt incrementa naſcentis Eccleſiæ Primitivæ, præmiſſa auctoritas & Poteſtas congregandi Generalia Concilia rationabiliter limitata fuit & reſtricta: ſic ſcilicet quod ſine auctoritate Papæ nulli liceret hujuſmodi Concilia congregare. Patet ex juribus communibus quæ habentur in Decreto & Decretalibus. Et ratio fuit, ut honoraretur, Sedes Apoſtolica, & obviaretur hæreticis, vel Schiſmaticis, qui quandoque ad libitum pro potentia Principum ſecularium Concilia vocari & congregari procurabant ad ſuorum errorum fulcimentum.

7. Præmiſſa mutatio ſeu reſtrictio non tollit quin prædicta auctoritativa Poteſtas ſemper abſolute remaneat in ipſa Univerſali Eccleſia. Patet, quia jura poſitiva non poſſunt ab Eccleſia abſolute tollere illam Poteſtatem quæ ei competit divino & naturali jure.

8. Non obſtante limitatione ſeu reſtrictione præmiſſa, in certis caſibus Eccleſia ſine auctoritate Papæ poteſt Concilium Generale celebrare: Patet per prædicta, & etiam quia illud quod eſt in favorem Eccleſiæ introductum, non eſt in ejus damnum & grave periculum obſervandum. Sed prædicta limitatio ſeu reſtrictio, quæ in favorem Eccleſiæ jure poſitivo legitur introducta; ut dictum eſt, poſſet in certis caſibus eidem graviſſime præjudicare; & ſpecialiter poſſunt tres caſus aſſignari. Primus eſt ſi vacante Sede occurret hæreſis vel alia Eccleſiæ perſequutio cui eſſet per Generale Concilium obviandum.

Secun-

Digitized by Google

Secundus in caſu neceſſitatis aut manifeſtæ utilitatis vocandi Concilium, ſi Papa eſſet furioſus aut hæreticus, vel alias ad hoc inutilis aut inſufficiens, vel ſi ſuper hoc requiſitus Concilium vocare recuſaret, aut damnabiliter negligeret. Tertius, ſi plures eſſent contendentes de Papatu, ita quod nulli eorum tota obediret Eccleſia, nec ad alicujus eorum aut amborum ſimul vocationem compareret ſicut eſſe videtur in præſenti ſchiſmate. In his igitur aut ſimilibus caſibus clare patet ex præmiſſis quod abſque Auctoritate Papæ poſſet & deberet Eccleſia Generale Concilium celebrare.

9. Jura poſitiva quæ communiter dicunt quod abſque Papæ auctoritate non eſt fas Generale Concilium congregari, debent civiliter intelligi, ſcilicet quando eſt unicus Papa concorditer ab Eccleſia receptus ad congregandum hujuſmodi Concilium occurrente evidenti utilitate, idoneus & paratus: Patet ex prædictis, & ex Doctrina Ariſtotelis in Ethicis ubi loquitur de ἐπιεικεία.

10. Pro ſedando præſenti ſchiſmate abſque auctoritate Papæ, imo ipſo contradicente, poteſt auctoritate Univerſalis Eccleſiæ Generale Concilium congregari, & non ſolum per Dominos Cardinales convocari, ſed etiam in caſu per quoſcumque fideles, ſpecialiter majores & potentiores, qui vel auctoritativa Poteſtate vel charitativa admonitione ſcirent & poſſent ad executionem tanti boni cooperari: patet ex præmiſſis.

Finis cum Deo.

Obſerva Lector Scholam Pariſienſem, conformiter ad has Decem Concluſiones Gerſonii, anno 1497. *Reſponſum Carolo* VIII. *Regi Chriſtianiſſimo dediſſe cum reverſus ex Italica expeditione vellet operam dare reformandæ Eccleſiæ: deinde anno* 1510. *Eccleſiam Gallicanam Concilium Turonenſe celebraſſe contra Julii* II. *Papæ deſpotica imperia: Inſuper Magiſtrum Jacobum Almain Doctorem Facultatis iiſdem nixum principiis anno* 1512. *quæſtionem reſumptivam de Dominio Naturali, Civili, & Eccleſiaſtico habuiſſe in Veſperiis Magiſtri Ludovici Ber Doctoris Sorbonici, quam integram habes infra cum ejuſdem Almaini Opuſculis de Eccleſiaſtica & Politica Poteſtate. Cæterum Gerſonius harum Decem Propoſitionum meminit in fine Libri Secundi Articulorum*

Theologicorum analytice compoſitorum adverſus Petrum de Luna: ubi refert eundem Petrum de Luna nihil aliud habuiſſe quod prædictis Decem Concluſionibus opponeret, præterquam quod Chriſtus & Papa ſunt unum Caput Eccleſiæ: *Item*, quod Concilium Generale nullo modo, & in nullo caſu poteſt celebrari ſine Papa, etiam dum Papa mortuus eſt.

Quas Propoſitiones Pariſienſis Cancellarius merito velut hæreticas impugnat: quem præſtat quam me loquentem contra Petrum de Luna audire & ejus rationes cogitate perpendere.

OPUS-

Digitized by Google

OPUSCULUM
JOANNIS GERSONII,
QUOD EXTAT PRIMA PARTE OPERUM EJUSDEM,

ſicque inſcribitur :

Libellus Articulorum Theologicorum & Scholaſticè compoſitorum contra Petrum de Luna, &c. & continet duos Tractatus: In Primo ponuntur Generales Articuli: In Secundo Speciales ſumpti ex Generalibus.

PRimus Articulus. Et primo conſtat quod iſte eſt Articulus fidei, quod eſt Una Sancta Catholica, & Apoſtolica Eccleſia.

Secundus Articulus. Item: quod hæc Unitas Eccleſiæ non ſic dependet à perſona Papæ eſſentialiter quin poſſet manere una & maneret de facto quando nullus eſt Papa in Eccleſia.

Tertius Articulus. Item: quamvis Unitas Eccleſiaſtica eſſentialis ſit ad primarium Caput Chriſtum, nihilominus Unitas altera accidentalis vel ſecundaria conſiſtit in obedientia ad unum Summum Pontificem qui eſt Caput ſecundarium in Eccleſia cum Chriſto. Sic videlicet, quod quilibet Catholicus debet habere promptitudinem ſeu præparationem animi ad obediendum uni Summo Pontifici, dum conſtiterit ſibi, aut conſtare debuerit, quod ſit Papa aliquis legitime electus. Ideo enim condemnatus eſt inter cæteras cauſas Joannes Hus, quia dicebat quod Eccleſia Dei uſque ad conſummationem ſeculi poterat æque bene regi per Sacerdotes diſperſos per mundum abſque Uno Capite, ſicut cum tali Capite. Unde ſicut dicunt Theologi quod Sacramentum Confirmationis eſt Sacramentum neceſſitatis, non quidem ſimpliciter, cum ſine illo ſtaret ſalus, ſed ſic quod obligatur quilibet ad non contemnendum ſuſceptionem hujus Sacramenti pro tempore & loco opportunis: Ita proportionabiliter de Unione vel adhæ-

Digitized by Google

adhæſione ad unicum Papam poteſt intelligi, ſicut etiam dici ſolet apud Theologos quod præceptum affirmativum quale eſt de habendo Papam, obligat ad ſemper & non pro ſemper.

Quartus. Item: quod culpabilis in priori Articulo primo modo vel ſecundo vere dicitur fautor & nutritor ſchiſmatis, imo & Schiſmaticus, ſi jungat pertinaciam, id eſt, ſi non velit corrigi: quamvis ſtaret quod ex hoc ſolo non eſſet hæreticus, ſi faceret hoc non ex errore intellectus ſed ex depravatione affectus, quamvis apud Eccleſiam habendus eſſet ille vel hæreticus, vel de hæreſi vehementer ſuſpectus.

Quintus. Item: quod Eccleſia ſic inſtituta eſt à Chriſto perfecto Legiſlatore, quod poteſt ſe continuare & de facto continuabit in Unitate uſque ad conſummationem ſeculi: & hoc intelligendo nedum de primaria & eſſentiali unione, quæ eſt ad Chriſtum, ſed & de accidentali & ſecundaria ad Summum Pontificem: ſic quod poteſt & poterit ſibi inſtituere Caput unum Secundarium quod dicitur Papa. Et quicumque impedit ſcienter, commiſſive vel omiſſive talem unitatem Eccleſiæ, agit contra Articulum jam dictum, *Unam Sanctam Catholicam Eccleſiam &c.* etiam ubi videretur ſtare cum prima unitate ad Chriſtum. Inde patet quod aliquis exiſtens Papa legitime electus poteſt effici Schiſmaticus, ſi det impedimentum ſcienter commiſſive vel omiſſive quod tota Eccleſia non obediat uni Summo Pontifici, dum exempli gratia Papa non poteſt reducere majorem partem Chriſtianitatis ad obediendum uni capiti, niſi ceſſerit & alter conſtituatur: ipſe vero hoc pertinaciter renuit facere, aut in aliquo multiplici caſu tali. Simile diceretur de obedientibus vero Papæ, quod poſſunt eſſe Schiſmatici, & alii qui non obediunt, ſed parati ſunt obedire modo prædicto, & apponunt diligentiam ſuam quod uniatur Eccleſia, ſunt immunes à Schiſmate.

Sextus. Item: ſi probetur de aliquo quod circa præmiſſa ſit hæreticus, hoc eſt, juxta verba Auguſtini, quod fingat ſibi novum errorem, vel antiquum ſequatur gloriæ, ſive principatus ſui cauſa, probabitur conſequenter manifeſtiſſime quod talis eſt nedum fautor Schiſmatis, ſed vere Schiſmaticus: Et ideo ſufficiat in ſequentibus coartare ſermonem ad hæreſim, quoniam ex iſto ſufficienter concludetur Schiſma.

Septimus. Item: quod dum nullus eſt Papa, vel dum lapſus eſt in hæreſim manifeſtam & jam damnatam vel dum conſentire non poteſt quod Eccleſia congregetur, quia ſcilicet effectus eſt amens & inſanus

incu-

incurabiliter, quod haberi non poteſt acceſſus ad eum, etiamſi neceſſitas vel evidens utilitas immineat, poteſt ſe congregare ſine Papa. Et idem dicendum eſt ubi Papa ſufficienter ſummatus & requiſitus pro congregando Eccleſiam ad uniendum eam in fide & moribus, vel conſtituendum ſibi Papam certum, nollet contumaciter eam convocare. Iſte Articulus ſequitur ex prioribus, & ex negatione ejus ſequeretur quod Eccleſia non fuiſſet à Chriſto perfecte inſtituta pro ſui conſervatione, & unitate legitima in membris ſuis in fide & moribus, & ad unum Caput ſecundarium verum & certum, quod apertiſſime eſt contra Apoſtolum ad Epheſ. 4. & alibi multis in locis. Oſeæ 1.

Octavus Articulus. Item: Eccleſia dicitur Catholica, id eſt, Univerſalis & Apoſtolica, quoniam omnis homo generaliter obligatur adhærere firmiter illis virtutibus, quas eadem Eccleſia tenet, docet & prædicat: quæ veritates ſunt ſufficienter in Sacra Scriptura contentæ, præſertim in Euangelio, vel ex contentis in Sacra Scriptura ſufficienter & clare deducuntur: vel per Apoſtolorum Doctrinam ſucceſſive deductæ ſunt de generatione in generationem uſque ad nos per obſervationem legitimam. Unde dicitur Eccleſia Apoſtolica, quoniam in Doctrina Apoſtolorum fundata eſt tam verbis quam ſcriptis.

Nonus. Item: dum eſt data in Euangelio per Chriſtum aliqua regula generalis obſervanda, illa obligat omnem hominem habentem uſum rationis, niſi de exceptione alicujus hominis conſtiterit per eandem legem Euangelicam, & non ſolum per humanam traditionem vel exceptionem: quoniam inferioris lex derogare non poteſt ſuperioris Auctoritati.

Decimus. Item: quod hæc eſt lex euangelica generaliter promulgata Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum: ſi te non audierit adhibe tecum unum vel duos teſtes, ut in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum*: *quod ſi eos non audierit dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Sequitur continuo, *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis ſuper terram &c.* Ubi fundatur Poteſtas ſupernaturalis Eccleſiæ ultra naturalem.

Undecimus. Item: quod ad prædictum articulum corroborandum ex aliis Sanctæ Scripturæ paſſibus poſſent induci variæ leges, quæ ſunt de jure proprie divino & expreſſo: imo & jure proprie naturali præſuppoſito divino: ut de abjiciendo partem corporis ſcandalizantem totum Corpus, ſive ſit pes, ſive manus, ſive oculus

Digitized by Google

oculus Matth. 18. Et ita de reliquis. Sed ſufficit ad deducendum propoſitum hæc unica lex prædicta. *Si peccaverit.* Et forte diceret hic aliquis quod quicquid ſit de membris abjiciendis aut reſcindendis, caput tamen non poteſt abjici vita manente. Reſpondeo quod ſimilitudo Corporis veri & myſtici non eſt uſquequaque eadem quoniam ſine capite naturali corpus non poteſt vivere. Sed ſine capite ſecundario corpus myſticum poteſt habere vitam: ſicut in caſu noſtro patet de Papa, quo remoto vel abſciſſo ſtat unitas & vita in corpore myſtico Eccleſiæ: & hoc in virtute Capitis eſſentialis & primarii quod eſt Chriſtus.

Duodecimus Articulus. Item: ſicut Summus Pontifex quantumcumque legitime fuerit electus eſt filius Eccleſiæ, ſic dici poteſt & debet Frater uniuſcujuſque hominis de Eccleſia: unde & ad hoc ſignificandum dedit nobis Chriſtus hanc formulam orandi *Pater noſter, &c.* Si unum ergo habemus patrem in cælis, ſi unam matrem Eccleſiam in terris: conſtat quod omnes mutuo ſumus fratres: Et oppoſitum ſentire vel dicere de Papa, eſſet apertiſſima dementia.

Tredecimus Articulus. Item: quod Papa quantumcumque legitime electus poteſt peccare, quia non eſt impeccabilis ex aſſumptione papalis dignitatis. Oppoſitum dicere niſi conſtaret de aliquo per divinam revelationem, eſſet intolerabiliter ſuperbire, & contra teſtimonium experientiæ præſentis & præteritæ.

Decimus quartus. Item: prædicta lex *Si peccaverit in te, &c.* Quamvis data fuerit pro regimine totius Eccleſiæ & filiorum ſuorum, nihilominus appropriate data eſt perſonæ Petri qui erat futurus Summus Paſtor, ſicut præmiſſum fuerat Matth. 16. & exequutioni demandatum Joannis 21.

Decimusquintus Articulus. Item: quod Chriſtus in prædicta lege, *Si peccaverit, &c.* non accipiebat Eccleſiam quando dixit *dic Eccleſiæ* pro ipſo Petro vel pro Succeſſoribus ſuis Summis Pontificibus, patet, quia Petrus non dixiſſet ſibi ipſi, quando frater ſuus noluiſſet obedire monitioni ſuæ, ſeu fraternæ correctioni. Intelligebat ergo de Eccleſia quæ eſt congregatio fidelium, præſertim quando frater qui peccabat & nolebat corrigi, fuiſſet talis, quod non habuiſſet Prælatum ſupra ſe, ſicut eſt Papa: qui tamen ſubjectus eſt legi prædictæ, ſicut ipſe eſt frater peccabilis.

Decimusſextus Articulus. Item: Chriſtus dicendo in prædicta lege, *Quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus*, docet manifeſte quod Eccleſia habet auctoritatem judiciariam:

alioquin ſi non audiretur, non eſſet contumacia vel peccatum: Et patet aliunde per illud, *Qui vos audit me audit, &c.* Et iterum, *Quæcumque alligaveritis ſuper terram &c.* Sic ſubjungitur ſtatim poſt prædictam Legem. *Si peccaverit in te, &c.*

Decimus ſeptimus Articulus. Item: quod omnis qui poteſt & debet licite puniri judicialiter, poteſt etiam licite evocari ad Judicium etiam per appellationem aut provocationem, aut citationem, prout viſum fuerit expediens Judici vel illis qui ad Judicium accuſare volunt fratrem delinquentem: præſertim ubi non apparet pro tunc modus convenientior procedendi contra reum & peccatorem fratrem.

Decimus octavus Articulus. Item: quod nulla conſtitutio humana potuit aut poteſt præjudicare legi prædictæ, *Si peccaverit, &c.* Cum ſit de jure divino, & de jure proprie naturali præſuppoſito divino.

Decimus nonus Articulus. Item: quod Conſtitutiones quæ dicunt quod Papa poteſt deponi ſi labatur in hæreſim, non ſunt cenſendæ Conſtitutiones pure humanæ, vel poſitivæ aliquorum Summorum Pontificum vel alterius. Patet, quia tunc non ligarent Papam, quia par in parem non habet imperium.

Viceſimus Articulus. Item: quod fundantur hæ Conſtitutiones principaliter in prædicta lege, *Si peccaverit &c.* Et in aliis Juribus conformibus, ſicut prætactum eſt Articulo XI.

Viceſimus primus Articulus. Item: quod ſicut hæc Conſtitutio Chriſti, *Si peccaverit &c.* Non ſpecificat vel reſtringit de ſolo peccato hæreſis, ſed & generaliter de quolibet peccati genere, quod poteſt deduci in publicum. Sic quodlibet peccatum Papæ publicum ſeu notorium poteſt denunciari Eccleſiæ, ſi fraternaliter monitus Papa nolit audire monentem, neque teſtes inductos, niſi daretur ex lege proprie divina, quod aliquod peccatum Chriſtus iſtic excluſerit, quod utique fieri non poterit.

Viceſimus ſecundus Articulus. Item: quicumque cujuſcumque ſtatus fuerit, qui ſcripſerit vel aſſeruerit quod Papa non poſſit pro alio crimine accuſari coram Eccleſia quam pro hæreſi, ille negandus eſt ſimpliciter, tanquam contradicens textui Euangelico: vel reverenter gloſſandus eſt, ſi non appareat quod fuerit in hac aſſertione pertinax, & ſi in aliis bene ſenſit. Simile dicitur de Scripturis quæ ſonare videntur quod Papa non habet Superiorem Judicem in terris: quod ab eo nunquam licuit, neque licet appellare, & ita de ſimilibus:

Digitized by Google

quæ ſi excludunt auctoritatem Generalis Concilii, ſunt hæreſes manifeſtæ. Sed non eſt leviter præſumendum quod alii Doctores ſic ſenſerint generaliter abſque omni exceptione poſſibili occaſione vel colore.

Viceſimus tertius Articulus. Item: quod Gloſſa quæ dicit, Quod pro alio crimine quam pro hæreſi poteſt Papa accuſari vel deponi, non habet auctoritatem vel robur tanquam ab uno gloſſatore vel homine, ſed à Chriſto immediate & expreſſe: alioquin non faceret fidem, ſicut prædictum eſt in altero Articulo, quod par in parem, & unus inferior in ſuperiorem non habet judicium.

Viceſimus quartus Articulus. Item: quod de jure divino & naturali eſt propria defenſio ſui ipſius dum læditur, dum tamen hoc faciat per media non prohibita in lege divina & naturali.

Viceſimus quintus Articulus. Item: quod ſtare poteſt in facto, quod aliquis moleſtatus à Papa etiam vero & legitimo non poſſit habere ſufficientem defenſionem niſi provocet vel appellet à Papa ad Judicium Eccleſiæ, & niſi ſubtrahat ſe ab eo, ſic quod ejus mandatis non obediat: quæ mandata vel obedientia tollerent læſo juſtam defenſionem ſui ipſius vel ſuorum, ut eſſet tuitio propriæ matris, vel patris, aut patriæ ſuæ, imo & totius Catholicæ veritatis aut unitatis Eccleſiæ, ſicut apparuit in ſubtractionibus multis legitime factis tempore noſtro & per prius.

Viceſimus ſextus Articulus. Item: ſicut alias prædicatum eſt coram hoc Sacro Concilio, poteſt haberi multiplex occaſio, & quæſitus color ad hoc quod poſſit & debeat per Eccleſiam ſeu Concilium Generale vice ſua dari libellus repudii vero Papæ, quamquam ſine culpa Papæ, licet non ſine cauſa, quandoque cum culpa Papæ etiam alia quam ſit hæreſis: & numerati ſunt colores vel occaſiones decem: quemadmodum viceverſa Summus Pontifex poteſt dare libellum repudii Eccleſiæ ſicut patuit in Cæleſtino cedente. uxor autem & vir non videntur hic ad imparia judicari.

Viceſimus ſeptimus Articulus. Item: quod prædicti omnes & ſinguli Articuli ſunt per hoc Sacrum Concilium Conſtantienſe ſolenniter & judicialiter declarati, & multipliciter practicati tam in ejectione olim Joannis XXIII. quam in Conſtitutionibus & Decretis factis ſuper auctoritate Generalis Concilii præſertim ſexta Aprilis 1415. Et noviſſime in decreto facto quod prætenſa Conſtitutio Petri de Luna non præjudicat ſubtractioni factæ ſibi in Arragonia, &c.

Vice-

Digitized by Google

Viceſimus octavus Articulus. Item: quod docens vel aſſerens nunc oppoſitum alicujus Articulorum præmiſſorum cadit in hæreſim jam damnatam, & aſſerit expreſſe contra prædictam legem Euangelicam, *Si peccaverit &c.* Et contra Articulum iſtum, *unam ſanctam Catholicam, &c.* & contra determinata expreſſe per hoc Sacrum Concilium ſicut prætactum eſt.

Viceſimus nonus Articulus. Item: quod Prælatus Eccleſiaſticus etiam Papa determinans Judicialiter, aut per modum Conſtitutionis perpetuæ & pœnalis oppoſitum præmiſſorum Articulorum non potuit aut poteſt à pertinacia quomodolibet excuſari: tum quia demonſtrat quod non quærit tota ſolicitudine veritatem, dum eam ſcienter impugnat, & ad impugnandum omnes alios inducit quantum in ſe eſt per excommunicationes & alias pœnas graviſſimas: tum rurſus in caſu præſenti: quia non oſtendit ſe paratum corrigi, dum regulam ſui correctricem negat & impugnat, ſcilicet auctoritatem Eccleſiæ vel Generalis Concilii vice ſua.

Triceſimus Articulus. Item: quod nullæ proteſtationes factæ in oppoſitum, relevant talem aſſertorem vel determinatorem quatenus debeat in errore ſuo pertinax judicari; quia cum talibus proteſtationibus generalibus de volendo ſtare in fide Eccleſiæ &c. ſtat de facto particularis erroris aſſertio: ſicut poſſet latius deduci tam per rationes quam per exempla priorum hæreticorum, & etiam modernorum, dum factum repugnat proteſtationi.

Liber primus Finit.

Digitized by Google

Secundus Liber ejuſdem Doctoris Articulorum Specialium ſubſumptorum ſpecialiter ex Generalibus Articulis ſub Poteſtate & Auctoritate Eccleſiæ contra Petrum de Luna, ad convincendum eum ut prius.

ET Primo notandum eſt quod Petrus de Luna dudum fecit quandam prætenſam Conſtitutionem & eam pluries ſolenniter publicavit & publicari fecit, tam contra Chriſtianiſſimum Regem Franciæ ante Concilium Piſanum, quam noviſſime contra Illuſtriſſimum Regem Arragoniæ: & generaliter contra omnes qui ſunt in hoc Sacro Conſtantienſi Concilio, ſicut patet ex ſua Reſponſione ad Citationem: quæ prætenſa Conſtitutio incipit: *In dierum ſucceſſu creſcente malitia &c. Datum Maſſiliæ* 14. Kalend. Junii anno XIII. Pontificatus noſtri. Ita quod ſunt decem anni vel circiter.

Secundus Articulus. Item: quod in prætenſa Conſtitutione ponitur in forma talis clauſula inter cæteras, *Omnes &c. qui à Nobis vel Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonice intrantibus appellare præſumpſerint, ſeu à noſtra ſeu ipſorum Succeſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia receſſerint, ac ſe ſubtraxerint, vel in præmiſſa ſubtractione aut appellatione perſeveraverint, ſeu perſtiterint, ſeu eis in præmiſſis impedimentis ſeu appellationibus, ſubtractionibus, vel provocationibus, ſcienter per ſe vel per alium, vel alios quavis occaſione, ſeu quæſito colore dederint auxilium, conſilium vel favorem, & qui pertinaciter aſſeruerint, illos qui præmiſſa committunt per noſtras Sententias non ligari, cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis exiſtant vel conditionis, etiamſi Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Imperiali, Regali vel alia quavis Eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate: Ex nunc auctoritate Apoſtolica Excommunicationis Sententiam promulgamus, à qua nullus, præterquam à Romanis Pontificibus, niſi duntaxat in mortis articulo poterit beneficium abſolutionis obtinere, &c.* Et adduntur pœnæ depoſitionis.

Tertius Articulus. Item: quod dicta clauſula, ſicut patet ex forma ſua, eſt generaliter abſque omni exceptione poſita, tam de Petro de Luna quam de quocumque legitimo Succeſſore ſuo, ſive labatur aliquis eorum in hæreſim, ſive in aliud peccatum quodlibet quamtumcum-

que

que enorme, quia dicit *quavis occaſione, ſeu quæſito colore &c.* Et quia ſi voluiſſet aliquam exceptionem fuiſſe, illam explicaſſet. Sed quia videbat exceptionem redundare potuiſſe contra ſeipſum, propterea nullam appoſuit vel apponendam judicavit.

Quartus Articulus. Item: quod Petrus de Luna in ſuis reſponſionibus datis ad citationem contra eum factam, dat aperte intelligi, quod vult practicare dictam prætenſam Conſtitutionem, & tenet firmiter quod habuit & habet robur & viam ſuam contra omnes & ſingulos qui ſunt in hoc Sacro Concilio, quia ſic dicit in forma. *Proteſtandum tamen quod per quacumque facta vel facienda, dicta ſeu dicenda, ſub quacumque forma, non intendit dictam Congregationem aut ejus prætenſam citationem comprobare, nec ipſam citationem quomodolibet exaudire, aut ei quemcumque ſeu qualemcumque vigorem tanquam à notorie nullam Poteſtatem habentibus emanatam quoquomodo tribuere ſeu præſtare:* Imo ipſam & alia quæcumque facta ſeu facienda, ordinata ſeu ordinanda contra ipſum & Romanam Eccleſiam cum ſint de facto præſumpta per eos, *pronunciavit, decrevit & declarat caſſa, nulla, & irrita ipſo jure, ut de his etiam eſt ſolenniter proteſtatus.* Poſtremo cum in prædicta citatione contineatur *quod convenientes in unum canonice convocati & repræſentantes ipſam univerſalem Eccleſiam decreverunt &c.* Reſpondet idem Dominus noſter Papa, *quod prædicti congregati in Conſtantienſi non ſunt Generalis Synodus, nec Univerſalem Eccleſiam repræſentant, cum ſint excommunicati, & omnibus Eccleſiaſticis dignitatibus gradibus & auctoritatibus & Juriſdictione privati: & per conſequens nullas partes Judicii potuerunt aſſumere nec poſſunt: ſicut nec etiam Juriſdictionem aliquam exercere: præcipue cum minor in majorem; & per maxime in Papam, quem nec juris auctoritas, nec rationis debitum, nec alicujus obligationis neceſſitas ad hoc erant, actum imperioſum exercere non poſſit.* Ecce temeritatem & pertinaciam adverſus hoc Sacrum Concilium, & adverſus omnes indifferenter qui ſibi non obediunt. Unde & reputat ſolam Eccleſiam eſſe apud ſe & ſolum Concilium Generale, & quod Cathedra ſua eſt Archa Noë, ſicut dixit verbo, dans intelligi quod nullus extra hanc archam ſalvabitur: & ita de plurimis.

Quintus Articulus. Item: quod hæc prætenſa Conſtitutio directo & expreſſe repugnat omnibus & ſingulis prioribus Articulis qui elucidant hanc legem Euangelicam *Si peccaverit &c.* Et qui fundantur in hac lege cum ſuis ſimilibus: & hoc notorium eſt ex terminis.

Digitized by Google

Sextus Articulus. Item: quod Petrus de Luna non excuſatur vel relevatur ab hæreſi prædicta & pertinacia per generales Proteſtationes quas facit, quæ ſic habentur in forma. Dicit ac etiam profitetur quod *in veritate fidei, & unitate Catholicæ Eccleſiæ ſemper fuit, & eſt, ſemperque ſe fuiſſe & permanſiſſe firmiter credit, nec ab illis unquam modo aliquo deviavit, ſicut nec deviare intendit: nec favorem ſchiſmati vel hæreſi aliquo modo dedit, ſicut nec dare intendit, imo ſemper tenuit & tenet, firmiterque credidit & credit, quod ſancta Romana & Catholica Eccleſia tenuit & tenet, profitetur & docet; nec aliquid à prædictis decrevit dicere, ſcribere, docere, tenere, ſeu credere intendit in poſterum gratia eadem divina aſſiſtente: nihilque pertinaciter ſeu incorrigibiliter dixiſſe ſeu dicere voluit, nec intendit. Sed omnia præterita, præſentia & futura quæcumque dicta & dicenda, facta & facienda, ſcripta & ſcribenda, credita & credenda, docta & docenda ſubjicit, ſubjectaque eſſe voluit correctioni & determinationi Catholicæ Eccleſiæ Sacroſanctæ. Et ſi contra præmiſſa vel aliquid præmiſſorum dixerit, ſcripſerit aut fecerit quovis modo quod non credit, paratus eſt ſemper ſtare correctioni dictæ ſanctæ Matris Eccleſiæ, in cujus unitate vivere intendit, atque mori ſicut catholicus & fidelis, & facere & complere ea ad quæ adſtringitur in præmiſſis & quolibet præmiſſorum.* Conſtat enim quod cum his proteſtationibus remaneret particularis error ſuus non purgatus.

Septimus Articulus. Item: ſi nunc prædictus Petrus de Luna vellet à prædicta hæreſi ſua reverti & redire ad gremium Eccleſiæ, ipſa poſſet non claudere ſibi gremium, dando indulgentiam de ſcelere: ſed non deberet ipſum impunitum relinquere, vel in Papatu prætenſo retinere, etiam ubi fuiſſet aliunde Papa legitimus.

Octavus Articulus. Item: quod ſi mittat nuncios ſuos videtur quod in primis & ante omnia proponendi ſunt ipſis præcedentes Articuli, ut reſpondeant ſingillatim ad quemlibet: quoniam per hoc fiet abbreviatio proceſſuum juridicorum, qui verſarentur in his quæ ſunt facti: quoniam per prædictos Articulos poteſt veraciter uno verbo dici ipſi Petro de Luna *ex ore tuo te judico ſerve nequam*. Imo videtur quod nuncii ſi mittantur erunt interrogandi ſuper præmiſſis, nedum pro nomine ſeu vice Petri de Luna, ſed etiam pro ſeipſis, ut videatur quid ſentiant ſuper eiſdem Articulis: ut ſi male habeant & ipſi male juxta demeritum & errorem, ſi bene, con-

demna-

demnabitur eorum Magiſter ex eorum confeſſione Catholica & vera.

Articulatio prætactæ Conſtitutionis Petri de Luna poteſt fieri contra ipſum ſub propoſitionibus ſequentibus cum probatione ſummaria & aliarum quarumdam additione Concluſionum.

Hæc Conſtitutio Petri de Luna eſt hæreticalis, quæ incipit, *in dierum ſucceſſu &c.* Hæc Conſtitutio cum ſuis circumſtantiis reddit Petrum de Luna proprie hæreticum, ſchiſmaticum, temerarium, ſcandaloſum atque Sacrilegum.

Probatur Prima Concluſio ſic. Conſtitutio illa eſt hæreticalis, quia directe & expreſſe præjudicat & contrariatur legi Euangelicæ de correctione fraterna, & de correctione judiciali per auctoritatem Eccleſiæ, ſi fraterna non ſatisfecerit, quæ habetur Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* Sed hæc conſtitutio Petri de Luna eſt hujuſmodi. Igitur eſt hæreticalis. Deducitur major per deſcriptionem hæreſis: *quod eſt dogma perverſum fidei Catholicæ contrarium.* Conſtat autem quod Euangelium eſt fides Orthodoxa objective; ſicut dicitur in Symbolo. Hæc eſt fides Catholica &c. Sed minor in qua ſtat difficultas deducitur ſic. Lex prædicta de correctione fraterna & Judiciali aut comprehendit Petrum de Luna & ſuos Succeſſores quos reputat Summos Pontifices futuros legitime vel non comprehendit. Non poteſt dici ſecundum, quoniam lex fertur generaliter de omni fratre dum peccaverit tali peccato quod poteſt deduci in publicum. Conſtat autem quod quilibet Chriſtianus eſt frater noſter etiamſi fuerit Papa: quia propter hoc non deſinit dicere Pater noſter. Si ergo eſt frater noſter, nos pariter ſumus fratres. Si vero detur Primum ſicut dari neceſſe eſt, quod ſcilicet Papa comprehenditur ſub lege hac Euangelica & immutabili quæ conſonat etiam juri proprie naturali. Sequitur ergo ſi peccaverit in nos etiam frater noſter quod debet fraternaliter primo corripi, juxta regulam generaliter ita poſitam, quod ſi noluerit audire, adhibendi ſunt teſtes: quod ſi audire noluerit, denunciandus eſt Eccleſiæ: quam ſi contempſerit, habendus eſt tanquam Ethnicus & publicanus, id eſt, excommunicatus extra Eccleſiam poſitus. Sequitur ergo conſequenter quod Eccleſia eſt judex Papæ dum peccaverit peccato publico & Eccleſiæ denunciato. Et poteſt Eccleſia talem Papam excommunicare & ejicere à conſortio ſuo multiplici occaſione & multiplici quæſito colore. Conſtat autem quod ab inferiori ad ſuperiorem legitimum poteſt fieri appellatio ſeu provocatio, ſeu deductio in cauſam, ſeu

Digitized by Google

Judicialis citatio & evocatio, nunc ad denunciationem alterius, nunc ex puro Judicis officio. Sed manifeſtum eſt quod hæc Conſtitutio tollit omnia iſta media, dum fert generalem excommunicationis ſententiam, & pœnas depoſitionis in omnes qui quacumque occaſione, vel quocumque quæſito colore præſumpſerint à perſona Petri de Luna vel à quocumque Succeſſore ſeu appellare ſeu provocare, vel ab obedientia ſe ſubtrahere, &c. Quod utique repugnat & contradicit maniſeſtiſſime huic legi Euangelicæ, prout modo deductum eſt.

Probatur Secunda Concluſio faciliter ex præcedenti. Ille enim proprie dicitur hæreticus, qui pertinaciter aſſerit, imo determinat hæreſim. Sed Petrus de Luna pertinaciter ita facit: eſt enim pertinax, qui non eſt paratus corrigi, & qui non quærit cauta ſolicitudine veritatem, ſed impugnat, & ad impugnandum omnes inducit ſub pœnis terribilibus quantum in ipſo eſt. Sic eſt in propoſito, addendo maxime quod hic impugnatur regula veritatis de directo, per quam errans frater habet corrigi. Quæ regula eſt auctoritas & Poteſtas Judicialis ipſius Eccleſiæ vel Concilii Generalis vice ſua. Unde tollit, quantum in ipſo eſt, omnia media per quæ debet errans ad viam & regulam reduci veritatis. Poſſent addi circumſtantiæ quaſi ſine numero quæ probant hanc pertinaciam in Petro de Luna reſpectu Conſtitutionis hujuſmodi & aliorum errorum multiplicium & ſcandaloſiſſimorum: ſed hæc pro nunc ſufficiunt; attento quod tam erga Regem Franciæ quam erga Regem Arragoniæ voluit practicare Conſtitutionem iſtam hæreticalem atque peſtiferam: imo in omnes exiſtentes in hoc Concilio, ſicut patet in reſponſione ſua ad citationem.

Probatur Tertia Concluſio, conſiderando materiam circa quam eſt hæreſis prædicta, quæ de neceſſitate infert peccatum ſchiſmatis: quoniam tendit ad impoſſibilitandum reunionem Eccleſiæ ſub uno certo Paſtore Supremo: quia tollit medium convenientiſſimum, imo neceſſarium, ſcilicet auctoritatem Judicialem Eccleſiæ ſeu Concilii Generalis vice ſua, dum prohibet Eccleſiam congregari, &c. & dum removet omnem Papam à ſubjectione auctoritatis Judicialis Eccleſiæ. Confirmantur omnia prædicta per Conſtitutiones hujus Sacri Concilii factas & publicatas pluries. Confirmantur etiam per ſubtractiones licitas illorum Principum qui ſe ſubtraxerunt. Oportet enim concedere præmiſſas tres Concluſiones, vel dicere quod hoc Concilium Generale erravit faciendo quæſtiones tales, & in approbando noviſſime ſubtractionem Dominorum Arragonenſium: abſit autem à nobis ita

Digitized by Google

ita delirare. Et ſi dicatur quod multa Jura Canonica, multæ Conſtitutiones Papales & aliæ videntur ſonare pro Conſtitutione Petri de Luna: Reſpondetur quod illa Jura ſunt reverenter gloſſanda, & interpretanda conformiter ad invariabilem Legem Chriſti. Aut ſi vult aliquis illa tenere in ſuis terminis proterve & rigide, nos cum omni libertate talia ſcripta negabimus eſſe vera, & per conſequens nec Jura Canonica: quoniam nullum Jus eſſe cenſendum eſt quod divinæ Legi convincitur contraire. Addatur & hic Clauſula Conſtitutionis quæ ponitur ſupra Articulo ſecundo, in ſecundis Articulis, *Omnes, &c. qui à nobis vel Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, &c.* ſupra.

Excerpta de Articulis contra Petrum de Luna in proceſſu productis.

PRimo in Tractatu quem fecit, aut fieri fecit, & ab aliis factum approbavit & ratum habuit, intitulato de Schiſmate ponit hanc Concluſionem ſequentem: *Nulli convenit Poteſtati nec divinæ nec humanæ quod ſit intra unum locum & extra eundem.* Dictamque Concluſionem pertinaciter aſſeruit: quæ hæretica eſt contra Sacram Scripturam, & Divinam Potentiam; cum Deus ſit intra & extra eundem locum, & hoc eſt notorium.

Item, quod dixit, ſcripſit, vel ſcribi fecit, & aſſeruit idem Dominus vocatus ut præmittitur Benedictus, quod ſi iviſſet ad Piſanum Concilium vel miſiſſet ad illud ad cedendum Papatui, ut aliqui ſibi conſuluerunt, & conſulebant, *jam non eſſent claves in Eccleſia, niſi Deus incarnatus fuiſſet, & claves de novo dediſſet*, & hoc eſt notorium.

Item, in Tractatu quem fecit, aut fieri fecit, & factum approbavit, & ratum habuit contra Piſanum Concilium quod incipit, *Quia nonnulli in quarta parte via tertia C. Subſequenter*, & alibi in dicto Tractatu dixit, aſſeruit, & pertinaciter ſuſtinuit, *Quod ſtante dubio hujus ſchiſmatis, illi qui non poſſunt certificari de veritate & juſtitia alterius contendentium de Papatu primo electorum, obediendo Papæ Benedicto* XIII. *ſcilicet ſibi, quo ad Deum in conſcientia ſunt & eſſent ſecuri*, & hoc eſt notorium.

Item, dicunt & proponunt dicti perſequutores & miniſtri, quod idem Petrus vocatus ut præmittitur Benedictus poſt præmiſſum per eos.

Digitized by Google

eos prætenſum Parpinianum Concilium, dixit & aſſeruit pertinaciter & conſtanter, *Quod ſi totus mundus diceret ſibi quod cederet papatui, & ſibi videretur quod non ſequeretur inde unio Eccleſiæ: aut videretur ſibi, quod ipſe non deberet cedere: ipſe non cederet: & ſi totus mundus diceret ſibi quod non cederet, & ſibi videretur quod deberet cedere, ipſe cederet.* Per hoc ſuum Judicium, imo potius errorem pertinaciter præferendo omni humano & Eccleſiæ univerſalis Judicio: quod manifeſte probat pertinaciam in errorem.

Item, *quod Chriſtus & Papa ſunt unum Caput Eccleſiæ*, poſuit in quodam Tractatu contra Decem Propoſitiones ſtabilientes Concilium Piſanum.

Item, *quod Concilium Generale nullo modo, & in nullo caſu poteſt celebrari ſine Papa, etiam dum Papa mortuus eſt.* Et ita neceſſario dicendum eſſet quod in Conſtantienſi, poſt adunationem tot obedientiarum, & regionum nullum eſt aut fuit Generale Concilium: cujus oppoſitum tanquam Catholicum determinatum eſt & practicatum in hoc Sacro Concilio. Et quoniam hoc errore dato, ſequeretur manifeſte quod Eccleſia non fuiſſet ſufficienter & perſeveranter pro ſui conſervatione inſtituta à Chriſto. Quia denique non appareret modus condemnandi vel ejiciendi Papam ſchiſmaticum incorrigibilem & hæreticum contradicentem pertinaciter Eccleſiæ.

Ponuntur conſequenter ad probanda de prædictis & aliis Articulis Tres Concluſiones ſequentes. Hæc aſſertio Petri de Luna, quod Concilium Generale non poteſt in aliquo caſu congregari ſine Papa eſt hæreſis nunc expreſſe damnata.

Hæc aſſertio Petri de Luna, quod ſi credidiſſet aliquibus tempore Concilii Piſani, claves hodie non eſſent in Eccleſia, eſt manifeſte hæretica, præſuppoſita duratione legis Dei uſque ad conſummationem mundi.

Hæc aſſertio Petri de Luna, quod Chriſtus & Papa ſunt unum Caput Eccleſiæ, eſt hæreticalis, niſi reducatur ad aliquem ſenſum ſanum ſatis improprium.

Advertendum eſt poſtremo, quod ſuper materia hæreſis fundatæ ſunt principaliter Concluſiones prædictæ ex aſſertionibus Petri de Luna: Primo, quoniam & voces & ſcripturæ ſignificant manifeſtius conceptum mentis juxta dictum Chriſti: *ex verbis tuis juſtificaberis.* Cui conſonat dictum Ariſtotelis, *quod voces ſunt ſigna earum quæ in mente ſunt paſſionum.* Secundo, quia convincere hominem hæreticum eſſe,

eſſe, ex ſolis operibus ſine vocibus difficillimum eſt: attento quod hæreſis principaliter conſiſtit in intellectu propter quod Tertio dicitur, quod licet ex prædictis Articulis contra Petrum de Luna, & ſufficienter in facto probatis, poſſit & debeat ſufficienter concludi contra eundem Petrum de Luna, quod ipſe eſt notorie perjurus, notorie Schiſmaticus, notorie ſcandalizans Univerſalem Eccleſiam Sanctam Dei, & per conſequens, de hæretica pravitate vehementer notandus & ſuſpectus, præſertim circa hunc Articulum, *Unam Sanctam Eccleſiam, &c.* & circa præceptum, *non perjurabis, &c.* Ac proinde per hujuſmodi ſuſpicionem vehementem, & ſcandalum notorium datum in materia ſchiſmatis & perjurii, & incorrigibilitatem ſit ab omni officio Papatus vero vel prætenſo rationabiliter & judiciabiliter deponendus, prout multi ſolenniter ex juribus allegarunt, & probaverunt: nihilominus ex ſolis eiſdem productis & probatis, non videtur ſufficienter concludi quod ſit hæreticus proprie dictus, niſi confundatur ex propriis aſſertionibus, ſuis Conſtitutionibus & reſponſionibus datis tam verbo quam ſcripto. Quamobrem ſtudioſius ſcriptum eſt vel articulatum circa hujuſmodi aſſertiones: attento præcipue quod nonnulli revocant in dubium, An Papa deponi poſſit, vel habeat Judicem ſuperiorem in quocumque crimine, niſi ſit à fide devius vel hæreticus proprie dictus.

Finis Tractatus contra Petrum de Luna.

Cæterum, tametſi Gerſonius hoc Opuſculum lucubrarit adverſus Petrum de Luna poſtquam hic damnatus eſt in Synodo Piſana & Conſtantienſi: nihilominus, quia ille ſe legitimum eſſe Papam venditabat, Pariſienſis Cancellarius in eum ad hominem argumentatur, ut in ſcholis loquimur: eamque ob rem hæc illius principia evertit: Quod Chriſtus & Papa unum ſint Caput Eccleſiæ: Quod Concilium Generale in nullo caſu poſſit celebrari abſque Papa etiam quando eſt mortuus. Quod, ſi obſequutus fuiſſet Piſano Concilio, claves hodie non eſſent in Eccleſia, & alia ejuſmodi. *Itaque cuncta argumenta quæ hic Doctor chriſtianiſſimus in aciem explicat, vim & robur habent erga quemcumque legitimum atque indubitatum Papam, ne homines obnoxii ſua vobis hic adornent effugia, & cavillationes ſolennes, clamentque hæc*

ſcripta tempore Schiſmatum in Petrum de Luna Antipapam. An quiſquam eſt mortalium etiam Papa quantumvis indubitatus & legitimus, qui Sacerdotio Chriſti non ſit ſubditus, ut inde peccatorum ſuorum remiſſionem hauriat, & ſi pervicax atque incorrigibilis ſit communione Sanctorum excludatur? qua in re una ex primis & præcipuis dotibus Sacerdotii Chriſti conſiſtit: Si peccaverit in te frater tuus, dic Eccleſiæ: Qui Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus. Amen dico vobis quæcumque alligaveritis ſuper terram, &c.

Quam dotem & facultatem Dominus non uni Petro, ſed toti Eccleſiæ ſponſæ diſpenſandam & adminiſtrandam credidit. Ceterum, ubi Papa Sacra communione propter ſuam pervicaciam excluſus eſt, ſi Eccleſiæ monitis parere detrectet, ut Petrus de Luna, tum Eccleſia, quæ ſibi ipſi Architectonice eſt ſufficiens, Jus habet illum privandi officio papali: Quod ipſum Gerſonius docet de Poteſtate Eccleſiaſtica Conſideratione Octava, & uberius Opuſculo de Auferibilitate Papæ. *Quem ad Libellum quaſi ad horribilis Gorgona præſentiam, dum nonnullos Catholicos exhorreſcere, contra autem ſectarios lætitia geſtire video, ſecure pronuncio, utroſque ignorare quo fine Gerſonius hoc lucubrarit Opuſculum. Enimvero cum tempore ſchiſmatis Antipaparum plurimi in eam opinionem veniſſent ut palam contenderent nihil eſſe curandum ſive unus ſive plures eſſent Papæ in terris, modo unus verus & certus Papa in cœlis Chriſtus Dominus coleretur atque intereadum bacchante hoc ſchiſmate diſciplina Eccleſiaſtica bonique mores funditus perirent: Deinde alii viri timorati, hac perſpecta morum & diſciplinæ corruptela innumeris pungerentur ſcrupulis, dubitantes an Antipapæ ea poſſent obire quæ ad poteſtatem Ordinis & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ ſpectabant, Gerſonius ut his malis quantum in ſe erat mederetur, Opuſculum* de Auferibilitate *conſcripſit tempore Piſani Concilii, ut Patribus ibi ſedentibus pro ſarciendo ſchiſmate opitularetur, atque hominum timoratorum ſcrupulos evelleret. Hercle ſi nobis in animum poſſemus inducere horrenda mala quæ hoc durante Schiſmate Eccleſiam populata ſunt atque una vigilias & labores boni Gerſonii ad procurandam Eccleſiæ unionem & pacem exantlatos perpenderemus: haud certe aliter illius laudes quam olim Græci labores Herculis in domandis monſtris prædicaremus. Inſuper idem eſt ſcopus libelli* de Auferibilitate, *qui & Patrum Synodi Conſtantienſis Seſſione* 40. *ubi Articuli* XVIII. *pro Eccleſiæ reformatione in capite & in membris concepti ſunt, quorum Decimus tertius ſic habet.* Propter quæ & quomodo Papa corrigi poſſit & deponi. *Qui*

Arti-

Digitized by Google

Articulus in verum legitimum & indubitatum Papam militat: quoniam illi XVIII. *Articuli de ſutura Eccleſiæ reformatione ſtatim poſt electionem Papæ facienda decernunt. Quando igitur illud Opuſculum multa ſcitu digna continet, atque unicum à Chriſto Domino conſtitutum eſſe Primatum in Eccleſia, & conſequenter Papam jure divino eſſe Monarcham Eccleſiæ convincit, illud hic exſcribam, quod extat Prima Parte Operum Cancellarii Pariſienſis.*

Digitized by Google

LIBELLUS

DE AUFERIBILITATE PAPÆ AB ECCLESIA JOANNIS DE GERSON, CANCELLARII PARISIENSIS.

Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus *Marc.* 2. *Circa quem textum pro materia nunc currente quæritur*, Si auferibilis ſit Sponſus Eccleſiæ à filiis ſuis, vel ab ea? *Et ponentur hic Conſiderationes viginti.*

CONSIDERATIO PRIMA.

Chriſtum caput eſſentiale & ſponſum Eccleſiæ, corpori Eccleſiæ non aliter quam vitem palmitibus vitam influere, & perpetuo ac indiſſolubili matrimonio Eccleſiam ſibi in ſponſam immaculatam conjunxiſſe; ex quo fit, ut de lege ordinaria, Euangelio ſtante, neque Chriſtus Sponſus Eccleſiæ, neque viciſſim Eccleſia Sponſo & capiti ſuo eſſentiali Chriſto repudium dicere poſſit.

AUferibilis non eſt Sponſus Eccleſiæ Chriſtus homo ab ipſa tota Eccleſia, lege ſtante: Siquidem *Caput Eccleſiæ Chriſtus eſt*, *ad Epheſ.* 4. & *Coloſſ.* 1. & 2.

Puto autem nemo conceſſerit; quod abſque Capite valeat permanere Corpus aliquod verum, vel myſticum: Sed Eccleſiæ corpus myſticum manere ſemper uſque ad conſummationem ſeculi neceſſe eſt, lege ſtante, *Matth. ultimo* & 24. Hoc ergo fiet per vivificum influxum capitis in ipſum. Pro quo facit parabola, qua Chriſtus ſe viti comparat, diſcipulos palmitibus. Quod ſi quis dixerit oppoſitum, dicens Eccleſiam incepiſſe ab Abel juſto, ſecundum Gregorium, quo tempore nondum Chriſtus erat incarnatus: Reſpondet Joannes in *Apocalypſi*, qui dicit agnum fuiſſe occiſum ab origine mundi, prævisive ſcilicet & acceptative à Deo: licet nondum corporaliter exhibitive: quia nec ipſis antiquis erat ſalus niſi in fide, multum tamen implicita & generali Mediatoris & Capitis Eccleſiæ Chriſti tunc futuri; quibus erat neceſſarium credere ſanctum illud Symbolum; Quod Deus eſt, & quod eſt remunerator in ſe credentium. Rurſus deducitur,

Digitized by Google

tur, quod dictum eſt, ex ipſa conditione matrimonialis vinculi inter Chriſtum Sponſum & Eccleſiam ſponſam, ſicut Joan. in Apocalypſi *Eccleſiam ſub typo civitatis novæ Hieruſalem vidit deſcendentem de cælo, ſicut ſponſam ornatam viro ſuo.* Nam ad exemplar cæleſtis Eccleſiæ terrena formata eſt. Quod autem Deus conjunxit, homo non ſeparat: ita ut lege ſtante, non poſſet, aut debeat dari libellus repudii inter ſponſum & ſponſam conjunctos legitime. Quæ autem conjunctio matrimonialis magis legitima, quam Chriſti ſit ad Eccleſiam confœderatio? Propterea dicit per Oſeam, *Deſponſabo te mihi in æternum:* & per alterum prophetam, *Si poteſt oblviſci mater, quod non miſeratur filio uteri ſui; Ego tamen tui non obliviſcar.* Loquitur de Eccleſia ſponſa ſua: *Nam relinquet homo Patrem & Matrem, & adhærebit uxori ſuæ:* ſic & Chriſtus Eccleſiæ: cum matrimonium carnale ideo ſumat indiſſolubilitatem, *quia Sacramentum magnum eſt in Chriſto & Eccleſia*; quia eſt illius matrimonii ſacrum ſignum.

CONSIDERATIO II.

Secundum abſolutam Poteſtatem Dei, & legem extraordinariam, eſſe poſſibile, ut Chriſti influxus & habitudo erga Eccleſiam ſponſam eſſe deſinat: continuoque ut Chriſtus ab Eccleſia, & viciſſim Eccleſia à Chriſto ſeparetur.

AUferibilis eſt abſolute loquendo Sponſus Eccleſiæ Chriſtus homo ab ipſa Eccleſia: Neque enim minus hoc eſt poſſibile quam quod Chriſtus deſineret eſſe homo, ſicut ſpontanea voluntate verbum caro factum eſt, aut quod deſineret eſſe, nedum Eccleſia ipſa; ſed omnis generaliter creatura. Porro, ſicut non eſt abſoluta & inauferibilis habitudo cujuſcumque creaturæ ad alteram creaturam, neque tanquam finibilis ad ſuum finem, neque tanquam effectus ad ſuam cauſam: Sic non eſt hoc modo eſſentialis, vel inauferibilis habitudo Eccleſiæ ad Chriſti humanitatem: quam utique confitemur creaturam. Et ita ſtaret abſolute Chriſtum hominem eſſe, & Eccleſiam ſimiliter eſſe, nec tamen ipſam à Chriſto ut homo eſt vitales influxus ſuſcipere.

Digitized by Google

CONSIDERATIO III.

Quamvis Chriſtus ſponſus Eccleſiæ militantis ab Eccleſia collectim ſumpta ſeparari non poſſit, lege ſtante, ut prima Conſideratione diſputatum eſt; tamen duobus modis à quolibet fideli diſtributim ſumpto ſeparatur, primo, per mortem naturalem, qua deſinit eſſe viator, & de Eccleſia militante: ſecundo, per peccatum, qua excidit à gratia & fit tanquam palmes aridus per peccatum mortale.

AUferibilis eſt ſponſus militantis Eccleſiæ Chriſtus à quolibet filiorum ſuorum hic in via, licet non ab omnibus collective, quandiu permanebit militans Eccleſia, & lege ſtante, ſicut deinceps loqui proponimus. Perſpicua eſt prima pars hujus disjuncti: quoniam nullus eſt homo vivens qui non videat mortem, & ſi hoc non ſufficiat, quia dicit Apoſtolus, *quod ſive vivimus, ſive morimur*, &c. *aut perinde nunquam ſeparamur à Chriſto*. Conſtat tamen, quod fit ſeparatio per mortem talem, qua deſinit eſſe quis viator, & de Eccleſia militante. Conſtat præterea, quod quamdiu manebit hic aliquis in via, ſicut poteſt perficere, ita & deficere culpabiliter, & à Chriſto vera vite, ut palmes aridus & combuſtioni ſoli aptus ſeparari, niſi tamen fuerit per confirmationem quodammodo poſitus extra ſtatum, prout eſt viator. Altera pars disjuncti ſequitur ex prima Conſideratione & ejus deductione: quoniam & omnium Collectio nihil aliud eſt, quam eccleſiaſtici Corporis indiſſolubilis compago, quemadmodum dici ſolet, totum nihil aliud eſt quam ſuæ partes ſimul ſumptæ: ſed hæc compago manet in æternum, lege ſtante.

CONSIDERATIO IV.

Chriſtum ſponſum Eccleſiæ militantis quotidie per modum meriti, vivificationis, & inſpirationis per Spiritum Sanctum varia influere dona, fidem, ſpem, & charitatem, cum aliis chariſmatibus ſupernaturalibus, quæ ſunt velut qualitates & diſpoſitiones, quarum ope forma ſupernaturalis in Eccleſiæ corpore remanet: id eſt, Spiritus Sanctus, qui eſt Spiritus Chriſti, ac vitam, unitatem, & motus ſpirituales Eccleſiæ ſponſæ Chriſti impartitur per modum formæ.

AUferibilis non eſt ſponſus Eccleſiæ Chriſtus ab ipſa quin influat quotidie, tam per modum meriti & impetrationis, ut alii Sancti, & pluſquam ipſi; quam etiam per modum dignativæ condeſpirationis, & vivificationis per Spiritum Sanctum ſuum, fidem, Spem, & Charitatem infundendo, cum cæteris dotibus gratuitis, virtutum, donorum,

Digitized by Google

norum, & beatitudinum, & maxime Sacramentorum. Itaque, ſicut non permanet corpus aliquod verum & vivens, niſi habuerit qualitativas diſpoſitiones reddentes complexionem harmoniacam & decentem, per manutenentiam formæ cum corpore organico ſecundum exigentiam ipſius ac formæ activitatis & operationum ſuarum (quia alioquin venit mors) non aliter ſentiendum eſt de corpore myſtico Eccleſiæ. Ipſe enim Spiritus Sanctus qui eſt Spiritus Chriſti, eſt etiam ſuo modo forma corporis Eccleſiæ Chriſti, præbens ei vitam, unitatem, & motum: & hæc non permaneret, ceſſantibus qualitativis diſpoſitionibus prænominatis diffuſis per totum corpus Eccleſiæ & per membra varia, prout unicuique membro donatum eſt, & prout opus habet ad ædificationem corporis univerſi. Tradit hoc Apoſtolus clariſſime ſcribens ad Epheſ. 4. *Soliciti*, inquit, *ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis: unum corpus, & unus Spiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ: unus dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus & pater omnium.* Sequitur, *unicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti.* Sequitur, *& ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, &c.* Quin etiam Articuli quatuor principales Apoſtolici Symboli fundant illam conſiderationem: unus eſt, *credo in ſpiritum Sanctum, & vivificantem*: quid vivificantem, niſi Sanctam Eccleſiam? ſicut protinus additur, *& unam Sanctam Eccleſiam Catholicam*: deinde ſequitur, *Sanctorum*, hoc eſt, Sacramentorum *communionem*; & deinde, *remiſſionem peccatorum*: intellige conſequitur *& vitam æternam.*

CONSIDERATIO V.

Influxum Chriſti in Eccleſiam ſponſam, ratione miniſtrationum, & gratiarum gratis datarum, quas Apoſtolus prioris ad Corinth. 12. *enumerat, nunquam defuturum Eccleſiæ, neque ulla auctoritate humana tolli poſſe: ac proinde, ſtatum Apoſtolicum, Papalem, & Paſtoralem, juxta ſuos gradus, ſemper continuaturum in Eccleſia.*

AUferibilis non eſt ab Eccleſia militante ſponſus ſuus Chriſtus homo, quin ſemper influat in eandem Eccleſiam ſponſam ſuam per membra varia, gradus Hierarchicos officiorum, & adminiſtrationum, & dignitatum, & ſtatuum ab ipſo conſtitutorum, dum Eccleſiam fundavit primitus & ædificavit. Si enim permanebit Eccleſia uſque ad conſummationem ſeculi, permanebit ut perfecta: *Dei enim perfecta ſunt opera*, non ſolum in inchoatione, ſed magis in conſervatione,

Digitized by Google

tione, & conſummatione. Sed nemo dubitaverit, quin ablatio unius membri à corpore deformitatem grandem & imperfectionem inducat. Manebit ergo ſemper Eccleſia cum ſuorum integritate & perfectione membrorum. Scribit de his Apoſtolus primæ ad Cor. 12. *Diviſiones*, inquit, *gratiarum ſunt, idem autem Deus, qui operatur omnia in omnibus: unicuique autem datur manifeſtatio Spiritus ad utilitatem: alii quidem per Spiritum datur ſermo ſapientiæ, alii autem ſermo ſcientiæ, ſecundum eundem ſpiritum, alteri fides in eodem Spiritu, alii gratia ſanitatum in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii diſcretio ſpirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio ſermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens ſingulis prout vult.* Concludamus ex his Pauli verbis, quod aſſiduus erit in Eccleſia uſus miniſtrationum, & gratiarum gratis datarum quas enumerat: & hoc, quantum expediet ejus decurſui & ædificationi: ſic erunt ſapientes, ſic prophetæ, ſic diſcretores ſpiritum, quibus ex officio Hierarchico commiſſo eis à Chriſto & Spiritu Sancto conveniunt tales actus: ita ut ab humana quavis auctoritate nequeant impediri, ſuſpendi, vel prohiberi, ſicut nec ſtatus Papalis, nec Apoſtolicus, vel Paſtoralis. Fuerunt enim primitus velut in quodam ſeminario vivifico poſiti in Eccleſia per Chriſtum: & poſtmodum creſcente Eccleſia, diſcretio talium magis innotuit, velut ſi ſtipes vineæ ſe in folia & flores & ramos explicuerit.

CONSIDERATIO VI.

Quando Deus in mundi creatione, ſemina rebus ſingulis corruptibilibus indidit, quorum virtute res omnes propogantur ſecundum genus ſuum: atque in lege naturæ & Moſaica ſtatum & dignitatem Sacerdotalem in primogenitis per Succeſſionem hæreditariam continuari voluit: certum eſſe in Lege gratiæ voluiſſe Hierarchicum Ordinem ad Poſteros tranſmitti, ut Eccleſia conſervaretur. Quare totius eſt Eccleſiæ, vel Generalis Concilii Pontificem deligere, ac leges eligendi præſcribere: Hoc enim ad ſolum Papam ſpectare non poteſt; & ſi quas in eam rem condit, minime validæ ſunt, niſi Eccleſiæ conſenſus & auctoritas intervenerit.

AUferibilis non eſt ſponſus Eccleſiæ Chriſtus ab Eccleſia taliter quin ſemper habeat in ſe vivificum ſemen quo poteſt per ſucceſſiones generationis & generationis ſeſe continuare in corpore toto, & in membris, præſertim officialibus, ſimiliter & in filiis. Traducitur ad hoc illud Chriſti Matth. 24. *Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant*: loquens de generatione Juſtorum, quæ

quæ contrariatur illi de qua dictum eſt, *Amen dico vobis quod requiretur à generatione hac omnis ſanguis ab Abel juſto.* Itaque, ſi Dominus in rerum mutabilium creatione ſingulis indidit ſementem ſecundum genus ſuum ad propagationis ſuæ generationem: ſi tam in Lege naturæ quam in Lege Moyſi ſtatus Sacerdotalis durabat, vel in primogenitis, vel per Succeſſionem hæreditariam filiorum pro Patribus ſuis: oportuit multo amplius Legem gratiæ perfectiſſimam habere in ſemetipſa fecunditatem pro ſui continuatione legitima. Ad quod inducit Apoſtolus *ad Roman.* 9. textum Prophetæ euangelici Eſaiæ 1. *Niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen, quaſi Sodoma fuiſſemus.* Hoc autem quid aliud debet intelligi, quam vis inſita ſpiritualis & ars quædam vivifica in univerſum corpus Eccleſiæ, per quam Hierarchicus Ordo ſuus poteſt uſque in finem ſubſiſtere?

Ex his protinus infertur, quod Eccleſia, vel Concilium eam repræſentans, poteſt inſtituere, vel eligere, vel deſignare Summum Pontificem in Sacra Sede Petri. Poteſt inſuper modum determinare vel limitare eum, taliter, vel taliter inſtituendi, ſive deſignandi, ita quod non ſpectet hoc ad ſolum Pontificem Summum: alioquin ipſo mortuo, vel nolente dare legem eligendi Succeſſorem, poſſet Eccleſia permanere jugiter ſine Summo Pontifice, quod nequit fieri, Lege ſtante. Quod ſi quis dixerit, modos qui nunc obſervantur pro electione Summi Pontificis determinatos eſſe per Summos Pontifices; placet; ſi Eccleſia conſenſu ſuo vero, vel interpretativo approbavit, aut in defectu, qualem prædiximus, fas haberet immutare: Et ita fas, ut in contrarium nullius poſſet cujuſcumque Pontificis auctoritas Legem dare.

CONSIDERATIO VII.

Cum in Lege Euangelica, neque Sacerdos à non Sacerdote, neque Epiſcopus à non Epiſcopo, imo à tota multitudine Laicorum inſtitui poſſit; relinquitur Poteſtatem Eccleſiaſticam à Solo Deo erigi potuiſſe: qua Poteſtas neceſſario ejuſmodi divinam inſtitutionem, ſicut forma materiam præſupponit. Et ita patet Hieronymum, atque alios, qui ad vitandum Schiſma Petrum ab Apoſtolis & diſcipulis inſtitutum fuiſſe primatem dicunt; intelligendos eſſe de Legis divina declaratione, non de aliqua Poteſtatis aut Juris inſtitutione.

AUferibilis non eſt Sponſus Eccleſiæ Chriſtus ab Eccleſia Sponſa ſua & filiis ejus ſic, quod Eccleſia remaneat in ſola muliere, imo nec in ſolis mulieribus omnibus, imo nec in laicis ſolum, Lege ſtante,

& non facta divinitus nova inſtitutione. Da oppoſitum: Eccleſia deficere poſſet in ſuis gradibus & officiis Hierarchicis, in ſuis etiam Sacramentis uſque in finem. Patet hoc præſupponendo, quod Sacerdos à non Sacerdote, & Epiſcopus à non Epiſcopo nequit inſtitui, imo nec à tota multitudine Laicorum aut mulierum ſimul congregata, ſi per caſum mortui eſſent omnes Sacerdotes. Additum eſt, non facta divinitus inſtitutione nova; quia Spiritu Sancto dictante & operante, nova præſtari poſſet auctoritas, qualis nondum collata eſt: quemadmodum, priuſquam Deus inſtituiſſet Sacerdotium novum ſupremum, & alios inferiores gradus Hierarchicos in Eccleſia, non dubium, quin hoc potuerit. Porro, nulla communitas vel univerſitas hominum mortalium ſimul congregata talem aliquem gradum ullomodo inſtituere potuiſſet cum Poteſtate, qualis in quolibet reperitur; quæ ſupra naturam exiſtens, ipſam ſibi præſupponit & ſubſternit quodammodo, ſicut forma materiam. Nec opinor quod aliquis doctorum Theologorum ſenſerit in hoc contrarie; quamvis verba quædam Epiſtolæ cujuſdam Tractatus de Concilio Generali videri poſſunt aliqualiter hoc ſonare, niſi benigno interprete foveantur. Deducitur proinde, quod nec Hieronymus, nec aliquis aliorum, dicens Eccleſiam, vel Apoſtolos ſibi conſtituiſſe Petrum, ut Supremus eſſet & Princeps inter eos, ad Schiſma tollendum, non intelligunt hoc, niſi quod Eccleſia vel Apoſtoli declaraverunt ità eſſe conſtitutum à Chriſto, & hoc tenendum fidelibus tradiderunt. Et ita ſalvatur illa, quæ videtur ſuper hac re inter Hieronymum & cæteros, varietas.

CONSIDERATIO VIII.

Quando ſola Lex divina eſt immutabilis, omnes vero Leges humanæ pro ratione locorum, temporum, & aliarum circumſtantiarum, ſunt variabiles, atque normam Lesbiam ſequuntur: certè omnes Monarchiæ temporales & civiles ſunt in Ariſtocratiam, aut aliam formam regiminis civilis mutabiles: Contra autem, Eccleſia in qua Chriſtus unicum inſtituit primatum, Monarchiam habet invariabilem. Quique tenent contrarium, peccant in hunc Symboli Apoſtolici Articulum; Credo unam Sanctam Eccleſiam, *ac ſe errore Marcilii de Padua induunt. Qui autem efficere conantur ut Leges humanæ ubique uniformiter ſerventur in Eccleſia inſtar Legis divinæ, cauſam præbent Schiſmatibus, ut de Græcis patet, quos eam ob cauſam ab Eccleſia Romana deſcivisse fama eſt.*

AUferibilis eſt, aut mutabilis, Lege ſtante, quælibet Politia civilis Monarchica ſeu Regalis, ut fiat Ariſtocratica: & non ſic de Eccleſia, quæ in uno Monarcha Supremo per univerſum fundata eſt à Chri-

à Chriſto. Poſſet deduci Conſideratio tam à priori, quam à poſteriori, deducendo variationes quæ fuerunt in aliis Politiis. Quia nullam aliam Politiam inſtituit Chriſtus immutabiliter Monarchicam, & quodammodo Regalem niſi Eccleſiam. Et oppoſitum ſentientes de Eccleſia, quod ſcilicet fas eſt eſſe plures Papas, aut quod quilibet Epiſcopus eſt in ſua diœceſi Papa, vel Paſtor Supremus æqualis Papæ Romano, errant in fide & unitate Eccleſiæ contra Articulum illum, *Et in unam Sanctam, &c.* Et ſi pertinaces maneant judicandi ſunt hæretici, ſicut Marcilius de Padua, & quidam aliorum. Conſonat ratio; quia ſicut ad unam fidem & ad eadem Sacramenta obligantur omnes viatores: ſic oportet, ut non eſſet ſchiſma, reductionem finalem fieri ad unum ſupremum. Secus ubi communitas regitur Legibus ſolis naturalibus, & traditionibus humanis, quæ pro varietate temporum & locorum laudabilius & utilius variantur, quam ut uno tenore ligent omnes, quemadmodum tradit Ariſtoteles exemplificans de regula Lesbia. Quo circa dicamus ex incidenti conſequenter, quod nec Summus Pontifex, nec aliquis aliorum debet conari, ut Canones poſiti, vel aliæ Traditiones humanæ obſerventur ubique per totam Eccleſiam, & per omnes invariabiliter Nationes. Oppoſitum ſatagere dedit forte occaſionem Græcis diſcedendi à Latinis: dat præterea quotidie materiam multam litium & ſcrupulorum gravium, dum æquali tenore quæritur obſervari Lex humana, ſive ſit illa canonica, ſecularis vel civilis, quemadmodum cuſtodiri divinam abſque ulla variatione neceſſe eſt. Inde venit illa Chriſti quæſtio Matth. 15. *Irritum feciſtis mandatum Dei propter traditiones veſtras.*

CONSIDERATIO IX.

Quibuſnam de cauſis & Pontifex maximus Papatum, & cæteri Epiſcopi ſuos Epiſcopatus ſponte ejurare; atque etiam invito deponi & abdicari poſſint ab Eccleſia: Quod ſolus Chriſtus ſit ſponſus Eccleſiæ, Papa vero & alii Epiſcopi ſunt duntaxat Vicarii Sponſi, & Paranymphi, ut eos vocat S. Bernardus ad Eugenium.

Auferibilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ per voluntariam ejus ceſſionem aut renunciationem à Papatu. Fuerat enim olim dubitatio poſt renunciationem Cœleſtini, nunquid talis renunciatio jure ſubſiſteret, tum propter votum quo ſe Papa obligat ad Eccleſiam, tum propter deſponſationem & matrimonium quoddam ſpirituale inter Papam & Eccleſiam: tum præterea, quia Papæ divino Jure ſtatu-

Digitized by Google

tus eſt in hoc gradu, & ſi quæ ſunt aliæ rationes. Occaſione cujus dubitationis facta eſt Decretalis determinans affirmativam, quod hoc licet: Et ita licet quod ex hac humili renunciatione cum cæteris Patribus Cæleſtinus annumeratus eſt catalogo Beatorum. Sunt autem caſus aliqui, etiam per Juriſtas expreſſi, quando licitum eſt Prælato; imo quandoque debitum cedere ſtatui ſuo: Unus eſt, grande ſcandalum ſubditorum, quod non expectatur alio modo probabiliter terminandum quam per ceſſionem. Alius caſus eſt, dum occupatio ſeu retentio prælaturæ patenter vergit in detrimentum ſalutis propriæ. *Nam quid prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, anima vero ſua detrimentum patiatur: aut quam dabit homo pro anima ſua commutationem.* Matth. 16. Marc. 8. & Luc. 9. Alius caſus eſt, ubi manifeſte talis retentio impediret majus bonum, vel in Prælato vel in ſubditis. Multiplices eſſent caſus in particulari, ſecundum illud triplex genus, ſed brevitati noſtræ ſatis ſint iſta pro nunc. Per quæ diſſolvitur prima ratio, quæ fiebat de voto, quod non obligat dum vergit in detrimentum ſalutis vel exitum deteriorem. Alteram rationem ſolvit diſſimilitudo quæ eſt inter matrimonium carnale & ſpirituale, licet conveniant in multis. Diſſimilitudo eſt quantum ad hoc, quod in Spirituali non eſt Sacramentum ex quo conſurgat indiſſolubilis nexus ex inſtitutione divina, quemadmodum de Carnali eſt expreſſa Lex *Quod Deus conjunxit homo non ſeparet.* Matth. 19. Marc. 10. & *Sacramentum hoc magnum eſt, dico autem in Chriſto & in Eccleſia*, Epheſ. 5. inquit Apoſtolus. Ac proinde, ſolvitur ratio tertia, quia proprie ſolus Chriſtus eſt ſponſus Eccleſiæ: alii ſunt tantummodo Vicarii, quos per humanam deſignationem, vel electionem voluit inſtitui, quamvis officium ſit divinum, & ſola auctoritate divina primitus ordinatum.

CONSIDERATIO X.

Cum Papa, qui eſt duntaxat Vicarius ſponſus Eccleſiæ poſſit ſponte cedere Papatui: Eccleſia viciſſim, aut Concilium Generale ei poteſt libellum repudii mittere, eumque abdicare, ſi præſertim ſit incorrigibilis, & ſuis peſtiferis moribus Eccleſiam peſſundet, quoniam tota ejus Poteſtas fundatur in charitate & dilectione, daturque in ædificationem, non in deſtructionem. Quod ſi privato, cui Papa vim infert, vim vi repellere, & ſi aliter non poſſit ſe tueri, Papam interimere licet, quanto magis hoc univerſaſo Eccleſiæ permiſſum eſt ut ſe tueatur.

AUferibilis eſt in caſibus dabilibus Vicarius ſponſus Eccleſiæ ab ipſa Eccleſia, & hoc per eam, vel per Concilium Generale repræſen-

tans

tans eam: vel per aliquos ad hoc per eam inſtitutos, ſive conſentiat ipſe Vicarius, vel non conſentiat ſuæ ceſſioni. Sumitur inprimis argumentum pro hac Conſideratione ex veritate præcedentis. Nam, ſi Vicarius Sponſus poteſt reſignare ſponte, ipſi Eccleſiæ dando ei libellum repudii; Cum Sponſus & Sponſa non debeant quo ad hoc impari jure cenſeri, poterit ſimiliter repudiare ſponſum talem ipſa Eccleſia ſponſa: dum par ratio, vel potior adducitur pro ipſa contra ſponſum: vel quia proſtituere quærit eam quantum in ſe eſt, vel tyrannide ſæva tractare laniando eam, vel placitando bona ſua diſſipando, vel quia abuti conatur ea in perniciem filiorum. Nullum quippe ſtatum, nullum gradum dignitatis, nullum miniſtrationis genus dedit Deus, niſi in ædificationem ſuam & utilitatem communem. Patet *ad Epheſ.* 4. & *ad Corinth.* 6. Dedit utique ad pacem ejus, *cujus fines poſuit pacem*, ſecundum Pſal. 147. Et hanc operatur dilectio: propter quod finis Legis ab Apoſtolo ponitur dilectio, in qua etiam fundavit Chriſtus officium paſtorale: *Si diligis me*, inquit Chriſtus Petro, *paſce oves meas*, Joannis ultimo. Sed quis non videat caſus multos eſſe poſſibiles, quorum aliqui nunc tacti ſunt, in quibus Eccleſia non ædificaretur ſed deſtrueretur; non uniretur, ſed diſſiparetur; non paſceretur ſed depaſceretur, ſi non cederet voluntarius, vel ejiceretur invitus hic, qui in Vicarium ſponſum Eccleſiæ rite & canonice fuerat ordinatus? Nec ſit cuiquam illud admirationi quod dicimus, quaſi contrariantes illi juſſioni, *Nolite tangere Chriſtos meos*, Pſal. 104. quando etiam uni ſingulari perſonæ fas eſſet in caſu violentiæ attentatæ per Papam verum contra caſtitatem ſuam, vel vitam vim vi repellere cum appoſitione inculpatæ tutelæ, & ita licite ſtabit, quod tangat Papam violenter, vel in mare dejiciat: Cur ſimiliter in caſu non liceat idem toti Eccleſiæ pro defenſione ſua & violentiæ attentatæ cauta repreſſione.

Consideratio XI.

In certis caſibus Papa deponi poteſt à Concilio Generali: quamquam vero Concilium Generale regulariter haberi non poſſit, niſi indicatur & convocetur à Papa: tamen hoc invito & non conſentiente, aut repugnante indici, congregari & celebrari poteſt ab Eccleſia, quæ ſibi ipſi eſt ſufficiens ad ſui conſervationem. De ἐπιείκεια*, quæ juſtiſſima eſt Legum interpres, ubi ratio & finis inſtitutionis Legum deficit: qui finis eſt pax, dilectio, & unitas Politiarum.*

AUferibilis eſt in caſu Vicarius Eccleſiæ per Concilium Generale eo non conſentiente, vel invito celebratum. Fateamur prius, quod

Digitized by Google

regulariter Concilium Generale non eſt celebrandum de jure etiam divino non vocante vel approbante Papa ſi eſt unicus, nec adverſus eum allegatio legitima. Sed regulæ generales bene ſuſcipiunt exceptiones, ſicut in grammaticalibus, ita & in moralibus: præſertim ubi caſus particulares incidunt modis variabiles infinitis: ad quas exceptiones ordinata eſt Lex ſuperior interpres aliarum, quam Ariſtoteles vocat ἐπιείκειαν. 5. *Ethicorum.* Et alia divinior quam γνώμην appellat in 6. *Ethicorum.* Hæc autem Lex ſemper habet locum in interpretatione Legum aliarum particularium, ubi deficere cernitur ratio & finis inſtitutionis ipſarum. *Finis autem Legum omnium, nedum humanarum; ſed divinarum eſt dilectio, quæ unitatem operatur.* Sit ergo caſus, ubi legis alicujus obſervatio diſſiparet unitatem, & obeſſet publicæ ſaluti, quis ratione utens diceret eam teneri oportere: nimirum nec ſibi ipſi quiſquam vellet hoc fieri: quanto minus tota communitas rationabiliter hoc fugiet? Quod ſi quis interrogaret, qua auctoritate fulcietur, vel utetur hujuſmodi Concilium Acephalum, ut videtur ſine Papa? Reſpondendum, quod auctoritate Chriſti capitis ſui & indefectibilis ſponſi: auctoritate præterea legum ſuarum, tam divinæ, quam naturalis, quæ hanc licentiam vel neceſſitati, vel manifeſtæ charitati, vel religioſæ pietati concedunt: pro quo facit textus *Marci* 2. de excuſatione diſcipulorum vellentium ſpicas in Sabbato per legem neceſſitatis confirmatam, exemplo David qui comedit panes Propoſitionis.

CONSIDERATIO XII.

Juriſdictionem præcipue conſiſtere in poteſtate coërcitiva, quam Eccleſia, aut Concilium Generale tanquam Lex divina infallibilis habet in ſummum Pontificem; tametſi nullus ſit Eccleſiæ prælatus diſtributim ſumptus, qui tanta poteſtate quanta Pontifex polleat: Cæterum, ſi omnis communitas civilis ſibi ipſi eſt ſufficiens, & quo ad habitum, ſuprema poteſtate privari non poteſt, ut auctor eſt Ariſtoteles 5. de Republica: *quanto magis hoc Eccleſiæ aut Generali Concilio reſpectu Papæ competit. Hinc effectum eſt, ut Paulus Petrum reprehenderit, quod non recte ambularet ad veritatem Euangelii, & Eccleſia à Petro rationem ſuæ converſationis exegerit inter gentes* Actorum XI. *ſimiliter Marcellinus, quia Idolis thuriſicaverat cauſam dixit coram Synodo; quemadmodum & Symmachus.*

AUferibilis eſt in caſu Vicarius ſponſus Eccleſiæ per Eccleſiam, vel Generale Concilium, nedum conciliative, aut dictative, vel denunciative: ſed auctoritative, Judicialiter atque Juridice.

Præſupponamus, *quod juriſdictio idem eſt, quod juris dictio, ſeu* po-

poteſtas: vel juriſdictio eſt facultas propinqua dicendi jus: & ſolet reſtringi ad coactivam juriſdictionem, quæ fertur vel dicitur in alterum invitum. Sequitur protinus ex hac deſcriptione Conſiderationis veritas, quomodo Eccleſia, ſeu Concilium habet in caſu facultatem propinquam, vel auctoritatem, ſeu poteſtatem dicendi jus, etiam in alterum, qui in Papam fuit rite ſuſceptus & electus. Nolumus tamen impugnare quin Summus Pontifex habeat poteſtatem regitivam & auctoritativam reſpectu omnium hominum, quantum Chriſtus voluit & cognovit expediens ſibi dare pro exercendo eam; non pro ſe tantummodo, ſed magis ad utilitatem Eccleſiæ: qualem auctoritatem Eccleſiæ, non habet totum Eccleſiæ reſiduum, niſi unitive quodammodo vel elective. Et ex iſta diviſione verum eſt, quod claves datæ ſunt, nedum uni; ſed unitati: Ex hoc tamen non habetur, quod Eccleſia tota vel Concilium abſente Papa, præſertim ſuo demerito, non poſſit auctoritativam juriſdictionem exercere, ſicut lex quædam divina & indeviabilis ad reducendum ipſum, vel corrigendum vel compeſcendum, ne noceat ipſe, nedum Eccleſiæ; ſed ſibimet tanquam phreneticus, vel ut peſſima malarum paſſionum ebrietate ſeductus; ſicut enim tradit Ariſtoteles 5. *Politicorum*. quod ad communitatem totam ſpectat Principis vel correctio vel totalis deſtitutio, ſi inemendabilis perſeveret. Et hæc poteſtas inauferibilis, vel inabdicabilis eſt à communitate libera, quæ de rebus ſuis facere poteſt ad libitum, nec per appropriationem, vel aliquam legem poteſt ſuſpendi; quanto magis hoc habebit Eccleſia? Judaizabat olim Petrus per diſſimulationem, Paulus ei reſtitit in faciem *ad Galat* 2. introducebat Petrus rem novam in Eccleſia Dei; ad Centurionem gentilem intravit *Actor*. 10. ſubortum eſt murmur in Eccleſia, ita ut compulſus ſit Petrus doctrinam inſequi quam tradidit ſcriptis, ut ſcilicet paratus eſſet coram tota Eccleſia rationem reddere de ea, quæ in ipſo erat fide & ſpe: alioquin non ſibi credidiſſet Eccleſia. Quanto fortius & rationabilius poſſunt duo contendentes diffamati apud bonos & graves de ſchiſmate, de perjurio, de hæreſis ſuſpicione compelli rationem reddere ſi ſe cognoverint innocentes? Sic Symmachus, ſic Beatus Marcellinus, ſic ipſe Gregorius, ſic alii plures judicium ſubiere Concilii, nequaquam ex humili condeſcenſione, ſicut fingunt aliqui; ſed ex debito & obligatione: quorum multos quia Concilium non reperit convictos de crimine, reliquit cauſam eorum examini Judicis Dei terminandam.

CON-

Digitized by Google

CONSIDERATIO XIII.

Si Papa auctoritate Papali abdicetur, nihil eorum deperdit quæ ſpectant ad Poteſtatem Ordinis: hincque Gerſonius capit occaſionem diſputandi, utrum hæretici Sacramenta conficiant & conferant, quod tempore B. Cypriani venerat in dubium, & poſtea definitum eſt ab Eccleſia. Item demonſtrat tempore Schiſmatis Antipaparum in utraque obedientia veros fuiſſe Sacerdotes, Epiſcopos, Miniſtros & Sacramenta.

AUferibilis non eſt Vicarius ſponſus Eccleſiæ per Eccleſiam aut Concilium Generale quo ad ea quæ ſunt Ordinis ſacri cujuſcumque, quin ſemper remaneat vel Sacerdos vel Epiſcopus, ſi in talem fuerit aliquando conſecratus: Similiter etiam de Papatu, ſi diceret Ordinem à Sacerdotio vel Epiſcopatu diſtinctum. Dudum, tempore B. Cypriani Martyris in Africa dum S. Cornelius Papatum Romæ gerebat fuit error multorum, etiam magnorum, quod ſchiſmatici & hæretici excommunicati & Simoniaci dejiciebantur ab omni gradu & dignitate & Ordine; ita quod non remanebant Sacerdotes, nec Epiſcopi retinebant Epiſcopalem gradum, nec Diaconi diaconatum, & ita de ſimilibus. Imo uſque ad hoc deventum eſt, ut diceretur ab eis, quod tales nullomodo valebant baptizare, ſed rebaptizabantur hi quos baptizaverant: ſimiliter nec conſecrabant, nec ordinabant, quin totum poſtea dicerent iterandum. Introducebant pro ſeipſis multos paſſus ſcripturarum, ut illud *Maledicam benedictionibus veſtris, &c.* Affirmabant denique, quod tales Spiritum Sanctum dare non poterant, quem utique non habebant: Notata ſunt hæc in *Decretis* cauſa prima, & *in quarto Sententiarum* diſt. 25. & diſt. 13. ubi Magiſter non tenetur, licet loquatur magis recitative quam determinative. Illuſtriſſimus vero Doctor Auguſtinus, poſt Cyprianum, materiam hanc declaravit conformiter ad Concilia Generalia, ante eum & poſt celebrata: & hunc inſequuti ſunt Doctores Theologi dicentes, quod ea quæ ſunt Ordinis, ſtabilia ſunt & indelebilia: propterea dicunt hi imprimi characterem, quem appellant indelebilem & non iterabilem. Attamen pro Concordantia diverſarum ſententiarum in hac parte, proficit duplex diſtinctio. Epiſcopus itaque hæreticus & degradatus ab Eccleſia, aut intendit dare & facere conformiter ad intentionem Eccleſiæ, vel baptizat, vel conſecrat, vel ordinat, vel confirmat; materiam inſuper & formam debitas obſervat: aut deficit in aliquo iſtorum; intentione ſcilicet corrupta & erronea vel in materia vel in forma. Secundum hanc diſtinctionem procedunt multæ auctoritates

tates Sanctorum, quorum aliqui dicentes, quod Sacerdotes hæretici nihil agant, intelligunt de his, qui ſecundo modo deficiunt, quales erant plurimi hæreticorum, ut Arriani, & errantes in ipſa ſubſtantia Sacramentorum. Alii dicentes oppoſitum, ſicut Auguſtinus & Eccleſia, de prioribus intelligunt.

Rurſus, alia eſt diſtinctio de efficacia Sacramentorum collatorum ab indignis Sacerdotibus & hæreticis: Nam quod talia ſunt efficacia, poteſt intelligi, vel quo ad utilitatem, vel quo ad veritatem. Si primo modo: illa dicuntur eſſe nulla, quia neque proſunt facientibus, neque ſcienter recipientibus, ſed obſunt potius. Si ſecundo modo: ſic conſecrationes hæreticorum Sacerdotum efficaciam habere & veritatem fatendum eſt.

Tandem ex hac Conſideratione cum ſuis probationibus, quæ latiori deductione ponuntur ab auctoritatibus, ſequitur, quod durante præſenti Schiſmate non oportet dubitare, quin utrobique fuerint conſecrati, & ſint veri Epiſcopi & Sacerdotes per mutuam ſucceſſionem uſque in præſens. Nec eſt difficultas in collatione Sacramentorum, niſi de Sacramento pœnitentiæ, in quo Juriſdictio quædam requiritur, quam non habent hæretici & Schiſmatici vel excommunicati Sacerdotes. Sed hæc difficultas redundat ſimiliter in illos, qui ante Schiſma fuerunt ordinati, & ſecundum æſtimationem illorum, qui judicarent hanc vel illam partem eſſe ſchiſmaticam & ex conſequenti non habere Sacerdotes niſi excommunicatos & ſuſpenſos. Et ita vanum eſt & forte ſcandaloſum gloriari, quod presbyteralis, vel Epiſcopalis ordinatio ſuſcepta fuerit ante Schiſma præſens potius quam hoc tempore: Si per hoc velint hujuſmodi gloriantes vocare ſe verius eſſe Sacerdotes & Epiſcopos quam poſteriores: ſi velint prætereа dicere, ſicut aliqui dixerunt & ſcripſerunt temporibus iſtis, quod vera Sacramenta, & veri Sacerdotes, & veri Epiſcopi, & verum Corpus Chriſti, & verus baptiſmus, cum ſimilibus non ſint in hac parte obedientiæ vel in illa.

CONSIDERATIO XIII.

Quamquam Poteſtas Ordinis ſit indelebilis in Papa, ſicut & in aliis Epiſcopis: nihilominus Eccleſia poteſt Papam ſuſpendere ab exercitio Poteſtatis Ordinis, dato, quod ejuſmodi Poteſtate abuteretur in perniciem Eccleſiæ. Cujus eſt eminenter & Architectonice talis Poteſtas. Cæterum Lex de obedientia reddenda Pontifici, affirmativa non negativa eſt, & ad ſemper non pro ſemper obligat. Quocirca licet ſeſe ſubtrahere ab tali

obedientia, ſi Pontifex inordinate & incorrigibiliter ambulet: quæ ſubtractio non univerſos obligat Chriſtianos, niſi per Concilium Generale decernatur. Sunt autem aliæ ſubtractiones particulares licita ad tempus, quouſque Concilium Generale abuſibus provideat: quas ſubtractiones, ſervato moderamine inculpata tutela, & non ad velamen improba libertatis fieri neceſſe eſt.

AUferibilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ per ipſam Eccleſiam aut Generale Concilium, quo ad exequutionem licitam eorum omnium quæ Poteſtatem Ordinis reſpiciunt: Id eſt, quod non licite talia aget. Data eſt quippe Papalis Poteſtas ipſi Eccleſiæ, & ſua eſt, ſicut eſt ipſius Papæ, quamvis alio, & alio modo. Sua eſt, inquam, & Papæ ad ædificationem Eccleſiæ, non ad deſtructionem. Poteſt ergo uſus talis Poteſtatis tolli, vel ſuſpendi per Eccleſiam ab eo, qui vellet uti manifeſte in perditionem Eccleſiæ aut membrorum ſuorum tali dignitate. Unde & ſi Poteſtas Ordinis ſit immediate à Deo, ſit etiam indelebilis; tamen uſus ipſius multum dependet ab Eccleſia & à Rectoribus ſuis, qui vices ejus exequuntur.

Et hic fundabilis eſt poſſibilitas ſubtractionis, vel ſuſpenſionis obedientiæ ab aliquo in Papam rite electo. Nam quod obedientia tali præſtetur eſt præceptum affirmativum, quod non obligat pro ſemper, nec in perniciem Eccleſiæ. Si viderit ergo Eccleſia, quod præſtare nunc obedientiam Papæ in adminiſtratione Ordinum, Sacramentorum & ſimilium fieret Eccleſiæ perniciosum, & Papæ in inſtrumentum malitiæ; cur non ſuſpendere poteſt hujuſmodi obedientiam, quouſque nullum in obediendo cadat periculum; hæc autem ſubtractio obedientiæ magis adhuc fundabilis eſt in his, quæ ſunt temporalis adminiſtrationis.

Sed utrum hæc obedientiæ ſubtractio vel ſuſpenſio valeat per alium quam per Eccleſiam, vel Generale Concilium? forte videretur reſpondendum negative; præſertim, ſi fiat ſermo de ſubtractione Generali & auctoritativa, & quæ ligat omnes de Eccleſia in hoc ſtare. Secus eſt, de ſubtractione particulari, quo ad hos & illos, quæ non fertur auctoritative ſed vel doctrinaliter & inſinuative, vel neceſſitatis quadam inductione. Jubebit, exempli gratia, Summus Pontifex coram Theologis expertis; quod fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio: dicimus, quod Theologorum erit doctrinaliter reſiſtere, & dicere, quod ſibi non obedient. Jubebit alter Summus Pontifex, quod vaſtetur Regnum Franciæ igne & gladio, dicimus, quod Regis erit reſiſtere, & jubere, quod ei non obediatur, ſed reſiſtatur. Hoc enim fas eſt agere cuicumque in quem vim illicitam

Digitized by Google

illicitam vellet inferre etiam verus Papa. Non eſt pax: jubebit ipſe idem, quod unio ad pacem Eccleſiæ non quæratur viis convenientibus & congruis, aut etiam per eum juratis, aut, quod Eccleſia nequaquam congregetur, ne forte ipſum ejiciat. Dicimus, quod omnium Catholicorum erit reſiſtere, & non obedire.

Quod ſi ſit aliquis qui totam præſidentiam ſuam, & Papalem dignitatem convertere velit in inſtrumentum nequitiæ & deſtructionis alicujus partis Eccleſiæ in temporalibus, vel ſpiritualibus, nec pateat ſufficiens remedium aliud, niſi ſubducendo ſe ab obedientia talis Poteſtatis ſævientis, & ſeipſa abutentis, & hoc ad tempus, vel quouſque Eccleſia vel Concilium providerit, hoc fas erit; dum tamen illud agere pia quædam impellat neceſſitas, non libido, ſeu cupiditas aſſumendi improbe *velamen malitiæ libertatem.* Fatemur enim duo illa nullomodo debere fieri, niſi manifeſtis cauſis urgentibus, ne in toto corpore Eccleſiæ deterior & generalior ſciſſura fiat & inducatur, dum particularia membra, conſueſcunt non obedire, ſicut notat Ariſtoteles in Politicis *peſſimum eſſe conſueſcere non obedire Principi, ſive Regi:* quanto magis erronea & damnanda eſt aſſertio, quod licet unicuique ſubditorum, mox ut aliquis eſt Tyrannus ipſum viis omnibus fraudulentis & doloſis ſine quavis auctoritate vel declaratione Judiciaria morti tradere? Præſertim ſi addat hæc aſſertio, quod Tyrannus ille omnis eſt, qui non præeſt ad utilitatem ſubditorum, ſed de hac re alibi, de qua viderint aſſertores.

CONSIDERATIO XV.

Quod de Jure & de facto per ſubtractionem ſubditi tolli poſſint Summo Pontifici, ſicut etiam uſus Poteſtatis Juriſdictionis tam in interiori quam in exteriori foro: verum neque Papatus, neque Epiſcopatus dicunt, aut important novum Ordinem ſupra Sacerdotium teſte S. Bonaventura.

Auferibilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ per Eccleſiam, aut Generale Concilium perpetuo vel ad tempus quoad omnia quæ ſunt Juriſdictionis. Satis indirecte deductio Conſiderationis iſtius patet ex præcedenti: Nam poſſunt ab aliquo rite in Papam electo tolli tam de Jure, quam de facto ſubditi, in quos debet Juriſdictionem exercere: & ita per indirectum Juriſdictio non ſubſiſtet. Utrum vero directe & abſolute poſſit omnis Poteſtas Juriſdictionis à Papa rite electo removeri, poſſet eſſe duplex imaginatio quo ad aliquas Juriſdictiones,

Digitized by Google

qualis eſt Juriſdictio reſpiciens Sacramentalem abſolutionem, quæ alterius eſt rationis, quam aliæ reſpicientes forum exterius. Hanc enim Juriſdictionem habet Confeſſor Papæ ſuper ipſum, cui tamen non poſſet communicari Juriſdictio in foro exteriori ſupra Papam, ut quod eum poſſet excommunicare. Hanc inſuper Juriſdictionem habet in caſu neceſſitatis omnis Sacerdos apud peccatorem ſibi volentem confiteri. Dicerent ergo aliqui de hac ſpirituali Juriſdictione ſicut de Poteſtate Ordinis, quod licet inauferibilis ſit in ſe, & in ſua eſſentia; tamen eſt ſuus uſus impedibilis modis tactis. Sicut etiam impediuntur ſchiſmatici & hæretici præciſi ab Eccleſia, ne quiſquam eis, niſi in caſu neceſſitatis debeat confiteri. Dicerent alii, quod talis Juriſdictio non ſolum impeditur in ſuo uſu, ſed etiam tollitur miniſterio Eccleſiæ & Prælati ſuperioris, dum degradatur hæreticus aliquis Prælatus, vel Sacerdos: Et hoc quia condeſcendit Deus tollere ab illo Sacerdote Poteſtatem divinitus ſibi collatam per miniſterium talis, tanquam per cauſam ſine qua non, ſicut imaginantur Doctores multi de potentia collata Sacramentis reſpectu gratiæ quam figurant: non enim attingit illa virtus activa Sacramentorum ſubſtantiam gratiæ, ſed tamen ſunt cauſa ſine qua non talis gratia nequaquam crearetur: ſicut præterea dicimus de infuſione animæ in Embryonem diſpoſitum, & magis ad propoſitum de receſſu animæ à corpore per inductionem diſconvenientem qualitatum: præſertim ſi imaginemur, quod anima ſicut creabatur prius, ita nunc annihilaretur conſequenter ad has diſpoſitiones vel ad alias: vel exemplificamus de annihilatione gratiæ per peccatum mortale.

Advertamus tamen in hac materia, quod oportet nos concedere conſequenter ad præmiſſa & ad factum Cæleſtini, qui ceſſit Papatui, quod Papatus non dicat Ordinem ſuper Sacerdotium vel Epiſcopatum: quod inſuper non dicat Juriſdictionem inabdicabilem humana voluntate ſupra Epiſcopatum: Alioquin tunc temporis remanſiſſent duo habentes Papalem dignitatem, aut talem, quæ fuiſſet ſuperior ad Epiſcopalem vel Archiepiſcopalem. Oportet, ut videtur, conſequenter dicere, quod mortuo, vel cedente Bonifacio, qui in locum Cæleſtini ſucceſſit, ipſe Cæleſtinus potuerat aſſumi in Papatum ſine nova alicujus Ordinis, vel Poteſtatis Juridicæ eſſentialis & inabdicabilis collatione, quemadmodum dicimus de Epiſcopali dignitate in his, qui fuerunt degradati, vel dejecti, qui iterum poſſunt reſtitui nulla conſecratione nova facta.

Hæ

Digitized by Google

Hæ autem Conſiderationes proficiunt ſtudioſis ad cognoſcendum magis & magis, quid dicat, vel importet, & quid non Papalis dignitas, & qualiter poteſt exercere Judicium Eccleſia circa Papam. Notetur Bonaventura in diſtinctione 25. quarti, ubi quærit ſi Epiſcopatus ſit Ordo ſupra Sacerdotium: & ponit, quod *neque Epiſcopatus neque Papatus dicit plenitudinem aliquam vel dignitatem in Ordine, & Ordinem novum nullum addit.*

CONSIDERATIO XVI.

Papam non modo declarative, ſed Juridice & auctoritative deponi ab Eccleſia, aut Generali Concilio: & ſi forte in hæreſim labatur, non eſſe depoſitum ipſo facto; ſed opus eſſe ſententia Eccleſiæ: ratio eſt, quoniam Titulus Poteſtatis Eccleſiaſticæ non eſt fides, ſanctitas, gratia gratis data aut unitas in charitate; ſed duntaxat Character baptiſmalis: utique humana electio dat Prælatis Jus ad dignitatem Eccleſiaſticam, ſic & deſtitutio illos ea privat Poteſtate.

AUferibilis eſt Vicarius ſponſus Eccleſiæ per Eccleſiam aut Generale Concilium, ut dictum eſt: & dum hoc evenit, probabile eſt, quod magis fiat deſtitutive & Juridice, quam ſolum declarative, ſeu dictative, ſeu conciliative. Fuerunt duæ opiniones, alias tangebatur de deſtitutione Papæ: una ponit, quod Papa, dum labitur in hæreſim, jam damnatus eſt, & eo facto per Deum depoſitus, & perdit Jure divino Papalem dignitatem: ſive hæc hæreſis ſit ſecreta, ut ampliant aliqui, ſive ſit manifeſta, ut placet aliis loqui reſtrictius.

Credunt alii, quod nullus rite in Papam electus redditur per aliquod crimen eo facto depoſitus, licet bene ſit deponendus, & manet talis rite electus ſemper Papa, uſque ad ſententiam depoſitionis latam contra eum per Eccleſiam vel Generale Concilium, aut niſi ceſſerit ſponte ſua, quemadmodum in aliis Epiſcopatibus & dignitatibus minoribus dicunt eſſe certum, ita, quod reſolutio finalis hujus opinionis, quam nunc dicimus probabilem, ſtat in hoc, quod ſicut nullus efficitur Papa, Lege ſtante, & niſi fieret nova revelatio, vel miraculoſa inſtitutio, nullus inquam talis rite efficitur Papa, niſi per legitimam electionem Dominorum Cardinalium, aut aliorum, quibus hæc Poteſtas collata fuerit per Eccleſiam, aut per Generale Concilium, ſic nullus talis rite electus deſinit eſſe Papa, niſi per deſtitutionem legitimam factam ab Eccleſia, vel Concilio, vel aliis quibus voluerit conferre Eccleſia, vel Concilium hujuſmodi Poteſtatem, qualis nondum collata eſſe reperitur.

 Proba-

Digitized by Google

Probabilitas hujus opinionis fundata eſt alias in alio Opuſculo. Et nunc breviter repetamus dicentes aliqua: Primo, quod ſtatus Hierarchicus in Eccleſia debet eſſe certus & conſtans: da oppoſitum, jam Eccleſia non fuiſſet ſufficienter inſtituta: quia ſubditi remanerent ſemper expoſiti diſcrimini peccati mortalis in obediendo, vel non obediendo ſuis ſuperioribus: cum non poſſet eis conſtare ſufficienter quando ſuperiores Jus perdidiſſent in præſidendo, vel ipſum retinerent. Ac proinde dicimus conſequenter, quod Titulus Eccleſiaſticæ dignitatis vel auctoritatis non eſt fundatus in ſola ſanctitate, quemadmodum dixerunt hæretici, qui nominabantur Pauperes de Lugduno, & alii ſimiles, ſicut deducit Bonaventura in Diſt. 25. Quarti. Alioqui nihil eſſet certum in actibus Hierarchicis: ſicut nemo ſcit an odio, vel amore dignus ſit. Ex eadem radice patet, quod per præſcientiam vel reprobationem æternam non datur, vel aufertur præciſe Titulus Eccleſiaſticæ dignitatis: Nam Judas præſcitus fuit Apoſtolus, & multi Prædeſtinati carent tali dignitate. Sequitur amplius, quod Titulus Eccleſiaſticæ dignitatis non eſt fundatus in donis gratuitis latentibus in anima, quia de illis conſtare non poteſt ſubditis, niſi forte per revelationem: & præſertim, ſi ſint dona, quæ ſtatim perdi poſſint: quod dicitur propter characteres indelebiles, poſtquam ſemel habiti ſunt, & de quibus præſuppoſita fide poteſt haberi ſufficiens certitudo, dum aliquis rite ſuſcipit Sacramenta imprimentia tales Characteres. Addamus rurſus, quod ſicut injuſtus homo ſine charitate, & in peccato mortali poteſt juſte dominari temporaliter, & eſſe Rex vel Princeps juſto titulo; ſic etiam poteſt eſſe Epiſcopus vel Sacerdos. Et hoc ſequitur ex prioribus, contra imaginationem aliquorum noſtris temporibus in Anglia & alibi, qui poſuerunt omne dominium & omnem dignitatem fundari in Juſtitia Charitatis, & quod ſine ea nihil poteſt eſſe Juſtum, neque juſte fieri, neque poſſideri: quod utique repugnat aſſertionibus Sacræ Scripturæ in locis plurimis, in quibus idololatræ & peſſimi homines & reprobi appellantur Reges, ut Saul, Cyrus, Achab. Unde & Chriſtus docuit quod Phariſæis & reprobis daretur obedientia in Doctrina eorum, dum ait: *Supra Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi, quæ dicunt facite, &c.*

Dicamus conſequenter, quod dignitates Eccleſiaſticæ non fundantur in fide interiori, neque in ſpe ſancta, neque in charitate: patet ex eiſdem fundamentis. Ac proinde ſequitur ulterius, quod, deficiente

Digitized by Google

ciente fide in aliquo Prælato, non eſt conſequens, & mox perdiderit paſtoralem dignitatem; quia nec fides eſt neceſſarium ejus fundamentum. Patet amplius, quod Canones Sacræ Scripturæ, ac Summorum Pontificum, dicentes hæreticos eſſe vitandos tanquam anathematizatos, verum dicunt, dum conſtat eos tales eſſe, & maxime per Sententiam Judiciariam aut propriam confeſſionem, aut facti evidentiam: Nihilominus, quod tales ſint eo facto depoſiti à dignitatibus, & quod eas perdiderint ſine deſtitutione, non habetur ex eiſdem Canonibus. Aut ſi aliqui Canones videantur hoc ſonare de notoriis & manifeſtis hæreticis, qui ſunt eo facto depoſiti; intelligi poſſet, quod contra tales non requiritur proceſſus Juridicus ordinatus ad degradandum eos per Sententiam diffinitivam, ſicut in occultis & non confeſſatis oporteret.

Dicamus ergo Concludentes probabiliter, quod ſicut humana electio dat jus & titulum ad Papalem dignitatem, ſi homo ſit capax hujus electionis atque dignitatis, & ſi ſit viator baptizatus; ſic per humanam deſtitutionem perdit illam præſidentiam, & non aliter eo invito, ſive ſit hæreticus, ſive ſit ſchiſmaticus. Et dum opponitur, quod hæreticus non poteſt eſſe membrum Eccleſiæ, quanto minus poteſt eſſe Caput ejus, vel Vicarius ſuus, aut ſponſus; multa in hanc ſententiam. Reſpondetur, quod hæc ratio vel ſimilis, ſi bene perpendatur omnino fuit illa, quæ fundavit omnes errores, de quibus prætactum eſt, quod ſolus juſtus juſte dominatur, vel eſt Sacerdos vel conſecrat, & ita de ſimilibus.

Notemus ergo ſine proceſſu longiore, quod multæ ſunt connexiones membrorum in corpore myſtico Eccleſiæ, ſicut diverſæ ſunt in eodem corpore unitates. Una eſt enim unitas charitatis, & ita ſoli habentes charitatem dicuntur vere membra Eccleſiæ: alii quantumcumque fideles ſunt, vel ut præciſa, vel ut arida, & emortua membra, imo ſunt proditores Domini ſui, nec de familia ejus hoc modo dici poſſunt, nec ſunt digni pane quo veſcuntur. Alia eſt unitas in donis naturæ, ſicut omnes homines connectuntur in intellectu & ratione. Alia eſt unitas in ſimili participatione Sacramentorum, & præſertim in unitate baptiſmatis, in quo character imprimitur: In qua unitate connectuntur omnes, qui baptiſma rite ſuſceperunt, etiam ubi fidem actualem vel habitualem perdidiſſent. Et hæc unio videtur abſolute ſufficere ad hoc, quod aliquis rite in Papam electus maneat Caput Eccleſiæ, quouſque fuerit per Sententiam diffinitivam depoſitus.

ſitus. Nolo tamen dicere, quod ſemper ſit obediendum tali hæretico vel non reſiſtendum, aut quod ſit appellatione Papalis dignitatis honorandus quoniam in caſu, ſicut jam tactum eſt, poſſet Papa, verus manens Papa, licite etiam ligari, vel incarcerari, vel in mari demergi: quanto magis poſſet obedientia ſibi, vel reverentialis nominatio denegari?

CONSIDERATIO XVII.

Cum durante Schiſmate multi gravibus ſcrupulis pungerentur, dubitantibus utrum geſta Antipaparum quo ad Poteſtatem Ordinis & Juriſdictionis valida eſſent, ut his ſatisfaciat Gerſonius, reſpondet, valida eſſe, quandiu illi Antipapæ ab Eccleſia tolerantur.

AUſeribilis non eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ rite prius electus, quin poſſet creare veros Sacerdotes & Epiſcopos & alia facere, quæ Ordinem ſuum reſpiciunt in tali plenitudine receptum, abſque hoc, quod iterari debeant ea quæ feciſſet; quia valida ſunt Jure divino, quamvis peccabit ipſe cum participibus. Conſimiliter, ea quæ Juriſdictionem puram reſpiciunt, illa poſſunt dici valida quæ egerit talis, quamdiu toleratur ab Eccleſia: & hoc Jure, ſeu approbatione totius Eccleſiæ, vel præcedentium Pontificum & Conciliorum Generalium inſtitutione: præſertim, niſi aliunde ex culpa ſubditorum talia reddita fuerint invalida, quia participant in crimine. Reſpondet hæc Conſideratio multis dubitationibus, quæ potuerunt oriri durante hoc peſtifero Schiſmate, tam in collationibus Ordinum, quam in dependentibus, & collationibus Beneficiorum & ſimilibus: ubi facilius ſe expedit opinio, quam probabili modo poſuimus in præcedenti Conſideratione circa objecta. Multum prodeſt inſuper eadem Conſideratio ad celeriorem & expeditiorem terminationem Schiſmatis per viam ceſſionis, omiſſa qualibet diſcuſſione facienda.

CONSIDERATIO XVIII.

Quibus in caſibus Papa ad Eccleſiam & Concilium Generale tanquam hæreticus deferri & accuſari poſſit, quamquam forte revera non ſit talis.

AUſeribilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ tanquam hæreticus aut Schiſmaticus, etiam ubi in caſu ipſe non eſt veraciter & mentaliter talis. Aſſignemus ſummatim caſus aliquos circa perſonas alias, qui

qui ſimiliter poſſunt in Papam cadere, duos inveniemus in Juribus expreſſos: Unus eſt, dum aliquis ſuſtinet excommunicationem ultra annum, & citatur ſuper materia fidei, nec reſpondet: Alius, dum citatus coram Judice, renuit præſtare Juramentum. Talis aliquis poterit manere ſemper verus fidelis; attamen ipſe tanquam hæreticus, Juris præſumptione damnabitur. Tertius aſſignatur caſus, ſi timore mortis, vel alia paſſione motus quis vocaliter negat ea; quæ ſunt fidei, nec poſſit aut velit ſufficienter ſe purgare. Quartus caſus, ubi per actus hæreticales, aut idololatricos, habebitur præſumptio vehemens contra aliquem: & talis nec poterit, aut velit ſufficienter ſe purgare. Dicuntur autem actus hæreticales vel idololatrici, qui ſunt contrarii vel oppoſiti actibus, quibus ſolet fieri profeſſio fidei, & religionis Chriſtianæ, & cultus divini; ſicut eſt genuflexio coram Sacramento altaris, & ingreſſus templi & ſimilia. Et in hoc multum valet uſus hominum, ſic talia ſigna, vel talia accipientium. Unde, ſi quis exhibet talia in honorem Mahometi, vel Idolorum, aut ſi oppoſitis factis deteſtaretur Sacramentum altaris, & templum Dei & Sacras Imagines, & ſimilia faceret; haberi deberet de Hæreſi & Idololatria ſuſpectus: & hoc vel vehementer, vel graviter, vel leviter, ſecundum quod plures cauſæ ſuſpicionem aggravantes, & pauciores relevantes concurrerent. Et hic eſſet longus ſermo de modo accuſationis coram Inquiſitione, quando ſcilicet, & quando non veniunt Judicialiter in materia fidei, vel Idololatriæ pertractandi. Caſus quintus invenitur, ubi quis per falſos teſtes accuſatur atque convincitur fuiſſe relapſus in Hæreſes jam damnatas: Ille plane damnabitur per Eccleſiam, quæ non judicat de occultis, ſed de allegatis & probatis per ſententiam. Sextus caſus incidens cum quarto, ubi quis etiam levi ſuſpicione notatus de fide, vocatus fuerit ad Judicium, & venire neglexerit, ſeu contempſerit, aut forte non potuerit: de qua tamen impotentia fidem facere non valebit. Cum enim Summus Pontifex juxta probata prius poſſit tam doctrinaliter quam judicialiter denunciari, deferri, & accuſari coram Concilio Generali in materia fidei, & cultus divini, non repugnat caſus iſtos & ſimiles in ipſo poſſe reperiri; *quia circumdatus eſt infirmitate*; ſicut dicit Apoſtolus experientiæ voce loquens.

CONSIDERATIO XIX.

Sicut in magnis Reipublicæ diſſidiis, boni cives, ut paci & tranquillitati publicæ conſulant, omnes vias imaginabiles ad pacem ſtabiliendam diligenter indagant: Similiter bonus Gerſonius cum Eccleſiam Schiſmatibus Antipaparum immaniter laniari

& periclitari videret, cunctas rationes init, quibus tam peſtiferam diviſionem ſarciri poſſet: inter quas nonnulla nunquam futura ſunt, aut eſſe poſſunt: quod ſe feciſſe memorat ut difficultatibus occurrentibus ſatisfieri poſſet.

AUferibilis eſt Vicarius Sponſus Eccleſiæ per Eccleſiam, etiam ſine culpa, quamvis non ſine cauſa. Tangemus ſimiliter caſus aliquos, ubi coram tota Eccleſia, vel Concilio Generali proponeretur & probaretur per teſtes, quod Papa, qui forte eſt detentus inter Saracenos jam obiit, & cum Eccleſia jam non poſſit commode diutius remanere ſine Papa, videtur omnino, quod in hoc caſu Concilium poterit creare novum Papam: & cum non poſſint eſſe duo ſimul, videtur, quod primus erit deſtitutus per Concilium. Poſſet etiam deſtitui, ubi conſtaret de vita, ſi de eo ablata eſſet ſpes omnis redeundi. Alter caſus eſt, ubi quis rite electus in Papam efficeretur adeo inutilis, propter indiſpoſitionem corporalem, ac propter carentiam perpetuam uſus rationis, quod per Concilium jam per eum congregatum dum ſane mentis erat, expediret aliter provideri de Summo Pontifice. Alter caſus eſt, ubi poſt electionem Canonicam alicujus in Papam per Cardinales, ipſi Cardinales omnes morerentur priuſquam poſſent electionem ſuam Canonicam publicare: Conſtat, quod Eccleſia non tenetur hunc recipere pro Papa, & ita poſſet ad electionem alterius procedere. Alter caſus ſimilis ſtat cum priori, ubi nullomodo Cardinales etiam viventes poſſent facere fidem ſufficientem de electione Canonica facta circa unum: Qualis caſus videtur eſſe, & fuiſſe, in ſchiſmate præſenti, ſi bene perpendantur. Et ideo circumſtantia ejus multum juſtificat proceſſus habitos contra illos contendentes, & adverſus Cardinales. Alter caſus propter communem errorem, aut æſtimationem ſubditorum aut ipſorum malitiam generalem, de quibus non eſt præſumendum, quod unquam debeat obedientiam præſtare tali, qui fuit in Papam rite electus, tamen alteri noviter eligendo parati ſunt: Ut forte, ſi Græci vellent ad unitatem Eccleſiæ redire dummodo tolleretur Papa jam exiſtens, & novus rite, Canonice crearetur. Confirmat hoc imaginatio caſus illius juxta poſitionem Innocentii, & aliorum Juriſtarum, qui dicunt, hominem expreſſe profeſſum in religione poſſe uxorem ducere pro ſalvatione magnæ gentis, aut ad fidem converſione. Cur non ſimiliter pro aliquo tanto bono poſſet rite electus per Eccleſiam aut Concilium Generale deſtitui bono zelo & integra charitate? Caſus alter ſextus eſſet, ubi per juramentum & votum aliquis in Papam rite electus: ſeipſum ad ceſſionem obligaſſet: ſed differret hoc adimplere in ſcandalum populorum putantium ex tali facto Papæ, quod neque juramen-

ramen-

ramentis ſuis obligantur, neque votis; qualem caſum habere videmur in manibus. Denique, etſi caſus notati in hac & præcedenti Conſideratione vix, aut nunquam viſi fuerint, nihilominus expediens eſt tangere ad inquiſitionem ſolidiorem veritatis, & ad confutationem illorum qui juribus ſuis ſcriptis omnia particulatim & ſufficienter arbitrantur eſſe deciſa.

CONSIDERATIO XX.

Concluſio hujus libelli eſt, illos ordinationi Chriſti reſiſtere, atque in Spiritum Sanctum peccare, qui Eccleſiæ unitatem per unius certi, atque indubitati Pontificis electionem impediunt, dicuntque ſufficere unitatem cum Jeſu Chriſto vero Papa habere, in eumque credere: quia, & ſi ejuſmodi unio ad Chriſtum ſit abſolute neceſſaria, tamen minime ſufficit, niſi etiam procuretur unio ad unum Summum Pontificem habendum in terris. Quam ad rem faciendam Patres Piſani Concilii divino afflatu impulſos conveniſſe Piſis, ac præditos eſſe ſufficienti auctoritate ad duos Antipapas abdicandos, & alium tertium legitimum ac indubitatum eligendum, qui ab omnibus pro certo, vero, ac divinitus dato erit obſervandus & colendus.

AUferibilis non eſt uſque ad conſummationem ſeculi Vicarius Sponſus Eccleſiæ, quin aliquis certus & unicus præficiatur, & hoc lege ſtante, & ſuppoſita mundi duratione longiſſima. Detur oppoſitum, tunc Eccleſia maneret imperfecta uſque ad conſummationem ſeculi, nec ſuorum gauderet integritate membrorum, & præſertim membri principalis. Quo circa concludamus ſub quadruplici Corollario morali conformiter ad prædictam, & ad alias Conſiderationes alibi notatas ſuper eadem materia.

Et dicamus primo, quod hi repugnant ordinationi Chriſti, & Spiritui Sancto rebelles ſunt, qui præſentis Schiſmatis terminationem impediunt modis talibus, quos ſciunt, aut ſcire debent ad pacem protinus reducendam eſſe vel inutiles, vel nocivos. Ut, ſi quæratur fieri pax per reductionem unius obedientiæ ad alteram, vel per vim armatam, vel per diſpoſitionem Juris, quæ non ſunt probabiliter & ſalubriter expectanda. Nec ſufficit dicere, habemus Papam Chriſtum, ſufficit ut credamus in eum: nam talis unio ad Chriſtum, & ſi ſit neceſſaria; non tamen uſquequaque ſufficit ut in ea ſtemus, non procurando, quantum in nobis eſt, unionem alteram ad unum vicarium ſuum in terris, de quo conſtat Eccleſiæ.

Addimus conſequenter pro ſecundo Corollario, quod ſi fallunt & falluntur, qui propter affectionem qualemcumque commodi vel honoris, vel amicitiæ circa alterum contendentium, tenderent impedire ſuam ceſſionem pro impletione Juramentorum, & votorum ſuorum, & pacis datione, ſi nollent ſuam dejectionem, ubi hoc agere re-

Digitized by Google

renuerent: Imo prorſus, quanto magis aliquis fuerit amicus, tanto amplius debet hoc quærere ut eorum ſpiritus ſalvus fiat, & pateat omnibus, quia non zelo malo zelati ſunt eos aliquando, ſed zelo charitatis, licet forte vel error, vel deceptio in Judicio particularium agendorum intervenire potuerit.

Dicamus præterea pro Tertio Corollario, quod ſi nutu Dei & Spiritus Sancti, ſicut credendum eſt, inſpiratione tracti fuerunt, qui ad convocationem Sacri Concilii Piſis celebrandi dederunt operam, & promptitudinem præſtiterunt, præſtant & præſtabunt: Ille orando, ille exhortando, hic protegendo, ille comparando, & ita de ſingulis. Impeditores, ſi qui eſſent, numerandi ſunt inter illos, de quibus nunc tetigimus: qui rei ſunt detrimentorum omnium tam temporalium, quam Spiritualium ex hoc Schiſmate horrendo naſcentium: qualia vix ſuffecerit Tractatus grandis, vel ſummatim enarrare. Nam, quomodo paratus eſſet audire Eccleſiam, qui ſuam Congregationem vel nollet damnabiliter, vel damnabilius impediret? Hanc convocationem pro finali ſcuto ſuæ protectionis ad Deum, quæſivit in morte Rex Franciæ Carolus V. Ad hanc eſſe debet finalis reſolutio omnium, qui de Schiſmate nolunt increpari apud Deum: imo ad hoc tendit neutralitas accepta, ſi bene capiatur.

Dicamus ad extremum pro Quarto Corollario, quod hi, qui Sacrum Concilium Piſanum conſtituerant, ſufficientem habebant auctoritatem dejiciendi duos contendentes, aut ſuos complices, ſi noluerint parere dictatis per hoc Concilium in ceſſione facienda realiter, & de facto, & cito, & aliis requiſitis. Poteruntque procedere ad electionem unius tertii Vicarii, qui tertius, & indubitatus ab Eccleſia poterit, & debebit reputari, etiam ubi non omnes obedire vellent ſic electo: quod tamen non eſt indebite præſumendum.

Ecce ergo Viginti Conſiderationes quodam ordine Geometrico ſequentes. Quæ junctis aliis ſexdecim, in quarum qualibet initium eſt *Unitas Eccleſiaſtica*: Additis quoque aliis Quatuor dudum Taraſconæ prædicatis, redduntur Quadraginta Conſiderationes. Et hæ qualem poſſint afferre ſtudioſioribus cognitionis materiam, ſit eorum Judicium qui viderint.

Poſtulemus tandem, ut inauferibilis Sponſus Eccleſiæ Chriſtus Vicarium certum & unicum nobis inſtituat ad gloriam nominis ſui, & noſtram omnium ſalutem, præſtante eodem, qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

FINIS.

ANT 1317234

Digitized by Google

Digitized by Google

772

Digitized by Google

Digitized by Google